T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Batuhan DİNÇ

Sosyoloji Anabilim Dalı

Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

OCAK 2024

T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Batuhan DİNÇ
(20394051040)

Sosyoloji Anabilim Dalı

Sosyoloji Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Adem DAĞ

OCAK 2024

BTÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün 20394051040 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Batuhan DİNÇ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı :	**Doç. Dr. Adem DAĞ** Bursa Teknik Üniversitesi	.....
Jüri Üyeleri :	**Doç. Dr. Rıdvan ŞİMŞEK** Bursa Teknik Üniversitesi	.....
	Dr. Öğr. Üyesi Fatih AMAN Bursa Uludağ Üniversitesi	.....

Teslim Tarihi :
Savunma Tarihi : 2 Ocak 2024

20.04.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 9/2 ve 22/2 maddeleri gereğince; Bu Lisansüstü teze, Bursa Teknik Üniversitesi'nin abonesi olduğu intihal yazılım programı kullanılarak Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün belirlemiş olduğu ölçütlere uygun rapor alınmıştır.

İNTİHAL BEYANI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belgelediğimi, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı: Batuhan DİNÇ

İmzası:

Geleceğe, insanlığa ve aileme,

ÖNSÖZ

İnsanlığın bilgi ve düşünce dünyasının karmaşıklığını anlamamıza, toplumsal yapıları deşifre etmemize ve düşünsel derinliklere inmemize olanak sağlayan değerli akademisyen, bilim insanı ve felsefeciler; sosyoloji, bilim ve felsefe alanlarında sundukları katkılardan dolayı derin bir minnettarlıkla teşekkür etmek istiyorum.

Sosyologlar; toplumsal ilişkilerin, kültürel dinamiklerin ve insan davranışlarının derinliklerine inip rehberlik ederek, insanların birbirleriyle ve toplumlarıyla olan karmaşık etkileşimleri anlamamıza büyük katkı sağlamıştır. Bilim insanları, doğanın sırlarını çözmek, evreni anlamak ve teknolojik gelişmelerin kapılarını aralamak adına yaptıkları çalışmalarla insanlığa rehberlik etmişlerdir. Büyük zihinler, bilimdeki sınırları zorlamış ve bize bugünkü bilgi birikimimizi kazandırmıştır. Felsefeciler, düşünsel derinlikleriyle insan zihnini şekillendirmiş ve evrensel sorulara cevap aramışlardır. Bu vesileyle, sosyoloji, bilim ve felsefe alanlarında eser vermiş tüm bu büyük insanlara derin bir teşekkür borçluyuz. Onların öncülük ettiği bu alanlar, toplumumuzun ve dünyamızın gelişimine büyük katkı sağlamış ve bize daha anlamlı bir gelecek inşa etme fırsatı vermiştir. Onların izinden giderek, bilgi ve düşünce dünyamızı daha da zenginleştirmek, anlamak ve ilerletmek dileğiyle, bu büyük insanlara olan minnettarlığımı ifade etmek istiyorum.

En başta her konuda şahsıma destek olup bilgi, birikim ve tecrübesiyle beni yönlendiren, mesleki ve manevi desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Adem DAĞ olmak üzere, eğitim, öğrenim ve akademik hayatım boyunca gelişimime katkı sağlayan tüm hocalarıma, kendisini bilime adayarak kaynakları ve çalışmalarını bizlerle paylaşan değerli bilim insanlarına, bu çalışmaya katılmayı kabul eden, vaktini ayıran ve düşüncelerini paylaşan tüm katılımcılara ve çok değerli aileme sonsuz teşekkür ederim.

Gelişime ve ilerlemeye dair; inanç, azim ve umutla!

Aralık 2023

Batuhan DİNÇ

Sosyolog, Felsefeci, Öğretmen

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **x**
SEMBOLLER ..... **xi**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xiv**
ÖZET ..... **xv**
SUMMARY ..... **xvi**
1. GİRİŞ **1**
2. DEMOKRASİ KAVRAMI **6**
2.1 Demokrasinin Tanımı 6
2.2 Demokrasinin Tarihçesi 9
2.3 Demokrasi Kuramları 14
2.3.1 Liberal demokrasi 17
2.3.2 Sosyal demokrasi 19
2.3.3 Çoğunlukçu demokrasi 21
2.3.4 Katılımcı demokrasi 22
2.3.5 Eleştirel demokrasi 23
2.3.6 Müzakereci demokrasi 25
2.3.7 Radikal demokrasi 26
2.4 Demokrasi Kavramından Yapılaşma Teorisine 28
3. ANTHONY GIDDENS'IN YAPILAŞMA TEORİSİ **31**
3.1 Teoriye Giriş 31
3.2 Yapılaşma Teorisinde Fail-Faillik 35
3.3 Yapılaşma Teorisinde Yapı ve Eylem Kavramları 37
3.4 Eylem ve Etkileşimin Temel Dinamiği: Güç 39
3.5 Toplumsal Yapı ile Eylemlilik Arasındaki İlişkinin Dinamiği Olarak Düzen ve Çatışma 43
4. TOPLUMSAL VE SİYASAL KATILIMIN NİCELİKSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİNE DAYALI ANALİZİ **45**
4.1 Amaç ve Önem 46
4.2 Yöntem 47
4.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi 48
4.4 Araştırmanın Bulguları 51
4.4.1 Katılımcıların demografik özellikleri 52
4.4.1.1 Yıldırım ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri 58
4.4.1.2 Nilüfer ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri 63
4.4.2 Yıldırım ilçesinin bulguları ve değerleri 68
4.4.3 Nilüfer ilçesinin bulguları ve değerleri 77

4.4.4 Yıldırım ve Nilüfer ilçesinin siyasi ve demokratik katılım değerlerinin karşılaştırılması 88
4.4.5 Yıldırım ve Nilüfer ilçesinin birey ve kurumlara güven değerlerinin karşılaştırılması 92
5. TOPLUMSAL VE SİYASAL KATILIMIN NİTELİKSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİNE DAYALI ANALİZİ 97
5.1 Amaç ve Önem 100
5.2 Yöntem 101
5.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi 101
5.4 Araştırmanın Yıldırım İlçesi Bulguları 102
5.4.1 Yıldırım ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer 156
5.4.2 Yıldırım ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar 160
5.4.3 Yıldırım ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum . 162
5.4.4 Yıldırım ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım 165
5.4.5 Araştırmanın Yıldırım ayağının değerlendirilmesi, sonuçlar ve öneriler 168
5.5 Araştırmanın Nilüfer İlçesi Bulguları 169
5.5.1 Nilüfer ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer 217
5.5.2 Nilüfer ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar 223
5.5.3 Nilüfer ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum 229
5.5.4 Nilüfer ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım 233
5.5.5 Araştırmanın Nilüfer ayağının değerlendirilmesi, sonuçlar ve öneriler . 237
6. SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER 244
KAYNAKLAR 256
EKLER 259
ÖZGEÇMİŞ 263

KISALTMALAR

ABD **:** Amerika Birleşik Devletleri
AKT **:** Aktaran
BKZ **:** Bakınız
BM **:** Birleşmiş Milletler
BMGK **:** Birleşmiş Milletler Genel Kurulu
BMİHK **:** Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi
DKÖ **:** Demokratik Kitle Örgütü
İHEB **:** İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
STK **:** Sivil Toplum Kuruluşu
TDK **:** Türk Dil Kurumu
TDV **:** Türk Demokrasi Vakfı
VB **:** Ve Benzeri

SEMBOLLER

f	**:** Frekans
$\mathbf{H_1}$	**:** Hipotez
$\mathbf{H_a}$	**:** Alternatif Hipotez
p	**:** Oran
sig	**:** Anlamlılık
$\bar{x}$	**:** Aritmetik Ortalama

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı. **53**
Çizelge 4.2 : Katılımcıların medeni durumları. **53**
Çizelge 4.3 : Katılımcıların yaş dağılımı. **54**
Çizelge 4.4 : Katılımcıların gelir seviyeleri. **56**
Çizelge 4.5 : Katılımcıların eğitim durumları. **57**
Çizelge 4.6 : Yıldırım ilçesi cinsiyet dağılımı. **59**
Çizelge 4.7 : Yıldırım ilçesi medeni durum dağılımı. **59**
Çizelge 4.8 : Yıldırım ilçesi yaş dağılımı. **60**
Çizelge 4.9 : Yıldırım ilçesi gelir seviyesi dağılımı. **60**
Çizelge 4.10: Yıldırım ilçesi eğitim seviyesi dağılımı. **61**
Çizelge 4.11 : Yıldırım ilçesi çocuk sayısı dağılımı. **62**
Çizelge 4.12 : Nilüfer ilçesi cinsiyet dağılımı. **63**
Çizelge 4.13 : Nilüfer ilçesi medeni durum dağılımı. **63**
Çizelge 4.14 : Nilüfer ilçesi yaş dağılımı. **64**
Çizelge 4.15 : Nilüfer ilçesi gelir seviyesi dağılımı. **65**
Çizelge 4.16 : Nilüfer ilçesi eğitim seviyesi dağılımı. **66**
Çizelge 4.17 : Nilüfer ilçesi çocuk sayısı dağılımı. **67**
Çizelge 4.18 : Yıldırım ilçesi kadın katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **69**
Çizelge 4.19 : Yıldırım ilçesi erkek katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **69**
Çizelge 4.20 : Yıldırım ilçesi kadın katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **70**
Çizelge 4.21 : Yıldırım ilçesi erkek katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **70**
Çizelge 4.22 : Yıldırım ilçesi eğitim durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları ortalaması. **72**
Çizelge 4.23 : Yıldırım ilçesi gelir seviyesine göre siyasi katılım ve güven skorları. **73**
Çizelge 4.24: Yıldırım ilçesi yaş grubuna göre siyasi katılım ve güven skorları. **74**
Çizelge 4.25 : Yıldırım ilçesi medeni duruma göre siyasi katılım ve güven skorları. **76**
Çizelge 4.26 : Yıldırım ilçesi çocuk sahibi olma durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları. **77**
Çizelge 4.27 : Nilüfer ilçesi kadın katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **78**
Çizelge 4.28 : Nilüfer ilçesi erkek katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **78**
Çizelge 4.29 : Nilüfer ilçesi kadın katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **78**

Çizelge 4.30 : Nilüfer ilçesi erkek katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri. **79**
Çizelge 4.31 : Nilüfer ilçesi eğitim durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları ortalaması. **81**
Çizelge 4.32 : Nilüfer ilçesi gelir seviyesine göre siyasi katılım ve güven skorları.. **82**
Çizelge 4.33 : Nilüfer ilçesi yaş grubuna göre siyasi katılım ve güven skorları. **84**
Çizelge 4.34 : Nilüfer ilçesi medeni duruma göre siyasi katılım ve güven skorları.. **85**
Çizelge 4.35 : Yıldırım ilçesi çocuk sahibi olma durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları. **87**
Çizelge 4.36 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi ve demokratik katılım değerleri. **89**
Çizelge 4.37 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin güven değerleri. **94**
Çizelge 5.1 : Yıldırım ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri. **103**
Çizelge 5.2 : Nilüfer ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri. **170**
Çizelge 6.1 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi ve demokratik katılım $\bar{x}$ değerleri. **250**
Çizelge 6.2 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin güven skorları $\bar{x}$ değerleri. **252**

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1: Cronbach's Alpha değerleri. **52**
Şekil 4.2: Cinsiyete dayalı hipotez. **71**
Şekil 4.3: Eğitim seviyesine dayalı hipotez. **72**
Şekil 4.4: Gelir seviyesine dayalı hipotez..... **73**
Şekil 4.5: Yaşa dayalı hipotez. **75**
Şekil 4.6: Medeni duruma dayalı hipotez. **75**
Şekil 4.7: Yıldırım ve Nilüfer-Independet Samples Test değerleri. **87**
Şekil 5.1: Yıldırım ilçesinde bireylerin seçimlere katılıma atfettikleri değer. **156**
Şekil 5.2: Yıldırım ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar. ... **160**
Şekil 5.3: Yıldırım ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum.. **162**
Şekil 5.4: Yıldırım ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım. **165**
Şekil 5.5: Nilüfer ilçesinde bireylerin seçimlere katılıma atfettikleri değer. **217**
Şekil 5.6: Nilüfer ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar. **223**
Şekil 5.7: Nilüfer ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum. ... **229**
Şekil 5.8: Nilüfer ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım. **234**
Şekil A.1: Etik kurul karar yazısı 1. ..... **259**
Şekil A.2: Etik kurul karar yazısı 2. ..... **260**
Şekil B.1: Aktif yurttaşlık öz-yeterlik ölçeği kullanım izin yazısı. ……..……...**260**
Şekil C.1: Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin 2022 yılı nüfus verileri.……..… ...**261**
Şekil D.1: Niceliksel verilerin toplandığı anket formu.....……...…….…...**261**
Şekil E.1: Niteliksel verilerin toplandığı görüşme soruları formu ……..… ...**262**

TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu çalışma, Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki sosyoekonomik ve demografik farklılıkları, siyasi ve demokratik katılımı, kurumlara güven düzeylerini, demokratik değerlere olan yaklaşımları ve Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi perspektifinden toplumsal dinamikleri anlamayı amaçlamış ve yapılan analizler, her iki ilçe arasında belirgin farklılıkların olduğunu ortaya koymuştur. Yıldırım ilçesindeki sivil toplum kuruluşlarının eksikliği ve etkisizliği, toplumsal talep kültürünü azaltarak demokratik süreçlere katılımı sınırlamaktadır. Giddens'ın yapılaşma teorisi çerçevesinde, yapıyı düzenleme ve yapılarla yüzleşme bağlamında, Yıldırım ilçesindeki sivil toplum kuruluşlarını güçlendirmenin ve demokratik süreçlere daha fazla katılımın teşvik edilmesinin önemi vurgulanmıştır. Nilüfer ilçesindeki güven skorlarının daha tutarlı ve yüksek olması, daha yüksek gelir seviyeleri, ekonomik istikrar ve kültürel homojenlikle ilişkilendirilmiştir. Giddens'ın "fail" kavramında hareketle, bireylerin sosyal yapıyı oluşturmak, sürdürmek ve değiştirmek konusundaki etkileşimlerini vurgulayarak, Nilüfer ilçesindeki bireylerin güven düzeylerinin, aktif sosyal eylemleri ve etkileşimleriyle nasıl şekillendiği açıklanmıştır. Bu bağlamda, demokratik süreçlere katılımı artırmak ve güven düzeylerini güçlendirmek için Nilüfer ilçesindeki başarılı uygulamalardan ders çıkartılabilir. Örneğin, ekonomik kalkınma projeleri ve gelir eşitsizliğini azaltmaya yönelik politikalar, demokratik süreçlere katılımı artırabilir. Ayrıca, kültürel çeşitliliği teşvik eden ve toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren projeler, güven düzeylerini artırabilir.

Yapılan bu analizler, demokrasinin güçlenmesi için bireylerin bilinçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve toplumsal fayda sağlayan derneklerin rolünün arttırılması gerekliliğini göstermektedir. Giddens'ın yapılaşma teorisi, toplumsal değişim süreçlerinde bireylerin etkileşimlerini anlamada sağladığı çerçeve ile bu analizlere daha derin bir perspektif kazandırmaktadır. Bu çalışma, Bursa yerelindeki vatandaşların demokratik değerlere olan yaklaşımlarını Giddens'ın teorik çerçevesiyle birleştirerek anlamak ve toplumsal gelişime katkı sağlamak adına önemli bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Bursa, Demokrasi, Eylem, Fail, Yapı, Yapılaşma Teorisi.

PARTICIPATION IN THE DEMOCRATIC PROCESS AS AN ELEMENT OF THE CONSTRUCTION OF THE SOCIETY: THE CASE OF BURSA

SUMMARY

This study aimed to understand the socio-economic and demographic differences, political and democratic participation, levels of trust in institutions, approaches to democratic values, and societal dynamics in the Yıldırım and Nilüfer districts of Bursa from the perspective of Anthony Giddens' structuration theory. The analyses conducted revealed significant differences between the two districts. The lack and ineffectiveness of civil society organizations in the Yıldırım district limit participation in democratic processes by reducing the culture of societal demand. Within the framework of Giddens' structuration theory, the importance of strengthening civil society organizations in the Yıldırım district in terms of structuring and confronting structures, and encouraging greater participation in democratic processes, has been emphasized.

The more consistent and higher trust scores in the Nilüfer district are associated with higher income levels, economic stability, and cultural homogeneity. Drawing on Giddens' concept of "agency," the analysis highlights how the trust levels of individuals in the Nilüfer district are shaped by active social actions and interactions in shaping, sustaining, and changing social structures. In this context, lessons can be learned from successful practices in Nilüfer district to increase participation in democratic processes and strengthen trust levels. For example, economic development projects and policies to reduce income inequality can increase participation in democratic processes. Additionally, projects that promote cultural diversity and bring together different segments of society can increase levels of trust.

These analyses underscore the necessity of raising awareness among individuals for the strengthening of democracy, empowering civil society organizations, and increasing the role of associations that provide societal benefits. Giddens' structuration theory provides a framework that adds a deeper perspective to these analyses by understanding individuals' interactions in social change processes. This study can be considered an important resource for understanding the democratic values of citizens in the local context of Bursa by integrating them with Giddens' theoretical framework and contributing to societal development.

Keyword: Action, Agency, Bursa, Democracy, Structuration Theory, Structure.

1. GİRİŞ

Bu çalışma, demokrasi kuramları ve Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi üzerinden demokratik süreçlerin anlamını ve işleyişini anlamaya yönelik bir çaba sunmaktadır. İlk olarak, demokrasinin tanımı, tarihçesi ve demokrasi kuramları incelenmiş ve Montesquieu'dan Sartori'ye kadar çeşitli düşünürlerin demokrasiye dair perspektifleri özetlenmiştir. Her bir kuram, demokrasinin temel ilkelerini ve uygulanabilirliğini açıklamaya çalışarak demokratik düşünceyi zenginleştirmiştir. Ardından, Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi ele alınmıştır. Giddens, sosyal yapı ve birey arasındaki etkileşime odaklanarak sosyal bilimlere önemli bir katkı sağlamıştır. Yapılaşma teorisi, toplumsal düzenin dinamiklerini ve sürekli değişen unsurlarını anlamak için geniş bir perspektif sunmaktadır. Bireylerin toplumsal yapıları hem etkilediği hem de bu yapılar tarafından şekillendirildiği bir diyalektik ilişkiyi vurgulayarak sosyal değişimi anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Demokrasi kuramları ve yapılaşma teorisi bağlamında, demokrasinin sadece siyasi bir sistem olmanın ötesinde, toplumsal yapıyı etkileyen ve şekillendiren bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Her iki yaklaşım da bireylerin aktif katılımını ön plana çıkarmakta ve demokrasinin sağlıklı işleyişi için bu katılımın önemini vurgulamaktadır. Demokrasi kuramları ve yapılaşma teorisi, demokratik süreçleri anlama ve geliştirme çabalarında önemli araçlar sunmaktadır. Bu çerçeve, demokrasinin daha etkili ve katılımcı bir şekilde işlemesi için yapısal ve bireysel düzeyde yapılacak müdahaleleri anlamak adına değerlidir. Her iki yaklaşım da, demokrasiyi sadece bir yönetim biçimi olarak değil, aynı zamanda toplumun dönüşümüne katkıda bulunan bir süreç olarak ele almaktadır.

Giddens'ın yapılaşma kuramı, sosyal yapı ve birey arasındaki etkileşimi merkeze alarak toplumsal düzenin dinamiklerini anlamaya yönelik önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu teori, bireylerin sosyal yapılarını hem etkilediği hem de bu yapılar tarafından şekillendirildiği bir diyalektik ilişkiyi vurgulamaktadır. Demokrasi ise sadece bir siyasi sistem olarak değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı etkileyen ve şekillendiren bir süreç olarak kabul edilir. Giddens'ın yapılaşma teorisi, demokratik

süreçlerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini anlamak için değerli bir araç sunmuştur. Bireylerin aktif katılımını vurgulayarak, demokrasi kuramları ve yapılaşma teorisi, demokrasinin sadece yönetim biçimi olmanın ötesinde, toplumsal dönüşüme katkı sağlayan bir süreç olduğunu ortaya koyar. Bu bağlamda, Giddens'ın yapılaşma kuramı, demokrasinin işleyişini anlamak ve demokratik süreçleri güçlendirmek adına önemli bir teorik çerçeve sunmaktadır.

Demokrasi kuramları ve yapılaşma teorisi, toplumsal değişimin dinamiklerini kavramak ve demokratik süreçlerin nasıl işlediğini anlamak için birbirini tamamlayan perspektifler sunmaktadır. Demokrasinin temel ilkelerini anlamak için demokrasi kuramları çeşitli düşünürlerin analizleriyle zenginleşirken, Giddens'ın yapılaşma teorisi ise toplumsal yapıların nasıl şekillendiğini ve değiştiğini açıklamak adına geniş bir çerçeve sunmaktadır.

Giddens'ın vurguladığı gibi, bireylerin sosyal yapıları hem etkilediği hem de bu yapılar tarafından etkilendiği bir ilişki içerisindedir. Bu bağlamda, demokratik süreçlerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini değerlendirmek, bireylerin politik katılımının ve demokratik değerlerin nasıl şekillendiğini anlamak açısından kritik öneme sahiptir. Yapılaşma teorisi, demokratik süreçlerin sadece siyasi kararlarla sınırlı kalmayıp aynı zamanda toplumsal normları, ilişkileri ve güç dinamiklerini nasıl etkilediğini anlamak için bir çerçeve sunmaktadır.

Demokrasi, Giddens'ın yapılaşma teorisi ile birleştiğinde, bireylerin politik katılımı ve toplumsal yapı üzerindeki etkileriyle ilgili daha derinlemesine bir anlayış sağlamaktadır. Bu perspektif, demokratik süreçleri sadece seçimlere katılım olarak görmekten öteye giderek, toplumsal ilişkilerin, normların ve yapıların demokrasinin evrimine nasıl katkıda bulunduğunu anlamak için kapsamlı bir bakış sunmuştur. Sonuç olarak, demokrasi kuramları ve Giddens'ın yapılaşma teorisi, demokratik süreçlerin karmaşıklığını ve toplumsal değişimle olan ilişkilerini anlamak için birbirini tamamlayan yaklaşımlar sunmuştur.

Demokrasi kavramı ve Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi arasındaki bağlantı, toplumsal düzenin ve bireylerin etkileşimini anlamak adına önemli bir perspektif sunar. Demokrasi, sadece bir siyasi yönetim biçimi olarak değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı etkileyen ve şekillendiren bir süreç olarak kabul edilir. Giddens'ın yapılaşma teorisi ise sosyal yapı ve birey arasındaki karşılıklı etkileşime odaklanarak

toplumsal düzenin dinamiklerini anlamak için geniş bir çerçeve sunar. Bu iki kavram arasındaki bağlantı, demokrasinin sadece siyasi kurumlarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bireylerin sosyal yapılarla etkileşimine ve bu yapıları şekillendirme sürecine dayandığını vurgulamaktadır.

Demokrasinin temel ilkeleri, katılım, özgürlük, eşitlik ve hesap verebilirlik gibi unsurları içermektedir. Giddens'ın yapılaşma teorisi, bireylerin bu temel demokratik ilkeleri nasıl içselleştirdiğini, sosyal yapılar üzerinde nasıl etkide bulunduğunu ve aynı zamanda bu yapılar tarafından nasıl şekillendirildiğini anlamak için bir çerçeve sunmuştur. Yapılaşma teorisi, toplumsal değişimin sürekli ve karşılıklı bir etkileşim olduğunu vurgularken, demokrasi ise toplumsal değişimin demokratik süreçler aracılığıyla nasıl gerçekleştiğini açıklamaktadır. Bu bağlamda, demokrasi kavramı ve yapılaşma teorisi birbirini tamamlayan yaklaşımlar sunar. Demokrasi, sadece politik arenada değil, aynı zamanda toplumsal düzenin tamamında etkili olan bir süreç olarak anlaşıldığında, Giddens'ın teorisi demokratik süreçlerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olur. Bu bağlamda, demokrasi kavramının daha geniş bir sosyal çerçevede ele alınması, Giddens'ın yapılaşma teorisinin demokratik süreçleri anlama ve açıklama potansiyelini artırır, böylece toplumun daha adil ve katılımcı bir yapıya doğru evrilmesine katkıda bulunur.

Demokrasi kavramının ve Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisinin ayrılmaz bağlantısı, demokratik süreçlerin sadece siyasi karar alma mekanizmalarıyla değil, aynı zamanda bireylerin sosyal ve kültürel bağlam içindeki etkileşimleriyle de şekillendiği konusudur. Demokrasi, toplumun tüm katmanlarına yayılan bir süreç olduğunda, Giddens'ın teorisi bireylerin bu süreçteki rolünü anlama ve toplumsal yapıyı nasıl etkilediklerini açıklama konusunda önemli bir perspektif sunacaktır.

Demokrasinin temelindeki katılım ilkesi, Giddens'ın yapılaşma teorisindeki etkileşim kavramıyla örtüşmektedir. Giddens, bireylerin sosyal yapıları hem etkilediğini hem de bu yapılar tarafından etkilendiğini savunarak, demokrasinin sadece bireylerin siyasi süreçlere katılımını değil, aynı zamanda sosyal yapıları şekillendirme ve dönüştürme sürecini içerdiğini ortaya koymuştur. Bireyler, demokratik süreçlerde aktif katılımlarıyla sadece politik kararların alınmasında rol oynamakla kalmaz, aynı zamanda sosyal normları, değerleri ve kültürel dinamikleri de etkiler.

Giddens'ın vurguladığı gibi, yapılaşma teorisi toplumsal değişimin sürekli bir diyalektik süreç olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, demokrasi, toplumun ihtiyaçlarına ve taleplerine yanıt vermek adına sürekli evrilen bir yapı olarak düşünülebilir. Giddens'ın teorisi, bireylerin ve toplumsal grupların demokratik süreçlere katılımının, toplumsal değişim ve dönüşümü nasıl tetiklediğini ve yönlendirdiğini açıklamaktadır. Bu durum, demokrasinin sadece bir yönetim biçimi olmaktan öte, aynı zamanda toplumsal uyumu, çeşitliliği, ve adil bir yapıyı güçlendiren bir süreç olduğunu göstermektedir.

Demokrasi kavramı ve yapılaşma teorisi, birbirini tamamlayan bir çerçeve oluşturarak demokratik süreçleri daha kapsamlı bir şekilde anlamamıza olanak tanımaktadır. Bireylerin ve toplumsal yapıların demokratik süreçlerle etkileşimi, sosyal değişim ve toplumsal dönüşümün anahtarı olarak ele alındığında, demokrasi sadece siyasi bir sistem değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı yönlendiren ve şekillendiren dinamik bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırma, Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan bireyler arasındaki sosyoekonomik ve demografik farklılıkları incelemekte ve bu farklılıkların siyasi ve demokratik katılım, güven düzeyleri ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Araştırmanın temel amacı, her iki ilçede yaşayan bireylerin demografik özellikleri ve sosyoekonomik durumları arasındaki varyasyonları anlamaktır. İlk olarak, Yıldırım ve Nilüfer ilçeleri arasındaki yaşam koşulları ve birey profilleri hakkında kapsamlı bir perspektif sunulmaktadır. Sosyoekonomik ve demografik farklılıkların, bireylerin yaşam tarzları, tercihleri ve ihtiyaçları üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğu bulgularla ortaya konmuştur.

Araştırma, siyasi ve demokratik katılım skorları üzerinde de önemli bilgiler sunmaktadır. Nilüfer ilçesindeki bireylerin genellikle daha yüksek bir siyasi katılım düzeyine sahip olduğu, bu ilçede siyasi konulara olan ilginin daha yüksek olduğu ve politik süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığı gözlemlenmiştir. Diğer yandan, Yıldırım ilçesinde siyasi katılım skorlarının daha değişken ve genelde düşük bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, güven düzeylerinin incelenmesidir. Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının genel olarak daha değişken bir dağılıma sahip olduğu ve sağa çekik bir dağılıma işaret ettiği belirtilmiştir. Bu durum, bireyler arasında güven düzeylerinin geniş bir aralığa

yayıldığını ve ekonomik belirsizlik ile kültürel farklılıkların bu farklılıklara katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Gelir seviyeleri arasındaki farklılıkların, güven düzeylerini etkileyen temel faktörlerden biri olduğu ortaya çıkmıştır. Yıldırım ilçesindeki daha düşük ortalama gelir seviyeleri ve daha değişken gelir dağılımı, güven skorlarının geniş bir yelpazede olduğunu göstermektedir. Nilüfer ilçesinde ise daha yüksek ortalama gelir seviyeleri ve daha tutarlı bir gelir dağılımı, güven düzeylerinin daha yüksek ve daha homojen olmasına katkıda bulunmaktadır. Araştırma, demokratik süreçlere katılımın ve toplumsal güvenin, sosyoekonomik koşullar, gelir düzeyi, kültürel faktörler ve diğer demografik özelliklerle nasıl ilişkili olduğunu detaylı bir şekilde ele almaktadır. Bu bulgular, yerel yönetimlerin ve politika yapıcılarının daha iyi bilgiye dayalı kararlar alabilmeleri için önemli bir temel oluşturmakta ve toplumun daha adil ve katılımcı bir yapıya doğru evrilmesine katkıda bulunmaktadır.

Bu araştırmanın bulgularının, yerel politika yapımında, toplumsal dönüşümde ve demokratik süreçlerin güçlendirilmesinde kullanılması önemli bir adım olacaktır. Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki farklılıkların anlaşılması, daha etkili politikaların oluşturulmasına ve toplumsal uyumun geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

2. DEMOKRASİ KAVRAMI

"Demokrasi, ancak, idealleri ve değerleri
ona varlık kazandırdığı sürece,
var olabilir."

-Giovanni Sartori[1]

2.1 Demokrasinin Tanımı

Demokrasi birçok kimsenin aşina olduğu bir kelime olmakla birlikte hala tartışmalı bir kavramdır. Diktatörler, tek parti yönetimleri ve askeri darbe liderlerinin, demokrasi adını kullanarak halk desteğini aldıklarını iddia ettikleri dönemlerde, demokrasi kavramının yanlış anlaşılıp, yanlış kullanıldığını söylemek mümkündür. Demokrasi fikri, uzun ve çalkantılı bir tarihin ardından ayakta kalmıştır. Demokratik hükümetler, devam eden zorluklara rağmen dünya genelinde gelişmeye ve yayılmaya devam etmektedir.

Demokrasi kavramı; insanlık tarihinin son 2500 yılında sıklıkla tartışılan ve birbirinden farklı onlarca fikri çevresinde barındıran, başka bir deyişle farklı niteliklere sahip çeşitleri oluşmuş önemli bir kavramdır. Demokrasi kelimesinin kökeni Antik Yunan dönemine dayanmaktadır. Eski Yunancada *demos* yani "halk" ve *krates* yani "güçlü, iktidarı elinde bulunduran" kelimelerinin birleşiminden demokrasi kelimesi türetilmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Başka bir ifadeyle demokrasi kelimesi, etimolojik olarak "*halk iktidarı*" anlamına gelmektedir (Ural, 1999, s. 451). Demokrasi, toplumun egemenliğine dayalı bir yönetim biçimi olarak tanımlanır. Bu sistemde, halkın temsilcileri seçimler yoluyla belirlenir ve halkın katılımıyla kamu işlerinin yönetimi sağlanır (Dahl, 1996, s. 296). Demokrasinin eski, uzun ve tarihsel bir geçmişe sahip olması ve aynı zamanda halk iktidarı gibi geniş bir tanıma sahip olması demokrasinin farklı farklı anlaşılmasına da vesile olmuştur. Çünkü farklı zamanlarda farklı yerlerde demokrasi insanlara farklı şeyler ifade

[1] Giovanni Sartori, *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*, çev. Tunçer Karamustafaoğlu, Mehmet Turhan, Yetkin Yayınları, Ankara, 1996, s.8.

etmiştir (Dahl, Demokrasi Üstüne, 2019, s. 2). Hatta Yunanlılar demos kavramını bazen "çoğunluklar, fakirler" anlamlarında bazen de "insanlar, Atinalılar" anlamlarında kullanmışlardır (Özdemir, Şimşek, & Aktaş, 2006, s. 260-261).

Demokrasiye dair birçok tanım mevcuttur ve bu tanımlar, zamanın ve bireylerin perspektifine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Antik Yunan'da, demokrasinin ilk kez ortaya çıktığı ve uygulanmaya çalışıldığı dönemde bu çeşitlilik daha belirgin bir şekilde görülmekteydi. Buna göre Platon ve Aritoteles yönetim biçimleri üzerinden demokrasi kavramının şekillendirilmesinin, kavramın ilk tanımını yaparak öncüsü olmuşlardır. Platon; aristokrasi, timarşi, oligarşi, demokrasi ve zorba devlet olarak ayırdığı yönetim şekillerinin birbirlerinin içinden çıktığını ve birbirlerini şekillendirdiğini ifade etmiştir (Platon, 2019, s. 269). Aristoteles ise demokrasiyi; monarşi, aristokrasi ve politeia'nın sapması olarak ifade etmektedir (Aristoteles, 2018, s. 98).

Demokrasinin tanımı yapılırken genellikle iki farklı demokrasi kuramından bahsedilmektedir. Bu iki yaklaşım normatif ve realist (veya ampirik) demokrasi kuramlarıdır. Normatif demokrasi kuramı, demokrasi kavramını sözlük anlamı temelinde tanımlamaktadır. Normatif demokrasi kuramına göre, bir rejimin demokratik kabul edilebilmesi için, o rejimin halkın tercihlerine tam anlamıyla uygun olması gerekmektedir (Demir, 2010, s. 599). Realist veya ampirik demokrasi kuramı ise, demokrasiyi daha çok uygulamaya dayalı bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bu yaklaşım, demokrasinin gerçek dünyada nasıl işlediğini ve uygulandığını incelemeyi amaçlamaktadır. Demokrasi kavramı günümüzde klasik tanımına bağlı kalınarak, halkın egemenliği prensibine dayanan bir yönetim biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bu sistemde, toplumu yöneten hükümet ve devletin yetkileri halk tarafından seçilen temsilciler aracılığıyla kullanılmaktadır. Demokrasi, siyasi iktidarın meşruiyetini halkın iradesine dayandıran bir yönetim biçimidir ve halkın temsilcileri seçimlerle belirlenir (Schumpeter, 2021, s. 132). Abraham Lincoln'ün unutulmaz ifadesiyle, demokrasi *"halkın, halk tarafından ve halk için"* yönetimidir. Demokrasinin temel prensibi, halkın eşit ve özgür bir şekilde yönetime katılımının sağlanmasıdır.

Günümüzde demokrasinin en belirgin özelliklerinden biri, serbest seçimlerle yapılan tercihler ve neticesinde oluşturulan bir parlamentonun, temsili bir sistem temelinde işlemesinden ibarettir. Demokrasi sadece bireyin diğer bireyle olan ilişkisini değil,

bireyin toplumla ve devletle olan ilişkisini de diğer siyasi sistemlere nazaran daha fazla koruyan ve teminat altına alan bir rejimdir (Ural, 1999, s. 452). Buna göre demokrasi, yurttaşların eşit katılımı ve özgür seçimlerle yönetim biçimini ifade etmektedir.[2] Bu sistem, halkın temsilcilerini seçme hakkına dayanmakta ve insan haklarına saygı göstermektedir. Özgürlük ve demokrasi sıklıkla birbirinin yerine kullanılsa da, ikisi eşanlamlı kavramlar değillerdir. Demokrasi, özgürlük kavramı hakkında bir dizi fikir ve ilkeyi içerse de, uzun ve zorlu bir tarih boyunca şekillendirilmiş uygulamalar ve prosedürler de içermektedir. Başka bir ifadeyle demokrasi, özgürlüğün kurumsallaştırılmasıdır.

Demokrasi, sadece belirli yönetim şekillerinin seti değildir; dünya çapındaki kültürler ve toplumlar arasında farklı biçimler ve ifadeler alabilecek bir dizi değer, tutum ve uygulamaların üzerine kurulmuştur. Demokrasiler, birbirine uyan uygulamalara değil, belirli temel prensiplere dayanmaktadır. Başka bir deyişle demokrasi, yetişkin tüm vatandaşların doğrudan veya özgürce seçtikleri temsilciler aracılığıyla gücü ve vatandaşlık sorumluluğunu kullanma biçimidir. Demokrasinin genel kabul gören birtakım ilkeleri vardır (Çam, 1995, s. 388). Demokrasi kavramı, temel insan haklarını korumanın en önemli görevlerinden birinin özgürlük, din özgürlüğü, hukuk önünde eşit korunma hakkı ve toplumun siyasi, ekonomik ve kültürel yaşamına tam katılım fırsatı gibi haklar olduğunu ifade etmektedir. Demokraside vatandaşlar sadece haklara sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda haklarını ve özgürlüklerini koruyan siyasi sistemde katılım sorumluluğuna da sahiptir. Bu bağlamda demokratik toplumlar hoşgörü, işbirliği ve uzlaşma değerlerine bağlıdır.

Demokrasiler, doğrudan demokrasi ve temsilî demokrasi olmak üzere temelde iki temel kategoriye ayrılmaktadır. Doğrudan demokraside vatandaşlar, seçilmiş veya atanmış yetkililerden bağımsız ve aracısız olarak kamusal kararlara katılabilirler. Bu tür bir sistem, genellikle küçük insan grupları için daha uygundur. Fakat günümüzde, geçmişte olduğu gibi, 50 bin kişilik bir kasabadan 50 milyon kişilik bir devlete kadar, en yaygın demokrasi biçimi temsilci demokrasidir. Temsili demokrasiler; vatandaşların politik kararlar almak, yasaları oluşturmak ve kamusal yarar için

[2] TDK'ya göre demokrasinin sözlük tanımı; halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi, el erki, demokratlık'tır. Bu tanım TDK'nın resmi web sitesi üzerinden görülebilir. (Detay için bkz. https://sozluk.gov.tr/)

programları yönetmek üzere yetkilileri seçtikleri bir sistemdir. Fakat çoğunluk kuralı, kendi başına yeterli olarak demokratik değildir. Örneğin, nüfusun %51'inin çoğunluk olduğu durumda %49'luk geri kalanı ezmesine izin veren bir sistem adil olarak kabul edilemez. Demokratik bir toplumda çoğunluk kuralı; etnik, dini veya sadece siyasi tartışmalarda kaybedenler dâhil olmak üzere azınlıkların haklarını koruma amacına yönelik azınlıkların ve muhaliflerin haklarını koruyan bireysel insan haklarının güvenceleriyle birleştirilmelidir. Çünkü azınlıkların hakları çoğunluğun iyi niyetine bağlı değildir ve çoğunluk oylamasıyla ortadan kaldırılmamalıdır. Azınlıkların hakları, demokratik yasalar ve kurumlar tarafından demokrasi tüm vatandaşların haklarını koruduğu için korunmalıdır. Bu durum sağlandığında, azınlık gruplar ülkelerinin demokratik kurumlarına katılarak katkıda bulunabilirler. Çoğunluk kuralı ve azınlık hakları ilkesi; tarih, kültür, nüfus ve ekonomi bakımından ne kadar farklı olursa olsun, tüm modern demokrasileri kapsamaktadır. Çünkü halk demokratik devletin hizmetkârı değil vatandaşlarıdır. Devlet, vatandaşlarının haklarını koruduğundan vatandaşlar da devlete sadakatle bağlanmaktadır. Buna karşın otoriter bir sistemde; devlet, halkından hiçbir karşılıklı yükümlülük olmadan sadakat ve hizmet talep etmektedir ve eylemleri için halkın onayını alma yükümlülüğü bulunmamaktadır. TDV'ye göre demokrasi, toplum içindeki çeşitliliği ve farklılığı siyasi sürece entegre eden bir araçtır; tüm sorunları anında çözme yeteneğine sahip bir kurtarıcı değil ancak sorunların açıkça tartışılmasına ve çözülmesine yardımcı olan bir yaklaşımdır (Türk Demokrasi Vakfı, 1994, s. 9).

2.2 Demokrasinin Tarihçesi

Demokrasi denilince akla ilk olarak, eski Yunan sitelerinde uygulanan doğrudan demokrasi gelmektedir. Tarihsel örnekleri incelediğimizde ilk görece çok katılımlı "demokratik yönetim"i uygulayanlar Yunanlılar olmuşlardır. M.Ö. 5.yüzyılda eski Yunan'da şehrin vatandaşlarını oluşturan halk bir meydana toplanmakta ve fikirlerini, görüşlerini şehrin yöneticilerine bildirmekteydi. Tarihte gördüğümüz bu uygulama demokrasinin ilk uygulaması olarak kabul görmektedir. Fakat buradaki önemli husus sadece vatandaşların söz hakkının olmasıdır. Sitede yaşayan kölelerin ve vatandaş olmayanların fikirlerini ifade etmeleri söz konusu değildir. Eski Yunan'da kadınlar, köleler ve şehir devletinde doğmamış olan yabancılar gibi belli gruplar bu haklara sahip değildir. Bununla birlikte Eski Yunan'da asıl belirleyici olan

sınırlı bir bölgeyi temsil eden soylular ve köle sahipleridir. Fakat yine de eski Yunanda demokrasinin temel şartı, kanunların herkes için aynı olması ve site işlerine katılmada eşitlik olmasıdır (Sezer, 1994, s. 36).

Hesiodos'la birlikte soylu ve köle ayrımının temelini oluşturan işçiliğin ayıp sayılmasına son verilmiştir. Hesiodos, bedenen ve fiziki çalışmanın yadırgandığı aristokratik fikirlere karşı çıkmış ve kendisinden sonraki fikirlere temel oluşturmuştur. Solon'la birlikte keyfi olmayan ve yazılı normlara bağlı temel kanunların oluşturduğu yönetim şeklinin olması gerektiği fikri şekillenmiştir. Buna göre sadece belirli bir sınıf değil tüm vatandaşlar yönetimde söz hakkına sahip olmalıdır. Çünkü tüm vatandaşlar akıl yetisine ve idrak etme bilincine sahiptir. Olayları değerlendirebilir ve olayları birbirlerinden ayırabilir. Bu yüzden yönetim şekli keyfi esaslara dayanmamalıdır. Demokrasi kavramının uygulamasıyla ilgili tarihsel ilk yazılı kaynak, Heredot Tarih'inde karşımıza çıkmaktadır.[3]

Eski Yunan'daki Atina sitesinde demokratik yönetim, Beşyüzler Meclisi ve Halk(Eklesia) Meclisi olmak üzere iki temel siyasi kuruma dayanmaktadır. 30 yaşını doldurmuş olan ve halk tarafından bir yıl için kura ile seçilen yurttaşlardan oluşan Beşyüzler Meclisi, Atina'da yürütme görevi taşıyan bir organ işlev görmektedir. Halk(Eklesia) Meclisi ise 20 yaşını doldurmuş olan tüm yurttaşları içermekte ve şehrin Agora olarak adlandırılan alanında toplanmaktadır. Savaş ilanı, barış anlaşması, iç ve dış politikanın belirlenmesi ve kanunların oluşturulması gibi temel egemenlik haklarını Halk Meclisi kullanmaktadır. Bu meclis yasama görevini yerine getirmektedir. Eski Yunan'da halk temsilcilerden bağımsız olarak doğrudan egemenlik hakkını kullanmıştır. Bu durum doğrudan demokrasi niteliği taşımaktadır (Tanilli, 1992, s. 22).

Roma İmparatorluk döneminde benimsenen devlet sistemi, her ne kadar otokratik bir aristokrasi rejimi olarak görülse de aslında temsili demokrasi ile bağlantılıdır. Çünkü elit sınıfın güçlü olduğu bir sosyal sınıf temeli söz konusudur. Demokratik haklar buna göre şekillenmiştir. Romalılar kurdukları bu sisteme *cumhuriyet* ismini koymuşlardır. Cumhuriyet her ne kadar halka ait olsa da Romalılarda bu sisteme

[3] Bkz: Heredotus, (1973). Heredot Tarihi, Çev: Müntekim Ökmen, Yunanca aslıyla karşılaştıran ve sunan: Azra Erhat, İstanbul: Remzi Kitabevi.

katılmak soylular ve aristokratlar ile sınırlıdır. 20.yüzyıla kadar olan tüm demokrasi örneklerinde yönetime katılmak belirli şartlar altında hep sınırlıdır.

Ortaçağ'ın feodal yapısı toplumsal değişim bağlamında sanayi devrimini hazırladığı gibi düşünsel manada da Rönesans ve Reform hareketlerini beraberinde getirmiştir. Bu hareketler bireylere özgür bir düşünce ortamını sağlamışlardır. Halkın feodaliteye karşı sesini yükseltmesi demokrasinin halkta karşılık bulmasının zeminini oluşturmuştur. Böylece ekonominin iyileşmesi ve ticaretin ilerlemesiyle birlikte orta sınıfı oluşturan vatandaşlar yönetimde söz sahibi olma isteklerini açıkça ortaya koymuştur. Kararlara uymak için kararların alınma sürecine de katılmak gerektiği fikri toplumda yerini almaya başlamıştır. Böylece 1215 yılında İngiltere'de Magna Carta ortaya çıkmıştır. Bu fermana göre İngiliz kralı kişisel nedenlerle baronların mallarına el koymayacağını ifade etmiştir. Böylece bazı hak ve özgürlükler güvence altına alınmıştır. Magna Carta'nın 63 maddesi, İngiliz feodal toplumunun farklı sınıf, katman ve kurumlarının sahip olduğu geleneksel hak ve özgürlükleri koruma altına almıştır.

Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte Yeniçağ'da, mutlak monarşi anlayışının etkisi azalırken, demokratik düşünceler toplumsal katmanlarda gelişmeye başlamış, bu yönde fikirler sosyal ilerlemenin öncüleri ve liderleri konumunda olan filozoflar tarafından dile getirilmeye başlanmıştır. Bu dönemde, birey hakları, özgürlük ve adalet gibi demokratik değerlere vurgu yapılarak, toplumsal değişim ve ilerleme konusundaki düşünceler daha belirgin hale gelmiştir.

Demokrasi tarihinde belirgin dönemleri tanımlayan kritik olaylar arasında, eski düzenden yeni düzene kesin bir geçiş sağlayan önemli anlardan biri Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin ilanı (1776)[4] ve ardından gelen 1789 Fransız Devrimi'dir. Bu iki tarihi olay, demokrasi anlayışının evriminde önemli kilometre taşlarını temsil etmektedir. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve Fransız Devrimi, insan hakları, özgürlük ve eşitlik gibi temel değerlere vurgu yaparak demokrasi anlayışının gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur.

Yedi Yıl Savaşları'nın ardından, dünyanın en büyük sömürge ve deniz gücü olarak ortaya çıkan İngiltere, sömürge imparatorluğunu düzenlemeyi, güçlendirmeyi ve kolonileriyle savaşın maliyetini paylaşarak vergi yükünü azaltmayı amaçlamıştır. Bu

[4] Virginia İnsan Hakları Bildirisi olarak da anılmaktadır.

çaba, İngiltere'nin kolonileri üzerinde daha fazla kontrol sağlama ve ekonomik bağları güçlendirme arzusundan kaynaklanmıştır. Ancak, yeni vergilerin ortaya çıkmasıyla birlikte ortaya çıkan baskı, 13 koloniyi rahatsız etmiş ve direnişe sürüklemiştir. İngiltere, savaşın maliyetini karşılamak ve imparatorluğunu güçlendirmek amacıyla Amerikan kolonilerine yeni vergiler getirmiştir. Ancak, bu vergilendirme politikaları, kolonilerde huzursuzluğa ve hoşnutsuzluğa neden olmuştur. Koloniler, kendi iç işlerine daha fazla müdahaleyi reddetmiş ve vergi yüküne karşı direnmiştir. Bu durum, Amerikan Devrimi'nin fitilini ateşlemiştir. Vergi yüküne karşı artan hoşnutsuzluk, 1770'lerin ortalarına doğru çeşitli olaylara ve protestolara yol açmıştır. Boston Çay Partisi gibi olaylar, kolonilerin vergi politikalarına karşı net bir tavır aldığını göstermiştir. Bu süreç, Amerikan bağımsızlık hareketinin doğmasına ve sonunda Amerikan Devrimi'nin patlak vermesine yol açmıştır.

Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi, 13 Amerikan kolonisinin bağımsızlığını ilan ettiği belge olup, bireysel özgürlükler ve halkın kendi kaderini tayin hakkı gibi demokratik ilkeleri içermekteydi. Bu olay, demokratik düşüncenin şekillenmesinde etkili olmuş ve diğer toplumları da etkileyerek benzer özgürlük arayışlarına teşvik etmiştir. Fransa, ABD bağımsızlık mücadelesine destek vererek Yedi Yıl Savaşları'ndan kaynaklanan intikam isteğini yerine getirmiş, ancak bu yardım Fransa için büyük bir ekonomik yükü beraberinde getirmiştir. Bu ekonomik zorluklar, 1789 Fransız Devrimi'nin temel nedenlerinden biri olmuştur. Fransız Devrimi ise monarşiye karşı ayaklanma, eşitlik talepleri ve demokratik ideallerin yayılması açısından büyük bir etki yaratmıştır. Devrim, toplumsal değişim ve demokratikleşme sürecinin hızlanmasına katkı sağlamış, insan hakları, eşitlik ve özgürlük gibi kavramları öne çıkarmıştır. Her iki olay da demokratik düşüncenin evriminde önemli birer adım olarak kabul edilmektedir ve tarihsel bu olaylar günümüzdeki demokratik ilkelerin temelini oluşturan önemli referans noktalarıdır. Bu tarihi dönemler, demokrasinin gelişimindeki belirgin dönüm noktalarını ifade ederken, birey haklarına ve demokratik değerlere vurgu yaparak modern demokratik toplumların oluşumuna katkıda bulunmuştur.

Dünya genelinde demokrasi mücadelesi, süreç içerisinde aynı zamanda bir insan hakları mücadelesi olarak şekillenmiştir. İnsan hakları, bireyin yalnızca insan olarak dünyaya gelmiş olmasından kaynaklanan, insan olduğu için sahip olduğu haklarını ve

bireyleri insan oldukları için koruma istemini ifade etmektedir (Kuçuradi, 1996, s. 49). Dünya Savaşları'nın ardından tarihsel süreç içerisinde demokrasi kavramının bir gereği olarak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ortaya çıkmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, BMGK tarafından 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen bir belgedir. Bu bildirge, insan haklarını ve temel özgürlükleri koruma amacı taşımaktadır ve bu amaç demokrasinin olması ve uygulanması açısından oldukça önemlidir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, uluslararası toplum savaşın getirdiği acı deneyimlerden çıkarılan derslerle insan haklarını koruma ve güvence altına alma ihtiyacını hissetmiştir. Bu bağlamda, İHEB'nin hazırlık süreci başlamıştır. 1946'da BMİHK, bir insan hakları beyannamesinin hazırlanması için çalışmalara başlamış, komite çeşitli kültürlerden, hukuk sistemlerinden ve coğrafyalardan gelen temsilcileri içermiştir. Eleanor Roosevelt, bu süreçte belgenin taslağını oluşturan komitenin başkanlığını üstlenmiştir. Hazırlanan taslak metin, 10 Aralık 1948 tarihinde Paris'te toplanan BMGK tarafından kabul edilmiştir. Ayrıca bu tarih, her yıl "İnsan Hakları Günü" olarak kutlanmaktadır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 48 üye ülkenin kabul oyunu alarak, tarihi bir anlaşma olarak tescil edilmiştir. Beyannamenin 30 maddesi bulunmaktadır. Bu maddeler, insanların doğuştan sahip olduğu temel hakları ve özgürlükleri tanımlamaktadır. Başlıca haklar arasında yaşama hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, işkenceye karşı korunma, düşünce özgürlüğü, inanç özgürlüğü, eğitim hakkı gibi konular yer almaktadır. Belge, tüm insanların bu haklara eşit bir şekilde sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, uluslararası hukukun temel bir belgesi olarak kabul edilmektedir. Dünya genelindeki birçok ülkenin anayasasında ve yasalarında bu hakları koruma amacıyla referans alınır. Beyanname, insan hakları ihlallerine karşı bilinç oluşturarak ve uluslararası toplumu bu konuda harekete geçirerek büyük bir etki yaratmıştır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, evrensel bir standart oluşturarak insan haklarını ve temel özgürlükleri koruma amacı taşıyan bir kilometre taşıdır.

Demokrasinin tarih boyunca gelişimi karmaşık ve çeşitli bir süreçtir. Demokrasi; Antik Yunan şehir-devletlerinden özellikle Atina'da doğrudan demokrasi olarak ortaya çıkmış, Roma'da, bir dizi farklı politik kurum ve mekanizma aracılığıyla temsili demokratik unsurları içerisinde barındıracak şekilde uygulanmıştır. Ortaçağ'da feodal sistemde, demokratik öğeler genellikle sınırlı kalmış ve hükümet

genellikle soylular ve kral arasında sınırlı bir temsille yönetilmiştir. 14.yüzyıl ve 17.yüzyıl arasında özellikle Rönesans ve Reform hareketleri ile birlikte, bireysel özgürlükler ve halkın yönetime daha fazla katılımı konusundaki düşünceler güç kazanmıştır. 18.yüzyıl itibariyle Aydınlanma düşünürleri, bireysel haklar, eşitlik ve özgürlük konularında önemli fikirler geliştirmiştir. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi (1776) ve Fransız Devrimi (1789), demokratik düşüncenin yükselişine ve modern demokrasinin temellerine katkıda bulunmuştur. 19. yüzyılın ortalarından başlayarak özellikle Soğuk Savaş döneminde doruğuna ulaşacak şekilde, birçok ülkede demokratik reformlar gerçekleşmiş ve seçim hakları genişlemiştir, temsili demokrasi yaygınlaşmıştır.

Demokrasinin gelişimi, tarih boyunca farklı kültürler, coğrafyalar ve zaman dilimlerinde çeşitli biçimlerde ortaya çıkmıştır. Günümüzde demokrasi, birçok ülkede farklı varyasyonlarda uygulanmakta olup, sürekli bir evrim geçirmektedir.

2.3 Demokrasi Kuramları

Demokrasi, zaman içinde farklı düşünürlerin perspektifleri ve teorik çerçeveler üzerinden çeşitli kuramlarla anlam kazanmıştır. Montesquieu'nun üç kuvvetli sistem ilkesi, Rousseau'nun toplumsal sözleşme teorisi, John Stuart Mill'in özgürlük üzerine düşünceleri, demokrasi kuramlarının oluşumunda etkili olmuştur. Bu kuramlar, demokrasinin temel prensiplerini ve uygulanabilirliğini açıklamaya çalışarak, demokratik düşünceyi zenginleştirmiştir. Demokrasi, tarih boyunca çeşitli evrelerden geçmiş ve siyasi, ekonomik, sosyal değişimlere paralel olarak gelişmiştir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren, demokrasinin küresel yayılma süreci ivme kazanmış ve birçok ülke demokratikleşme sürecine girmiştir. Ancak, demokratik değerlerin tam anlamıyla benimsenmesi ve uygulanması, hala birçok zorlukla karşılaşan bir süreçtir.

Demokrasi, son derece geniş bir spektrumu kapsayan ve çeşitli yönetim biçimlerini içeren bir kavramdır, bu nedenle onu tanımlamak karmaşıklığın, çeşitliliğin ve sürekli evrimin bir yansımasıdır. Kavramsal ve normatif olarak demokrasi, ortak alanda yaşayan tüm halkın ve bu halkın bütününün arzularına dayanmalı ve herkesi içermelidir. Lijphart'a göre, tamamen halkın eğilimlerine uygun bir yönetim biçimi hiç gerçekleşmemiş ve muhtemelen gerçekleşmeyecektir (Lijphart, 1986, s. 112). Bu

ifadeyle, Lijphart, demokrasinin pratikte her zaman bireylerin tüm eğilimlerini tam anlamıyla karşılayamayacağını ve bu idealin zorlu bir hedef olduğunu belirtmektedir.

Demokrasi üzerine yaptığı önemli katkılarla bilinen Amerikalı siyaset bilimcisi Robert A. Dahl, demokrasinin temel unsurlarından birini "poliarşi" olarak tanımlamıştır. Poliarşi, bir toplumdaki geniş katılım ve rekabetin bir kombinasyonunu ifade etmektedir. Başka bir deyişle poliarşi kavramı; monarşi, oligarşi, aristokrasi gibi tek kişi veya bir grubun yönetiminden demokrasinin ayrılmasıdır (Dahl, 1998, s. 90). Dahl, demokrasinin sadece geniş bir seçmen katılımını değil, aynı zamanda farklı gruplar ve çıkarlar arasındaki rekabeti de içermesi gerektiğini savunmuştur. Dahl, demokrasiyi bir dizi temel ilke etrafında tanımlamıştır. Bu ilkeler; etkilenen tüm bireylerin politika kararlarına katılma hakkı, eşit oy kullanma hakkı, özgür ifade ve bilgi alma gibi unsurları barındırmaktadır. Dahl'ın demokrasi tanımı, bu unsurların bir araya gelerek demokratik bir ortamı oluşturduğunu vurgulamıştır. Dahl, çoğulculuk (pluralism) ve ilgi grupları yaklaşımını benimsemektedir. Demokrasinin sadece bireylerin oy kullanma yeteneğini değil, aynı zamanda çeşitli ilgi gruplarının etkileşimini içermesi gerektiği fikrini ifade etmiştir. Dahl, bu grupların çeşitliliği ve rekabeti sayesinde politika kararlarının daha geniş bir perspektife dayandığını savunmaktadır. Tüm bunların yanında Dahl, demokrasinin mükemmel bir sistem olmadığını ve her zaman eksikliklerle karşılaşabileceğini kabul etmektedir. Özellikle, demokrasinin bazen çoğunluğun azınlıkları ezmesi riskini taşıdığına dikkat çekmiştir. Başka bir ifadeyle Dahl, demokratik ilkelerin ideal olarak belirlenmesine rağmen, uygulamada bu ilkelerin tam anlamıyla gerçekleşemeyeceğini öne sürmektedir. Bu bağlamda pratikte, Dahl'ın çalışmaları demokrasinin kusurlarını anlama ve geliştirmeye yönelik bir çaba olarak değerlendirilebilir.

İtalyan siyaset bilimcisi olarak bilinen ve demokrasi, siyaset bilimi ve karşılaştırmalı siyaset üzerine önemli katkılarda bulunan Giovanni Sartori, demokrasiyi çoğulculuk ilkesi etrafında şekillendirmiştir. Ona göre demokrasi, farklı çıkar gruplarının, toplumsal katmanların ve görüşlerin rekabet içinde olduğu bir sistemdir. Bu rekabet, demokratik sürecin zenginleşmesine ve politik kararların geniş bir perspektife dayanmasına katkı sağlamaktadır. Sartori'ye göre; demokrasi nedir'i, demokrasi ne olmalıdır'dan ayırmaya olanak yoktur (Sartori, 1996, s. 8). Sartori, demokrasiyi işleyen bir parti sistemi ve düzenli seçimlerin varlığı ile tanımlamıştır. Parti sistemi,

vatandaşların farklı politik seçeneklere erişimini sağlamakta, bu da demokratik rekabetin temelini oluşturmaktadır. Seçimler ise demokrasinin meşruiyetini sağlamaktadır. Sartori, demokrasinin temelinde çoğunluk ilkesinin bulunduğunu belirtmiş ancak, bu ilkenin azınlıkları ezme anlamına gelmediğini ve demokrasinin azınlık haklarını koruyan bir sistem olması gerektiğini vurgulamıştır. Azınlıkların haklarına saygı, demokratik sistemin sağlıklı işleyişi için önemlidir. Sartori, demokrasiyi liberal değerlerle birleştiren bir model olarak görmekte, liberal demokrasiyi, sadece çoğunluğun haklarını değil, aynı zamanda bireysel özgürlükleri ve temel insan haklarını da koruyan bir sistem olarak ele almaktadır. Demokrasinin, vatandaşların aktif katılımını ve sivil toplumun güçlü bir şekilde örgütlenmesini gerektirdiğini savunan Sartori, demokrasinin sadece seçimlere katılmakla değil, aynı zamanda politika üzerinde etkili bir şekilde durmakla mümkün olduğunu öne sürmüştür. Sartori, demokrasiyi eleştirel bir perspektiften değerlendirmiş ve demokrasinin eksikliklerini anlamak ve sürekli olarak geliştirmek için eleştiriye ihtiyaç olduğunu savunmuştur. Ona göre, demokrasi sabit bir durum değil, sürekli bir evrim sürecidir. Başka bir deyişle demokrasi, olanla olması gerekenin çekişmesinden doğar ve bunlar tarafından şekillendirilir (Sartori, 1996, s. 9).

Günümüzdeki demokrasi kuramları çeşitli perspektiflerden ele alınmakta ve demokratik sistemlerin işleyişini anlamaya yönelik farklı yaklaşımları içermektedir. Bu demokrasi kuramlarını kısaca özetlemek gerekirse:

1. Çoğulculuk kuramı, toplumun farklı çıkar grupları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki rekabeti vurgulamaktadır. Bu kurama göre, demokrasi, farklı grupların etkileşimi ve çatışması üzerine inşa edilmiştir. Farklı çıkar grupları arasındaki rekabet, politika kararlarının daha iyi ve adil bir şekilde oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.
2. Elit teorisi, demokrasiyi etkili bir şekilde yönetilen azınlık elitlerin kontrolü olarak görmektedir. Bu teoriye göre, toplumun çoğunluğu politika üzerinde sınırlı bir etkiye sahiptir. Çünkü gerçek kararlar elit gruplar tarafından alınmaktadır.
3. Jürgen Habermas'ın iletişim eylemi teorisi, demokrasinin temelini kamusal alan ve özgür iletişim üzerine kurmaktadır (Habermas, 2007, s. 135). Habermas'a göre, demokratik süreçler açık, özgür ve katılımcı bir iletişim

ortamına dayanmalıdır. Çünkü, politika kararlarının rasyonel bir tartışma ve uzlaşma süreciyle alınması gerekmektedir.

4. Deliberatif demokrasi, katılımcıların bir araya gelip açık ve adil bir şekilde fikir alışverişinde bulunarak politika konularını tartışmasını ifade etmektedir. Bu kuram, sadece oy kullanmakla değil, aynı zamanda bilinçli ve bilgili bir şekilde tartışmakla demokrasinin işleyişini sağlamaya çalışmaktadır.
5. İnsan hakları temelli demokrasi; demokrasinin sadece çoğunluğun haklarını değil, aynı zamanda bireysel hakları ve özgürlükleri koruması gerektiğini vurgulamaktadır. Temel insan hakları, demokratik sistemin mihenk taşlarından biri olarak kabul edilmektedir.
6. Radikal demokrasi, politika kararlarına katılımın daha doğrudan, tabandan yukarıya bir süreç olduğunu savunmaktadır. Bu modelde, vatandaşlar doğrudan politika oluşturma süreçlerine katılmakta ve temsili demokrasinin ötesine geçilmektedir.

Demokrasi kuramlarının tamamı, demokratik sistemlerin nasıl işlediği ve nasıl geliştirilebileceği konusunda farklı perspektifler sunmakta, demokrasinin temel ilkelerini farklı açılardan ele alarak geniş bir teorik çeşitlilik ortaya koymaktadır. Demokrasi kuramlarına özet niteliğinde bir kavramsal çerçeve çizdikten sonra bu kuramların tanımlarına bakmak, aralarındaki farklılıkları görmek açısından faydalı olacaktır.

2.3.1 Liberal demokrasi

Liberal demokrasi, liberal değerlerle temellendirilmiş ve demokratik ilkeleri içeren bir yönetim modelidir. Bu kuram, bireysel özgürlükleri, temel hak ve özgürlükleri, hukukun üstünlüğünü ve sınırlı devlet gücünü vurgulamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Liberal demokrasi, bireyin özgürlük ve haklarını koruma prensibine dayanmakta; ifade özgürlüğü, din özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü gibi temel hakların korunmasını içermektedir. Buna göre bireyler, devlet müdahalesine karşı korunmalı ve bireysel haklarına saygı gösterilmelidir.

Liberal demokrasiler genellikle temel hakları ve özgürlükleri belirten bir temel haklar bildirgesine sahiptir. Bu belge, bireylerin doğuştan sahip olduğu hakları ve bu hakların devlet tarafından korunmasını açıklamaktadır. İktidarların anayasanın

sınırları içinde güç ve yetkilerini kullandığı yönetim şekli liberal demokrasidir (Aktan, 1999, s. 142-145). Liberal demokrasi, farklı siyasi görüşlere ve çıkarlara sahip olanların, serbest seçimler yoluyla temsil edilebileceği bir çoğulculuk sistemini vurgulamakta, farklı partiler ve görüşler, adil ve serbest seçimlerle belirlenmelidir fikrini savunmaktadır.

Liberal demokrasilerde hukukun üstünlüğü ilkesi önemlidir. Bu ilke, tüm bireylerin eşit şekilde hukuk önünde olduğu, hukukun adil bir şekilde uygulandığı ve devletin yasalarına tabi olduğu anlamına gelmektedir. Hukuk devleti ilkesi, devletin keyfi davranışlara karşı korunması için gereklidir. Liberal demokrasi, devletin gücünün sınırlanması gerektiğini savunmaktadır. Buna göre birey özgürlükleri ve hakları devlet müdahalesine karşı korunmalı, devletin gücü anayasal sınırlamalar ve denge mekanizmalarıyla kontrol altında tutulmalıdır.

Liberal demokrasi, çoğunluğun hükmetme yetkisini korurken azınlıkların haklarını da demokratik süreçlerde gözetmeyi ve korumayı amaçlamaktadır. Liberal demokrasi, birey haklarına saygı, hukukun üstünlüğü, seçimle belirlenen temsil ve sınırlı devlet gücü gibi ilkelere dayanan bir siyasi sistemdir. Bu model birçok batı demokrasisi için temel bir yönetim prensibini oluşturmuştur.

Liberal demokrasiler, ekonomik sistemleri ve sosyal politikaları nedeniyle eleştirilebilmektedir. Çünkü gelir eşitsizliği, sosyal sınıf farklılıkları ve diğer sosyal adaletsizlikler liberal demokrasilerde devam eden sorunlardan bazıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin John Rawls'a göre insanların adalete duyduğu ihtiyaç, toplumsal yaşamın koşullarından kaynaklanmaktadır ve sorunların çözümü için toplumda belli adalet ilkelerinin varlığı gereklidir (Avşar, 2006, s. 18). Rawls adalet kavramını anlamanın, kavramın içinden çıktığı sosyal durumu anlamaktan geçtiğini ifade etmektedir (Rawls, 2009, s. 9). Rawls, sosyal ve ekonomik eşitsizliklere karşıdır ve adalet ihtiyacı da bu eşitsizliklerden ve menfaat çatışmalarından kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır. Demokrasinin daha adil bir biçimde işleyebilmesi için toplumsal ve ekonomik eşitsizliklere karşı çıkmak gerekmektedir.

Ayrıca liberal demokrasilerde, güçlü lobi grupları ve çıkar odaklı organizasyonlar politika yapım süreçlerini etkileyebilmektedir. Bu durum, demokratik süreçlerin bireysel çıkarlara hizmet ettiği algısına neden olabilir. Medyanın özelleşmesi ve bazı

medya organlarının özel çıkarlar doğrultusunda bilgi sunumu yapması, demokratik süreçlerin şeffaflığını ve tarafsızlığını zayıflatabilir, böylece bilgiye eşit erişim konusundaki sorunlar, etkili demokratik katılımı engelleyebilir. Ayrıca liberal demokrasilerde popülist liderlerin yükselmesi ve bazı durumlarda otoriter eğilimlerin güç kazanması sorun teşkil etmektedir. Bu durum, demokratik kurumların zayıflamasına ve bireysel özgürlüklerin tehlikeye girmesine yol açabilme potansiyelini taşımaktadır. Liberal demokrasiye yönelik diğer önemli eleştirilerden biri de liberal demokrasilerde çoğunluk ilkesinin bazen azınlıkların haklarını görmezden gelme riskini taşıyabileceğidir. Böyle bir durumda azınlıkların sesini duyurabilmesi ve haklarını koruyabilmesi için ek mekanizmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Liberal demokrasilerde seçim dönemlerindeki politika odaklılık, uzun vadeli stratejik planlamayı engelleyebilmektedir. Politikacılar, seçmenlerin kısa vadeli taleplerini karşılamaya odaklandıklarından bu durum uzun vadeli sorunların çözümüne engel olmaktadır. Ayrıca liberal demokrasilerde bazen düşük seçmen katılımı ve politik süreçlere ilginin az olması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum, demokratik mekanizmaların tam anlamıyla işlemesini engellemektedir. Bu sorunlar, liberal demokrasinin tam anlamıyla mükemmel olmadığını ve sürekli olarak geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Çünkü demokratik sistemlerin güçlendirilmesi ve sorunların çözümü için devamlı bir çaba gerekmektedir.

2.3.2 Sosyal demokrasi

Sosyal Demokrasi Kuramı, diğer demokrasi modellerinden ayrılarak, demokrasinin rolünü toplumsal eşitlik ve siyasal katılımı artırmak olarak tanımlamıştır. Bu kurama göre, demokrasi sadece siyasal süreçleri yönetmekle kalmaz, aynı zamanda toplumdaki eşitsizlikleri azaltmak için de sorumluluk taşımaktadır. Sosyal demokrasi savunucuları, kamusal kurumların güçlendirilmesini ve yasal düzenlemeler aracılığıyla toplumsal adaletin sağlanmasını öncelemektedir. Onlar için demokrasi sadece siyasi haklarla sınırlı değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal hakları da kapsamalıdır. Bu yaklaşım, siyasal demokrasinin ötesine geçerek toplumun geniş kesimlerine daha fazla fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, sadece siyasi özgürlüklerin değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal hakların da güvence altına alınması gerektiğine inanmaktadır. Sosyal demokrasi, bireyler arasındaki farklılıkları

azaltmayı, refah devleti politikalarını teşvik etmeyi ve toplumsal adaleti sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda sosyal demokrasi, demokrasinin sadece siyasal alanla sınırlı olmadığını ve toplumsal eşitsizliklere karşı aktif bir mücadele gerektiğini vurgulamaktadır.

Sosyal demokrasi, sanayi devriminin etkisiyle ortaya çıkmış ve güçlenen işçi sınıfının talepleri doğrultusunda gelişmiştir. İlk olarak, liberalizmin egemen olduğu düzeni sarsmış ve özellikle büyüyen şehirlerde yaşayan işçi sınıfının ilgisini çekmiştir. Bu ideoloji, imtiyazlı sınıfların hakim olduğu bir dünyada, tüm bireylerin eşit olduğu anlayışını benimseyerek özellikle işçi kesiminden büyük destek almıştır. İşçiler, kendilerini demokratik bir sistem içinde eşit vatandaşlar olarak gören sosyal demokrasiyi desteklemişlerdir. Başka bir deyişle sosyal demokrasi, sanayi devrimi sonucu güçlenen işçi sınıfının ihtiyaçlarına cevap veren bir politik yaklaşımdır. Sosyal demokrasi, başlangıçta eşitlik ilkesini benimseyerek imtiyazlı sınıflara karşı çıkışı simgelemekte ve işçi sınıfının demokrasi taleplerini ön planda tutmaktadır. Fakat daha sonraki dönemde eşit vatandaş olmanın yeterli olmadığı, ekonomik ve sosyal açıdan zayıf bireylerin olduğu ve işçilerin haklarına tam olarak sahip olamadıkları ve toplumda yeterli düzeyde yer alamadıkları görülmüştür. Böylece sağlık güvencesi, çalışma ortamının iyileştirilmesi, çalışma sürelerinin düzenlenmesi gibi yeni talepler ortaya çıkmıştır.

Sosyal demokrasiye göre, siyasi hak ve sorumlulukların yaygınlaştırılmasıyla ve hukuki hakların düzenlenip genişletilmesiyle sosyal devlet demokrasisi mümkün olmaktadır. Buna göre toplumsal ve ekonomik kurumlar, süreçler ve hukuki düzenlemeler, demokratik değerlere dayalı olarak genişletilmelidir. Sosyal demokrasi demokratik değerlere dayalı olarak siyasal, ekonomik ve hukuki hakların genişletilmesini savunmakta aynı zamanda toplumun ve ekonominin çıkarlarının demokratik bir şekilde örgütlenmesinin önemine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda sosyal demokrasinin sosyal, ekonomik ve hukuki boyutlarda demokratik bir düzeni teşvik etmeyi amaçladığı görülmektedir. Sosyal demokrasi, insan haklarını reddetmek yerine, bunların güvence altına alınması için çaba gösterir. Liberal demokrasinin vurguladığı özgürlükler sosyal demokraside sadece bir hak olmanın ötesine geçerek devletin sağlamakla yükümlü olduğu temel talepler olarak değerlendirilir (Burdeau, 1964, s. 99). Böylece sosyal demokrasinin insan haklarını koruma konusundaki taahhüdünü ortaya çıkmaktadır. Sosyal demokrasi, sadece

bireylerin özgürlüklerini tanımakla kalmaz, aynı zamanda devletin sosyal hizmetler ve güvenceler aracılığıyla insanların yaşam standartlarını yükseltme sorumluluğunu üstlenmektedir. Bu haklar güvence altına alındığında, yönetim ekonomik ve toplumsal açıdan güçsüz olan vatandaşların üzerindeki despotik baskılara karşı engel olabilir (Schmidt , 2002, s. 155). Böylece toplumda örgütlenme ve toplumsal kararları etkileme imkânları genişledikçe ve kitlelerin her seviyede katılımı arttıkça, çoğulcu demokrasi daha belirgin hale gelir ve demokrasinin "sosyal" boyutu güçlenir (Kışlalı, 2003, s. 268).

2.3.3 Çoğunlukçu demokrasi

Çoğunlukçuluk, seçim ve oylama süreçlerinde çoğunluğun belirleyici olduğu bir yaklaşımı ifade etmektedir. Bu sistemde, yönetim ve karar alma mekanizmaları, oy çokluğu ilkesine dayanmaktadır. Çoğunlukçuluk, demokratik idealin, yönetimin çoğunluğun taleplerine daha fazla yaklaştığı inancını benimsemekte ve bu nedenle çoğunluğun hakimiyetini temel almaktadır. Çoğunlukçu demokrasi, demokratik kuramlar arasında önemli bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu kuram, karar alma süreçlerinde çoğunluğun belirleyici olduğunu savunmakta ve ilgili çoğunluğun toplumun genel çıkarlarını en iyi şekilde temsil ettiğine inanmaktadır.

Çoğunlukçu demokrasinin temel prensiplerinden biri, seçimler aracılığıyla hükümetin oluşumunda çoğunluğun belirleyici rol oynamasıdır. Bu sistem, seçimlerde en fazla oyu alanın iktidara gelmesini ve politika yapma süreçlerinde liderlik etmesini öngörmektedir. Bu sayede toplumun genel iradesi doğrudan yansıtılmış olmaktadır. Fakat çoğunlukçu demokrasinin eleştirileri de bulunmaktadır. Bu eleştirilerden biri, azınlıkların haklarının ihlal edilebileceği endişesidir. Çünkü çoğunlukçu sistemde, azınlıkların görüşleri göz ardı edilebilir ve bu durum demokratik değerlere aykırı olarak değerlendirilebilir.

Çoğunlukçu demokrasi aynı zamanda karar alma süreçlerinde etkili bir şekilde bilgi kullanımını vurgulamaktadır. Başka bir deyişle bu teoriye göre, halkın çoğunluğu en iyi bilgiye sahiptir ve bu nedenle karar alma süreçlerinde en doğru seçimleri yapabilir. Ancak bu görüşün gerçek hayatta ne kadar geçerli olduğu tartışmalıdır.

Çoğunlukçu demokrasi, halkın katılımını teşvik etmekle birlikte vatandaşların politika süreçlerine etkin bir şekilde dâhil olmasını amaçlamaktadır. Bu durum demokratik değerlere ve halkın kendini ifade etme hakkına işaret etmektedir. Fakat

pratik süreçte seçimlere ve politika süreçlerine katılım düzeyi zaman zaman düşük olabilmektedir. Çoğunlukçu demokrasi aynı zamanda istikrarlı ve etkili bir hükümetin önemini vurgulamaktadır. Bu kuram, çoğunluğun net bir şekilde belirlenmiş politika yönelimlerini benimsemesini ve bu doğrultuda hükümetin etkin bir şekilde hareket etmesini savunmaktadır. Çoğunlukçu perspektife göre, parlamento egemendir ve yanılmaz ve en yüksek otoritedir (Schmidt , 2002, s. 232). Fakat çoğunlukçu demokrasi ideal bir sistem olarak değerlendirilemez. Çünkü çoğunlukçu demokrasi, karmaşık toplumsal yapıları yeterince temsil edememekle birlikte, azınlıkların ihmal edilme riski ve seçim sistemiyle ilgili sorunları beraberinde getirmektedir. Çoğunlukçu demokrasi, birçok avantaj ve dezavantaj içeren karmaşık bir demokratik kuramdır. Çoğunluğun iradesini temel alan bu sistem, demokratik ilkeleri korurken, azınlıkların haklarını da gözetmeye çalışmalıdır. Her demokratik sistemin sürekli olarak geliştirilmeye ve iyileştirilmeye ihtiyacı vardır.

2.3.4 Katılımcı demokrasi

Katılımcı demokrasi, toplumun sosyal ve ekonomik alanlarda mümkün olduğunca geniş katılımını vurgulamaktadır. Başka bir ifadeyle katılımcı demokrasi, seçmen kitlesini genişleterek ve bireyleri ilgilendiren konularda daha fazla söz hakkı, irade oluşturma ve karar alma katılımını teşvik ederek demokratik süreçleri daha yaygın ve yoğun bir şekilde benimsemeye yöneliktir (Schmidt , 2002, s. 164). Katılımcı demokrasi, klasik demokrasi anlayışının ötesinde, halkın doğrudan ve etkin bir şekilde karar alma süreçlerine katıldığı bir demokrasi modelidir. Bu demokratik yaklaşım, vatandaşların sadece seçim zamanlarında değil, aynı zamanda günlük politika oluşturma süreçlerinde de aktif rol almasını savunmaktadır. Katılımcı demokrasi, toplumun geniş kesimlerini politika yapma süreçlerine dâhil etmeyi amaçlar ve bu sayede halkın çeşitli görüşleri, ihtiyaçları ve talepleri doğrudan ifade edilmiş olmaktadır.

Katılımcı demokraside vatandaşlar, kendi yaşadıkları toplumda, işyerlerinde veya diğer sosyal gruplarda kararlar almak için bir araya gelmektedirler. Bu bir araya gelme sürecinde, ortak konularda fikir alışverişi yapılmakta, çeşitli görüşler dile getirilmekte ve nihai kararlar demokratik bir şekilde oy kullanılarak alınmaktadır. Katılımcı demokrasi, bireylerin politika yapma sürecine doğrudan dâhil olmalarını

teşvik etmekte ve bu şekilde demokratik değerlerin güçlenmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Katılımcı demokrasi modeli, halkın daha fazla bilgi sahibi olmasını, toplumsal konularda daha bilinçli kararlar almasını ve politika oluşturma süreçlerinde şeffaf bir katılımı desteklemektedir. Katılımcı demokrasi, bireylerin sadece oy kullanarak değil, aynı zamanda politika kararlarını etkileme sürecine doğrudan müdahil olarak demokratik sürecin bir parçası olmalarını amaçlamaktadır. Barber, temsilci demokrasinin eksikliklerini vurgulayarak, doğrudan katılımın ve yerel düzeydeki karar alma süreçlerinin demokrasinin sağlığı için kritik olduğunu savunmakta, küreselleşme ve teknolojik ilerlemenin etkisiyle yerel toplulukların zayıfladığını, bu nedenle katılımcı demokrasinin daha da önem kazandığını ifade etmektedir (Barber, 1995, s. 199). Ona göre, vatandaşların sadece oy kullanmakla kalmayıp, aktif olarak topluluklarına katkıda bulunmaları, demokrasinin sağlığını güçlendirecektir. Fakat katılımcı demokrasi modeli uygulama zorluklarına da sahiptir. Bu zorluklar arasında zaman ve kaynak sınırlamaları, katılımın eşit olmaması, karar alma süreçlerinin karmaşıklığı ve etkin bir şekilde yönetilemeyen büyük topluluklarda uygulanabilirliğin sınırlamaları bulunmaktadır. Bu nedenle katılımcı demokrasi, ideal bir demokrasi modeli olarak değerlendirilse de pratikte çeşitli zorluklarla karşılaşacaktır. Katılımcı demokrasinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için önemli olan, vatandaşların bilinç düzeyinde bir değişim geçirmeleri, kendilerini aktif bir şekilde rol alabilecekleri bir konumda görmeleri, bu amaç doğrultusunda kapasitelerini artırmak için çaba sarf etmeleri ve yeteneklerini geliştirmeleri gerekmektedir (Sarıbay, 2000, s. 89).

2.3.5 Eleştirel demokrasi

Eleştirel demokrasi, demokratik süreçleri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendiren bir teorik çerçevedir. Eleştirel demokrasi kuramı, demokrasinin sadece formel bir yapı olmanın ötesinde, toplumsal adalet, eşitlik ve özgürlük gibi temel değerlere nasıl hizmet ettiğini sorgulamaktadır. Eleştirel demokrasi, demokratik sistemlerin mevcut eşitsizlikleri nasıl yansıttığını ve güç dengesizliklerini nasıl sürdürdüğünü anlamak için eleştirel bir perspektif sunmaktadır. Eleştirel demokrasi kuramı, öncelikle bireylerin bireysel tercihlerini nasıl grup kararlarına veya kolektif kararlara dönüştürebileceği sorununa odaklanmaktadır. Bu kuramın ikinci önemli yönü ise,

siyaset teorisi ve anayasa sosyolojisinin temellerini kapitalizm ve demokrasi eleştirisi üzerine inşa etmesidir.

Eleştirel demokrasi kuramı, demokratik süreçlerin ve kurumların, bireylerin tercihleri arasındaki çatışmaları ele alarak kolektif kararlar oluşturmada nasıl etkin bir rol oynayabileceği üzerine derinlemesine düşünmektedir. Aynı zamanda, kapitalizmin demokratik sistemler üzerindeki etkilerini ve demokrasiyi sürdürülebilir kılma çabalarını sorgulamakta, bu bağlamda eleştirel bir perspektif sunmaktadır.

Eleştirel demokrasi, demokrasinin salt çoğunluk iradesiyle yönetilen bir sistem olmadığını savunmakta; aksine, demokrasinin, azınlıkların haklarını koruma, toplumsal dışlanmayı önleme ve farklı grupların eşit katılımını sağlama gibi idealleri içermesi gerektiğini ileri sürmektedir. Eleştirel demokrasi, demokratik kurumların ve süreçlerin, toplumsal çatışmaları çözmek ve toplumsal eşitsizlikleri gidermek için kullanılmasını vurgulamaktadır. Demokrasinin sadece seçimlerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda sivil toplumun katılımını, medyanın özgürlüğünü, eğitim olanaklarını ve diğer demokratik kurumların işleyişini de içerdiğini belirtmektedir. Eleştirel demokrasi, demokratik kurumların toplumun her kesimini kucaklamasını ve güç ilişkilerini demokratik bir şekilde dengelemesini beklemektedir. Ancak çoğunluk kararlarının veya çoğunluk iradesinin yanılabilirliği unutulmamalıdır (Schmidt , 2002, s. 186).

Eleştirel demokrasi aynı zamanda eleştirel düşünceyi teşvik etmekte ve toplumun demokratik süreçlere daha aktif bir şekilde müdahale etmesini desteklemektedir. Eleştirel demokrasi, demokratik süreçlerin sürekli bir şekilde geliştirilmesi ve demokratik değerlerin daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesi için sürekli bir çaba gerektirdiğini savunmaktadır. Fakat toplumsal farklılıkların büyüklüğü ve oy verme hakkına sahip olanların çeşitliliği arttıkça, istikrarlı çoğunluk ve sağlam programlar bulma olasılıkları azalmaktadır (Schmidt , 2002, s. 175).

Eleştirel demokrasi kuramı, demokratik idealleri sadece formel bir düzen olarak değil, aynı zamanda toplumsal dönüşüm ve adaletin aracı olarak gören bir yaklaşım sunmaktadır. Bu kuram, demokrasinin sürekli bir eleştiri ve geliştirme süreci içinde olması gerektiğini vurgulamakta, böylece demokrasinin toplumun daha geniş kesimlerine daha etkin bir şekilde hizmet edebilmesi amaçlanmaktadır.

2.3.6 Müzakereci demokrasi

Müzakereci demokrasi, demokratik süreçlerin temelinde katılımcı ve etkileşimli bir yaklaşım benimseyen bir teorik çerçevedir. Bu kuram, toplumsal karar alma süreçlerinde katılımcıların bir araya gelerek farklı perspektifler ve çıkarlar arasında müzakere yapmalarını vurgulamaktadır. Müzakereci demokrasinin temel önerisi, demokratik karar alma süreçlerinin sadece oy verme aşamasını değil aynı zamanda vatandaşların aktif bir şekilde bilgi paylaşımında bulunduğu ve farklı görüşleri anlamaya çalıştığı bir müzakere sürecini içermektedir. Özellikle ortak ilgi alanına giren konularda kamusal müzakere alanları, demokratik kurumların meşruiyeti için önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir (Benhabib, 1999, s. 103).

Müzakereci demokrasinin ana prensiplerinden biri, vatandaşların eşit ve adil bir şekilde katılımını teşvik etmektir. Buna göre, demokratik karar alma süreçleri, çeşitli toplumsal grupları temsil etme amacı gütmelidir. Katılımcılar arasında diyalog ve müzakere, kararların daha kapsamlı ve sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. Müzakerelerde eşitlik ve simetri normları gözetilmiş olup, herkes konuşma, soru sorma, sorgulama ve tartışma açma konularında eşit fırsatlara sahiptir (Benhabib, 1999, s. 105). Bu yaklaşım, demokratik kararların toplumun çeşitli kesimlerini daha iyi yansıtabileceğini ve çoğunluğun azınlıklar üzerinde baskın olmasını önleyebileceğini savunmaktadır.

Müzakereci Demokrasi, karar alma süreçlerinde açıklık, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi ilkeleri ön planda tutmaktadır. Katılımcıların bilgiye erişim hakkı ve karar süreçlerine etkin katılımı, demokratik süreçlerin güçlendirilmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ayrıca, müzakereci demokrasi, vatandaşların sadece kendi çıkarlarına değil, genel olarak toplumun refahına odaklanmalarını teşvik etmektedir.

Müzakereci demokrasinin bir diğer önemli yönü de çatışma yönetimi üzerine odaklanmasıdır. Farklı görüşler arasında çatışmaların doğal olduğunu kabul eden müzakereci demokrasi, bu çatışmaların sağlıklı bir şekilde yönetilmesi için müzakere ve diyalogun önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, demokratik süreçlerin sürdürülebilirliğini artırmakta birlikte toplum içindeki gerginlikleri azaltmayı amaçlamaktadır. Müzakereci demokrasi kuramı, demokratik karar alma süreçlerinin daha katılımcı, şeffaf, adil ve çatışma yönetimine uygun bir şekilde şekillendirilmesini savunan bir çerçevedir. Bu yaklaşım, vatandaşların daha etkili bir

şekilde katılımını teşvik ederek demokratik süreçlerin kalitesini artırmayı amaçlamaktadır.

Müzakereci demokrasi kuramı, diğer demokrasi anlayışları gibi çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Müzakereci demokrasi içindeki ortak temellerin, uygulamadaki çatışmalara karşı etkili bir güvence sağlayamaması da eleştiri konusu olmuştur. Müzakereci demokrasi, katılımcıların eşit fırsatlara sahip olduğu bir ortamı vurgulamaktadır; ancak pratikte bireylerin veya grupların müzakere süreçlerine eşit katılımı sağlamak zor olmaktadır. Ekonomik, sosyal veya politik güç dengesizlikleri, bazı katılımcıların diğerlerine göre daha fazla etki sahibi olmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda herkesin eşit katılımı ve düşünce açıklığını sağlamak için uzun süreli tartışmalar ve müzakereler gerekmektedir. Bu durum, hızlı karar alma ihtiyacı olan durumlarda müzakereci demokrasinin etkin olmadığı eleştirilerine yol açmaktadır.

Müzakereci demokrasi, farklı dünya görüşlerine sahip bireylerin anlaşmazlıklarını çözmek amacıyla tasarlanmış olsa da, bazen temel değer farklılıkları nedeniyle anlaşmazlıkların aşılamayabileceği eleştirilerini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Böylece müzakereci demokrasinin liderlik eksikliğine yol açabileceğini iddia edilmiştir. Bu yaklaşımın, karar verme sürecinde etkili bir liderliği zayıflatabileceği ve bir kararın alınması için gerekli olan yönlendirmeyi eksik bırakabileceği düşünülmektedir.

2.3.7 Radikal demokrasi

Radikal demokrasi, geleneksel demokrasi anlayışlarını sorgulayan ve genişleten bir teorik çerçevedir. Radikal demokrasi kuramı, sadece seçimlere ve temsilciliğe odaklanan klasik demokrasi anlayışlarına karşı çıkarak, katılımcılığı ve doğrudan demokrasiyi ve toplumsal eşitliği vurgulamaktadır. Radikal demokrasi, sadece seçimlere dayalı temsilcilik sistemine karşı çıkmaktadır. Bu yaklaşım, bireylerin politik süreçlere doğrudan katılımını vurgulamakta, temsilcilik yerine, doğrudan demokratik yöntemlerin, halkın aktif katılımını sağlamada daha etkili olduğunu savunmaktadır.

Radikal demokrasi, sadece politik eşitliği değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal eşitliği de hedeflemektedir. Toplumsal eşitsizliklere karşı çıkan radikal demokrasi, demokratik süreçlerin bu eşitsizlikleri azaltmak ve ortadan kaldırmak için kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda ekonomik sistemlerin

demokratikleştirilmesi önemli bir unsurdur. Demokratik bir toplum, ancak çatışan çıkarlara ve çatışan değerlere bir zemin hazırlarsa demokrasinin doğasını kavramış olur (Mouffe, Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism?, 1999, s. 756). Radikal demokrasi, kamusal alanın sadece devlete ait olmadığını ve sivil toplumun da bu alanda etkili olması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca demokrasiyi güçlendirmek ve değiştirmek amacıyla toplumsal direnişi teşvik etmektedir. Bu durum, bireylerin siyasi karar alma süreçlerine müdahale etme hakkını desteklemektedir.

Radikal demokrasi, çoğulculuğu ve farklılıkları önemsemekle birlikte herkesin sesinin duyulması ve çeşitli perspektiflerin politik süreçlere yansıması gerektiğini savunmaktadır. Bu yüzden kimlik politikalarını ve azınlıkların haklarını vurgulamaktadır. Radikal demokrasi; demokrasinin sadece bir yönetim biçimi olmadığını, aynı zamanda toplumsal dönüşümü de içerdiğini ifade etmekte ve mevcut düzeni sorgulayıp, adaletsizliklere karşı direnişi teşvik etmektedir. Radikal demokrasi, demokratik süreçleri genişleterek ve derinleştirerek, toplumsal adaleti ve eşitliği sağlama amacını taşımaktadır. Sivil toplum alanındaki demokratik mücadeleleri birbirine entegre edecek olan, "farklı grupların kimliklerini değiştirecek yeni bir ortak duygu"nun oluşturulması zorunludur (Mouffe, 1994, s. 193).

Radikal demokrasi kuramına yönelik, kuramın pratik uygulanabilirliği, siyasi karar alma süreçlerindeki etkisi ve toplumsal dönüşümle ilgili teorik temellere dair konuları içeren birtakım eleştiriler vardır. İlk eleştiri, radikal demokrasinin uygulanabilirliği konusundaki eleştirilerdir. Radikal demokrasinin genellikle soyut ve idealist olduğunu, gerçek dünya koşullarında bu ideallerin tam anlamıyla uygulanmasının zor olduğu ifade edilmektedir. Buna göre toplumun karmaşıklığı ve çeşitliliği, radikal demokrasinin katılımcılık ve doğrudan demokrasi hedeflerini sınırlandırmaktadır.

Radikal demokrasinin politik süreçlere etkisiyle ilgili eleştirilere göre; radikal demokrasi, politik karar alma süreçlerini aşırı derecede uzatma ve karmaşıklaştırma eğilimindedir. Bu durum, etkili ve hızlı kararlar almanın önündeki engelleri artırmaktadır. Radikal demokrasinin toplumsal dönüşümle ilgili teorik temellere dair, radikal demokrasinin toplumsal dönüşümü nasıl gerçekleştireceği konusunda yeterince somut ve uygulanabilir bir plan sunmadığı da eleştiri konusu olmuştur. Teorik temellerin yetersizliği, radikal demokrasinin nasıl bir toplumsal dönüşüm

sağlayacağına dair belirsizlik yaratmaktadır. Radikal demokrasinin, karar alma süreçlerindeki çoğulculuğun aşırıya kaçabileceği ve herkesin katılımının daha fazla sorun yaratabileceği eleştirisine göre, herkesin eşit katılımını teşvik etmek, bazı kararlar için etkili ve verimli politika oluşturmayı zorlaştırmaktadır.

2.4 Demokrasi Kavramından Yapılaşma Teorisine

Önceki bölümde incelediğimiz ve özetlediğimiz tüm demokrasi kuramları, demokrasinin doğasını anlamaya ve demokratik sistemlerin nasıl daha etkili bir şekilde işleyebileceğini keşfetmeye yönelik siyaset bilimcilerin çabalarının bir ürünüdür. Bu kuramlar, demokrasinin özünde "halk iktidarı" olduğu gerçeğinden yola çıkarak, toplumların gerçek anlamda nasıl daha fazla ve etkin bir şekilde yönetilebileceği konusunda çeşitli yaklaşımlar sunmaktadır. Her bir kuram, demokrasinin ideallerine daha yakın bir uygulama sağlamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu kuramlar, demokratik süreçlerin geliştirilmesi, katılımın artırılması, çoğulculuğun güçlendirilmesi ve halkın daha etkin bir şekilde karar alma süreçlerine dahil edilmesi gibi konuları ele alarak demokrasiyi daha ileri bir noktaya taşıma amacını taşımaktadır. Her bir kuram, demokrasiye yönelik farklı bir perspektif sunarak, demokratik sistemlerin güçlendirilmesi ve demokrasi ideolojisinin toplumlar tarafından daha geniş bir şekilde benimsenmesi için yol gösterici olmaktadır.

Demokrasiyi değerlendirmek ve en uygun olanı belirlemek kolay bir görev değildir. Bu farklılıklar, bir toplumun içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşulların ve toplumsal aktörlerin çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Modern demokrasi kuramlarının temel tezlerine bakıldığında, her birinin kendine özgü olumlu veya olumsuz yönleri vardır. Uygulanabilirlikleri ise topluma göre değişiklik göstermektedir. Fakat hiçbir kuramın tek başına başarılı ve yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Demokrasiye yaklaşabilmek bu noktada önem taşımaktadır. Başka bir ifadeyle demokrasi; ancak, idealleri ve değerleri ona varlık kazandırdığı sürece, var olabilir (Sartori, 1996, s. 8).

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, toplumsal yapı ve bireyler arasındaki etkileşimi vurgulamaktadır. Bu bağlamda demokrasi, Giddens'ın perspektifinden incelendiğinde, sosyal eylemleri ve toplumsal değişimi anlamak için önemli bir rol oynayacaktır. Giddens'a göre, bireyler sosyal eylemlerini gerçekleştirirken bilinçli bir

şekilde hareket etmektedirler. Demokrasi, bireylerin siyasi eylemlerini planlama, organize etme ve katılım sağlama yeteneklerini içerdiğinden, demokratik bir toplumda, bireyler siyasi süreçlere katılım sağlayarak politika ve toplumsal değişim üzerinde etki kurma gücüne sahiptir. Bu güç ancak aktif, eyleyen bireysellikle mümkün olacaktır. Giddens'ın yapılaşma teorisi, güç ilişkilerinin sosyal yapı içinde nasıl şekillendiğini vurgulamaktadır. Demokrasi bağlamında, bireylerin siyasi arenada eşit bir şekilde temsil edilme hakkına sahip olmaları önemlidir. Bu bağlamda demokratik bir sistemde, güç bölüşümü adil bir şekilde olmalıdır ve bireylerin eşit bir şekilde katılım sağlamalarına izin verilmelidir.

Giddens, toplumsal değişimin sürekli bir süreç olduğunu ve bu değişimin bireylerin eylemleri tarafından şekillendirildiğini savunmaktadır. Demokrasi, toplumsal değişimin yönlendirilmesinde etkili bir araçtır. Öyleyse bireylerin demokratik süreçlere katılımı, toplumsal normların, değerlerin ve kurumların evrimine katkıda bulunacaktır. Giddens'ın *fail* kavramı, bireylerin toplumsal yapıları anlama ve bu yapıları değiştirme kapasitesini vurgulamaktadır. Bu bağlamda demokrasi, bireylerin kendi siyasi sistemlerini sorgulama ve iyileştirme yeteneklerine dayanarak toplumsal yapıları şekillendirmelerini sağlayabilecek önemli bir araçtır. Başka bir ifadeyle demokrasinin işleyişi, bireylerin bilinçli eylemleri üzerine kuruludur. Demokrasinin bireylerin güçlendirilmesi, eşit temsil ve toplumsal değişim süreçlerine olan katkıları açısından önemli bir rol oynadığı varsayıldığında yapılaşma teorisi bağlamında toplumsal katılım ve toplumsal değişimi anlamlandırmak daha kolay olacaktır. Çünkü demokrasi, bireylerin toplumsal normları sorgulama ve değiştirme yetenekleri açısından önemlidir.

Bireyler, demokratik süreçlere katılarak toplumsal değişimi yönlendirebildiği ve şekillendirebildiği gibi aynı zamanda toplumun bir parçası oldukları için içinde bulundukları koşullardan topyekûn etkilenme olanaklarına sahiptir. Demokrasi, toplumsal bir yapıdır. Bu yapı; devlet kurumları, yasalar, seçim sistemleri, siyasi partiler ve diğer kurumsal düzenlemeleri içermektedir. Bu unsurlar, demokratik sürecin temel yapı taşlarıdır. Yapı kavramı, toplumsal normları, kuralları ve güç ilişkilerini içermektedir. Demokrasinin temelinde bireylerin ve toplumun eylemi vardır. Seçimler, siyasi kampanyalar, toplumsal protestolar gibi eylemler, demokratik süreçte bireylerin etkin katılımını gerektirmektedir. Bu eylemler, toplumsal yapıyı şekillendirme ve yönlendirme potansiyeline sahiptir.

Giddens'ın yapılaşma teorisine göre yapı ve eylem sürekli etkileşim halindedir. Demokrasi bağlamında toplumsal yapı (demokratik kurumlar, yasalar) ve bireylerin eylemi (seçimler, siyasi katılım) birbirini etkilemektedir. Bireyler, toplumsal yapıyı anlar ve bu yapıyı etkileyebilirler. Çünkü demokrasi, bireylere siyasi süreçleri sorgulama ve iyileştirme yeteneği tanımaktadır. Bu bağlamda yapı-eylem etkileşimi, bireylerin demokratik bir toplumda sürekli olarak değişimi etkileyebileceği bir süreçtir. Demokrasi, bireyleri ve grupları sürece dâhil etme prensibi üzerine kuruludur. Giddens'ın ele aldığı yapı-eylem çerçevesinde, demokratik yapılar, farklı toplumsal grupların eylemlerini ve taleplerini içerecek şekilde esnek olmalıdır. Bu bağlamda demokrasiyi toplumsal yapı ve bireylerin aktif eylemi arasındaki etkileşimi olarak ele aldığımızda, bireylerin demokratik süreçlere katılımı ve bu süreçleri etkileme yetenekleri, yapılaşma teorisinin bizlere sunmuş olduğu diyalektik paradigmayı verecektir. Başka bir ifadeyle toplum ve toplumsal yapılar bireyi, birey de toplum ve toplumsal yapıları doğrudan etkileyecek ve birbirlerinden şekillenerek oluşmaya devam edeceklerdir.

Anthony Giddens, yapılaşma teorisi ile sosyal bilimlere önemli bir katkı sağlamış, toplumsal düzenin ve bireyin etkileşimini anlamaya yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmuştur. Giddens, sosyal teoride yapı ve eylem arasındaki karşılıklı bağı vurgulayarak, sosyal hayatın dinamiklerini ve toplumsal değişimi anlamak için geniş bir perspektif sunmaktadır. Yapılaşma teorisi, sosyal yapıların bireylerin eylemlerini nasıl yönlendirdiğini ve aynı zamanda bireylerin bu yapıları nasıl şekillendirdiğini anlamaya odaklanmaktadır. Yapılaşma teorisi, sosyal düzenin hem istikrarlı hem de sürekli değişen unsurlarını anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal teorideki klasik ayrışmalara meydan okurken, aynı zamanda bireylerin toplumsal yapılarla etkileşim içinde oldukları dinamik bir perspektif sunmuştur. Bu bağlamda, Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal bilimlerde çağdaş bir anlayış ve analitik araçlar sağlamış, bu teori, bireyin ve toplumsal yapıların birbirine bağımlılığını vurgulayarak sosyal bilimlere yeni bir bakış açısı getirmiş ve sosyal değişimi anlamak için önemli bir çerçeve sunmuştur. Bursa'nın Nilüfer ve Yıldırım ilçelerinde yapılan araştırmaya geçmeden önce Anthony Giddens'ın *yapılaşma teorisini* ele almak ve Giddens'ın yapı, eylem, fail kavramsallaştırmalarına dayanan görüşlerini özetlemek doğru olacaktır.

3. ANTHONY GIDDENS'IN YAPILAŞMA TEORİSİ

"Sosyal teorinin temel ilgi alanı
insan eyleminin niteliği, etkileşim ve
etkileşimin toplumsal kurumlarla olan ilişkisi olmalıdır."

-Anthony Giddens[5]

3.1 Teoriye Giriş

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal teoride önemli bir yere sahip olan ve bireylerin sosyal dünyayı nasıl anladıklarını ve etkileştirdiklerini inceleyen bir yaklaşımdır. Giddens, toplumsal yapı ve birey arasındaki karşılıklı etkileşimi vurgulayarak, sosyal dünyanın nasıl oluştuğunu ve değiştiğini anlamaya çalışmıştır. Anthony Giddens, sosyal teoride bir devrim yaratmış ve bireyin sosyal dünyayı anlamasında ve etkileştirmesinde önemli bir rol oynayan bir teori geliştirmiştir. Giddens'a göre, yapılaşma, bireylerin sosyal dünyayı anlama ve etkileme şekillerini belirleyen bir süreçtir. Yapılaşma süreci, bireyin günlük etkileşimlerinden başlayarak daha geniş toplumsal yapıları içine almaktadır. Giddens, bireylerin sosyal dünyayı anlamak için "*pratik bilgi*"yi kullandıklarını ifade etmektedir. Pratik bilgi, bireylerin günlük etkileşimlerinde edindikleri, genellikle bilinçsizce uygulanan bilgilerdir. Bu bilgi, bireyin toplumsal normlara, değerlere ve kurallara uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır.

Giddens'a göre, yapılaşma süreci bireyin günlük etkileşimlerinden sosyal sistemlere doğru genişlemektedir. Bu süreçte birey, sosyal dünyayı anlamak sosyal yapılarla etkileşimde bulunmak için pratik bilgiyi kullanır. Bireyin günlük etkileşimleri, sosyal sistemleri ve daha geniş toplumsal yapıları etkiler ve aynı zamanda birey bu yapıları yeniden üretir.

Giddens'ın yapılaşma teorisine göre, bireyler sosyal dünyayı anlama ve etkileme sürecinde aktif bir rol oynamaktadır. Bu süreç, yapıların sadece bireyleri etkilemekle

---

[5] Anthony Giddens, *Toplumun Kuruluşu*, çev. Hüseyin Özel, Bilim ve Sanat: Ankara, 1999.

kalmayıp aynı zamanda bireylerin bu yapıları yeniden üretmeleriyle de şekillenmektedir. Yapılaşma süreci, bireyin bilinçli ve bilinçsiz eylemleri aracılığıyla sosyal dünyanın nasıl oluştuğunu ve değiştiğini anlamamıza olanak tanımaktadır.

Bu teorinin ortaya çıkışında etkili olan çeşitli faktörler bulunmaktadır. İlk olarak, Geleneksel yapısal-fonksiyonalist teori, toplumun bir bütün olarak işleyen bir sistem olduğunu varsaymaktadır. Toplumdaki kurumlar, işlevsel bir düzen içinde birbirleriyle etkileşimde bulunur. Buna göre her kurumun toplumda bir işlevi vardır ve bu işlev, toplumun devamlılığını sağlamaktadır. Toplumdaki değişiklikler, genellikle bir denge durumuna geri dönme eğilimindedir. Yapısal-fonksiyonalist teori, toplumun bir denge ve istikrar durumuna doğru evrildiğini savunmakta toplumdaki yapılar, belirli işlevleri yerine getirerek bu dengeyi korumaktadır. Marjinal birikimci teori ise kapitalist ekonominin odak noktasında olduğu bir yaklaşımı benimsemektedir. Ekonomik sistemdeki güç ve sermayenin, belirli grupların lehine biriktirildiğini savunmaktadır. Marjinal birikimci teori, sınıf çatışması ve marjinalleşmenin toplumun temel dinamikleri olduğunu öne sürmektedir. Böylece kapitalist ekonominin işleyişi, belirli sınıflar arasında eşitsizlik ve çatışma yaratmaktadır. Buna göre kapitalist sistem ve ekonomik güç belirli sınıflarda birikmektedir. Bu birikim, diğer sınıfların marjinalleşmesine ve ekonomik eşitsizliğe yol açmaktadır.

Her iki teori de kendi dönemlerinde etkili olmuş, ancak zamanla eleştiri almış ve çeşitli modifikasyonlara uğramıştır. Geleneksel yapısal-fonksiyonalist teoriler, daha çok sosyal denge ve işlevsellik üzerinde dururken, marjinal birikimci teoriler daha çok sınıf çatışması ve ekonomik eşitsizlik gibi dinamiklere odaklanmıştır. Bu teoriler, sosyal bilimlerdeki geniş teorik çeşitliliğin birer örneğini temsil etmekle birlikte Giddens'ın teorisinin oluştuğu dönemde, geleneksel yapısal-fonksiyonalist ve marjinal birikimci teorilerin bazıları zayıflamıştır. Çünkü bu teoriler, bireyin toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini yeterince açıklayamamış ve sosyal değişimi yeterince kapsamlı bir şekilde ele almamaktadır. Bu yüzden Giddens, bu eksiklikleri giderecek ve bireyin etkileşimiyle toplumsal yapılar arasındaki dinamik ilişkileri vurgulayacak bir teori oluşturmayı amaçlamıştır. Giddens'ın teorisi; klasik sosyal teoriye eleştirel bir yaklaşım geliştirmek, modernitenin ikilemleri ve doğası üzerine post-marksist bir açıklama geliştirmek, sosyal teorinin konusunu yeniden kavramsallaştırmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır (Yıldırım, 1999, s. 26).

İkinci olarak, Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal bilimlerdeki diğer önemli gelişmelerle de bağlantılıdır. Post-modernizm ve eleştirel teoriler gibi akımlar, bireyin rolünü vurgulayan, çoklu bakış açılarına izin veren ve toplumsal değişimi karmaşık bir şekilde açıklayan teorilere olan ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda, Giddens'ın teorisi, sosyal bilimlerdeki bu genel eğilimlere paralel bir gelişme olarak ortaya çıkmıştır. Giddens'ın teorisi, modern toplumun karmaşıklığını ve hızlı değişimini hesaba katmaktadır. Endüstriyel toplumun geleneksel anlayışlarının bu değişimleri yeterince açıklayamaz hale geldiği ortamda Giddens, bireylerin sosyal dünyayı nasıl anladıkları ve etkiledikleri konusunda yeni bir perspektif sunarak, modern toplumdaki bu karmaşıklığı ele almayı amaçlamıştır.

Giddens'ın kendi entelektüel gelişimi ve önceki teorisyenlerin çalışmalarının eleştirel bir değerlendirmesi de yapılaşma teorisinin ortaya çıkışında etkili olmuştur. Giddens; Marx, Weber ve Durkheim gibi klasik teorisyenlerin düşüncelerini modern bir bakış açısıyla ele almış ve bu teorik zeminde kendi özgün yaklaşımını geliştirmiştir.

Giddens'ın toplumsal yapı, sınıf, devrim ve ekonomik determinizmle ilgili Marx'ın bazı temel kavramlarına yönelik birtakım eleştirilerde bulunmuştur. Giddens, toplumsal yapı ve insan eylemi arasındaki ilişkiyi, Marx'ın belirli bir yapıyı belirli bir eylemle ilişkilendirme eğilimine karşı eleştirmiştir. Ona göre, insanlar belirli bir toplumsal yapının ürünü olmanın ötesinde, bu yapının üretilmesinde ve sürekliliğinde aktif bir rol oynamaktadır. Giddens, sınıf çatışmasını sadece ekonomik temellere indirgeyen bir bakış açısını eleştirmiştir. Bu bağlamda Marx'ın sınıf çatışmasını öncelikle ekonomik ilişkilere bağlaması, diğer toplumsal ilişkileri ve çatışmaları göz ardı ettiği eleştirisini almıştır. Aynı zamanda Giddens, Marx'ın devrim teorisini eleştirmiş ve devrimin kaçınılmaz bir süreç olarak görülmesine karşı çıkmıştır. Ona göre, toplumsal değişim ve dönüşüm kaçınılmaz bir devrimle değil, sürekli ve evrimsel bir süreçle gerçekleşmektedir. Marx'ın ekonomik faktörleri diğer toplumsal faktörlerin üzerinde tutan ekonomik determinizm anlayışını da Giddens eleştirmiştir. Giddens, toplumun diğer alanlarındaki faktörlerin (kültür, politika, ideoloji vb.) ekonomik yapıdan bağımsız olarak etkili olduğunu savunmaktadır. Sanayi toplumunda kapitalizm, bireylerin istek ve iradesi dışında egemenlik kazanan bir toplumsal düzen formunu temsil eder (Giddens, 2016, s. 39). Giddens, toplumun stratejik eylemlerle şekillendiği ve bireylerin aktif olarak bu süreçlere katıldığı bir yaklaşım benimsemektedir. Bu durum, Marx'ın daha yapısal ve deterministik

görüşlerine bir alternatif olarak ortaya çıkmaktadır. Giddens, eleştirilerini getirirken Marx'ın katkılarını da takdir etmiş, ancak sosyal teoriyi geliştirmek ve güncellemek adına bazı revizyonlara ihtiyaç olduğunu savunmuştur. Giddens'ın sosyal teorisinde, yapısalcılık ve aktörlük arasında denge kurmaya yönelik çabaları dikkate değerdir.

Giddens'ın Weber'e yönelik modernitenin ve toplumsal değişimin anlaşılmasıyla ilgili birtakım eleştirilerde bulunmuştur. Toplumsal olguları analiz etmenin temel adımlarından biri, onun öznel temelini anlamaktır (Giddens, 2009, s. 236). Weber'in toplumsal yapı ve bireyin aksiyonu arasındaki ilişkiyi yeterince açıklamadığını ve bu konudaki analizin eksik olduğunu savunan Giddens'a göre, Weber, bu iki unsuru birbirine bağlayan bir teori geliştirmekte zorlanmış ve bu durum sosyal teorinin bütünsel bir anlayışını engellemiştir. Giddens, Weber'in toplumsal değişim ve modernite konusundaki analizini yetersiz bulmuş, Weber'in tarihsel gelişmeleri ve modernleşmeyi açıklamadaki sınırlamalarını vurgulamış ve kendi teorisinde bu konulara daha fazla vurgu yapmıştır. Bu bağlamda Giddens, Weber'in mikro düzeydeki bireysel eylemler ile makro düzeydeki toplumsal yapılar arasındaki bağlantıyı yeterince kuramamış olduğunu öne sürmektedir. Giddens, bu bağlantının nasıl kurulacağı konusunda daha ayrıntılı ve bütünlükçü bir teoriye ihtiyaç olduğunu belirtmiş ve Giddens, Weber'in modernitenin anlaşılması konusundaki analizini eleştirmiştir. Giddens, Weber'in moderniteyi ele alırken tarih ve sosyal değişim süreçlerini yeterince göz önüne almadığını ve moderniteyi bir bütün olarak anlamak için daha fazla çaba harcanması gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda Giddens, Weber'in rasyonelleşme ve bürokrasinin toplumsal değişime etkilerini anlatan teorisini eleştirmiş, Weber'in bu konudaki analizinin genellikle olumsuz bir bakış açısını yansıttığını ve bu olumsuzluğun, toplumsal değişimi anlama kapasitesini sınırladığını savunmuştur.

Giddens'ın Durkheim'a yönelikte birtakım eleştirileri söz konusudur. Bu eleştiriler genellikle yapı ve aksiyon arasındaki ilişki, toplumsal değişim ve modernite konularında yoğunlaşmıştır. Giddens, Durkheim'ın toplumsal yapı ve bireyin aksiyonu arasındaki ilişkiyi yeterince anlamlandırmadığını ve bu konuda bir açıklık eksikliği olduğunu savunmuştur. Durkheim'ın özellikle sosyal yapı ve bireyin etkileşimi arasındaki dinamikleri anlatma konusunda sınırlamalar olduğunu düşünmüştür. Bu bağlamda Durkheim'ın toplumsal değişim ve modernite konusundaki analizini yetersiz bulmuş, toplumun evrimi ve modernleşme

konularında daha kapsamlı bir teori geliştirmemesini eleştirmiştir. Giddens, Durkheim'ın mikro düzeydeki bireysel eylemler ile makro düzeydeki toplumsal yapılar arasındaki bağlantıyı tam olarak kuramamış olduğunu öne sürmekte, bu bağlantının daha ayrıntılı ve bütünlükçü bir teoriye ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Giddens, Durkheim'ın sosyal yapıyı bir tür durağan ve statik kuvvet olarak görmesini eleştirmiştir. Giddens'a göre, yapı daha dinamik ve değişken bir olgu olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda Giddens, Durkheim'ın modernitenin getirdiği karmaşık toplumsal değişimleri yeterince açıklayamadığını düşünmüştür. Giddens'ta nesnelerin doğasının ne olduğunu söyleyen kavram zamandır (Şen & Açık Turğuter, 2014, s. 100).

Açıklanan tüm bu faktörlerin bir araya gelmesiyle, Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal teoride yeni bir dönemin başlangıcını simgelemiş ve bireyin sosyal dünyayla etkileşimi üzerine odaklanarak toplumsal değişimi daha bütünlüklü bir şekilde ele almıştır.

3.2 Yapılaşma Teorisinde Fail-Faillik

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisindeki *fail* kavramı, bireylerin ve toplumun sosyal yapıyı oluşturmak, sürdürmek ve değiştirmek konusundaki etkileşimlerini ifade etmektedir. Fail, öznellik ve aktiflikle ilişkilidir yani bireylerin kendi niyetleri, seçimleri ve eylemleri aracılığıyla sosyal yapı üzerinde etkide bulunma yeteneklerini vurgulamaktadır. Giddens, yapısalcılıkta eylem ve aktör kavramlarının bulunmadığını, bunların yerine ihtiyaçlar ve rol beklentileriyle yönlendirilen davranışların var olduğunu vurgulamaktadır (Giddens, 1976, s. 23). Giddens'a göre, insan olmak, kendi eylemlerinin arkasındaki nedenlere sahip olan ve bu nedenleri mantıklı bir şekilde açıklama yeteneğine sahip, bilinçli bir eyleyici, fail olmayı gerektirmektedir (Giddens, 1999, s. 43).

Giddens, sosyal hayatın hem yapısal hem de aktörel boyutlarını birleştiren bir teori sunmaktadır. Özne ve nesne, tekrarlanan pratiklerde sürekli olarak ortaya çıkar ve bu pratikler aracılığıyla inşa edilmelidir (Giddens, 2002, s. 31). Fail kavramı, bireylerin içsel dünyalarının yanı sıra dışsal sosyal yapı ile etkileşimde bulunma yeteneklerini ifade etmektedir. Bireyler, bu etkileşimlerde kendi niyetlerini, düşüncelerini ve eylemlerini kullanarak sosyal düzeni yeniden üretmekte, değiştirmekte ve sürdürmektedir. Bu bağlamda fail kavramı, bireylerin sosyal yapıyı pasif bir şekilde

uygulayan varlıklar olmadığını, aksine bu yapıları yaratan ve dönüştüren aktif sosyal aktörler olduklarını vurgular.

Bireyler, kendi eylemleriyle sosyal düzeni etkileyebilirler ve bu etkileşimler, zaman içinde yapıyı değiştirebilir. Bu bağlamda Giddens'a göre fail, eylemlerini bilinçli bir şekilde gerçekleştiren, niyetleri olan ve bu niyetleri muhakeme edebilen bir aktördür. Bu kavram, insanların davranışlarını şekillendiren etkenlerin bir kombinasyonu olan yetenek ve güç kavramlarına dayanmaktadır. Fail, belirli bir eylemi gerçekleştirebilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve kaynaklara sahip olmalıdır ve eylemlerini planlama, organize etme ve gerçekleştirme kapasitesini içermelidir. Aynı zamanda fail, toplumsal yapı içinde etki sağlayabilme gücüne sahip olmalı ve diğer aktörler üzerinde kaynaklara erişim, sosyal statü ve bilgi gibi etki kurma yeteneğini içermelidir.

Fail kavramı, Giddens'ın sosyal teorisinde, toplumsal değişimin ve sürekliliğin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin öznelliklerini ve eylemlerini vurgulayarak, yapı ve eylem arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamak için kullanılan bu kavram, Giddens'ın sosyal teorisinin dinamik ve etkileşimci bir perspektife sahip olduğunu göstermektedir. Giddens, yapı ve eylem arasındaki bu etkileşimde insanların sürekli olarak toplumsal yapıları ürettiklerini ve değiştirdiklerini savunmaktadır. Fail kavramı, bireyleri pasif bir şekilde yapılar tarafından belirlenen oyuncular olmaktan çıkararak; aktif, niyetli ve etkili eyleyiciler olarak konumlandırmaktadır. Bu perspektif, sosyal bilimlerde yapı ve eylem arasındaki ilişkiyi anlamada önemli bir paradigma değişikliğini temsil etmektedir.

Giddens, sosyal bilimlerde sadece yapıyı ya da sadece eylemi nesne olarak değil, aynı zamanda hem yapıyı hem eylemi merkeze alarak, toplumsal pratiği ön planda tutan bir yaklaşımın savunucusudur. Giddens, toplumsal pratiğin, toplumsal hayatın temel unsuru olarak işlev gördüğü aktörler olarak bizi inşa eder ve yapıları somut bir şekilde ortaya çıkartıp gerçekliğe dönüştürmüştür. Böylece toplumsal pratik faillik ve yapı arasındaki arabulucu bir kavram olarak birey ile toplum arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

3.3 Yapılaşma Teorisinde Yapı ve Eylem Kavramları

Anthony Giddens sosyal bilimlere önemli bir katkı sunan "yapılaşma teorisini" ilk olarak "*Toplumun Kuruluşu: Yapılaşma Kuramının Ana Hatları*" adlı eserinde, 1984 yılında ortaya koymuştur. Yapılaşma teorisi[6] kısaca, sosyal hayatın nasıl organize olduğunu ve bireylerin toplumsal yapıları nasıl üretip sürdürdüğünü anlamaya yönelik bir çaba içermektedir. Bu teorinin "yapı" ve "eylem" olmak üzere iki temel kavramı vardır. Giddens, bu iki kavramın birbirinden ayrılmaz bir şekilde bağlı olduğunu ve toplumsal düzenin bu ikisinin bir araya gelmesiyle ortaya çıktığını savunmaktadır.

Yapı kavramı; toplumun kalıpları, kuralları, normları gibi istikrarlı unsurları ifade etmekle birlikte, yapı sadece sabit bir varlık değildir; aynı zamanda insanlar tarafından üretilir, yeniden üretilir ve değiştirilebilir. Yapı, toplumun düzenini sağlayan, istikrarlı hale getiren unsurları temsil etmektedir. Bu unsurlar, toplumsal kurallar, normlar, değerler, sosyal roller ve diğer istikrarlı öğeleri içermektedir. Yapı, toplumdaki düzeni ve istikrarı koruyan bir çerçeve olarak düşünülmelidir. Fakat yapı sadece bir kez oluşturulan sabit bir varlık değildir. Yapı, günlük etkileşimlerde, sosyal pratiklerde ve insanların karşılıklı ilişkilerinde sürekli olarak inşa edilmektedir. Bu bağlamda, yapılaşma teorisi, yapıyı sabit bir varlık olarak değil, sürekli olarak üretilen ve değiştirilen bir dinamik olarak ele almaktadır. İnsanlar, günlük etkileşimlerinde ve sosyal pratiklerinde toplumsal yapıları sürekli olarak yeniden inşa ederler ve bu şekilde sosyal düzenin sürekli bir şekilde oluşumunu sağlamaktadırlar.

Giddens'ın ele aldığı eylem kavramıysa; bireylerin niyetleri, seçimleri ve eylemlerini ifade etmektedir. Buna göre bireyler, sosyal yapıyı inşa etmekte etkili bir rol oynamaktadır. Giddens, eylemi bireyin sosyal dünyayla etkileşimde bulunma biçimi olarak ele almaktadır. Her eylem, bireyin sosyal dünyayla etkileşimde bulunma şeklidir ve bu etkileşim, bireyin niyetleri ve seçimleri doğrultusunda gerçekleşmektedir. Giddens'a göre, bireyler pasif bir şekilde toplumsal yapıları uygulayan varlıklar değildir. Tam tersine, bireyler aktif bir rol oynarmakta ve

[6] Anthony Giddens; yapılaşma(structuration) ifadesini özellikle ve özenle seçtiğini ve bu ifadeyle toplumsal hayatın aktif devingenliğine vurgu yapmak istediğini ifade etmektedir (Giddens & Pierson, 2001, s. 59).

eylemleri aracılığıyla sosyal yapıları sürekli olarak üretip değiştirmektedir. Tüm bireyler, kendi düşünceleri, niyetleri, seçimleri ve eylemleriyle sosyal dünyayı etkiler ve bu etki, toplumsal düzenin oluşumunda etkin bir faktördür. Başka bir deyişle bireyler günlük etkileşimlerinde ve eylemlerinde sosyal düzeni üretmekte, bu etkileşimlerde sosyal normları, değerleri ve kuralları sürekli olarak üreterek sosyal yapıyı inşa etmektedir. Bu bağlamda eylem ve sosyal yapı arasındaki ilişki, karşılıklı bir etkileşimi içermektedir. Bireylerin eylemleri, sosyal yapıyı etkilemekte ve aynı zamanda sosyal yapı, bireylerin eylemlerini şekillendirmektedir. Bu karşılıklı ilişki, sürekli olarak devam eder ve toplumsal düzenin dinamik bir şekilde oluşmasına katkıda bulunur.

Giddens'a göre, bu iki kavram birbirine karşılıklı olarak bağlı ve sürekli bir etkileşim içindedir. Giddens, yapı ve eylem arasındaki bağlantının daha iyi anlaşılması için konuşma ile dil arasındaki bağlantıyı örnek olarak sunmaktadır (Giddens, 1984, s. 128). Giddens'e göre, konuşma bir eylemi, dil ise bir yapıyı temsil etmektedir. Bir konuşmanın gerçekleşebilmesi için bir özne gerekmektedir ancak dil bir özneye sahip değildir. Dil, konuşmacılar tarafından kullanıldığında veya yazıya döküldüğünde var olur. Sosyal hayattaki yapılar da tıpkı bunun gibi sadece sosyal eylemler ortaya çıktığında belirginleşmektedir. Böylece tıpkı konuşmanın, dil yapısından kaynaklanması gibi, her sosyal eylem de harekete geçirdiği yapıdan kaynaklanmaktadır ve onu işaret etmektedir. Giddens, yapı ve eylem arasındaki birbirine bağımlılığı sağlayan olguya "sistem" adını vermektedir (Giddens, 1976, s. 118). Başka bir ifadeyle bireyler; toplumsal yapıları sadece uygulayıcıları olarak değil, aynı zamanda bu yapıları sürekli olarak şekillendiren, değiştiren ve dönüştüren aktörler olarak da görmelidir. Çünkü Giddens'a göre, bireyler yalnızca toplumsal yapıları uygulayan pasif aktörler değildir. Aksine bireyler, sosyal yapıları etkilemek ve dönüştürmek için aktif bir rol oynamakta ve her birey, günlük yaşantısında, ilişkilerinde ve etkileşimlerinde bu yapıları sürdürmekte etkili bir şekilde rol almaktadır. Yapı, toplumun kurallarını, normlarını, değerlerini ve diğer istikrarlı unsurlarını temsil etmektedir. Fakat bu yapı sadece var olan bir şey değildir; aynı zamanda bireyler tarafından üretilmekte ve sürdürülmektedir. Yapılar, uygulanmadıkları sürece somut olarak zaman ve mekanda var olmaz, insan zihinlerinde planlar veya düşüncelerden ibaret kalırlar (Giddens, 1984, s. 17). Bireyler, bu yapıları günlük eylemleri, alışkanlıkları ve etkileşimleriyle sürekli olarak

yeniden üretmektedir. Giddens'ın vurguladığı en önemli nokta, yapı ve eylem arasındaki karşılıklı etkileşimdir. Bireyler, toplumsal yapıları etkilerken aynı zamanda bu yapılar da bireylerin eylemlerini sınırlamakta ve yönlendirmektedir. Başka bir ifadeyle bireyler ve toplumsal yapılar arasında karşılıklı diyalektik bir etkileşim ilişkisi vardır. Bu etkileşim süreci, sosyal yaşamın sürekli bir dinamizmini oluşturmaktadır.

Giddens'ın yapılaşma teorisi, yapıyı düzenleme ve yapılarla yüzleşme olarak iki temel boyutta ele almaktadır. Düzenleme, bireylerin günlük pratiklerinde ve etkileşimlerinde yapıyı üretme sürecini ifade etmektedir. Yapılarla yüzleşme ise bireylerin bu yapılarla karşılaşma ve bu yapıları anlama sürecidir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Giddens, bireylerin pasif bir şekilde toplumsal yapıları uygulamadığını, aksine bu yapıları aktif bir şekilde üretip sürdürdüklerini savunmaktadır. Yapı, bireylerin etkileşimlerinde şekillenmekte ve bu etkileşimler aracılığıyla sürekli olarak değişmektedir. Giddens yapının eylem ya da failin varlığı dışında bir varlığa sahip olmadığını ifade etmektedir. Sosyal yapılar insan eylemi tarafından oluşturulmakla birlikte aynı zamanda bu oluşumun ortamını da meydana getirmektedir (Giddens, 1976, s. 128). İnsanlar, tarihsel bağlamlarda ve belirli mekânlarda yapıyı üretmekte ve bu bağlamda yapı sürekli olarak dönüşmektedir. Zaman ve mekân bağlamında sürekli olarak yeniden üretilen sistemler, bu dinamik yapıları nedeniyle zaman ve mekân soyutlaması yapılamaz (Giddens, 1979, s. 201).

Giddens'ın sosyolojiye getirdiği farklı bakış açısı, yapı ve eylem arasındaki etkileşim sürecini daha anlamlı hale getirerek sosyal değişimi ve istikrarı daha iyi anlamamıza olanak tanımaktadır. Yapılaşma teorisi, sosyal bilimlerde geniş bir etki yaratmış ve sosyal olayların karmaşık ilişkilerini anlamak için kullanılan bir çerçeve oluşturmuştur. Bu bağlamda yapılaşma teorisi, sosyal teoride determinizm ve özgür irade arasındaki ikilemi aşmaya çalışmaktadır. Bireyler, belirli bir sosyal yapı içinde belirli bir etki yaratarak aynı zamanda bu yapıları da etkilemektedir. Giddens'ın yapılaşma teorisi, bireylerin eylemlerinin sosyal yapıyı nasıl şekillendirdiğini ve sosyal dünyanın nasıl sürekli olarak üretildiğini açıklamaktadır.

3.4 Eylem ve Etkileşimin Temel Dinamiği: Güç

Giddens'ın teorisinde güç, bir bireyin arzu ettiği hedeflere ulaşabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bu durum bireyin, eylemlerini etkili bir şekilde başkaları üzerinde

gerçekleştirebilme kapasitesini içermekte ve insan eyleminin dönüştürme potansiyeliyle doğrudan ilişkilidir. Giddens gücü, fail ve yapı kavramlarıyla birlikte ele almakta ve bu unsurları toplum bilimlerinin temel kavramları olarak kabul etmektedir. Ona göre, insan olmak için bir fail olmak gerekmektedir. Fail olmak için güce sahip olmak belirleyici koşullardır. Bu bağlamda Giddens, gücün sosyal ilişkilerdeki dinamiklerle iç içe geçmiş bir şekilde değerlendirilmesini savunmaktadır.

Anthony Giddens, yapılaşma teorisinde "güç" kavramını, toplumsal ilişkilerdeki eylemler ve etkileşimlerin temel dinamiği olarak ele almaktadır. Eylem ve eylemlilik ise, bir bireyin dünyadaki olaylara müdahalesine karşılık gelmektedir (Giddens, 2008, s. 223). Giddens'e göre, güç, bir aktörün diğer aktörleri etkileme kapasitesini ifade etmektedir. Başka bir deyişle güç kavramını, diğer aktörlerin davranışlarını değiştirme veya yönlendirme yeteneği olarak ele alınmaktadır. Güç; diğer biçimde davranabilmek, süreci veya durumu etkileyerek dünyaya müdahale edebilmek ya da böyle bir müdahaleden kaçınmak anlamına gelmektedir (Giddens, 1999, s. 56). Giddens, gücü sadece belirli bir grup veya bireyin elinde bulunan somut bir kaynak olarak değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerdeki yapıların bir sonucu olarak görmektedir. Güç, toplumsal yapılar ve ilişkilerin içsel bir özelliği olarak ortaya çıkar ve bireyler arasındaki etkileşimlerin bir sonucu olarak sürekli olarak yeniden üretilmektedir. Fail, bir biçimde güç uygulayabilme yeteneğini yitirirse artık fail olamaz (Giddens, 1999, s. 56).

Giddens'a göre güç, bireylerin sosyal ilişkilerdeki konumlarından kaynaklanmaktadır. Bir kişinin veya grubun gücü, onların sahip olduğu bilgi, mülkiyet, bağlantılar vb. sosyal kaynaklara ve bu kaynakları nasıl kullanabildiklerine dayanmaktadır. Çünkü güç, düzenli ve rutin bir olgu olarak, eylem içinde somutluk kazanır (Giddens, 2005, s. 241). Giddens, gücün eylemlerle ilgili olduğunu ve gücün, diğerlerinin davranışlarını etkileme yeteneği üzerinden gerçekleştiğini savunmaktadır. Diğer deyişle güç sahipleri, belirli bir amaca ulaşmak için stratejik eylemlerde bulunmaktadır. Giddens'a göre, gücün tam kalbinde, her şeyin kaynağını oluşturan insan eylemin dönüştürme gücü yatmaktadır (Giddens, 2005, s. 55).

Güç, toplumsal yapılar ve ilişkilerin içsel bir özelliğidir (Giddens, 2005, s. 236). Yapı, güç ilişkilerinin şekillenmesinde etkilidir ve güç, bu yapıların içsel dinamikleri tarafından yönlendirilmektedir. Giddens'ın güç anlayışı, toplumsal ilişkilerdeki

dinamikleri anlamak ve bireyler arasındaki etkileşimleri değerlendirmek için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Güç, sosyal yapı ve eylemler arasındaki karşılıklı etkileşimi vurguladığı gibi, toplumsal değişimde de önemli bir rol oynar. Giddens'ın deyişiyle "güç kullanan bir kişi veya grup başka türlü davranabilir ve üzerinde güç uygulanan kişi veya grup da bu güç kullanılmadığında daha farklı hareket edebilir" (Giddens, 2005, s. 240).

Anthony Giddens, güç kavramını eylemle yakından ilişkilendirmektedir. Ona göre, güç, bir bireyin istenilen sonuçları elde etme kapasitesini ifade eder ve bu kapasite, eylemlerini başkaları üzerinde etkili bir şekilde gerçekleştirebilme yeteneğine dayanmaktadır. Giddens, eylemi insanların çeşitli amaçlarına ulaşma çabaları olarak tanımlamaktadır. İnsanlar, eylemleriyle çeşitli durumları yönlendirme ve değiştirme gücüne sahiptirler. Eylem, bireylerin niyetleri, seçimleri ve davranışlarına atıfta bulunan bir kavramdır. Giddens'a göre, insanlar sosyal yapıları sadece uygulayıcıları olarak değil, aynı zamanda sürekli olarak şekillendiren, değiştiren ve dönüştüren aktörler olarak da görmelidirler. Bu bağlamda, güç, bir bireyin eylemleri aracılığıyla sosyal yapıları etkileme ve değiştirme yeteneği olarak ortaya çıkmaktadır.

Güç kavramı, Giddens'ın yapı-eylem teorisinin temel unsurlarından biridir. Eylemin tanımında güç, insan ilişkilerinin vazgeçilmez bir unsuru olduğundan dolayı, güç bu ilişkilerin temel bir bileşenidir. Eylem ve yapı arasındaki etkileşimde, bireyler güçlerini kullanarak sosyal yapıları etkiler ve aynı zamanda bu yapılar, bireylerin eylemlerini sınırlayan veya yönlendiren belirli kurallar ve normlarla şekillenir. Bu bağlamda, güç, eylem ve yapı arasındaki dinamik ilişkiler Giddens'ın sosyal teorisinde merkezi bir konumda bulunmaktadır. Bu üç kavram arasındaki etkileşimler, sosyal hayatın karmaşıklığını anlamada merkezi bir role sahiptir.

Güç, Giddens'a göre, bir bireyin istenilen sonuçları elde etme kapasitesini temsil ettiğine göre bu kapasite, bireyin eylemlerini başkaları üzerinde etkili bir şekilde gerçekleştirebilme yeteneğine dayanmakta, bireyin niyetleri, seçimleri ve davranışları eylemi oluşturmaktadır. İnsanlar, eylemleri aracılığıyla çeşitli amaçlarına ulaşma çabası içinde olduklarına göre, güç ve eylem arasındaki ilişki, bireyin sosyal çevresini etkileme ve dönüştürme çabalarının tümünü içermektedir.

Yapı, sosyal hayatın kurallı, devamlı ve istikrarlı unsurlarını ifade etmektedir. Ancak Giddens'a göre yapı sadece sabit bir varlık değildir; aynı zamanda insanlar tarafından

üretilir, tekrar üretilir ve değiştirilebilir. Bireylerin eylemleri, sosyal yapıları şekillendirir ve dönüştürür. Buna karşılık, yapılar bireylerin eylemlerini sınırlayan veya yönlendiren belirli kurallar ve normlarla şekillenmiştir. Bu üç kavram arasındaki dinamik ilişkilerde, bireyler güçlerini kullanarak sosyal yapıları etkilemektedirler. Aynı zamanda, sosyal yapılar da bireylerin eylemlerini yönlendirip sınırlandırdığına göre; bu etkileşim, toplumsal düzenin sürekli olarak yeniden üretilmesine ve değişmesine olanak tanımaktadır. Bireyler, güçleri ve eylemleri aracılığıyla sosyal yapıları etkilerken, aynı zamanda bu yapılar da bireylerin davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Bu dinamik ilişkiler, Giddens'ın sosyal teorisinde toplumun sürekli olarak şekillendiği, dönüştüğü ve dönüştürdüğü bir süreci bize yansıtmaktadır.

Giddens'a göre etkileşim "iki ya da daha fazla sayıdaki aktör arasındaki, karşılıklı birbirlerine yönelik davranış biçimleridir" (Giddens, 2008, s. 223). Etkileşimde güç ise, bir kişinin başka bir kişi üzerinde istediği sonuçları elde etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda güç, sosyal ilişkilerin dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür. Giddens, gücü sadece bireyin diğerlerini yönlendirme veya kontrol etme yeteneği olarak değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler içinde etkileşimde bulunan aktörler arasındaki dönüştürme kapasitesi olarak da ele almaktadır.

Güç, Giddens'ın yapılaşma teorisinde merkezi bir kavramdır çünkü toplumsal pratiği şekillendiren ve yapıları oluşturan bir unsurdur. İnsanlar, etkileşimde bulundukları diğer bireyler üzerinde güç kullanarak, sosyal ilişkilerde belirli sonuçları elde etme çabasındadırlar. Bu güç ilişkileri, yapıların oluşumunu ve devamlılığını etkilemektedir. Giddens, gücü sadece belirli bir kişinin diğerlerini kontrol etme yeteneği olarak değil, aynı zamanda toplumsal ilişkiler içinde etkileşimde bulunan tüm aktörler arasında dağılmış bir özellik olarak görmektedir. Bu durum, sosyal eylemlerin ve ilişkilerin sürekli olarak yeniden üretildiği bir süreci yansıtarak, gücün dinamik ve değişken bir öğe olduğunu vurgulamaktadır.

Güç, geniş anlamıyla etkileşimin önemli bir unsuru olup, etkileşim içinde istenilen sonuçları ortaya çıkarma kapasitesini ifade etmektedir. Bu bağlamda güç, bir kişinin diğerleri üzerinde etkide bulunma yeteneğini içermektedir. Güç, egemenlik yapılarının varlığını öngören bir kavramdır. Sosyal etkileşimde, gücün kaynakları çeşitlidir ve bu kaynaklar, bir bireyin başkaları üzerinde etki sağlamak için kullanabileceği her türlü araç, bilgi veya avantajı içermektedir (Giddens, 1979, s.

92). Güç, sosyal ilişkilerde kaynakların kullanılma biçimine bağlı olarak şekillenen dinamik bir özelliktir.

3.5 Toplumsal Yapı ile Eylemlilik Arasındaki İlişkinin Dinamiği Olarak Düzen ve Çatışma

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisinde düzen ve çatışma kavramları, toplumsal yapı ve eylemlilik arasındaki ilişki bağlamında ele alınmaktadır. Yorumsamacı yaklaşım, tek başına kurumsal düzeni anlama konusunda yetersizdir (Giddens, 1976, s. 53). Giddens, toplumsal düzeni ve çatışmayı birbirinden ayrılmaz bir şekilde ele almakta ve bu iki kavramın toplumsal yaşamın temel dinamikleri olduğunu savunmaktadır. Giddens, düzeni toplumsal yapı olarak tanımlamakta ve düzeni, sosyal sistemlerin istikrarlı bir şekilde çalışmasını sağlayan kurallar, normlar ve rutinlerden oluşan bir yapı olarak görmektedir. Başka bir deyişle düzen, toplumun devamlılığını ve bireyler arasındaki etkileşimin belirli bir düzende gerçekleşmesini ifade eder. Düzen, sosyal yapıyı oluşturan kurumsal düzenlemeleri içermekte ve bireylerin davranışlarını yönlendiren normatif bir yapı sunmaktadır. Giddens'a göre, düzen veya sosyal sistem, devamlı işleyen istikrarlı bir kişiliğin sonucudur (Craib, 1992, s. 158).

Giddens, çatışmayı toplumsal eylemlilik olarak tanımlamaktadır. Çatışma, toplum içindeki güç dinamikleri, farklı çıkarlar ve statü mücadeleleri gibi faktörler nedeniyle ortaya çıkan gerilim ve çekişmeleri ifade eder. Diğer bir deyişle çatışma, bireyler arasındaki çatışmaları, toplumsal değişimi ve yapıdaki dengesizlikleri içermektedir. Çatışma, toplumsal değişimi tetikleyen ve düzeni sarsan bir faktördür. Fakat Giddens"a göre "güç zorunlu olarak çatışmayı getirmez" (Giddens, 2013, s. 149). Çatışma, çıkar farklılaşması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Giddens'ın yapılaşma teorisine göre çatışma kavramı, toplumsal eylemlilik içindeki güç dinamikleri ve sosyal değişimle yakından ilişkilidir. Giddens, toplumsal çatışmayı, aktörler arasındaki çeşitli çıkarların, hedeflerin ve statü mücadelelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan gerilim ve çekişme olarak tanımlamaktadır. Giddens, çatışmayı güç üzerine kurulu bir süreç olarak ele almaktadır. Bu bağlamda güç, bir aktörün diğerlerini etkileyebilme ve kendi çıkarlarını dayatabilme kapasitesini ifade etmektedir. Toplumsal çatışma, bu güç dinamiklerinin etkileşimi sonucunda ortaya çıkmakta ve bireyler, gruplar veya kurumlar arasındaki çatışma, genellikle sınırlı

kaynaklara, statüye ve diğer sosyal avantajlara olan rekabetten kaynaklanmaktadır. Giddens'a göre çatışma, toplumda değişim ve yeniden yapılanmanın itici gücüdür. İnsanlar arasındaki çatışma, mevcut düzeni sarsarak yeni normlar, değerler veya kurumlar oluşturmaktadır. Bu nedenle çatışma, toplumsal evrimin bir itici gücü olarak işlev görmektedir.

Giddens, toplumsal çatışmanın aktörler arasındaki etkileşimlerden doğan bir olgu olduğunu vurgulamakla birlikte, bireyler veya gruplar arasındaki çatışmalar, farklı çıkarlar, değerler veya hedeflere sahip olmaktan kaynaklanabilir. Bu çatışmalar, toplumun dinamiklerini etkiler ve yapıyı değiştirebilirler. Bu yüzdendir ki Giddens, çatışmanın aşırı veya kontrolsüz olmasının toplumsal düzeni tehdit edebileceğini savunmaktadır. Fakat çatışmanın dengeli ve kontrollü bir şekilde yönetilmesi, toplumsal değişim ve yeniden yapılanmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesine olanak tanıyacaktır.

Giddens'a göre düzen ve çatışma birbirine karşılıklı olarak etki etmektedir. Çatışma, toplumsal değişim ve yeniden yapılanmanın itici gücüdür. Yapı, kendi içerisinde bütünleşmeyi barındırdığı gibi çatışmayı da barındırmaktadır. Ancak çatışmanın aşırı veya kontrolsüz olması durumunda düzensizlik ve sosyal bozulma ortaya çıkabilir. Bu nedenle, düzen ve çatışmanın birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu söylemek mümkündür. Yapılaşma teorisinde bu iki kavramın birlikte anlaşılması, toplumsal yaşamın karmaşıklığını ve dinamiklerini kavramak açısından önem taşımaktadır.

Tüm bu bilgiler ve değerlendirmeler ışığında teorik ve kavramsal çerçeveyi çizdikten sonra Bursa ilinde yapılan araştırmanın niceliksel verilerine dayalı analizine geçmek doğru olacaktır.

4. TOPLUMSAL VE SİYASAL KATILIMIN NİCELİKSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİNE DAYALI ANALİZİ

Toplumsal (sosyal) ve siyasal katılım, toplumların dinamiklerini anlamak ve demokratik süreçlere katkıda bulunmak adına önemli bir araştırma alanını oluşturmaktadır. Çalışmanın bu bölümü, toplumsal ve siyasal katılımı anlamak ve analiz etmek amacıyla nicel araştırma yöntemlerine dayalı bir yaklaşımı ele almaktadır. Toplumsal ve siyasal katılım, bireylerin toplumlarına aktif olarak dâhil olma, politik süreçlere etki etme ve demokratik kurumları şekillendirme sürecindeki rolünü kapsayan geniş bir konsepttir. Bu bağlamda, nicel araştırma yöntemleri, bireylerin deneyimlerinin, algılarının ve motivasyonlarının farklı demografik özelliklere göre ortalamasını anlama ve açıklama amacını taşımaktadır. Bu bölüm toplumsal ve siyasal katılımın niceliksel araştırma yöntemleriyle nasıl analiz edilebileceğine odaklanmaktadır. Niceliksel araştırmalar, geniş katılımcı grupları üzerinde istatistiksel analizler gerçekleştirerek genel eğilimleri ve ilişkileri anlamak için kullanılmaktadır.

Bu nicel araştırmanın hazırlanan anket forumu aracılığıyla cevap aradığı sorular şunlardır?

Katılımcı bireyler;

- Siyasette neler olup bittiğini anlıyor mu?
- Siyasi konular hakkında kendi kendime düşünce geliştirebiliyor mu?
- Dünyada ve Türkiye'de cereyan eden olayları rahatlıkla yorumlayabildiklerini düşünüyor mu?
- Siyasi partilerin genel düşüncelerini söyleyebilir mi?
- Başkalarına yardım etme becerilerine güveniyor mu?
- Çevrelerindeki veya bulunduğu toplumdaki sosyal sorunların çözümüne katkı yapabilir mi?

- Kendi toplumunu (köyünü/mahallesini) geliştirecek faaliyetlere rahatlıkla katılabilir mi?
- Bir derneğin, vakfın veya başka insanların düzenlediği faaliyetlere rahatlıkla katılabilir mi?
- Çevresindeki veya bulunduğu toplumdaki sorunlarla ilgilenebilir mi?
- Bir haksızlığa uğradığında hakkını arayabilir mi?
- Bir devlet dairesine gittiğinde, derdini rahatlıkla anlatabilir mi?
- Yaşadığı yerin doğal çevresine zarar verildiğinde buna karşı çıkabilir mi?
- Haksız gördüğü bir şeyi protesto edebilir mi?
- Ortak bir tepki için insanlarla bir araya gelebilir mi?
- Toplumun veya diğer insanların yararına olan ortak bir faaliyete öncülük edebilir mi?
- Bir vatandaş olarak, gerektiğinde sorumluluk üstlenebilir mi?
- Kendi fikrimi bildirmek için bir politikacı, hükümet görevlisi veya yerel yönetim görevlisi ile bağlantı kurabilir mi?
- Kendini aktif bir vatandaş olarak görüyor mu?
- Diğer insanlara güvenir mi? Yoksa temkinli mi yaklaşır?
- Siyaset kurumuna güvenir mi?
- Aile kurumuna güvenir mi?
- Eğitim kurumuna güvenir mi?
- Ekonomi kurumuna güvenir mi?
- Hukuk kurumuna güvenir mi?

4.1 Amaç ve Önem

Bu çalışma demokratik süreçlere katılımın yapılaşma teorisi bağlamında ele alınması açısından önemlidir. Çünkü bireyler salt demokrasi kavramından hareketle yola çıkmayıp, gündelik hayatın gereklilikleriyle bu kavramı da şekillendirmektedir. Bu durumda hayatın devam ettirildiği toplum doğrudan değiştirildiği gibi aynı zamanda

o toplumdan da büyük ölçüde etkilenilmekte ve demokrasiye yönelik bakış açısı bireysel ölçekte değişmektedir. Başka bir deyişle genellikle bireyin yaşantısında etkili olan ve kendi yaşam pratiğinden elde ettiği görüşleri çevre görüşlerini de etkilediği gibi bazen de çevrenin görüşleri bireyin yaşam pratiklerinin oluşumunda belirleyici olmaktadır. Birey ve toplum birbiriyle diyalektik bir bağ kurarak oluşmakta ve ilerlemektedir. Birbirini etkileyen ve belirleyen bu iki kavram birbirinden ayrı düşünülemez. Bu bağlamda, demokratik katılımın anlaşılmasında bireyin yaşam pratiği ve toplumsal etkileşimler arasındaki bu karmaşık ilişki büyük bir öneme sahiptir.

Bölgesel anlamda yaşanılan topluluk yapısına göre demokrasinin icra şekilleri ve yapısı değişmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmaya demokrasinin gelişimi ve bölgesel bazda iyileştirilmesi bağlamında gerek duyulmuştur. Çünkü herkes için aynı olmayan bir kavramı, herkes için eşit ve aynı ölçüde olduğunu düşünerek ele almak hatalı olacaktır. Bu çalışma eksiklik ve hataları gidermeyi amaçlamakla birlikte, demokrasinin herkese yönelik olması bakımından hangi çalışmaların yapılması gerektiğine yönelik farklı bakış açıları ve çözüm önerileri sunmaktadır.

4.2 Yöntem

Anket çalışmaları, belirli bir konu hakkında veri toplamak ve anlamak amacıyla yapılan sistemli araştırma yöntemleridir. Bu çalışmada, belirli bir örneklemin (Yıldırım ve Nilüfer ilçeleri) görüşlerini, deneyimlerini veya davranışlarını ölçmek için yapılandırılmış sorular kullanılmıştır. Bu araştırma nicel ölçüm yapmak amacıyla tasarlanmış bir anket tekniği araştırmasıdır. Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan bireylerin demokrasiye ve seçimlere katılım tutumlarını, aktif vatandaş tavırlarını, kurumlara güven derecelerini ele alarak siyasi ve toplumsal yapının analizi cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum ve gelir seviyesi değişkenlerine göre yapılmıştır. Temel problemlerin belirlenmesi ve Yıldırım, Nilüfer ilçelerinin kıyaslamasını yapmaya yönelik nicel desende tasarlanmış anket çalışması seçilmiştir.

Bu araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan sosyoekonomik açıdan benzer, demografik açıdan farklılık gösteren bireylerle 200 Yıldırım ilçesi, 200 Nilüfer ilçesi olmak üzere toplam 400 farklı bireyle görüşme yapılmış ve veri toplanmıştır. Örneklemi temsil

eden bireylerin farklı yaş aralıklarında olmalarına çeşitliliği sağlamak adına dikkat edilmiştir.

Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan bireylerin; kurumlara güven aralıkları, toplumsal olaylara duyarlılıkları, sorunlara karşı yaklaşım tutumları, hak arama konusundaki eylemsellikleri ve organize olma, kurumlara katılma tutumlarının ölçüldüğü anket formuna verdikleri cevaplarla araştırmanın sonuçları uyumlu olduğu için bu araştırma güvenilir ve inandırıcı bir araştırmadır. Araştırmacı, çalışmanın güvenirliği ve inandırıcılığını arttırmak için birbiriyle bağlantısı olmayan farklı katılımcılardan verileri toplamış ve katılımcıların tamamıyla tarafsız bir ilişki kurmuştur. Aynı zamanda araştırmacı verilerin toplanma sürecinde katılımcılara mesafeli yaklaşıp müdahalede bulunmadığı için araştırmanın doğrulanabilirlik seviyesi yüksektir.

Saha araştırması faaliyetleri Şubat 2022 - Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma esnasında AVM'ler, pazaryerleri, toplu taşıma durakları, konser ve etkinlik alanları, bireylerin çalıştıkları işyerleri ve oturdukları mahalleler ziyaret edilerek ilçe bazlı örneklem grubuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda verilerin yorumlanmasında gözlemlerden ve karşılıklı diyaloglardan da yararlanılmıştır.

4.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Bu çalışmanın anket kısmını oluşturan, siyasi ve demokratik katılım tutumunu değerlendirmemize veri sağlayacak 18 soruluk kısım; H. Arslan, K. Dil, E. Çetin ve S. Yazıcı'nın "aktif yurttaşlık öz-yeterlik ölçeği: bir geçerlik ve güvenirlik çalışması"[7] başlıklı çalışmalarından üretilmiştir. Bu ölçeği kullanmadan evvel çalışmayı hazırlamış olan yazardan izin alınmıştır. İlgili izin görüşmesi EK C'de belirtilmektedir. Ölçeğin değerlendirme çizelgesi bulunmadığından belirli bir kılavuza bağlı kalınmaksızın verilere göre değerlendirme yapılmıştır. Anket sorularının ikinci bölümü olan ve kurumlara güven verilerini değerlendirmemize yarayan 6 soruluk kısım ilgili ölçeğe uygun olacak şekilde Adem Dağ ve Batuhan Dinç tarafından belirlenmiştir.

[7] Detaylar için bkz: Arslan, H., Dil, K., Çetin, E., & Yazıcı, S. (2017). Aktif yurttaşlık öz-yeterlik ölçeği: Bir geçerlik ve güvenirlik çalışması. International Journal of Human Sciences, 2797-2809.

Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından önceden belirlenen kurumlara güven sorularıyla desteklenmiştir. Bu bağlamda araştırmada demokratik ve siyasi tutum ile kurumlara güven aralığı olmak üzere iki tema ve demografik özelliklerle birlikte toplam otuz sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın cevapları toplanırken 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Anket formu aracılığıyla elde edilen veriler ilçe bazlı kategorilere ayrılarak, demografik özelliklere göre düzenlenmiş ve testlere tabi tutulmuştur. Bu kategorize edilen veriler aracılığıyla Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki bireylerin demokratik tutumları, siyasi yaklaşımları ve kurumlara duydukları güven aralıkları analiz edilmiştir.

Araştırmanın siyasi ve demokratik katılım teması kapsamında anket formunu oluşturan sorular şunlardır:

1. Siyasette neler olup bittiğini anlıyorum.
2. Siyasi konular hakkında kendi kendime düşünce geliştirebiliyorum.
3. Dünyada ve Türkiye'de cereyan eden olayları rahatlıkla yorumlayabilirim.
4. Siyasi partilerin genel düşüncelerini söyleyebilirim.
5. Başkalarına yardım etme becerime güveniyorum.
6. Çevremdeki veya bulunduğum toplumdaki sosyal sorunların çözümüne katkı yapabilirim.
7. Kendi toplumumu (köyümü/mahallemi) geliştirecek faaliyetlere rahatlıkla katılabilirim.
8. Bir derneğin, vakfın veya başka insanların düzenlediği faaliyetlere rahatlıkla katılabilirim.
9. Çevremdeki veya bulunduğum toplumdaki sorunlarla ilgilenebilirim.
10. Bir haksızlığa uğradığımda hakkımı arayabilirim.
11. Bir devlet dairesine gittiğimde, derdimi rahatlıkla anlatabilirim.
12. Yaşadığım yerin doğal çevresine zarar verildiğinde buna karşı çıkabilirim.
13. Haksız gördüğüm bir şeyi protesto edebilirim.
14. Ortak bir tepki için insanlarla bir araya gelebilirim.

15. Toplumun veya diğer insanların yararına olan ortak bir faaliyete öncülük edebilirim.
16. Bir vatandaş olarak, gerektiğinde sorumluluk üstlenebilirim.
17. Kendi fikrimi bildirmek için bir politikacı, hükümet görevlisi veya yerel yönetim görevlisi ile bağlantı kurabilirim.
18. Kendimi aktif bir vatandaş olarak görüyorum.

Araştırmanın kurumlara güven tutumları teması kapsamında anket formunu oluşturan sorular şunlardır:

1. Diğer insanlara güvenir misiniz? Yoksa temkinli mi yaklaşırsınız?
2. Siyaset kurumuna güvenir misiniz?
3. Aile kurumuna güvenir misiniz?
4. Eğitim kurumuna güvenir misiniz?
5. Ekonomi kurumuna güvenir misiniz?
6. Hukuk kurumuna güvenir misiniz?

Din, bireyler ve toplumlar arasında derin, manevi ve kişisel anlamlar taşıyan hassas bir konudur. Ancak bu yazıda ele alınan konu, demokrasi kuramları, Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi ve sosyoekonomik/demografik farklılıkların demokratik süreçlere etkisi üzerine odaklanmaktadır. Din konusu, bu bağlamdaki temel analiz ve değerlendirmelerin dışında kalmaktadır. Aynı zamanda konunun hassasiyeti de göz önünde bulundurularak "din kurumuna güvenir misiniz?" sorusu katılımcılara yöneltilmemiştir.

Bu çalışmanın amacı, demokratik süreçleri anlamak ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Din konusu, bu bağlamda ele alınmamış ve bu yazının kapsamına dahil edilmemiştir. Her ne kadar din, bireylerin değerleri, normları ve sosyal ilişkileri üzerinde etkili bir faktör olsa da, bu çalışma özellikle demokrasi ve sosyal yapı üzerine odaklandığı için, dini konulara özel bir vurgu yapmamıştır.

Din konusunun hassasiyeti göz önüne alındığında, bu çalışmanın odaklandığı konulardan farklı bir bağlamda ele alınması gerektiğini belirtmek önemlidir. Çalışma, demokratik süreçleri ve toplumsal yapıyı etkileyen unsurları anlamaya yönelik bir çaba olarak tasarlanmıştır ve bu nedenle din konusunu içermemektedir.

Bu yazının amacı, tarafsız ve nesnel bir perspektifle demokrasi ve sosyal yapı üzerindeki etkileşimleri değerlendirmektir.

Elde edilen sonuçlardan hareketle tümevarımsal yöntemle demografik özelliklere dayalı ve ilçe bazlı karşılaştırmaların yapıldığı siyasal ve toplumsal katılım analizleri yapılmıştır. Bu araştırmada anket formu tekniğiyle veriler toplanmış ve toplanan verilerin analizi SPSS paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmanın verileri ilçe bazlı ayıklanmıştır. Ayıklanan veriler toplumsal yapılaşma teorisinin saha deneyimini test etmek açısından ve ilçeler arası farklılığın olup olmadığını, farklılık varsa olası nedenlerini görmek açısından önemli sonuçlar vermektedir. Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle görselleştirme çalışması yapılmış ve bulguların analizinden ilçeler bazında araştırmanın sonuçları elde edilmiştir.

4.4 Araştırmanın Bulguları

Toplamda 400 farklı katılımcıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, 200 kişi Yıldırım ilçesi ve diğer 200 kişi ise Nilüfer ilçesi sakinlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın temel amacı, her iki ilçede yaşayan bireyler arasındaki sosyoekonomik faktörlerin yanı sıra demografik özelliklerdeki farklılıkları anlamaktır. Bu bağlamda, her iki ilçeden toplanan veriler, ilçeler arasındaki yaşam koşulları ve birey profilleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Yıldırım ilçesi ve Nilüfer ilçesi, sosyoekonomik ve demografik açıdan farklı özelliklere ev sahipliği yapmaktadır. Bu bulgular, her iki ilçede yaşayan bireylerin hayat tarzları, tercihleri ve ihtiyaçları hakkında kapsamlı bir anlayış sağlamaktadır. Araştırma, bireylerin demografik özellikleri ile yaşadıkları çevre arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimin sosyal yapı üzerindeki yansımalarını ele almaktadır.

Çalışmanın bulguları, her iki ilçenin sahip olduğu sosyoekonomik ve demografik farklılıkların bireylerin yaşam deneyimleri üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu açığa çıkarmaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın sonuçları, sosyal politika oluşturma, yerel yönetim planlamaları yapma ve benzeri alanlarda daha etkili kararlar alabilmek, toplumu ve bireyi anlamak için değerli bir referans kaynağı sunmaktadır.

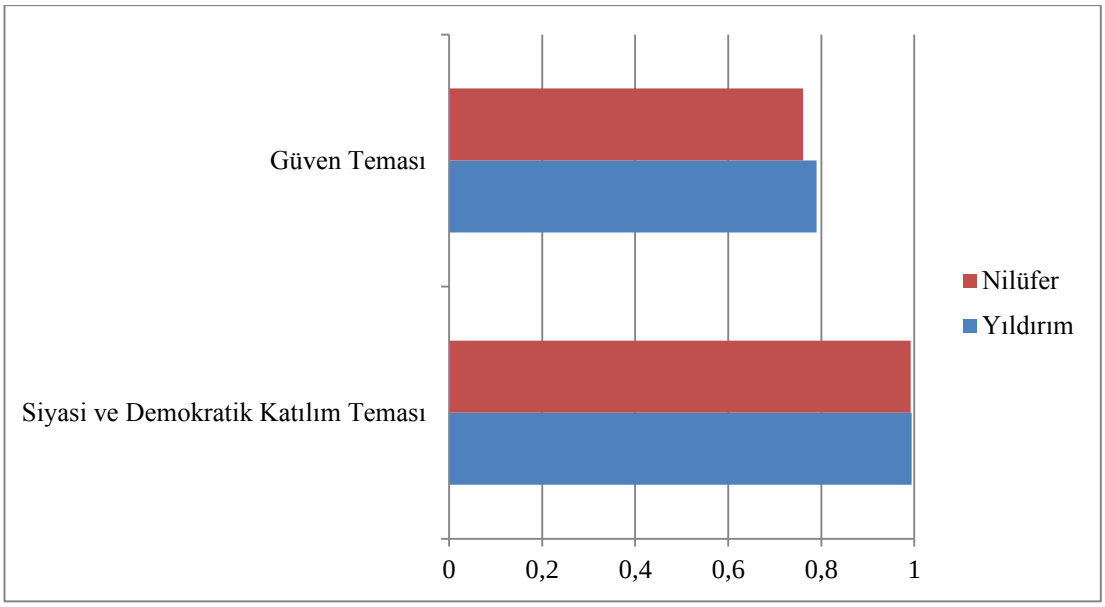

Şekil 4.1: Cronbach's Alpha değerleri.

Şekil 4.1'de gösterildiği üzere araştırmanın Yıldırım ilçesi kısmında toplanmış olan, siyasi ve demokratik katılım teması kapsamında anket formunun 18 soruluk kısmını oluşturan verilerin Cronbach's Alpha değeri 0,994, Nilüfer ilçesi kısmından toplanan aynı verilerin Cronbach's Alpha değeriyse 0,992 olarak bulunmuştur. Bu değerler her iki ilçe bazında anket çalışmasının güvenirliğini göstermektedir.

Araştırmanın Yıldırım ilçesi kısmında güven teması kapsamında toplanan 6 soruluk kurumlara güvenin ölçüldüğü bölümün verilerinin Cronbach's Alpha değeri 0,790, Nilüfer ilçesi kısmında toplanan aynı verilerin Cronbach's Alpha değeriyse 0,761 olarak bulunmuştur. Bu değerler her iki ilçe bazında kullanılan güven temalı ölçeğin güvenirliğini göstermektedir.

4.4.1 Katılımcıların demografik özellikleri

Çizelge 4.1 cinsiyet bazında bir katılımı yüzdelik dilimlerle göstermektedir. Toplamda 400 kişinin yer aldığı bu katılımda kadın katılımcıların sayısı 195'tir. Kadın katılımcıların sayısı toplam katılımın %48,8'ini temsil etmektedir. Diğer yandan erkek katılımcıların sayısı 205'tir ve toplam katılımın %51,2'sini oluşturmaktadır. Bu tablo, toplam katılımcı sayısının cinsiyet bazında dağılımını gösterirken, her bir cinsiyetin toplam katılım içindeki oranını yüzdelik dilimlerle ifade etmektedir.

Çizelge 4.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Kadın	195	%48,8
Erkek	205	%51,2
Toplam	400	%100

Öncelikle araştırmaya katılan kadın ve erkek katılımcı sayısının neredeyse eşit olduğunu söylemek mümkündür. Bu denge anket sonuçlarının cinsiyet açısından daha tutarlı olmasına yardımcı olmaktadır. Öyle ki katılımcı sayıları arasında büyük bir uçurum fark olan araştırmaların sonuçları cinsiyet dengesizliği nedeniyle yanlı olabilmektedir. Ayrıca cinsiyet dağılımının dengeli seçilmesi anketin sonuçlarından çıkarılacak sonuçların hem kadın hem de erkek katılımcıların perspektifini yansıtma olasılığının daha yüksek olmasına katkı sunmaktadır. Farklı cinsiyetlere ait kişilerin görüşlerini ele alan bir anket, daha kapsayıcı olmakta ve çeşitlilik odaklı sonuçlar sunmaktadır. Ayrıca, farklı cinsiyet durumarına sahip bireylerin deneyimlerini anlamak, daha adil ve kapsayıcı değerlendirme yapılmasına ve sonuçlara dayalı uygulamaların geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Çizelge 4.2, katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımını ve bu durumların toplam katılım içindeki yüzdelik dilimlerini göstermektedir. Toplamda 400 kişinin yer aldığı bu katılımda, evli katılımcıların sayısı 218, bu sayı da toplam katılımın %54,5'ini temsil etmektedir. Bekâr katılımcılar 155 kişidir ve toplam katılımın %38,8'ini oluşturmaktadır. Boşanmış katılımcıların sayısı ise 18'dir ve toplam katılım içinde %4,5'lik bir yüzdelik dilimi temsil etmektedir. Eşi ölmüş veya dul katılımcıların sayısı ise 9'dur ve toplam katılım içinde %2,3'lük bir yüzdelik dilimi oluşturmaktadır. Bu tablo, katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımını görsel olarak sunarken, her bir durumun toplam katılım içindeki oranını yüzdelik dilimlerle açıkça ifade etmektedir.

Çizelge 4.2 : Katılımcıların medeni durumları.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Evli	218	%54,5
Bekâr	155	%38,8
Boşanmış	18	%4,5
Eşi Ölmüş/Dul	9	%2,3
Toplam	400	%100

Araştırmaya katılan katılımcıların farklı medeni durumlarının olduğu görülmektedir. Evli katılımcıların sayısı (218), ankete katılanların çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Medeni durum, anketteki katılımcıların yaşam deneyimleri ve perspektifleri üzerinde belirli bir etkiye sahip olmaktadır. Bekâr katılımcıların sayısı da önemli bir grup (155) olarak görünmektedir. Bekâr katılımcılar, evlilik öncesi dönemde veya hiç evlenmemiş olan kişileri temsil etmektedirler. Bu grup, genç yetişkinler veya farklı yaşam tarzlarını tercih eden bireylerden oluşmaktadır.

Boşanmış (18) ve eşi ölmüş/dul (9) katılımcılar ise, evlilikten ayrılan veya eşini kaybeden kişileri temsil etmektedir. Bu gruplar, evlilik deneyimlerinin sona erdiği veya evlilik deneyimlerinin değiştiği kişileri yansıtmaktadır. Boşanma veya dul kalma gibi deneyimler, anket sonuçlarını etkileyebilecek farklı bakış açılarına sahip olabilmektedir. Bu araştırmada medeni durumun demokratik katılıma etkisi de ayrıca incelenmiştir.

Çizelge 4.3, araştırmanın katılımcılarının yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir. Toplam 400 katılımcının incelendiği araştırmada, 18-30 yaş aralığındaki bireyler 157 kişi ile %39,3'lük bir orana sahiptir. 31-44 yaş aralığındaki katılımcı sayısı ise 142 kişi ile %35,5 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, 45 yaş ve üstü yaş grubundaki bireylerin sayısı 101 kişi ile %25,3'lük bir yüzdelik dilimi oluşturmaktadır.

Yaş gruplarına göre dağılım, araştırmanın demografik analizinde önemli bir öğe olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bilgiler, katılımcıların yaş gruplarına göre benzer veya farklı davranış kalıplarını, tercihleri ve ihtiyaçlarını değerlendirmek adına önemli bir temel sağlamaktadır. Yaş grupları arasındaki bu çeşitlilik, toplumun genel dinamikleri ve ihtiyaçları hakkında anlamlı çıkarımlar yapma olanağı sunmaktadır.

Çizelge 4.3 : Katılımcıların yaş dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
18-30 yaş	157	%39,3
31-44 yaş	142	%35,5
45 yaş ve üstü	101	%25,3
Toplam	400	%100

Araştırma anketinin yaş dağılımı, farklı yaş gruplarını temsil eden katılımcıların, araştırmaya konu olduğunu göstermektedir. Bu durum araştırma sonuçlarının yaşa göre farklı perspektifler ve yaşam deneyimleri sunabileceğini göstermektedir. 18-30 yaş aralığındaki katılımcılar (157), araştırmaya katılanların en büyük grup olarak

görünmektedir. Bu grup genç yetişkinler veya yeni yetişkinleşmekte olan bireyleri temsil etmektedir. Genç neslin düşünceleri, ilgi alanları ve beklentileri, araştırma sonuçlarının çeşitliliği, güvenirliği ve sonraki çalışmalara örnek olması açısından önemlidir.

31-44 yaş aralığındaki katılımcılar (142), orta yaş aralığını temsil etmektedir. Bu grup kariyerlerinde ilerleyen veya aile hayatlarında değişiklikler yaşayan kişileri içermekle birlikte demokratik katılım süreçlerinin yaşam tecrübelerine dayandırılması noktasında bize önemli veriler sunmaktadır. Çünkü bu yaş grubu genellikle daha fazla sorumluluk taşıyan bireyleri ve deneyimli yetişkinleri temsil etmektedir.

45 yaş ve üstü katılımcılar (101), anketin en küçük başka bir deyişle en az yaş grubunu oluşturmaktadır. Bu grup, orta yaşın üzerinde olan veya emeklilik dönemine yaklaşan bireyleri temsil etmektedir. Bu yaş grubu, genellikle daha fazla yaşam deneyimine ve tecrübesine hâkim olduğu için uzun vadeli perspektiflere sahip olmaktadır.

Araştırmaya konu olan katılımcıların yaş dağılımları dengeli seçilmiştir. Yaş dağılımının dengeli olması, araştırma sonuçlarının güvenirliği ve tutarlılığı açısından önem arz etmektedir. Araştırmanın yaş dağılımının, farklı yaş gruplarından gelen farklı bakış açılarını yansıttığını söylemek mümkündür.

Çizelge 4.4, araştırmanın katılımcılarının aylık gelir düzeylerine göre dağılımını göstermektedir. Toplam 400 katılımcının incelendiği araştırmada, 0-4500 TL gelir aralığındaki bireyler 136 kişi ile %34'lük bir orana sahiptir. 4501-9000 TL gelir aralığındaki katılımcı sayısı ise 168 kişi ile %42 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, 9001-13000 TL gelir aralığındaki bireylerin sayısı 68 kişi ile %17'lik bir yüzdelik dilimi oluşturmaktadır. En yüksek gelir aralığı olan 13001 TL ve üstü gelire sahip katılımcı sayısı ise 28 kişi ile %7'lik bir orana tekabül etmektedir.

Gelir düzeylerine göre dağılım, araştırmanın sosyoekonomik analizinde önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelir düzeyleri arasındaki bu çeşitlilik, katılımcıların ekonomik durumlarına bağlı olarak gösterdikleri davranışları, tercihleri ve ihtiyaçları değerlendirmek adına önemli bir temel sağlamaktadır. Ayrıca, toplumdaki gelir dağılımının genel bir resmini sunarak sosyal eşitsizliklerin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Çizelge 4.4 : Katılımcıların gelir seviyeleri.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
0-4500 TL	136	%34
4501-9000 TL	168	%42
9001-13000 TL	68	%17
130001 TL ve üstü	28	%7
Toplam	400	%100

Araştırmaya katılan katılımcılardan 0-4500 TL aralığında gelire sahip olan katılımcı sayısı 136 kişi, 4501-9000 TL aralığında gelire sahip olan katılımcı sayısı 168 kişi, 9001-13000 TL aralığında gelire sahip olan katılımcı sayısı 68 kişi, 13001 TL ve üstünde gelire sahip olan katılımcı sayısı ise 28 kişidir. Bu tablo, anketin katılımcılarının farklı gelir düzeylerini yansıttığını göstermektedir. Araştırmada farklı gelir gruplarına ait katılımcıların bulunması, anket sonuçlarının ekonomik durumun farklı perspektiflerini içerdiğini göstermektedir.

Düşük gelir aralığındaki katılımcılar (0-4500 TL), anketin en büyük gelir grubunu oluşturmaktadır. Orta gelir aralığındaki katılımcılar (4501-9000 TL) ise bu grubu takip etmektedir. Daha yüksek gelir aralığındaki katılımcılar (9001-13000 TL ve 13001 TL ve üstü), araştırmanın daha küçük gruplarını temsil etmektedir.

Gelir seviyesi arasındaki bu farklılık ilçeler bazında ortaya çıkmıştır. Nilüfer ilçesinde yaşayanların, Yıldırım ilçesinde yaşayanlara oranla daha yüksek bir gelir seviyesine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gelir dağılımı; araştırma sonuçlarını, ekonomik durumun demokratik katılıma etkisi ve bilinçli vatandaş olma haline katkısı açısından yorumlama olanağı sunmaktadır.

Gelir düzeyi ile demokratik katılım arasındaki ilişki çok boyutlu bir konudur. Daha yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin daha fazla ekonomik güce ve kaynağa sahip olmaları nedeniyle demokratik süreçlere daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu kişiler, daha fazla politik lobi faaliyetlerine katılma veya kampanyalara destek sağlama gibi ekonomik kaynaklarından dolayı politik süreçlere etkin bir şekilde müdahale edebilmektedir. Gelir düzeyi genellikle eğitim seviyesi ile de bağlantılıdır. Daha yüksek gelire sahip olan bireyler genellikle daha yüksek eğitim seviyelerine sahiptir. Eğitim seviyesi, bireylerin politik süreçlere anlama düzeyleri ve katılım kapasiteleri üzerinde önemli bir etkisi olduğundan, gelir düzeyi ile demokratik katılım arasında dolaylı bir bağlantı daha vardır. Yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin politik süreçlere daha fazla katıldığı durumlar da katılımcıların demografik

özelliklerine dayalı eşitsizlikleri artırabilir. Daha düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin politik katılımlarının zorlaştığı varsayıldığında, bu durum demokratik süreçlerin gerçek bir temsil olmaktan uzaklaşmasına neden olacaktır.

Çizelge 4.5, araştırmanın katılımcılarının eğitim düzeylerini göstermektedir. Toplamda 400 katılımcı üzerinden gerçekleştirilen bu araştırmanın eğitim profili, çeşitli eğitim düzeylerinden oluşmaktadır. İlkokul düzeyinde eğitim alan 42 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %10,5'ini oluştururken, ortaokul seviyesinde eğitim gören 25 katılımcı ise %6,3'lük bir orana sahiptir. Lise düzeyinde eğitim almış olan 162 katılımcı, %40,5'lik bir oranla büyük bir kısmı temsil etmektedir. Önlisans ve lisans düzeyinde eğitim görmüş 131 katılımcı ise toplam katılımcı sayısının %32,8'ini oluşturur. En yüksek eğitim düzeyine sahip olan yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim almış 40 katılımcı ise %10'luk bir orana sahiptir. Çizelge 4.5, katılımcıların eğitim düzeyleri üzerinde farklı bir dağılımın olduğunu göstermektedir. Farklı eğitim seviyelerine sahip bireylerin araştırmaya katılması, çeşitli bakış açılarından elde edilen verilere ulaşılmasına ve geniş bir perspektif sunulmasına katkı sağlayacaktır.

Çizelge 4.5 : Katılımcıların eğitim durumları.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
İlkokul	42	%10,5
Ortaokul	25	%6,3
Lise	162	%40,5
Önlisans ve Lisans	131	%32,8
Yüksek Lisans ve Doktora	40	%10
Toplam	400	%100

Araştırmaya katılan katılımcılardan ilkokul mezunu katılımcı sayısı 42'dir ve toplam katılımcıların %10,5'ini, ortaokul mezunu katılımcı sayısı 25'tir ve toplam katılımcıların %6,3'ünü, lise mezunu katılımcı sayısı 162'dir ve toplam katılımcıların %40,5'ini oluşturmaktadır. Önlisans ve lisans mezunu katılımcı sayısı 131'dir ve toplam katılımcıların %32,8'ini, yüksek lisans ve doktora mezunu katılımcı sayısı 40'tır ve toplam katılımcıların %10'unu oluşturmaktadır. Bu tablo, araştırma katılımcılarının eğitim düzeylerini yansıtmaktadır.

Farklı eğitim düzeylerine sahip katılımcıların bulunması, araştırma sonuçlarının eğitim açısından çeşitlilik taşıdığını göstermektedir. Lise mezunları %40,5'lik oranıyla, araştırmanın en büyük eğitim grubunu oluşturmaktadır. Bunu %32,8'lik

oranıyla önlisans ve lisans mezunları takip etmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarının farklılığı, katılımcıların eğitim düzeylerine göre farklı deneyimler, bilgi birikimleri ve bakış açılarına sahip olabileceğini göstermektedir.

İlkokul mezunu katılımcılar genellikle daha düşük eğitim seviyesine sahip olduklarından ve daha az formel eğitim almış olabilmektedirler. Bu grup, bazı konularda daha az bilgi ve deneyime sahip olabilirken, kendi yaşam deneyimleri ve bakış açılarına dayalı değerli perspektifler sunabilmektedir.

Ortaokul mezunu katılımcılar, ilkokuldan daha fazla eğitim almış olduklarından ilkokula göre daha geniş bir bilgi tabanına sahip olabilirler. Ancak yine de, bu grup genellikle lise ve üniversite mezunlarına göre daha az formel eğitim aldığından bilgi birikimleri hala kısıtlıdır.

Lise mezunu katılımcılar, diğer seviyelere göre daha yüksek bir eğitim düzeyine sahip olduklarından genel olarak daha geniş bir bilgi ve beceri yelpazesine sahip olabilirler. Bu grup, orta düzeyde eğitim almış bireyleri temsil etmekle birlikte çeşitli konularda bilgi ve deneyim sahibi olmaları beklenmektedir.

Önlisans ve lisans mezunu katılımcılar daha yüksek öğrenim düzeyine sahip olan katılımcıları temsil etmektedir. Önlisans ve lisans mezunu katılımcılar, genellikle daha fazla akademik bilgiye ve beceriye sahip olabilmektedirler. Bu grup, mesleki deneyimleri, sektörel bilgileri ve daha derinlemesine analitik becerileriyle araştırma sonuçlarına çeşitlilik katmaktadır.

Yüksek lisans ve doktora mezunu katılımcılar en yüksek eğitim düzeyine sahip olan katılımcıları temsil etmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunu katılımcılar, genellikle uzmanlık alanlarına sahip olmakla birlikte daha yüksek düzeyde analitik ve araştırma becerilerine sahip olmaktadır. Bu grup; araştırma sonuçlarına, derinlemesine akademik perspektifler ve uzmanlık bilgisi getirmektedir.

4.4.1.1 Yıldırım ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri

Çizelge 4.6, Yıldırım ilçesindeki toplam 200 katılımcının cinsiyet dağılımını göstermektedir. Bu katılımcıların %47'si kadın, %53'ü ise erkektir. Kadın katılımcı sayısı 94 iken, erkek katılımcı sayısı 106'dır. Bu oranlar, katılımcı kitlesinde bir cinsiyet dengesinin olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, yapılan anket ve araştırmada katılan kadınlar ve erkekler arasında belirgin bir eşitlik sağlanmıştır.

Yıldırım ilçesi bağlamında cinsiyet açısından çeşitliliğin sağlandığı ve katılımcıların heterojen bir grup oluşturduğunu söylemek mümkündür.

Çizelge 4.6 : Yıldırım ilçesi cinsiyet dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Kadın	94	%47
Erkek	106	%53
Toplam	200	%100

Çizelge 4.7, Yıldırım ilçesi katılımcılarının medeni durumunu göstermektedir. Bu medeni durumlar evli, bekar, boşanmış ve eşi ölmüş/dul olmak üzere dört kategoride incelenmiştir. Toplam 200 katılımcının %63'ü evlidir. Bu, katılımcı kitlesinin büyük bir çoğunluğunun evli olduğunu göstermektedir. Evli katılımcı sayısı 126'dır.

Bekâr katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %30,5'ini oluşturarak ikinci büyük grup olarak dikkat çekmektedir. Bekâr katılımcı sayısı 61'dir. Boşanmış katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %3'ünü temsil etmekte ve bu durumdaki kişi sayısı 6'dır. Eşi ölmüş/dul katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının %3,5'ini oluşturarak diğer bir azınlık grubunu temsil etmektedir. Bu kategorideki katılımcı sayısı 7'dir.

Çizelge 4.7, Yıldırım ilçesi katılımcılarının çoğunluğunun evli olduğunu ve bekâr katılımcıların da belirgin bir oranı oluşturduğunu göstermektedir. Diğer medeni durumlar ise daha küçük grupları temsil etmektedir. Medeni durum verileri, katılımcı kitlesinin sosyal yapılarına ve ilişki durumlarına dair önemli bir bakış sunmaktadır.

Çizelge 4.7 : Yıldırım ilçesi medeni durum dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Evli	126	%63
Bekâr	61	%30,5
Boşanmış	6	%3
Eşi Ölmüş/Dul	7	%3,5
Toplam	200	%100

Çizelge 4.8, Yıldırım ilçesi katılımcılarının yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir. Toplamda 200 katılımcı üzerinden değerlendirilen Yıldırım ilçesi yaş profili farklı yaş gruplarından oluşmaktadır.

Çizelge 4.8 : Yıldırım ilçesi yaş dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
18-30 yaş	74	%37
31-44 yaş	69	%34,5
45 yaş ve üstü	57	%28,5
Toplam	200	%100

18-30 yaş arasındaki katılımcılar, toplam katılımcı sayısının yüzde 37'sini oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki 74 katılımcı, araştırmaya katılan bireylerin en büyük yaş grubunu temsil etmektedir. 31-44 yaş arasındaki katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının yüzde 34,5'ini oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki 69 katılımcı, genel yaş dağılımında önemli bir paya sahiptir. 45 yaş ve üstü yaş grubundaki katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının yüzde 28,5'ini oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki 57 katılımcı, araştırmaya katılan bireyler arasında daha küçük bir oranı temsil etmektedir. Çizelge 3.8, araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan bireylerin yaş gruplarındaki dağılımı göstererek, demografik bir bakış açısı sunmaktadır. Farklı yaş gruplarından elde edilen veriler, katılımcıların demografik çeşitliliğini yansıtarak araştırmanın geniş bir perspektife sahip olduğunu göstermektedir. Çizelge 4.9, Yıldırım ilçesi katılımcılarının aylık gelir dağılımını göstermektedir. 0-4500 TL, 4501-9000 TL, 9001-13000 TL ve 13001 TL ve üstü olmak üzere dört gelir aralığı belirlenmiştir.

Çizelge 4.9 : Yıldırım ilçesi gelir seviyesi dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
0-4500 TL	103	%51,5
4501-9000 TL	67	%33,5
9001-13000 TL	29	%14,5
130001 TL ve üstü	1	%0,5
Toplam	200	%100

Katılımcıların %51,5'inin, aylık geliri 0-4500 TL aralığında yer almaktadır. Bu, katılımcı kitlesinin büyük bir kısmının düşük ve orta gelir seviyelerinde olduğunu göstermektedir. Toplamda 103 katılımcının bu gelir aralığında yer alması, araştırmaya katılanların çoğunluğunun finansal olarak daha sınırlı bir durumda olduğunu göstermektedir. Çünkü 4500 TL seviyesinin asgari ücret olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu yorumu yapmak mümkün olacaktır. 4501-9000 TL aralığındaki gelire sahip olan katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %33,5'ini

oluşturarak ikinci büyük gelir grubunu temsil etmektedir. 67 katılımcının bu gelir aralığında yer alması, orta düzey gelire sahip bireylerin araştırmaya önemli bir katkı sağladığını göstermiştir. 9001-13000 TL aralığındaki gelire sahip katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının %14,5'ini oluşturmaktadır. Bu gelir aralığındaki 29 katılımcı, daha yüksek bir gelir seviyesine sahip olan bireyleri temsil etmektedir. En yüksek gelir aralığı olan "13001 TL ve üstü" kategorisinde sadece 1 katılımcı bulunmaktadır ve toplam katılımcı sayısının %0,5'ini oluşturmaktadır. Bu durum Yıldırım ilçesinde, çok yüksek gelire sahip bireylerin araştırmaya sınırlı bir katılım gösterdiğini veya yüksek gelire sahip olan bireylerin ilçedeki azlığını göstermektedir. Tablonun genelinde, katılımcıların geniş bir gelir yelpazesi içinden geldikleri görülmektedir, bu da araştırmanın finansal açıdan çeşitliliği yansıttığını göstermiştir.

Çizelge 4.10, Yıldırım ilçesinden katılan 200 bireyin eğitim düzeyini göstermektedir. Buna göre, katılımcılar İlkokul, Ortaokul, Lise, Önlisans ve Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora olmak üzere dört farklı eğitim düzeyine ayrılmıştır.

Çizelge 4.10: Yıldırım ilçesi eğitim seviyesi dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
İlkokul	36	%18
Ortaokul	17	%8,5
Lise	104	%52
Önlisans ve Lisans	27	%13,5
Yüksek Lisans ve Doktora	16	%8
Toplam	200	%100

Katılımcıların %52'si, lise mezunudur. Bu durum, Yıldırım ilçesinden gelen katılımcıların büyük bir çoğunluğunun en az lise düzeyinde eğitim aldığını göstermektedir. Lise mezuniyetinin yüksek oranı, katılımcı kitlesinin genel olarak orta öğrenim seviyesinde olduğunu göstermiştir. İlkokul mezunları, toplam katılımcı sayısının %18'ini oluşturarak ikinci büyük grup olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, ilçeden gelen katılımcıların bir kısmının temel eğitim seviyesinde olduğunu göstermiştir. Önlisans ve Lisans mezunları ile Yüksek Lisans ve Doktora sahibi katılımcılar bir arada değerlendirildiğinde, bu grup toplam katılımcı sayısının %21,5'ini oluşturmaktadır. Bu oran, Yıldırım ilçesinden gelen katılımcıların bir kısmının yükseköğrenim düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Ortaokul mezunları %8,5'lik oranlarıyla tabloda yer almaktadır. Bu grup, eğitim düzeyi açısından diğer gruplara kıyasla daha küçük bir oranı temsil etmektedir. Yıldırım

ilçesinden katılan katılımcıların eğitim düzeyinde bir çeşitlilik olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırmanın geniş bir eğitim aralığından gelen katılımcılardan elde edilen verilere dayandığını ve bu nedenle sonuçların farklı eğitim seviyelerinden gelen bakış açılarını yansıttığını göstermektedir. Bu çeşitlilik, araştırmanın kapsamını genişleterek daha geniş bir demografik perspektifi içerdiğini göstermektedir.

Çizelge 4.11 : Yıldırım ilçesi çocuk sayısı dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
Çocuksuz	17	%8,5
1 çocuklu	18	%9
2 çocuklu	35	%17,5
3 ve üstü çocuklu	69	%34,5
Toplam	139	%69,5

Çizelge 4.11[8], toplam 139 Yıldırım ilçesi katılımcısının çocuk sahibi olma durumunu göstermektedir. Öncelikle, 61 bekâr katılımcının çocuk sahibi olmama durumlarından dolayı tabloya dâhil edilmediğini belirtmek gerekmektedir. Tablo çocuksuz, 1 çocuklu, 2 çocuklu, 3 ve üstü çocuklu olmak üzere dört farklı çocuk sayısı kategorisine ayrılmıştır. Medeni durumu bekâr olmadığı halde çocuk sahibi olmayan katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %8,5'ini oluşturarak ilk grupta yer almaktadır. 17 katılımcının çocuksuz olması, araştırmaya katılanların küçük ancak belirgin bir kesiminin çocuk sahibi olmadığını göstermektedir. 1 çocuklu katılımcılar %9'luk bir oranla tabloya yansımıştır. 18 katılımcının 1 çocuğa sahip olması, katılımcı kitlesinin küçük bir bölümünün tek çocuklu aileleri temsil ettiğini göstermektedir. 2 çocuklu aileler %17,5'lik bir oranla tabloya dâhil edilmiştir. 35 katılımcının 2 çocuğa sahip olması, katılımcı kitlesinin orta büyüklükteki aileleri temsil ettiğini göstermektedir. 3 ve üstü çocuklu aileler, toplam katılımcı sayısının %34,5'ini oluşturarak en büyük grup olarak öne çıkmaktadır. 69 katılımcının 3 veya daha fazla çocuğa sahip olması, araştırmaya katılanların çoğunluğunun büyük ailelerden geldiğini göstermektedir. Çizelge 4.11'de, katılımcıların çocuk sahibi olma durumlarında çeşitlilik olduğu görülmektedir. Bu çeşitlilik, araştırmanın aile yapıları ve çocuk sayıları açısından geniş bir perspektife sahip olduğunu göstermektedir.

[8] Yıldırım ilçesinden araştırmaya katılan katılımcıların %30,5'ini oluşturan 61 kişi bekâr olduğunu belirtmiştir. Bu kişiler anket formundaki çocuk sayısı bölümünü boş bırakmış ve herhangi bir veri yazmamışlardır. Çizelge 4.11, medeni durumu bekâr olmayan ve Yıldırım ilçesi katılımcılarının %69,5'ini oluşturan 139 kişinin çocuk sayısı beyanlarından hareketle oluşturulmuştur.

Bekâr katılımcıların çocuk sahibi olmamalarından hareketle tabloya dâhil edilmediği göz önünde tutulmalıdır.

4.4.1.2 Nilüfer ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri

Çizelge 4.12, araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan toplam 200 bireyin cinsiyet dağılımını göstermektedir. Çizelge, kadın ve erkek katılımcıları iki ayrı kategoriye ayırarak bu ilçeden gelen katılımcıların cinsiyet dağılımını yansıtmaktadır.

Çizelge 4.12 : Nilüfer ilçesi cinsiyet dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Kadın	101	%50,5
Erkek	99	%49,5
Toplam	200	%100

Nilüfer ilçesi katılımcıları arasında cinsiyet dağılımı neredeyse eşit bir şekilde dağılmıştır. Toplam 200 katılımcının %50,5'i kadın, %49,5'i ise erkektir. Bu durum, Nilüfer ilçesinden gelen katılımcılar arasında cinsiyet açısından bir denge olduğunu göstermektedir. Kadın katılımcı sayısı 101 iken, erkek katılımcı sayısı 99'dur. Bu küçük fark, cinsiyet dağılımının neredeyse eşit olduğunu ve bu da araştırmaya katılanların kadın ve erkeklerden oluşan geniş bir demografik grubu temsil ettiğini göstermektedir. Cinsiyet dağılımının dengeli olması, araştırmanın farklı cinsiyet gruplarından gelen görüşleri ve deneyimleri yansıtabileceği anlamına gelmektedir.

Çizelge 4.13 : Nilüfer ilçesi medeni durum dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Evli	92	%46
Bekâr	94	%47
Boşanmış	12	%6
Eşi Ölmüş/Dul	2	%1
Toplam	200	%100

Çizelge 4.13, toplam Nilüfer ilçesinden katılan 200 katılımcının medeni durumunu yansıtmaktadır ve evli, bekâr, boşanmış ve eşi ölmüş/dul olmak üzere dört farklı kategoride incelenmiştir. Bu medeni durumlar, katılımcı kitlesinin sosyal ilişki ve aile yapıları hakkında önemli fikirler sunmaktadır. Evli katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %46'sını oluşturarak en büyük medeni durum grubunu temsil etmektedir. 92 evli katılımcı, araştırmaya katılanların önemli bir kısmının evli olduğunu göstermektedir. Bu durum, katılımcı kitlesinin ilişkisel bağlamda yerleşik ve düzenli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bekâr katılımcılar, %47'lik bir oranla evli

katılımcılarla benzer bir büyüklükteki ikinci büyük medeni durum grubunu temsil etmektedir. 94 bekâr katılımcı, katılımcı kitlesinin neredeyse yarısının bekâr olduğunu göstermiştir. Bu durum, bekâr katılımcıların araştırmaya geniş bir demografik katılım sağladığını göstermektedir. Boşanmış katılımcılar, %6'lık bir oranla daha küçük bir medeni durum grubunu temsil etmektedir. 12 boşanmış katılımcı, araştırmaya katılanların bir bölümünün boşanmış olduğunu göstermekte ve bu da araştırmadaki çeşitliliği ortaya koymaktadır. Eşi ölmüş/dul katılımcılar, %1'lik bir oranla en küçük medeni durum grubunu oluşturmuştur. 2 dul katılımcı, araştırmaya katılanların küçük bir kısmının bu medeni duruma sahip olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.14 : Nilüfer ilçesi yaş dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
18-30 yaş	83	%41,5
31-44 yaş	73	%36,5
45 yaş ve üstü	44	%22
Toplam	200	%100

Çizelge 4.14, Nilüfer ilçesindeki katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımını yansıtmaktadır. Veriler, 18-30 yaş, 31-44 yaş ve 45 yaş ve üstü olmak üzere üç farklı yaş aralığında gruplandırılmıştır. En genç yaş grubu olan 18-30 yaş arasındaki katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %41,5'ini oluşturarak en büyük yaş gruplarından birini temsil etmektedir. 83 katılımcı, genç yetişkinlerin araştırmaya önemli bir katkı sağladığını göstermektedir. Bu durum, genç neslin bakış açılarını ve deneyimlerini anlama amacını da taşıyan bu araştırmada genç katılımcıların etkili bir şekilde temsil edildiğini göstermektedir. 31-44 yaş aralığındaki katılımcılar, %36,5'lik bir oranla ikinci büyük yaş grubunu oluşturmuştur. 73 katılımcı, orta yaş grubundaki bireylerin araştırmaya önemli bir katılım gösterdiğini işaret etmektedir. Bu durum, orta yaş grubundan gelen katılımcıların görüşlerinin ve deneyimlerinin de dikkate alındığını göstermektedir. 45 yaş ve üstü yaş grubundaki katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının %22'sini oluşturarak daha küçük bir oranı temsil etmektedir. 44 katılımcı, yaş almış katılımcıların araştırmaya daha sınırlı bir katılım sağladığını göstermektedir. Bu durum, 45 yaş ve üstü bireylerin görüşlerinin araştırma sonuçlarına etkisinin daha sınırlı olduğunu düşündürmektedir. Çizelge 4.14, katılımcı kitlesinin yaş gruplarına göre dengeli bir şekilde dağıldığını ancak genç yetişkinlerin belirgin bir şekilde daha fazla temsil edildiğini göstermektedir. Bu

durum, araştırmanın genç neslin perspektifini öne çıkardığını ve genç yaş grubundan gelen katılımcıların düşüncelerinin yeterince ele alındığını göstermektedir.

Çizelge 4.15 : Nilüfer ilçesi gelir seviyesi dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
0-4500 TL	33	%16,5
4501-9000 TL	101	%50,5
9001-13000 TL	39	%19,5
13001 TL ve üstü	27	%13,5
Toplam	200	%100

Çizelge 4.15, Nilüfer ilçesi katılımcılarının aylık gelir düzeyine göre dağılımını göstermektedir. Veriler; 0-4500 TL, 4501-9000 TL, 9001-13000 TL ve 13001 TL ve üstü olmak üzere dört farklı gelir aralığına ayrılmıştır. Bu gelir grupları, katılımcı kitlesinin ekonomik profili hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır.

En düşük gelir aralığı (asgari ücret ve altı) olan 0-4500 TL, toplam katılımcı sayısının %16,5'ini temsil ederek en küçük gelir grubunu oluşturmuştur. Bu durum, Nilüferdeki katılımcıların küçük bir kısmının düşük gelir seviyelerinde olduğunu göstermektedir. Bu grup, ekonomik zorluklarla karşılaşan veya sınırda geçim kaynağına sahip bireylerin araştırmaya katılımını yansıtmaktadır. 4501-9000 TL aralığındaki gelire sahip olan katılımcılar, toplam katılımcı sayısının %50,5'ini oluşturarak en büyük gelir grubunu temsil etmektedir.

101 katılımcı, geniş bir orta gelir seviyesindeki bireyleri yansıtarak, araştırmaya ekonomik çeşitlilik getirmektedir. 9001-13000 TL aralığındaki gelire sahip katılımcılar, %19,5'lik bir oranla ortaüstü seviyeli bir grup oluşturmuştur. Bu durum, ortaüstü gelir seviyesindeki bireylerin araştırmaya önemli bir katılım gösterdiğini işaret etmektedir. 13001 TL ve üstü gelir aralığındaki katılımcılar ise toplam katılımcı sayısının %13,5'ini oluşturarak daha yüksek gelir seviyelerine sahip bireyleri temsil etmektedir. Bu grup, araştırmaya daha yüksek ekonomik statüye sahip olan bireylerin katılımını göstermektedir.

Çizelge 4.15'te, katılımcıların ekonomik çeşitlilik gösterdiği ve farklı gelir seviyelerinden geldiği görülmektedir. Bu durum, araştırmanın ekonomik profil açısından geniş bir perspektife sahip olduğunu ve çeşitli ekonomik durumlara sahip bireylerin katılımını yansıttığını göstermiştir. Çizelge 4.15, katılımcıların aylık gelir düzeylerine göre dağılımını içermektedir ve bu tablo, sosyal yapı, eşitsizlik ve

ekonomik sınıflandırma bağlamında Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisine ilişkin düşünceleri değerlendirmek için bir temel sağlamaktadır. 0-4500 TL gelir aralığındaki 33 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %16,5'ini temsil etmektedir. Düşük gelir seviyeleri, genellikle sosyal ve ekonomik zorluklarla ilişkilidir. Giddens'ın yapılaşma teorisine göre, ekonomik sınıf, bireylerin sosyal yaşamlarını şekillendiren temel bir faktördür. Bu gruptaki katılımcıların, ekonomik zorluklarla mücadele eden bir alt sınıfa işaret ettiği söylenebilir. 4501-9000 gelir aralığındaki 101 katılımcı, toplam katılımcı sayısının yarısından fazlasını oluşturarak en büyük grup olarak dikkat çekmektedir. Orta gelir seviyeleri, geniş bir sosyal sınıfı temsil etmektedir. Giddens'a göre, bu sınıflandırma, bireylerin yaşamlarını düzenleme biçimlerini ve sosyal etkileşimlerini anlamak için önemli bir kategori sağlamaktadır.

9001-13000 TL gelir aralığına sahip 39 katılımcı bulunmaktadır ve toplam katılımcı sayısının %19,5'ini oluşturmaktadır. Ortaüstü seviyedeki bu grup, ekonomik olarak daha stabil bir konumda olduğu gibi ve sosyal sınıflar arasında bir geçiş bölgesini temsil etmektedir. 13001 TL ve üstü gelir aralığındaki 27 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %13,5'ini oluşturmaktadır. Daha yüksek gelir seviyeleri genellikle daha üst sosyal sınıfları temsil etmektedir. Bu bağlamda bu grup, ekonomik açıdan güçlü bireyleri yansıtmaktadır.

Çizelge 4.15, Giddens'ın yapılaşma teorisi bağlamında ekonomik sınıfın sosyal yapıdaki rolünü vurgulamaktadır. Gelir düzeyleri, bireylerin sosyal konumlarını ve yaşamlarını etkileyen önemli bir faktördür. Bu tablo, ekonomik sınıf farklılıklarının, toplumsal yapı ve bireyler arası ilişkilerde nasıl bir rol oynadığını anlamak için bir pencere sunmaktadır. Giddens'ın yapılaşma teorisi, bireylerin ekonomik koşullarıyla toplumsal konumları arasındaki etkileşimi vurguladığı için bu tablo, bu etkileşimi anlamak için bir veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Çizelge 4.16 : Nilüfer ilçesi eğitim seviyesi dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
İlkokul	6	%3
Ortaokul	8	%4
Lise	58	%29
Önlisans ve Lisans	104	%52
Yüksek Lisans ve Doktora	24	%12
Toplam	200	%100

Çizelge 4.16, katılımcıların eğitim düzeylerine göre dağılımını göstermekte olup, bu veriler Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisini değerlendirmek için bir zemin sunmaktadır. Giddens'ın teorisine göre, eğitim düzeyi sosyal hareketlilikte önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim düzeyi, sosyal yapı ve bireylerin sosyal konumlarını anlamak için önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. İlkokul düzeyindeki 6 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %3'ünü temsil etmektedir. İlkokul mezunu bireyler, genellikle eğitim düzeyi düşük sosyal sınıfları temsil ettiği için Giddens'ın yapılaşma teorisine göre, eğitim düzeyi sosyal sınıflandırmada belirleyici bir faktördür ve bu grup, daha düşük sosyal konumları yansıtmaktadır. Ortaokul mezunu 8 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %4'ünü oluşturmaktadır. Lise mezunu 58 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %29'unu oluşturmaktadır. Lise mezunları genellikle orta sınıfı temsil etmektedir. Önlisans ve Lisans mezunu 104 katılımcı, toplam katılımcı sayısının yarıdan fazlasını oluşturarak en büyük grup olarak öne çıkmıştır. Önlisans ve lisans düzeyinde eğitim almış bireyler, genellikle orta ve üst sınıfları temsil etmektedir. Bu düzeydeki eğitim, sosyal hareketlilik ve sosyal statüde yüksek bir etkiye sahiptir. Yüksek Lisans ve Doktora mezunu 24 katılımcı, toplam katılımcı sayısının %12'sini oluşturarak en yüksek eğitim düzeyine sahip gruptur. Bu grup, genellikle üst sınıfları ve uzmanlaşmış meslek gruplarını temsil etmektedir. Yüksek eğitim düzeyi, sosyal hareketlilikte daha üst sınıflara yükselmeyi destekleyecektir. Eğitim düzeyi, sosyal sınıflandırmada ve sosyal hareketlilikte belirleyici bir rol oynayarak bireylerin toplumsal yapı içindeki yerlerini şekillendirmektedir.

Çizelge 4.17 : Nilüfer ilçesi çocuk sayısı dağılımı.

	Katılımcı Sayısı	**Yüzde**
Çocuksuz	21	%10,5
1 çocuklu	33	%16,5
2 çocuklu	47	%23,5
3 ve üstü çocuklu	5	%2,5
Toplam	106	%53

Çizelge 4.17[9], toplam 106 Nilüfer ilçesi katılımcısının çocuk sahibi olma durumunu göstermektedir. Öncelikle, 94 bekâr katılımcının çocuk sahibi olmama

[9] Nilüfer ilçesinden araştırmaya katılan katılımcıların %47'sini oluşturan 94 kişi bekâr olduğunu belirtmiştir. Bu kişiler anket formundaki çocuk sayısı bölümünü boş bırakmış ve herhangi bir veri yazmamışlardır. Çizelge 4.17, medeni durumu bekâr olmayan ve Nilüfer ilçesi katılımcılarının %53'ünü oluşturan 106 kişinin çocuk sayısı beyanlarından hareketle oluşturulmuştur.

durumlarından dolayı tabloya dâhil edilmediğini belirtmek gerekmektedir. Çizelge çocuksuz, 1 çocuklu, 2 çocuklu, 3 ve üstü çocuklu olmak üzere dört farklı çocuk sayısı kategorisine ayrılmıştır. Çocuk sahibi olma durumlarına göre incelendiğinde, %10,5'lik bir oranla çocuksuz katılımcılar küçük ancak belirgin bir grup oluştururken, %16,5'lik oranla 1 çocuklu aileler ve %23,5'lik oranla 2 çocuklu aileler daha yaygın görünmektedir. En küçük orana sahip olan %2,5'lik grup, 3 ve üstü çocuklu aileleri temsil etmektedir. Bu veriler, katılımcı kitlesinin aile yapısı ve çocuk sahibi olma tercihleri üzerine bütünlüklü bir perspektif sunmaktadır.

4.4.2 Yıldırım ilçesinin bulguları ve değerleri

Araştırmanın Yıldırım ilçesindeki ayağı, anket sorularına verilen cevaplar üzerinden SPSS programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Buna göre 18 sorudan oluşan siyasi ve demokratik katılım temalı sorularla, 6 sorudan oluşan kurumlara güven temalı sorular gruplandırılmıştır. Gruplandırılan siyasi ve demokratik temalı soruların ortalaması "siyasi katılım skor", güven temalı soruların ortalamasıysa "güven skor" başlıklarıyla SPSS programına işlenmiştir. Ele alınan bu ortalamalar, katılımcıların cinsiyet temelinde siyasi katılım ve güven skorlarına dair kapsamlı bir analizi sunmaktadır. Veriler, katılımcıların siyasi tutumlarını ve güven seviyelerini anlamak amacıyla elde edilmiştir. Cinsiyet temelli bu analiz, bireylerin siyasi görüşlerini ve güven düzeylerini anlamak için önemli bir bakış açısı sunmaktadır. İlgili istatistiksel verilerin detaylı bir açıklaması, katılımcı grupları arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu tabloların analizi, cinsiyetin siyasi tutumlar ve güven düzeyleri üzerindeki potansiyel etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdikleri cevapların skorları incelenmiştir. Kadın katılımcıların siyasi katılım skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =2.47 olarak belirlenmiştir. Bu skorun erkek katılımcılarda ise $\bar{x}$ =2.89 olduğu görülmüştür. Analiz, kadın ve erkek katılımcılar arasında siyasi katılım skorları açısından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Ayrıca, dağılımların şekli, yayılma durumu ve çeyrekler arası aralıklar gibi istatistiksel özellikler üzerinde detaylı bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre kadın katılımcıların siyasi katılım skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =2.47'dir. 95% güven aralığına göre bu skorun alt sınırı 2.23, üst sınırı ise 2.72'dir. 5% oranında kırpılmış ortalama 2.41 olarak hesaplanmıştır. Siyasi katılım skorlarının medyan değeri 1.55'dır. Kadın katılımcıların siyasi katılım skorlarının varyansı 1.44, standart

sapması ise 1.20 olarak bulunmuştur. En düşük siyasi katılım skoru 1.22, en yüksek skor ise 5.00'dir. Kadın katılımcıların siyasi katılım skorları arasındaki aralık *p* =3.78, çeyrekler arası aralık ise *p* =2.11'dir. Çarpıklık değeri 0.47, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.26 olarak hesaplanmıştır, yani dağılım daha düz ve yayılmıştır (Bkz: Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18 : Yıldırım ilçesi kadın katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	2.47
Medyan	1.55
Varyans	1.44
Standart sapma	1.20
Minimum	1.22
Maksimum	5.00
Çarpıklık	0.47
Yığılma	-1.26

Erkek katılımcıların siyasi katılım skorlarının ortalaması 2.89'dur. 95% güven aralığına göre bu skorun alt sınırı 2.69, üst sınırı ise 3.09'dur. 5% oranında kırpılmış ortalama 2.86 olarak hesaplanmıştır. Siyasi katılım skorlarının medyan değeri 2.83'tür. Erkek katılımcıların siyasi katılım skorlarının varyansı 1.07, standart sapması ise 1.03'dür. En düşük siyasi katılım skoru 1.22, en yüksek skor ise 5.00'dir. Erkeklerin siyasi katılım skorları arasındaki aralık 3.78, çeyrekler arası aralık ise 1.22'dir. Çarpıklık değeri 0.03, yani dağılım nispeten simetriktir. Yığılma değeri -0.42 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 : Yıldırım ilçesi erkek katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	2.89
Medyan	2.83
Varyans	1.07
Standart sapma	1.03
Minimum	1.22
Maksimum	5.00
Çarpıklık	0.03
Yığılma	-0.42

Diğer bir önemli konu ise katılımcıların güven temalı sorulara verdiklerin cevaplardan oluşan güven skorlarıdır. Kadın katılımcıların güven skorlarının ortalaması 1.26, erkek katılımcıların güven skorlarının ortalaması ise 1.40 olarak belirlenmiştir. Güven skorları açısından da cinsiyet temelinde belirgin farklar

gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, kadın ve erkek katılımcıların güven skorları arasındaki istatistiksel farklılıklar incelenerek güven düzeyleri arasındaki potansiyel nedenler ve etkiler üzerinde bir değerlendirme sunulmuştur. Kadın katılımcıların güven skorlarının ortalaması 1.26'dır. 95% güven aralığına göre bu skorun alt sınırı 1.20, üst sınırı ise 1.33'dür. 5% oranında kırpılmış ortalama 1.25 olarak hesaplanmıştır. Güven skorlarının medyan değeri 1'dir. Kadın katılımcıların güven skorlarının varyansı 0.09, standart sapması ise 0.31'dir. En düşük güven skoru 1.00, en yüksek skoru ise 1.67'dir. Güven skorları arasındaki aralık 0.67, çeyrekler arası aralık ise 0.67'dir. Çarpıklık değeri 0.43, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.75 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20 : Yıldırım ilçesi kadın katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	1.26
Medyan	1.00
Varyans	0.09
Standart sapma	0.31
Minimum	1.00
Maksimum	1.67
Çarpıklık	0.43
Yığılma	-1.75

Erkek katılımcıların güven skorlarının ortalaması 1.40'dır. 95% güven aralığına göre bu skorun alt sınırı 1.34, üst sınırı ise 1.46'dır. 5% oranında kırpılmış ortalama 1.40 olarak hesaplanmıştır. Güven skorlarının medyan değeri 1.50'dir. Erkek katılımcıların güven skorlarının varyansı 0.10, standart sapması ise 0.32'dir. En düşük güven skoru 1.00, en yüksek skoru ise 1.83'tir. Güven skorları arasındaki aralık 0.83, çeyrekler arası aralık ise 0.67'dir. Çarpıklık değeri -0.16, yani dağılım nispeten simetriktir. Yığılma değeri -1.58 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 : Yıldırım ilçesi erkek katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	1.40
Medyan	1.50
Varyans	0.10
Standart sapma	0.32
Minimum	1.00
Maksimum	1.83
Çarpıklık	-0.16
Yığılma	-1.58

Tablolara göre, kadın ve erkek katılımcılar arasında siyasi katılım ve güven skorları arasında belirgin farklar olduğu görülmektedir. Özellikle siyasi katılım skorları açısından kadınlar daha düşük bir ortalamaya sahipken, güven skorlarında ise erkeklerin ortalaması biraz daha yüksektir. Bu durumda H_1 geçersiz, H_a geçerli olmaktadır (Bkz. Şekil 4.2). Bu farklılıklar, cinsiyetin bireylerin siyasi tutumları ve güven düzeyleri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, her iki durumda da dağılımların şekli ve yayılma durumu incelenerek katılımcıların cinsiyet temelinde siyasi tutumları ve güven düzeyleri arasındaki dinamikleri anlamamıza yardımcı olacaktır. Analizler, cinsiyetin bireylerin siyasi tutumları ve güven düzeyleri üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır.

H_1: Kadınlar kurumlara(hukuk, aile, ekonomi vb.) erkeklerden daha fazla güvenmektedir.

H_a: Erkekler kurumlara(hukuk, aile, ekonomi vb.) kadınlardan daha fazla güvenmektedir.

Şekil 4.2: Cinsiyete dayalı hipotez.

Yıldırım ilçesi katılımcılarının eğitim düzeylerine göre siyasi katılım ve güven skorlarının dağılımları da ele alınmıştır. Eğitim düzeyi kategorileri ilkokul, ortaokul, lise, önlisans ve lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere beş grupta incelenmiştir. İlkokul mezunu katılımcıların siyasi katılım skorları, ortalama 1.22 olarak belirlenmiştir. Bu kategorideki katılımcıların siyasi skorlarının minimum ve maksimum değerleri aynıdır (1.22). Fakat bu kategori için istatistiksel dağılım parametreleri anlam taşımamaktadır.

Ortaokul mezunu katılımcıların siyasi skorlarının ortalaması 2.61'dir. Dağılıma bakıldığında, bu grup içindeki katılımcıların siyasi skorları arasında belirgin bir varyans bulunmakta ve skorların genellikle yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Lise mezunu katılımcıların siyasi skorları ortalama 2.63 olarak belirlenmiştir. Bu kategorideki dağılım, genel olarak Ortaokul mezunları ile benzer bir şekilde çeşitlilik göstermektedir.

Önlisans ve lisans mezunu katılımcıların siyasi skorlarının ortalaması 4.19'dur. Bu grup, siyasi katılım skorları açısından diğer eğitim gruplarından belirgin bir şekilde ayrılmaktadır ve genel olarak yüksek siyasi katılım skorlarına sahiptir. Yüksek lisans ve doktora eğitim seviyesine sahip katılımcıların siyasi katılım skorları, ortalama

4.00 olarak belirlenmiştir. Ancak, bu kategori için istatistiksel değerlendirmeler anlamlı değildir, çünkü tüm katılımcıların skorları aynıdır.

İlkokul mezunu katılımcıların güven skorları ortalama 1.00'dir. Ortaokul mezunu katılımcıların güven skorları ortalaması 1.71'dir. Dağılıma bakıldığında, bu grup içindeki katılımcıların güven skorlarının genellikle düşük olduğu gözlemlenmektedir. Lise mezunu katılımcıların güven skorları ortalama 1.29'dur. Bu kategori için güven skorlarının genel olarak düşük olduğu görülmektedir.

Önlisans ve lisans mezunu katılımcıların güven skorları ortalaması 1.53'tür. Bu grup, güven skorları açısından diğer eğitim gruplarından belirgin bir şekilde ayrılmaktadır ve genel olarak daha yüksek güven skorlarına sahiptir. Yüksek lisans ve doktora eğitim seviyesine sahip katılımcıların güven skorları ortalama 1.66'dır. Fakat bu kategori için istatistiksel değerlendirmeler anlamlı değildir, çünkü tüm katılımcıların skorları aynıdır.

H_1: Eğitim seviyesi arttıkça siyasi katılım artmaktadır.
H_a: Eğitim seviyesi arttıkça siyasi katılım azalmaktadır.

Şekil 4.3: Eğitim seviyesine dayalı hipotez.

Eğitim düzeyi ile siyasi ve güven skorları arasında belirgin ilişkiler bulunmaktadır. Özellikle, yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin genellikle daha yüksek siyasi ve güven skorlarına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumda H_1 geçerli, H_a geçersiz olmaktadır (Bkz. Şekil 4.3). Bu durum, eğitim düzeyinin bireylerin siyasi tutumları ve güven seviyeleri üzerinde önemli bir etkisi olabileceğini işaret etmektedir.

Çizelge 4.22 : Yıldırım ilçesi eğitim durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları ortalaması.

Eğitim Düzeyi	Siyasi Katılım Skoru Ortalaması	Güven Skoru Ortalaması
İlkokul	1.22	1.00
Ortaokul	2.61	1.71
Lise	2.63	1.29
Önlisans ve Lisans	4.19	1.53
Yüksek Lisans ve Doktora	4.00	1.66

Yıldırım ilçesi katılımcılarının gelir seviyelerine göre siyasi katılım skorları ve güven skorları üzerindeki istatistiksel özellikler de incelenmiştir (Bkz. Çizelge 4.22). Buna

göre gelir seviyeleri üç kategoride gruplanmıştır. Her bir kategori için siyasi katılım ve güven skorlarının ortalaması, varyans, standart sapma, medyan gibi temel istatistiksel özellikler sunulmuştur. Buna göre; 0-4500 TL gelir aralığı siyasi katılım skor ortalaması 1.83, 4501-9000 TL gelir aralığı 3.45, 9001-13000 TL gelir aralığı 4.00 olarak bulunmuştur. 0-4500 TL gelir aralığı güven skor ortalaması 1.23, 4501-9000 TL gelir aralığı 1.39, 9001-13000 TL gelir aralığı 1.59 olarak bulunmuştur. 13001 TL ve üstü 1 kişi olduğu için siyasi katılım skoru ve güven skoru sabittir ve bu aralık ihmal edilmiştir (Bkz. Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23 : Yıldırım ilçesi gelir seviyesine göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
0-4500 TL	Ortalama	1.83	1.23
	Medyan	1.55	1.00
	Varyans	0.48	0.11
	Standart Sapma	0.69	0.34
4501-9000 TL	Ortalama	3.45	1.39
	Medyan	3.00	1.33
	Varyans	0.56	0.07
	Standart Sapma	0.74	0.27
9001-13000 TL	Ortalama	4.00	1.59
	Medyan	4.00	1.66
	Varyans	0.19	0.03
	Standart Sapma	0.43	0.17

Gelir seviyesine göre kurduğumuz hipotez şöyle olmaktadır:

H_1: Gelir seviyesi arttıkça siyasi katılım artmaktadır.
H_a: Gelir seviyesi arttıkça siyasi katılım azalmaktadır.

Şekil 4.4: Gelir seviyesine dayalı hipotez.

Her üç gelir aralığındaki siyasi katılım skorları, farklı merkezi eğilimlere ve dağılım özelliklerine sahiptir. Özellikle gelir seviyesi arttıkça siyasi katılım skorlarının arttığı ve dağılımların genişlediği gözlemlenmektedir. Bu durumda H_1 geçerli, H_a geçersiz olmaktadır (Bkz. Şekil 4.4). Aynı şekilde gelir seviyesi arttıkça güven skorlarının genellikle arttığı ve dağılımların değiştiği görülmektedir. Fakat yine de her bir gelir aralığında skorların dağılımında belirgin farklılıklar ve çeşitlilikler olduğunu belirtmek önemlidir.

Farklı yaş gruplarındaki bireylerin siyasi katılım skorları ve güven skorları da incelenmiştir. 18-30 yaş grubunun ortalama siyasi katılım skoru 2.65, medyan değeri 2.44, varyans 1.45, standart sapma 1.20'dir. 31-44 yaş grubunun ortalama siyasi katılım skoru 3.30, medyan değeri 3.50, varyans 0.34, standart sapma 0.58'dir. 45 ve üstü yaş grubunun ortalama siyasi katılım skoru 2.01, medyan değeri 1.22, varyans 1.32, standart sapma 1.15'dir.

18-30 yaş grubunun ortalama güven skoru 1.35, medyan değeri 1.50, varyans 0.11, standart sapma 0.33'dür. 31-44 yaş grubunun ortalama güven skoru 1.58, medyan değeri 1.66, varyans 0.03, standart sapma 0.18'dir. 45 ve üstü yaş grubunun ortalama güven skoru 1.02, medyan değeri 1.00, varyans 0.01, standart sapma 0.07'dir.

31-44 yaş grubundaki bireylerin siyasi katılım düzeyinin genel olarak daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. 45 ve üstü yaş grubundaki bireylerin genel siyasi katılım düzeyinin 18-30 yaş grubuna kıyasla daha düşük olduğu söylenebilir. Aynı zamanda 45 ve üstü yaş grubundaki bireylerin genel güven düzeyinin diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük olduğu söylenebilir (Bkz. Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24: Yıldırım ilçesi yaş grubuna göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
18-30 yaş	Ortalama	2.65	1.35
	Medyan	2.44	1.50
	Varyans	1.45	0.11
	Standart Sapma	1.20	0.33
31-44 yaş	Ortalama	3.30	1.58
	Medyan	3.50	1.66
	Varyans	0.34	0.03
	Standart Sapma	0.58	0.18
45 ve üstü yaş	Ortalama	2.01	1.02
	Medyan	1.22	1.00
	Varyans	1.32	0.01
	Standart Sapma	1.15	0.07

Yaş grupları arasında siyasi katılım ve güven skorlarında belirgin farklar bulunmaktadır. Özellikle 31-44 yaş aralığındaki bireylerin siyasi katılım skorlarının ve 45 ve üstü yaş grubundaki bireylerin güven skorlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum yaşın siyasi katılım ve güven üzerindeki potansiyel etkilerini göstermektedir. Tüm yaş gruplarındaki siyasi skorlar arasında belirgin farklılıklar ve eğilimler gözlemlenmektedir. Özellikle, 31-44 yaş grubunun siyasi

skorlarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğunu ve 45 ve üstü yaş grubunun daha düşük olduğunu söylemek gerekir. Bu durumda H_1 geçerli, H_a geçersiz olmaktadır (Bkz. Şekil 4.5). Aynı şekilde her bir yaş grubundaki güven skorlarının dağılımları arasında da belirgin farklar gözlemlenmektedir. Özellikle, 45 ve üstü yaş grubundaki katılımcıların güven skorlarının diğer gruplara göre daha düşük olduğu söylemek mümkündür. 31-44 yaş grubu ise güven skorları açısından diğer yaş gruplarına göre bir miktar daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

H_1: Bireyin yaşının siyasi katılımla ilgisi vardır.

H_a: Bireyin yaşının siyasi katılımla ilgisi yoktur.

Şekil 4.5: Yaşa dayalı hipotez.

Medeni duruma göre evli bireylerin ortalama siyasi katılım skorları 2.37, medyan değeri 2.44'tür. Bekâr bireylerin ortalama siyasi skorları 3.53, medyan değeri 4.00'dür. Bekâr bireylerin siyasi katılım düzeyi, evli bireylere kıyasla daha yüksektir. Boşanmış bireylerin ortalama siyasi skorları 2.53, medyan değeri 2.44'tür. Boşanmış bireylerin genel siyasi katılım düzeyi, evli bireylere kıyasla biraz daha yüksektir. Eşi Ölmüş/Dul bireylerin ortalama siyasi skorları 1.38, medyan değeri 1.22'dir. Eşi ölmüş veya dul bireylerin genel siyasi katılım düzeyi, diğer medeni durumlara kıyasla daha düşüktür.

H_1: Evli bireyler kurumlara daha fazla güvenir.

H_a: Bekâr bireyler kurumlara daha fazla güvenir.

Şekil 4.6: Medeni duruma dayalı hipotez.

Evli bireylerin ortalama güven skorları 1.21, medyan değeri 1.00'dir. Bekâr bireylerin ortalama güven skorları 1.60, medyan değeri 1.66'dır. Bekâr bireylerin genel güven düzeyi, evli bireylere kıyasla biraz daha yüksektir. Bu durumda H_1 geçersiz, H_a geçerli olmaktadır (Bkz. Şekil 4.6). Boşanmış bireylerin ortalama güven skorları 1.80, medyan değeri 1.83'tür. Boşanmış bireylerin genel güven düzeyi, diğer medeni durumlara kıyasla daha yüksektir. Eşi Ölmüş/Dul bireylerin ortalama güven skorları 1.00'dir. Eşi ölmüş veya dul bireylerin genel güven düzeyi, diğer medeni durumlara kıyasla daha düşüktür. Bu durumda güven skorları birbirine eşittir ve bu bireyler arasında güven skorlarında çok az bir değişkenlik olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.25 : Yıldırım ilçesi medeni duruma göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	Güven Skor
Evli	Ortalama	2.37	1.21
	Medyan	2.44	1.00
	Varyans	1.18	0.08
	Standart Sapma	1.09	0.29
Bekâr	Ortalama	3.53	1.60
	Medyan	4.00	1.66
	Varyans	0.62	0.03
	Standart Sapma	0.79	0.18
Boşanmış	Ortalama	2.53	1.80
	Medyan	2.44	1.83
	Varyans	0.05	0.01
	Standart Sapma	0.22	0.07
Eşi Ölmüş/Dul	Ortalama	1.38	1.00
	Medyan	1.22	1.00
	Varyans	0.17	0.00
	Standart Sapma	0.41	0.00

Medeni durumların siyasi ve güven skorları üzerinde belirgin etkileri olduğu görülmektedir (Bkz. Çizelge 4.25). Bekâr bireylerin genellikle daha yüksek siyasi katılım ve güven skorlarına sahip olduğu, evli bireylerin ise daha düşük skorlara sahip olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca, boşanmış bireylerin siyasi katılım düzeyinin evli bireylere kıyasla biraz daha yüksek olduğu, fakat güven skorlarında daha belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular, medeni durumun bireylerin siyasi katılım ve güven düzeylerini etkileyebilecek önemli bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre çocuk sahibi olma durumuna göre ayrılmış siyasi katılım ve güven skorlarına dair istatistikler de incelenmiştir (Bkz. Çizelge 4.26). Buna göre çocuk sahibi olmayan bireylerin ortalama siyasi katılım skorları 3.98, medyan değeri 3.66'dır. 1 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skorları 2.69, medyan değeri 2.44'tür. 2 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skorları 2.01, medyan değeri 1.55'tir. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skorları 1.99, medyan değeri 1.22'dir. Çocuk sahibi olmayan bireylerin ortalama güven skorları 1.66'dır. 1 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skorları 1.75, medyan değeri 1.83'tür. 2 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skorları 1.01, medyan değeri 1.00'dir. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skorları 1.08, medyan değeri 1.00'dir.

Çizelge 4.26 : Yıldırım ilçesi çocuk sahibi olma durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	Güven Skor
Çocuksuz	Ortalama	3.98	1.66
	Medyan	3.66	1.66
	Varyans	0.34	0.00
	Standart Sapma	0.58	0.00
1 çocuklu	Ortalama	2.69	1.75
	Medyan	2.44	1.83
	Varyans	0.08	0.01
	Standart Sapma	0.28	0.08
2 çocuklu	Ortalama	2.01	1.01
	Medyan	1.55	1.00
	Varyans	1.26	0.01
	Standart Sapma	1.12	0.05
3 ve üstü çocuklu	Ortalama	1.99	1.08
	Medyan	1.22	1.00
	Varyans	0.69	0.02
	Standart Sapma	0.83	0.14

Çocuk sahibi olma durumunun siyasi katılım ve güven skorları üzerindeki etkisi açıkça görülmektedir. Çocuk sahibi olmayan bireylerin genellikle daha yüksek siyasi katılım ve güven skorlarına sahip olduğu, çocuk sayısının artmasıyla birlikte siyasi katılım ve güven skorlarının genellikle azaldığı görülmektedir. Güven aralıkları ise ortalamaların güvenilirliği konusunda bize bilgi vermektedir.

4.4.3 Nilüfer ilçesinin bulguları ve değerleri

Araştırmanın Nilüfer ilçesindeki ayağı, anket sorularına verilen cevaplar üzerinden SPSS programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Buna göre 18 sorudan oluşan siyasi ve demokratik katılım temalı sorularla, 6 sorudan oluşan kurumlara güven temalı sorular gruplandırılmıştır. Gruplandırılan siyasi ve demokratik temalı soruların ortalaması "siyasi katılım skor", güven temalı soruların ortalamasıysa "güven skor" başlıklarıyla SPSS programına işlenmiştir.

Katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdikleri cevapların skorları incelenmiştir. Buna göre kadın katılımcıların siyasi katılım skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =3.87'dir. Siyasi katılım skorlarının medyan değeri 4.00'dır. Kadın katılımcıların siyasi katılım skorlarının varyansı 0.72, standart sapması ise 0.85 olarak bulunmuştur. Çarpıklık değeri -0.09, yani hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.98 olarak hesaplanmıştır, yani dağılım daha düz ve yayılmıştır (Bkz. Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27 : Nilüfer ilçesi kadın katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	3.87
Medyan	4.00
Varyans	0.72
Standart sapma	0.85
Çarpıklık	-0.09
Yığılma	-0.98

Nilüfer ilçesi erkek katılımcıların siyasi katılım skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =3.98'dir. Siyasi katılım skorlarının medyan değeri 4.00'dır. Erkek katılımcıların siyasi katılım skorlarının varyansı 0.67, standart sapması ise 0.82'dir. Çarpıklık değeri -0.48, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.66 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28 : Nilüfer ilçesi erkek katılımcıların siyasi ve demokratik katılım temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	3.98
Medyan	4.00
Varyans	0.67
Standart sapma	0.82
Çarpıklık	-0.48
Yığılma	-0.66

Diğer bir önemli konu ise katılımcıların güven temalı sorulara verdiklerin cevaplardan oluşan güven skorlarıdır. Kadın katılımcıların güven skorlarının ortalaması 1.60, erkek katılımcıların güven skorlarının ortalaması ise 1.46 olarak belirlenmiştir. Kadın katılımcıların güven skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =1.60'dır. Güven skorlarının medyan değeri 1.66'dır. Kadın katılımcıların güven skorlarının varyansı 0.08, standart sapması ise 0.29'dur. Çarpıklık değeri 0.002, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -1.28 olarak hesaplanmıştır, dağılım düz ve yayılmıştır (Bkz. Çizelge 4.29).

Çizelge 4.29 : Nilüfer ilçesi kadın katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	1.60
Medyan	1.66
Varyans	0.08
Standart sapma	0.29
Çarpıklık	0.002
Yığılma	-1.28

Erkek katılımcıların güven skorlarının ortalaması $\bar{x}$ =1.46'dır. Güven skorlarının medyan değeri 1.50'dir. Erkek katılımcıların güven skorlarının varyansı 0.05, standart sapması ise 0.22'dir. Çarpıklık değeri -0.15, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.53 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30 : Nilüfer ilçesi erkek katılımcıların güven temalı sorulara verdiği cevapların skor değerleri.

Ortalama	1.46
Medyan	1.50
Varyans	0.05
Standart sapma	0.22
Çarpıklık	-0.15
Yığılma	-0.53

Cinsiyete göre siyasi katılım ve güven skorları arasında belirli farklılıklar olduğu görülmektedir. Özellikle kadınların siyasi katılım skorlarının genelde biraz daha değişken olduğu ve kadınlar arasındaki güven skorlarının neredeyse simetrik bir dağılım gösterdiği dikkat çekmektedir. Erkeklerde ise güven skorlarının genelde daha düşük değişkenlik gösterdiği ve dağılımın hafifçe sola çekik olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar cinsiyetin bireylerin siyasi katılım ve güven düzeyleri üzerindeki etkilerini anlamamıza katkı sağlamaktadır.

Nilüfer ilçesi katılımcılarının eğitim düzeylerine göre siyasi katılım ve güven skorlarının dağılımları da ele alınmıştır. Eğitim düzeyi kategorileri ilkokul, ortaokul, lise, önlisans ve lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere beş grupta incelenmiştir. İlkokul ortalama siyasi katılım skoru 3.64'dür. Medyan değeri 3.61, varyans 0.008, standart sapma ise 0.09'dur. İlkokul mezunları arasındaki siyasi skorların genelde biraz daha düşük değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Çarpıklık değeri 2.449, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri 6.00'dir, yani dağılım oldukça sivridir. Ortaokul ortalama siyasi katılım skoru 3.02'dir. Medyan değeri 3.00'dir. Varyans 0.22, standart sapma ise 0.47'dir. Ortaokul mezunları arasındaki siyasi skorların genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Çarpıklık değeri 0.69, yani dağılım hafifçe sağa çekiktir. Yığılma değeri 3.740'tir. Lise ortalama siyasi katılım skoru 3.29'dur. Medyan değeri 3.16'dir. Varyans 0.40, standart sapma ise 0.63'dir. Lise mezunları arasındaki siyasi skorların genelde biraz daha değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Çarpıklık değeri -0.001, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -0.807'dir. Önlisans ve lisans

ortalama siyasi katılım skoru 4.15'tir. Medyan değeri 4.00'dir. Varyans 0.54, standart sapma ise 0.73'dur. Önlisans ve lisans mezunları arasındaki siyasi skorların genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini görülmüştür. Çarpıklık değeri -0.63, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.054'tir. Yüksek lisans ve doktora ortalama siyasi katılım skoru 4.8843'tür. Medyan değeri 5.00'dir. Varyans 0.05, standart sapma ise 0.23'tür. Yüksek lisans ve doktora mezunları arasındaki siyasi skorların genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Çarpıklık değeri -1.53, yani dağılım oldukça sola çekiktir. Yığılma değeri 0.37'dir.

İlkokul ortalama güven skoru 1.55'dır. Medyan değeri 1.50'dir. Varyans 0.019, standart sapma ise 0.13'dür. İlkokul mezunları arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha düşük değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Çarpıklık değeri 2.44, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri 6.00'dır. Ortaokul ortalama güven skoru 1.45'tir. Medyan değeri 1.33'dür. Varyans 0.06, standart sapma ise 0.24'tür. Ortaokul mezunları arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Çarpıklık değeri 1.95, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri 3.20'dir. Lise ortalama güven skoru 1.52'dir. Medyan değeri 1.50'dir. Varyans 0.015, standart sapma ise 0.12'dir. Lise mezunları arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha düşük değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Çarpıklık değeri -0.498, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.081'dir. Önlisans ve lisans rtalama güven skoru 1.61'dir. Medyan değeri 1.66'dir.Varyans 0.09, standart sapma ise 0.30'dur. Bu veriler önlisans ve lisans mezunları arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.239, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -1.326'dir. Yüksek Lisans ve doktora ortalama güven skoru 1.22'dir. Medyan değeri 1.33'tür. Varyans 0.019, standart sapma ise 0.137'dir. Yüksek lisans ve doktora mezunları arasındaki güven skorlarının genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Çarpıklık değeri -0.834, yani dağılım hafifçe sola çekiktir. Yığılma değeri -0.975'tir.

Eğitim seviyeleri arasında siyasi katılım ve güven skorları açısından belirgin farklılıklar olduğu söylenebilir (Bkz. Çizelge 4.31). Özellikle, eğitim seviyesi arttıkça siyasi katılım ve güven skorlarının genelde arttığı ve dağılımlarının değişkenlik gösterdiği gözlemlenmektedir. İlkokul mezunları arasında daha yüksek değişkenlik ve sivri dağılım dikkat çekerken, yüksek lisans ve doktora mezunları

arasında daha düşük değişkenlik ve daha düz bir dağılım gözlemlenmektedir. Bu bulgular, bireylerin eğitim seviyelerinin siyasi tutumları ve güven düzeyleri üzerindeki potansiyel etkilerini vurgulamaktadır.

Çizelge 4.31 : Nilüfer ilçesi eğitim durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları ortalaması.

Eğitim Düzeyi	Siyasi Katılım Skoru Ortalaması	Güven Skoru Ortalaması
İlkokul	3.64	1.55
Ortaokul	3.02	1.33
Lise	3.29	1.52
Önlisans ve Lisans	4.15	1.61
Yüksek Lisans ve Doktora	4.88	1.22

Nilüfer ilçesi katılımcılarının gelir seviyelerine göre siyasi katılım skorları ve güven skorları üzerindeki istatistiksel özellikler de incelenmiştir. Buna göre gelir seviyeleri dört kategoride gruplanmıştır. Her bir kategori için siyasi katılım ve güven skorlarının ortalaması, varyans, standart sapma, medyan gibi temel istatistiksel özellikler sunulmuştur. 0-4500 TL gelir aralığı ortalama siyasi katılım skoru 3.6027'dir. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.264, standart sapma ise 0.51391'dir. Bu, düşük gelir aralığındaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.827, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -0.486'dir. 4501-9000 TL gelir aralığı ortalama siyasi katılım skoru 3.8284'tür. Medyan değeri 3.7222'dir. Varyans 0.576, standart sapma ise 0.75902'dir. Bu, orta gelir aralığındaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.036, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -0.540'tır. 9001-13000 TL gelir aralığı ortalama siyasi katılım skoru 4.6695'tir. Medyan değeri 5.0000'dir. Varyans 0.183, standart sapma ise 0.42786'dir. Bu, orta-üst gelir aralığındaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.786, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.161'dir. 13001 ve üstü gelir aralığı ortalama siyasi katılım skoru 3.6667'dir. Medyan değeri 4.4444'tür. Varyans 1.479, standart sapma ise 1.21599'dir. Bu, yüksek gelir aralığındaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.001, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -2.066'dır.

0-4500 TL gelir aralığı ortalama güven skoru 1.7172'dir. Medyan değeri 1.6667'dir. Varyans 0.079, standart sapma ise 0.28101'dir. Bu, düşük gelir aralığındaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.136, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.813'dir. 4501-9000 TL gelir aralığı ortalama güven skoru 1.5281'dir. Medyan değeri 1.5000'dir. Varyans 0.068, standart sapma ise 0.26042'dir. Bu, orta gelir aralığındaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.035, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -0.348'dir. 9001-13000 TL gelir aralığı ortalama güven skoru 1.4402'dir. Medyan değeri 1.3333'tür. Varyans 0.068, standart sapma ise 0.26070'tir. Bu, orta-üst gelir aralığındaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.289, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.590'dır. 13001 ve üstü gelir aralığı ortalama güven skoru 1.4630'dir. Medyan değeri 1.3333'tür. Varyans 0.043, standart sapma ise 0.20844'tir. Bu, yüksek gelir aralığındaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.182, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -1.751'dir. Sonuçlar gelir düzeyi arttıkça siyasi katılım ve güven skorlarının genelde arttığını ve dağılımlarının değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Düşük gelir grubundaki bireyler arasında daha yüksek değişkenlik ve sağa çekik dağılım dikkat çekerken, orta-üst gelir grubundaki bireyler arasında daha düşük değişkenlik ve neredeyse simetrik dağılım gözlemlenmektedir. Bu durum, gelir düzeyinin siyasi katılım ve güven üzerindeki potansiyel etkilerini vurgulamaktadır (Bkz. Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32 : Nilüfer ilçesi gelir seviyesine göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
0-4500 TL	Ortalama	3.60	1.71
	Medyan	4.00	1.66
	Varyans	0.26	0.07
	Standart Sapma	0.51	0.28
4501-9000 TL	Ortalama	3.82	1.52
	Medyan	3.72	1.50
	Varyans	0.57	0.06
	Standart Sapma	0.75	0.26
9001-13000 TL	Ortalama	4.66	1.44
	Medyan	5.00	1.33
	Varyans	0.18	0.06
	Standart Sapma	0.42	0.26

Çizelge 4.32(devam) : Nilüfer ilçesi gelir seviyesine göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	Güven Skor
13001 TL ve üstü	Ortalama	3.66	1.46
	Medyan	4.44	1.33
	Varyans	1.47	0.04
	Standart Sapma	1.21	0.20

Farklı yaş gruplarındaki bireylerin siyasi katılım skorları ve güven skorları da incelenmiştir. 18-30 yaş grubu ortalama siyasi katılım skoru 4.0007'dir. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.743, standart sapma ise 0.86226'dir. Bu, genç yaş grubundaki bireyler arasındaki siyasi katılım skorlarının genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.284, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -1.054'tir. 31-44 yaş grubu ortalama siyasi katılım skoru 3.8379'dur. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.586, standart sapma ise 0.76526'dir. Bu, orta yaş grubundaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.347, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -0.607'dir. 45 ve üstü yaş grubu ortalama siyasi katılım skoru 3.9646'dır. Medyan değeri 3.9167'dir. Varyans 0.815, standart sapma ise 0.90252'dir. Bu durum 45 ve üstü yaş grubundaki bireyler arasındaki siyasi skorların genelde daha yüksek değişkenlik gösterdiğini söylemektedir. Çarpıklık değeri -0.342, yani dağılım neredeyse simetriktir. Yığılma değeri -0.919'dur.

18-30 yaş grubu ortalama güven skoru 1.5341'dir. Medyan değeri 1.5000'dir. Varyans 0.080, standart sapma ise 0.28246'dir. Bu, genç yaş grubundaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde biraz daha yüksek değişkenlik gösterdiğini söylemektedir. Çarpıklık değeri 0.148, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -0.440'tır. 31-44 yaş grubu ortalama güven skoru 1.5548'dir. Medyan değeri 1.6667'dir. Varyans 0.063, standart sapma ise 0.25162'dir. Bu, orta yaş grubundaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde daha düşük değişkenlik gösterdiğini söylemektedir. Çarpıklık değeri 0.189, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.267'dir. 45 ve üstü yaş grubu ortalama güven skoru 1.4962'dir. Medyan değeri 1.5000'dir. Varyans 0.079, standart sapma ise 0.28186'dir. Bu, yaşlı yaş grubundaki bireyler arasındaki güven skorlarının genelde daha yüksek değişkenlik gösterdiğini

söylemektedir. Çarpıklık değeri 0.219, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.003'tür (Bkz. Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33 : Nilüfer ilçesi yaş grubuna göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
18-30 yaş	Ortalama	4.00	1.53
	Medyan	4.00	1.50
	Varyans	0.74	0.08
	Standart Sapma	0.86	0.28
31-44 yaş	Ortalama	3.83	1.55
	Medyan	4.00	1.66
	Varyans	0.58	0.06
	Standart Sapma	0.76	0.25
45 ve üstü yaş	Ortalama	3.96	1.49
	Medyan	3.91	1.50
	Varyans	0.81	0.07
	Standart Sapma	0.90	0.28

Çizelge 4.33 yaş gruplarına göre siyasi katılım ve güven skorlarının farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Genç yaş grubu arasında siyasi katılım skorları biraz daha yüksek değişkenlik gösterirken, güven skorları daha düşük değişkenlik göstermektedir. Bu durum, yaşın siyasi katılım ve güven üzerindeki potansiyel etkilerini göstermektedir. Ortaya çıkan desenler, yaş grupları arasında farklı sosyal ve siyasi deneyimlere işaret etmektedir.

Medeni duruma göre evli bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 3.7452'dir. Medyan değeri 3.7222'dir. Varyans 0.972, standart sapma ise 0.98600'dir. Bu değerler dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.040, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.462'dir.

Bekar bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 4.1194'tir. Medyan değeri 4.0000'dir.Varyans 0.458, standart sapma ise 0.67650'dir. Dağılım, evli bireylerin dağılımına göre daha düşük değişkenlik göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.131, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -0.735'tir.

Boşanmış bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 3.9213'tir. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.153, standart sapma ise 0.39102'dir. Bu değer dağılımın orta düzeyde değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 2.023, sağa çekik bir dağılımı işaret eder. Yığılma değeri 5.407'dir, yüksek bir değerdir ve dağılımın ağır kuyruklara sahip olduğunu göstermektedir. Eşi Ölmüş/Dul bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 3.9167'dir.

Evli bireylerin ortalama güven skoru 1.4420'dir. Medyan değeri 1.3333'tür. Varyans 0.047, standart sapma ise 0.21743'tür. Bu değerler dağılımın evli bireyler arasında düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.159, yani dağılım sağa çekiktir. Yığılma değeri -1.302'dir.

Bekar bireyler ortalama güven skoru 1.5975'tir. Medyan değeri 1.5833'tür. Varyans 0.084, standart sapma ise 0.28961'dir. Dağılımın bekar bireyler arasında daha yüksek değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.140, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -0.728'dir.

Boşanmış bireylerin ortalama güven skoru 1.7361'dir. Medyan değeri 1.6667'dir. Varyans 0.058, standart sapma ise 0.24056'dir. Dağılımın orta düzeyde değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.199, sağa çekik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -2.159'dur, bu dağılımın ağır kuyruklara sahip olduğunu göstermektedir. Eşi Ölmüş/Dul bireylerin ortalama güven skoru 1.5000'dir.

Çizelge 4.34 : Nilüfer ilçesi medeni duruma göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
Evli	Ortalama	3.74	1.44
	Medyan	3.72	1.33
	Varyans	0.97	0.04
	Standart Sapma	9.98	0.21
Bekâr	Ortalama	4.11	1.59
	Medyan	4.00	1.58
	Varyans	0.45	0.08
	Standart Sapma	0.67	0.28
Boşanmış	Ortalama	3.92	1.73
	Medyan	4.00	1.66
	Varyans	0.15	0.05
	Standart Sapma	0.39	0.24
Eşi Ölmüş/Dul	Ortalama	3.91	1.50
	Medyan	3.91	1.50
	Varyans	0.01	0.22
	Standart Sapma	0.11	0.47

Çizelge 4.34 medeni durumların siyasi katılım ve güven skorları üzerindeki potansiyel etkilerini göstermektedir. Örneğin, boşanmış bireyler arasında siyasi katılım skorlarının daha yüksek değişkenlik gösterdiği ve güven skorlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca, evli bireyler arasında siyasi katılım skorlarının daha düşük değişkenlik gösterdiği ve güven skorlarının daha düşük

olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, medeni durumun bireylerin siyasi ve sosyal tutumları üzerindeki potansiyel etkilerini yansıtmaktadır.

Araştırmadan elde edilen verilere göre çocuk sahibi olma durumuna göre ayrılmış siyasi katılım ve güven skorlarına dair istatistikler de incelenmiştir. Buna göre çocuk sahibi olmayan bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 4.3016'dır. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.414, standart sapma ise 0.64324'tür. Dağılımın orta düzeyde değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.085, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.911'dir. 1 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 3.5067'dir. Medyan değeri 3.6111'dir. Varyans 0.654, standart sapma ise 0.80840'tür. Dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.198, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.223'tir. 2 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 3.8002'dir. Medyan değeri 4.0000'dir. Varyans 0.968, standart sapma ise 0.98408'tir. Dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.178, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.324'tür. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan bireylerin ortalama siyasi katılım skoru 2.9556'dır. Medyan değeri 2.4444'tür. Varyans 1.306, standart sapma ise 1.14288'dir. Dağılımın oldukça değişken olduğunu ve ağır kuyruklara sahip olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri 2.236, sağa çekik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri 5.000'dir, bu dağılımın ağır kuyruklara sahip olduğunu göstermektedir.

Çocuk sahibi olmayan bireylerin ortalama güven skoru 1.4841'dir. Medyan değeri 1.3333'tür. Varyans 0.069, standart sapma ise 0.26302'dir. Dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri 0.341, sağa çekik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.586'dır. 1 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skoru 1.4848'dir. Medyan değeri 1.5000'dir. Varyans 0.065, standart sapma ise 0.25469'dur. Dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri 1.001, sağa çekik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri 0.363'tür. 2 çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skoru 1.4539'dir. Medyan değeri 1.5000'dir. Varyans 0.053, standart sapma ise 0.22974'tür. Dağılımın oldukça değişken olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değeri -0.204, neredeyse simetrik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri -1.720'dir. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan bireylerin ortalama güven skoru 1.6000'dir. Medyan değeri 1.6667'dir. Varyans 0.022, standart

sapma ise 0.14907'dir. Dağılımın düşük değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Çarpıklık değeri -2.236, sola çekik bir dağılımı işaret etmektedir. Yığılma değeri 5.000'dir, bu dağılımın ağır kuyruklara sahip olduğunu gösterir.

Çizelge 4.35 : Yıldırım ilçesi çocuk sahibi olma durumuna göre siyasi katılım ve güven skorları.

		Siyasi Katılım Skor	**Güven Skor**
Çocuksuz	Ortalama	4.30	1.48
	Medyan	4.00	1.33
	Varyans	0.41	0.06
	Standart Sapma	0.64	0.26
1 çocuklu	Ortalama	3.50	1.48
	Medyan	3.61	1.50
	Varyans	0.65	0.06
	Standart Sapma	0.80	0.25
2 çocuklu	Ortalama	3.80	1.45
	Medyan	4.00	1.50
	Varyans	0.96	0.05
	Standart Sapma	0.98	0.22
3 ve üstü çocuklu	Ortalama	2.95	1.60
	Medyan	2.44	1.66
	Varyans	1.30	0.02
	Standart Sapma	1.14	0.14

Çizelge 4.35 çocuk sayısının siyasi katılım ve güven skorları üzerindeki potansiyel etkilerini göstermektedir. Örneğin, çocuğu olmayan bireyler arasında siyasi katılım ve güven skorlarının daha yüksek değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca, çocuk sayısı arttıkça siyasi katılım ve güven skorlarının düşme eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuçlar, bireylerin aile büyüklüğünün sosyal ve siyasi tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir.

	f	***Sig.***	***t***	***df***	***Sig. (2-tailed)***
Siyasi Katılım Skor	31,151	,000	-12,404	398	,000
Güven Skor	33,724	,000	-6,469	398	,000

Şekil 4.7: Yıldırım ve Nilüfer-Independet Samples Test değerleri.

Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi katılım ve güven skorlarına yapılan Independent Samples Test sonucuna göre ilçe bazlı anlamlı farklılık görülmüştür (Bkz. Şekil 4.7). Bu bağlamda ilçelerin karşılaştırılmasına geçilmiştir.

4.4.4 Yıldırım ve Nilüfer ilçesinin siyasi ve demokratik katılım değerlerinin karşılaştırılması

Bu bölümde, Bursa'nın iki önemli ilçesi olan Yıldırım ve Nilüfer'in sakinlerinin siyasi ve demokratik katılım skorları incelenmiştir. Siyasi katılım, bireylerin politik süreçlere aktif bir şekilde dâhil olma derecesini ölçen önemli bir faktördür. İki ilçenin siyasi katılım skorları arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri anlamak, yerel düzeyde siyasi davranışları daha derinlemesine değerlendirmemize yardımcı olacaktır. Yıldırım ve Nilüfer'in siyasi katılım skorlarını karşılaştırmak, her ilçenin politik süreçlere katılımını anlamak ve yerel toplulukların politik tercihlerini belirlemek açısından önemli bir perspektif sunacaktır. Bu analiz, iki ilçe arasındaki siyasi katılım düzeylerinin yanı sıra bu düzeylerin dağılımı, merkezi eğilim ve değişkenlik gibi istatistiksel özelliklerini ele alarak, yerel politikaların ve toplumsal dinamiklerin anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Sosyal araştırmalarda, bireylerin siyasi katılım ve güven düzeyleri, birçok faktör tarafından etkilenebilen karmaşık konulardır. Bu faktörler arasında yaş, medeni durum, eğitim seviyesi ve coğrafi faktörler bulunmaktadır. Bu bağlamda, Bursa'nın iki önemli ilçesi olan Yıldırım ve Nilüfer'deki bireylerin siyasi katılım ve güven skorlarını değerlendirmek, bu ilçeler arasındaki potansiyel farklılıkları anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu değerlendirme, her iki ilçedeki bireylerin siyasi tutumlarına ve güven düzeylerine ışık tutarak, sosyal ve kültürel dinamiklerin siyasi davranışlar üzerindeki etkilerini anlamamıza katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, siyasi katılım ve güven skorlarının Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki bireyler arasında nasıl değiştiğini anlamak adına detaylı bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Siyasi katılım, bireylerin yerel ve genel politika süreçlerine etkin bir şekilde katılıp katılmadığını ölçen hayati bir göstergedir. Bu iki ilçenin siyasi katılım düzeylerini analiz etmek, hem yerel politikaya hem de genel politika sistemine dair önemli bilgiler sunacak ve siyasi katılım göstergelerine yönelik fikir oluşturacaktır. Yıldırım ve Nilüfer, sadece coğrafi olarak değil, aynı zamanda sosyo-ekonomik ve kültürel açılardan da farklılık gösteren iki önemli yerleşim yeridir. Bu analiz, her iki ilçenin siyasi katılım profillerini detaylı bir şekilde değerlendirerek, bu farklılıkların siyasi davranışları nasıl etkilediğini anlamamıza yardımcı olmayı hedeflemektedir. İki ilçe arasındaki siyasi katılım skorlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlamak, sadece yerel yönetimlerin etkinliğini değil, aynı zamanda vatandaşların politik süreçlere

olan ilgi ve güven düzeyini de yansıtmaktadır. Analiz, her ilçenin siyasi katılım ölçütleri üzerinden sunduğu benzersiz özelliklere odaklanacak ve böylece yerel yönetimlere daha iyi uyum sağlamak için potansiyel stratejileri belirlemeye katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, Yıldırım ve Nilüfer'in siyasi katılım skorları arasındaki çeşitlilik, yerel toplulukların ihtiyaçlarına daha hassas ve etkili bir şekilde yanıt verilmesini sağlamak adına önemli bir rol oynamaktadır.

Çizelge 4.36 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi ve demokratik katılım değerleri.

		Siyasi Katılım Skor
Yıldırım	Ortalama	2.69
	Medyan	2.83
	Varyans	1.28
	Standart Sapma	1.13
Nilüfer	Ortalama	3.93
	Medyan	4.00
	Varyans	0.70
	Standart Sapma	0.83

Yıldırım ilçesinin siyasi katılım skorlarına dair istatistiksel analiz, bize çeşitli önemli bilgiler sunmaktadır (Bkz. Çizelge 4.36). Ortalama siyasi katılım skoru 2.6975 olarak belirlenmiştir ki bu, bireylerin genelde ortalamanın altında bir siyasi katılım gösterdiğini göstermektedir. Bu durum, Yıldırım ilçesindeki sakinlerin politik süreçlere katılım düzeyinin genel olarak daha düşük olduğuna işaret etmektedir. Ortalama üzerindeki medyan değeri 2.8333, siyasi katılım skorlarının dağılımında dikkate değer bir eğilim sunmaktadır. Medyan, veri setindeki orta noktayı temsil eder ve bu değer, skorların genel eğiliminden bağımsız olarak daha yüksek bir seviyede siyasi katılımın olduğunu göstermektedir. Ancak, ortalamadan daha yüksek bir medyan değeri, genel skorların daha düşük olan bir grup tarafından düşük tutulduğunu göstermektedir. Bu skorların dağılımını daha iyi anlamak adına kullanılan varyans ve standart sapma değerleri oldukça önemlidir. Varyans 1.286 olarak hesaplanmıştır, bu da siyasi katılım skorlarının geniş bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Standart sapma ise 1.13385 olarak ölçülmüştür ve bu değer, skorların ortalama etrafında ne kadar yayıldığını belirtmektedir. Yüksek standart sapma, siyasi katılım skorlarının genel olarak çeşitliliğinin fazla olduğunu göstermektedir.

Dağılımın şeklini belirleyen Çarpıklık değeri 0.199'dur ve bu, dağılımın sağa çekik olduğunu göstermektedir. Yani, genel eğilim sağa doğru bir eğim gösterir, başka bir

deyişle daha yüksek siyasi katılım skorlarının olduğu bir eğilim söz konusudur. Bu durum, belirli bir grup insanın politik süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığını düşünmemize neden olmaktadır. Yığılma değeri -1.036 olarak ölçülmüştür. Bu değer, dağılımın hafifçe düzleşmiş olduğunu göstermektedir. Düzleşmiş bir dağılım, genelde skorların ortalama etrafında daha yoğun bir şekilde bulunduğunu ve aşırı değerlerin daha az yaygın olduğunu göstermektedir. Bu durum, Yıldırım ilçesindeki siyasi katılımın genel olarak orta düzeyde yoğunlaştığını düşünmemize neden olmaktadır.

Nilüfer ilçesinin siyasi katılım skorlarına dair yapılan istatistiksel analiz, bize çeşitli önemli bilgiler sunmaktadır. Ortalama siyasi katılım skoru 3.9333 olarak belirlenmiştir, bu da bireylerin genelde ortalamanın üzerinde bir siyasi katılım gösterdiğini göstermektedir. Nilüfer ilçesindeki sakinlerin politik süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığı düşünülebilir. Medyan değeri 4.0000 olarak ölçülmüştür, bu da siyasi katılım skorlarının ortasındaki değeri temsil etmektedir. Medyan, ortalama üzerinde bir değer olduğu için, genelde siyasi katılım skorlarının daha yüksek bir eğilim gösterdiğini söylemek mümkündür. Bu durum, belirli bir grup insanın siyasi süreçlere daha yüksek bir düzeyde katılım gösterdiği veya bu gruptaki bireylerin siyasi katılımlarının daha dengeli bir şekilde dağıldığını işaret etmektedir.

Varyans 0.700 olarak hesaplanmıştır, bu da siyasi katılım skorlarının Nilüfer ilçesinde daha dar bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Standart sapma ise 0.83648 olarak ölçülmüştür ve bu değer, skorların ortalama etrafında ne kadar yoğun bir şekilde bulunduğunu belirtmektedir. Düşük standart sapma, siyasi katılım skorlarının genel olarak daha homojen olduğunu göstermiştir. Çarpıklık değeri -0.280'dir ve bu, dağılımın sola çekik olduğunu göstermektedir. Yani, genel eğilim sola doğru bir eğim gösterir, başka bir ifadeyle daha düşük siyasi katılım skorlarının olduğu bir eğilim söz konusudur. Bu durum, belirli bir grup insanın politik süreçlere daha düşük bir düzeyde katıldığını düşünmemize neden olmaktadır. Yığılma değeri -0.885 olarak ölçülmüştür. Bu değer, dağılımın hafifçe düzleşmiş olduğunu göstermektedir. Düzleşmiş bir dağılım, genelde skorların ortalama etrafında daha yoğun bir şekilde bulunduğunu ve aşırı değerlerin daha az yaygın olduğunu göstermektedir. Bu durum, Nilüfer ilçesindeki siyasi katılımın genel olarak daha dengeli ve ortalama odaklı olduğunu düşünmemize olanak tanımaktadır.

Nilüfer ve Yıldırım ilçelerinin siyasi katılım skorları arasındaki farklılıklar, istatistiksel analizlerle ortaya çıkmaktadır. Nilüfer ilçesinin ortalama siyasi katılım skoru 3.9333 iken, Yıldırım ilçesinin skoru 2.6975 olarak ölçülmüştür. Bu, Nilüfer ilçesinin sakinlerinin genelde siyasi süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığını göstermektedir. Ortalama skorlar arasındaki belirgin fark, iki ilçe arasında siyasi katılım düzeyi konusunda önemli bir ayrım olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, Yıldırım ilçesindeki siyasi katılım skorlarının daha değişken olduğu gözlemlenmiştir. Varyans değeri 1.286 olan Yıldırım ilçesinde, siyasi katılım skorlarının geniş bir dağılıma sahip olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan, Nilüfer ilçesindeki skorlar daha tutarlıdır ve varyans değeri 0.700 olarak ölçülmüştür. Bu durum, Nilüfer ilçesindeki bireyler arasında siyasi katılımın daha homojen bir şekilde dağıldığını göstermiştir.

Nilüfer ilçesindeki siyasi katılım skorlarının sola çekik olduğunu belirten negatif Çarpıklık değeri, genel olarak daha yüksek skorların sıkça görüldüğünü göstermektedir. Bu durum, belirli bir grup insanın politik süreçlere daha yüksek bir düzeyde katıldığını düşünmemize neden olmaktadır. Yıldırım ilçesinde ise sağa çekik olan pozitif Çarpıklık değeri, daha düşük skorların daha sık gözlendiğini işaret etmektedir. İki ilçe arasındaki bu dağılım farklılıkları, yerel toplulukların siyasi katılım eğilimlerindeki çeşitliliği ve farklılığı yansıtmaktadır.

İki ilçenin Yığılma değerleri benzerdir fakat Yıldırım ilçesinde hafifçe negatifken, Nilüfer ilçesinde hafifçe pozitiftir. Bu durum, her iki ilçenin de siyasi katılım skorlarının genel olarak normale yakın bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Fakat, Nilüfer ilçesindeki hafif pozitif Yığılma değeri, skorların daha belirgin bir merkezi eğilim etrafında toplandığını düşünmemize olanak tanımaktadır. İki ilçe arasındaki bu ince farklılıklar, siyasi katılımın bölgesel dinamikleri ve yerel faktörlerle nasıl etkilendiği konusunda daha derin bir anlayış sunmaktadır.

Özetle Nilüfer ve Yıldırım ilçelerindeki siyasi katılım düzeyleri arasında belirgin farklılıklar olduğunu söylemek mümkündür. Nilüfer ilçesindeki bireylerin genellikle daha yüksek bir siyasi katılım düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, Nilüfer ilçesindeki yerel sakinlerin politik süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığını ve bu ilçede siyasi konulara ilginin genelde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer bir taraftan, Yıldırım ilçesindeki siyasi katılım skorlarının daha değişken olduğu görülmektedir. Bu durum, Yıldırım ilçesinde siyasi katılımın bireyler

arasında daha farklılık gösterdiğini ve bu ilçede siyasi konulara olan ilginin daha çeşitli olduğunu düşünmemize neden olmaktadır. Değişken siyasi katılım skorları, Yıldırım ilçesindeki bireyler arasında farklı politik tutum ve davranışların bulunduğunu göstermektedir.

Her iki ilçenin siyasi katılım dağılımlarını karşılaştırdığımızda Nilüfer ilçesinde daha yüksek skorların sıkça görülmesi, belirli bir grup insanın yüksek düzeyde politik etkileşime girdiğine işaret etmektedir. Bu durum, Nilüfer ilçesindeki topluluğun genelde politik olarak aktif bir kesime sahip olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, Yıldırım ilçesinde daha düşük skorların sıkça görülmesi, genelde daha düşük bir siyasi katılım düzeyine işaret etmekte ve bu ilçede yerel sakinlerin politik süreçlere daha sınırlı bir şekilde katıldığını düşünmemize neden olmaktadır. Bu farklılıklar, iki ilçenin sosyoekonomik yapısı, demografik özellikleri ve yerel politik atmosferi gibi faktörlerle doğrudan ilişkilidir.

İşsizlik, gelir düzeyi ve ekonomik eşitsizlik gibi faktörler, bireylerin siyasi katılımını etkilemektedir. Daha düşük ekonomik duruma sahip olan bireyler, genellikle siyasi katılım konusunda daha az aktif olabilmektedirler. Eğitim düzeyi, bireylerin politik süreçlere katılımını etkileyen önemli bir faktördür. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireyler genellikle daha bilinçli ve aktif politik katılıma sahiptir. Yaş, cinsiyet, etnik köken gibi demografik faktörler, siyasi katılım üzerinde etkili olmaktadır. İlçe bazlı yereldeki siyasi liderlik, siyasi kampanyalar ve topluluk organizasyonları da siyasi katılımı etkilemektedir. İnsanların yerel politik süreçlere katılımını artırmak için yapılan çabalar bu durumu olumlu yönde etkileyecektir. Toplumsal normlar ve kültürel değerler, bireylerin siyasi katılımına şekil vermektedir. Toplumda politik konulara olan ilgi ve katılımın kültürel olarak teşvik edilmesi, siyasi etkinliği artıracak uygulamalardır. Bu faktörlerin her biri, Nilüfer ve Yıldırım ilçelerindeki insanların siyasi katılım düzeyini etkileyebilir. Bu bağlamda, daha fazla veri analizi yapılmış ve yerel toplumun dinamiklerini anlamak için yerel seviyede yapılan nitel araştırma verileri gelecek bölümde sunulmuştur.

4.4.5 Yıldırım ve Nilüfer ilçesinin birey ve kurumlara güven değerlerinin karşılaştırılması

Güven skorlarının değerlendirilmesi, bir toplumun sosyal ve siyasi dinamiklerini anlamak için önemli bir araçtır. Bu bağlamda, Yıldırım ve Nilüfer ilçesindeki

bireylerin güven düzeyini anlamak, topluluk içindeki siyasi katılımı ve sosyal ilişkileri anlamak adına değerli bir bilgi sağlamaktadır. Bu bölümde, Yıldırım ve Nilüfer ilçesindeki güven skorlarına odaklanarak ortalamalar, dağılımlar ve çeşitli istatistiksel ölçütler aracılığıyla bu skorların nasıl değerlendirilebileceğini anlamaya çalışacağız. İlk olarak, ortalama güven skoru, medyan, varyans ve standart sapma gibi temel istatistiksel ölçütler incelenecek ve ardından bu değerlerin sosyal dinamiklere olan olası etkileri üzerinde yorumlar yapılarak daha detaylı bir perspektif sunulacaktır.

Yıldırım ilçesindeki güven skorlarını değerlendirdiğimizde, ortalama güven skoru 1.34 olarak ölçülmüştür. Bu, Yıldırım ilçesindeki bireylerin genel güven seviyesini yansıtmaktadır. Ayrıca, veri setindeki orta noktayı belirten medyan değeri 1.3333 olarak bulunmuştur. Varyans ve standart sapma, güven skorlarının dağılımının ne kadar değişken olduğunu ölçen önemli parametrelerdir. Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının varyansı 0.105 ve standart sapması 0.32435'tir. Düşük varyans, veri setindeki değerlerin ortalamaya yakın olduğunu gösterirken, yüksek varyans ise geniş bir dağılım olduğunu göstermektedir. Bu durum, Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının ortalamadan daha değişken olduğunu göstermiştir. Çarpıklık değeri 0.113 olarak ölçülmüştür. Çarpıklık, dağılımın simetrisini ölçen bir parametredir. Pozitif Çarpıklık, sağa çekik bir dağılımı, negatif Çarpıklık ise sola çekik bir dağılımı ifade etmektedir. Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının sağa çekik olduğu görülmektedir, yani genelde daha düşük güven skorları daha sık görülmektedir. Yığılma değeri -1.741 olarak ölçülmüştür. Yığılma, dağılımın 'yuvarlaklık' veya 'spikiness' derecesini ölçmektedir. Negatif Yığılma, dağılımın ortadan hafifçe düzleştiğini göstermektedir. Böylece, Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının genel olarak orta derecede yoğunlaştığını, ancak uç değerlere doğru hafif bir dağılım olduğunu söylemek mümkündür.

Yıldırım ilçesindeki güven skorları, genel olarak değişken bir dağılıma sahiptir. Bu durum, bireyler arasındaki güven düzeylerinin geniş bir aralığa yayıldığını göstermektedir. İstatistiksel olarak, bu değişkenliği ifade eden bir ölçüt olan varyansın değeri 0.105 olarak ölçülmüştür. Bu değişkenliğin yanı sıra, sağa çekik bir dağılım da dikkat çekicidir. Çarpıklık değeri 0.113 olarak ölçülmüştür ve bu durum dağılımın sağa çekik olduğunu göstermektedir. Sağa çekiklik, genellikle daha düşük güven skorlarının, genel dağılımda daha sık görüldüğünü ifade etmektedir. Başka bir

deyişle, Yıldırım ilçesindeki bireyler arasında genel olarak daha düşük güven düzeylerine sahip olan kişilerin sayısı, daha yüksek güven düzeyine sahip olanlara göre daha fazladır. Bu durum, sosyal ve siyasi dinamiklerin çeşitliliğini ve bireyler arasındaki güvenin farklı seviyelerini yansıtmıştır. Ayrıca, sağa çekik bir dağılım, topluluk içindeki belirli grupların veya bölgelerin daha düşük güven skorlarına sahip olabileceğini işaret etmiştir. Bu nedenle, güven skorlarının analizi, yerel yönetimlerin politika oluşturmadaki ihtiyaçlarını belirlemelerine ve toplumsal uyumun geliştirilmesine yönelik stratejiler oluşturmalarına yardımcı olacaktır (Bkz. Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin güven değerleri.

		Güven Skor
Yıldırım	Ortalama	1.34
	Medyan	1.33
	Varyans	0.10
	Standart Sapma	0.32
Nilüfer	Ortalama	1.53
	Medyan	1.50
	Varyans	0.07
	Standart Sapma	0.27

Nilüfer ilçesindeki güven skorları, genel olarak daha düşük bir değişkenlik göstermiş ve sağa çekik bir dağılıma sahiptir. Bu durum, bireyler arasında güven düzeylerinin daha homojen olduğunu ve genellikle daha yüksek güven skorlarının daha sık görüldüğünü işaret etmektedir. İstatistiksel olarak, bu değişkenliği ölçen varyansın değeri 0.073 olarak ölçülmüştür. Düşük varyans, güven skorlarının daha tutarlı bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Güven skorlarının merkezi eğilimini ifade eden ortalama skor 1.5333'tür. Medyan değeri ise 1.5 olarak belirlenmiştir. Bu durum, güven skorlarının genel olarak ortalamaya yakın bir şekilde dağıldığını göstermektedir.

Sağa çekik bir dağılım, genellikle daha yüksek güven skorlarının daha sık görüldüğünü belirtmektedir. Çarpıklık değeri 0.154 olarak ölçülmüştür, bu da sağa çekik bir dağılımı ifade etmektedir. Bu durum, Nilüfer ilçesindeki bireylerin genellikle daha yüksek güven düzeylerine sahip olduğunu düşündüğümüzü gösterir. Yığılma değeri -0.793 olarak ölçülmüştür, bu da dağılımın hafifçe düzleşmiş olduğunu göstermektedir. Yani, güven skorları genel olarak normal bir dağılıma yakın olsa da, dağılımın ortasında daha fazla ağırlık olduğunu göstermiştir. Bu

durum, Nilüfer ilçesindeki bireyler arasındaki güven skorlarının genel olarak daha yüksek bir merkezi eğilime sahip olduğunu işaret etmektedir. Nilüfer ilçesindeki güven skorları, genel olarak daha düzenli ve daha yüksek bir eğilime sahipken, daha düşük bir değişkenlik göstermektedir. Bu durum, yerel topluluk içinde genel güvenin daha yüksek ve daha tutarlı olduğunu göstermiştir.

Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin güven skorları arasında belirgin farklar göze çarpmaktadır. Yıldırım ilçesindeki güven skorları, genel olarak daha değişken bir dağılıma sahiptir. Bu durum, bireyler arasında güven düzeylerinin daha farklı olduğunu ve geniş bir yelpazeye yayıldığını göstermiştir. Öte yandan, Nilüfer ilçesindeki güven skorları daha tutarlı bir dağılıma sahiptir ve genellikle daha yüksek skorlara odaklanmıştır. Nilüfer ilçesindeki güven skorlarının genel olarak ortalamaya daha yakın bir dağılım gösterdiğini ve bireyler arasındaki güven düzeylerinin daha homojen olduğunu söylemek mümkündür. Bu farklılıkların arkasında sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin etkisi vardır. İki ilçe arasındaki demografik, ekonomik ve kültürel farklılıklar, bireylerin güven skorlarını doğrudan etkileyecektir. Yüksek varyans, Yıldırım ilçesindeki bireyler arasında daha çeşitli güven düzeylerine işaret ederken, düşük varyans, Nilüfer ilçesindeki bireyler arasında daha benzer güven düzeylerine işaret etmektedir.

Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki bireylerin güven düzeylerini etkileyen faktörleri incelediğimizde, ekonomi ve kültürün önemli rol oynadığını söylemek mümkün olacaktır. Yıldırım ilçesindeki bireyler arasındaki değişken güven skorları, ekonomik şartların ve gelir düzeyinin geniş bir yelpazede olduğunu göstermektedir. Ekonomik belirsizlik, bireylerin güven düzeylerini etkileyen temel bir faktördür. Daha düşük gelir seviyeleri ve ekonomik istikrarsızlık, bireyler arasında güven skorlarının daha farklı olmasına neden olabilmektedir. Ayrıca, Yıldırım ilçesindeki kültürel çeşitlilik de güven düzeylerini etkilemektedir. Farklı kültürlerden gelen bireyler arasında iletişim zorlukları veya kültürel farklılıklar, güven oluşturmayı hayat şartları bağlamında etkilemektedir. Bu durum, güven skorlarının geniş bir dağılıma sahip olmasına katkıda bulunmuştur.

Nilüfer ilçesinde ise daha tutarlı ve yüksek güven skorlarına odaklanıldığı gözlemlenmektedir. Bu durum, bireyler arasında ekonomik açıdan daha istikrarlı bir ortamın olabileceğini ve toplumda daha güçlü bir dayanışma kültürünün bulunduğunu işaret etmektedir. Daha yüksek gelir seviyeleri, güvenin olumlu yönde

etkilenmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Nilüfer ilçesindeki kültürel homojenlik ve güçlü toplumsal bağlar, güven düzeylerinin daha yüksek ve tutarlı olmasına katkıda bulunmuştur. Benzer kültürel değerlere sahip bireyler arasında daha kolay iletişim ve anlayış, güvenin artmasına neden olabilmektedir.

Yıldırım ilçesi ortalama gelir seviyesi 1.64 olarak ölçülmüştür. Nilüfer ilçesi ortalama gelir seviyesi ise 2.30 olarak ölçülmüştür. Yıldırım ilçesindeki gelir seviyeleri daha düşük bir ortalama değere sahiptir. Fakat daha değişken bir dağılımı işaret etmektedir. Dağılımın sağa çekik olması, genel olarak daha düşük gelir seviyelerinin daha sık görüldüğünü göstermiştir. Nilüfer ilçesinde ise gelir seviyeleri daha yüksek bir ortalama değere sahiptir ancak daha tutarlı bir dağılıma işaret etmektedir. Bu durum, genel olarak daha yüksek gelir seviyelerinin daha sık görüldüğünü ve gelir dağılımının daha dengeli olduğunu göstermektedir. İki ilçe arasındaki gelir seviyelerindeki farklılıklar, sosyoekonomik dinamikler ve yerel ekonomik koşulların etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki güven düzeylerini etkileyen faktörler arasında ekonomik şartlar, gelir düzeyi ve kültürel özelliklerin önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Bu durumun nedenleri ve sonuçları çalışmanın niteliksel araştırma yöntemine dayalı, görüşme tekniğinin uygulandığı kısımda incelenmiştir.

5. TOPLUMSAL VE SİYASAL KATILIMIN NİTELİKSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİNE DAYALI ANALİZİ

Sosyal bilimlerdeki olgu incelemeleri genellikle birbirlerinden farklı ve birbirlerini yadsıyan bir eğilim taşımaktadır. Bu durumun en büyük nedeni olguyu ele alan fikir insanının kendi zihinsel sürecine göre kendi bakış açısının elverdiği ölçütte olguyu değerlendirmesidir. Bu bakış açısı olguyu ele alan fikir insanının sınıfsal konumu, siyasi tutumu, hayat görüşü ve menfi davranış eğilimlerine göre değişmektedir. Hemen hemen her insanın birbirinden farklı olabileceğini düşündüğümüzde, farklı soruların ve ifade biçimlerinin meydana çıkacağı kaçınılmaz bir gerçek olmaktadır. Öyleyse sosyal gerçekliğe ve toplum yapısına yönelikte birbirinden farklı yaklaşım ve fikirlerin oluşması yadsınamaz bir gerçektir. Ele aldığımız sorunların sayısının artması sorularımızın da sayısının artmasına beraberinde getirmektedir. Sorulara verilecek cevaplar bahsettiğimiz gibi fikir insanlarının içinde bulundukları duruma fazlaca bağlıdır. Sosyal gerçeklik ve toplumsal yapının analizi konusunda birbirinden farklı ve düşünsel olarak birbirini yenmeye çalışan yaklaşımların olması, hakim paradigmanın temellerini sarsmakla birlikte sosyal bilimleri de kümülatif bir şekilde ilerletmektedir. Çünkü her olguya farklı sorunsallarla yaklaşılması problem tespitini çeşitlendirmekte ve çözüm analizlerinin sayısını arttırmaktadır. Bu durum fikri kapsamın genişlemesine ve aynı oranda da fikirlerin birbiriyle mücadelesine yol açmaktadır.

XIX. yüzyıl ortalarından itibaren, sosyal teorinin gelişmesine ve derinleşmesine yönelik iki temel gelenek baskın gelmiş ve bu fikirlerin etrafında tartışmalar yürütülmüştür. Bu geleneklerden ilkinin yapısını pozitivizm oluşturmaktadır. Pozitivist gelenek, dış dünyaya ilişkin açıklayıcı bilgi arayışı ve bu bilginin elde edilme yöntemi olarak bilimi çok önemli bir noktaya yerleştirmiştir. Buna göre doğru bilgi yalnızca bilimsel bilgidir ve bilimsel olanda yalnızca deneyle elde edilebilmektedir. Bu deney olgulara yönelik olmalı ve mantıkla yapılmalıdır. Çünkü olgusallık, nesnelliğin başlangıç noktasıdır (Beşikçi, 1976, s. 49). Pozitivist gelenek bu yöntemi sosyal teorilere de uygulayabileceğimizi söylemektedir. Pozitivizmin ele

aldığı bu görüşe ve bilim anlayışına karşı çıkan ikinci gelenekse hermeneutik geleneği oluşturmaktadır.

Hermeneutik gelenek pozitivizmden farklı olarak insan eylemlerini deneye, gözleme ve değişmez normlara göre açıklamak yerine; insan faaliyetlerinin yarattığı ürünleri ve insanın ürettiği yapı ve kurumları yorumlamayı, anlamayı, kavramayı tercih etmektedir. Dolayısıyla bunu yapabilmek için toplumların ve insanların biricikliğinden, tekilliğinden ve tarihselliğinden hareket etmektedir. İnsanların hayat tarzlarına ve eylemlerinin öznel altyapısına odaklanan hermeneutik dünyanın anlaşılır inşasında anlam arayışındadır. Başka bir ifadeyle hermeneutik, anlam bağlamını yaşanılan dünyaya aktarmaktır (Günay, 2002, s. 82).

Pozitivizm ve hermeneutik ile birlikte sosyolojinin yaklaşımları noktasında ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. Rönesans, Reform ve Aydınlanma dönemleri, sosyal teorilerin ön plana çıktığı dönüşüm dönemleridir (Giddens, 2005, s. 430). Sosyolojinin kavramsal ve epistemolojik boyutta bu tartışmaları yürütmesi mevcutta var olan çevre sorunları, ekonomik sorular, kültürel sorunlar ve siyasal sorunlara yeterince odaklanamamasını beraberinde getirmiştir. Bu durumun farkında olan bazı sosyolog ve teorisyenler sosyolojinin mevcut sorunlara odaklanabilmesi ve ekonomik, siyasi, kültürel bağlamda var olan sorunlara eğilebilmesi için çözüm arayışlarına girmişlerdir. İşte bu çözüm arayışları içerisinde en etkili olan teorilerden biri Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisidir.

Anthony Giddens bu ikili yapının giderilmesi ve mevcutta var olan sorunlara odaklanılabilmesi için modern toplumu ele alarak çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Giddens, bu ikili yapının her birinin kendi içerisinde tek başına yetersiz olduğunu düşünmektedir. Giddens; kendisinden önce ortaya atılmış olan, eylemin işlevsel olarak belirlendiği ve sosyal yapının insan davranışları üzerinde önemli ölçüde sınırlayıcılığının olduğu fikrine eleştirel olarak yaklaşmaktadır. Çünkü bu yaklaşım insanların yaşamları esnasında ne yapıp ettiklerini açıklarken, insanların amaçlarını ve davranışsal nedenleri dikkate almamaktadır. Giddens'a göre sosyolojik çözümlemenin odak noktası yapılar, kurumlar ve sistemler olmamalı; insanların davranışlarının nedenleri, amaçları ve bu davranışların devamlılığını sağlayan güdüleri olmalıdır. Bilinç, etkin olan failin eyleminde oldukça etkilidir (Giddens, 2000, s. 28). İnsanın bizzat kendisinin refleksif davranışlarda bulunabileceği gözardı edilmemelidir. Sosyal bilimci faillerin hayatlarına yön veren kavramları tam olarak

anlamalıdır (Giddens, 2002, s. 35). Dolayısıyla toplumsal eylemleri anlamak gerekmektedir. Bunu yapmak için araştırmacının kavramlarının araştırmanın konusu olan sahadaki bireyin kavramlarıyla mantıksal olarak uyumlu olması gerekmektedir (Giddens, 2013, s. 66).

Giddens'a göre insanların faaliyetleri önceden oluşmuş nesnel olgular değildir, insan toplumla etkileşim halindedir ve toplumun oluşumuna bizzat aktif olarak katılmaktadır. Başka bir deyişle insan, birey olarak hem toplumu etkilemekte hem de toplumun temel niteliklerinden etkilenmektedir. Tekrar tekrar gerçekleşen pratikler vasıtasıyla ve bu pratikler içinde öznenin ve nesnenin oluşturulması gerekmektedir (Giddens, 2002, s. 30-31). Çünkü özne akıl yürüten bir varlıktır. Dolayısıyla kendi eylemlerinin nedenleri vardır ve bu nedenler sorulduğunda gerekçeleriyle açıklayabilen amaçlı aktif bir faildir (Giddens, 1999, s. 43). Aktif ve amaçlı eylemlerde bulunan birey verdiği kararlarla birlikte demokrasinin oluşumunda ve demokrasinin gerçekleşmesinde de doğrudan etkilidir.

Demokrasi en temel ifadesiyle egemenliğin halka ait olması ve halkın kendi kendini yönetmesi olarak tanımlanmaktadır (Derdiman, 2006, s. 91). O halde demokrasinin temel amacı toplumda yaşayan her bireyin mümkün olduğunca tamamına ulaşmak ve çoğulcu bir perspektifle her kesimin ihtiyaçlarına cevap sunmaktır. Çünkü demokrasi; devletin mevcut olan tüm baskılardan bağımsız hareket edebilmesi ve kendi kendini yönetmesidir (Schmitter & Karl, 1995, s. 73). Toplumun demokrasiden beklentisi yazılı ifadesiyle doğru orantılı olmasına rağmen eylemsellik noktasında farklılıklar oluşmaktadır. Bireylerin gündelik yaşamları içerisinde demokrasinin icrasını sağlayan kurumlara yaklaşımları farklılaşmaktadır. Demokrasinin tahsisi için her bireyin üzerine düşen görevleri yerine getirme şeklinin farklı olmasının yanında, demokrasiye yönelik bakış açıları da farklılık göstermektedir. Çünkü tarih boyunca farklı zamanlarda farklı yerlerde demokrasi insanlara farklı şeyler ifade etmiştir (Dahl, 2019, s. 2). Bu farklılık demokrasinin uygulanışında yarım kalmışlıkları beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada demokrasiye bakış açısındaki farklılıkları kavrayabilmek için gündelik yaşamın gereklilikleri içerisinde bireylerin toplumu ne ölçüde etkilediği ve toplumdan hangi ölçüde etkilendiği açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra ideale yakın seviyede demokrasinin gerçekleşmesi için ne gibi sorunlar ve problemler olduğu tespit edilmiştir ve demokrasinin tahsisinin nasıl sağlanması gerektiğine

yönelik öneriler sıralanmıştır. Bireylerin gündelik hayatlarındaki gerekliliklerinin toplumsal yapıya nasıl etki ettiğini bilmek, kurulacak ideal toplum düzeninin inşasına katkı sağlayacaktır. Çünkü kurulacak ideal toplum düzeni aynı orantıda bireylerin yaşamlarını da etkileyecek ve bütünsel bir iyileşme sağlayacaktır.

Bu nitel araştırmanın cevap aradığı sorular şunlardır?

- Bireylerin seçme haklarını kullanması ve seçimlere bakış açılarıyla demokrasinin ilerleyişi arasında doğrudan veya dolaylı bir ilişki var mı?
- Sivil toplum kuruluşlarının ve derneklerin faaliyetleri bireylerin hak arama ve kendini ifade etme biçimlerini etkiliyor mu?
- Bireylerin toplumsal konulardaki tutumları çevreleriyle doğru orantılı mı?
- Anayasal hak ve hürriyetler toplum tarafından tam olarak biliniyor ve kabul görüyor mu?

5.1 Amaç ve Önem

Bu çalışma demokratik süreçlere katılımın yapılaşma teorisi bağlamında ele alınması açısından önemlidir. Çünkü bireyler salt demokrasi kavramından hareketle yola çıkmayıp, gündelik hayatın gereklilikleriyle bu kavramı da şekillendirmektedir. Bu durumda hayatın devam ettirildiği toplum doğrudan değiştirildiği gibi aynı zamanda o toplumdan da büyük ölçüde etkilenilmekte ve demokrasiye yönelik bakış açısı bireysel ölçekte değişmektedir. Başka bir deyişle genellikle bireyin yaşantısında etkili olan ve kendi yaşam pratiğinden elde ettiği görüşleri çevre görüşlerini de etkilediği gibi bazen de çevrenin görüşleri bireyin yaşam pratiklerinin oluşumunda belirleyici olmaktadır. Birey ve toplum birbiriyle diyalektik bir bağ kurarak oluşmakta ve ilerlemektedir. Birbirini etkileyen ve belirleyen bu iki kavram birbirinden ayrı düşünülemez.

Bölgesel anlamda yaşanılan topluluk yapısına göre demokrasinin icra şekilleri ve yapısı değişmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmaya demokrasinin gelişimi ve bölgesel bazda iyileştirilmesi bağlamında gerek duyulmuştur. Çünkü herkes için aynı olmayan bir kavramı, herkes için eşit ve aynı ölçüde olduğunu düşünerek ele almak hatalı olacaktır. Bu çalışma eksiklik ve hataları gidermeyi amaçlamakla birlikte,

demokrasinin herkese yönelik olması bakımından hangi çalışmaların yapılması gerektiğine yönelik farklı bakış açıları ve çözüm önerileri sunmaktadır.

5.2 Yöntem

Durum çalışmaları belirli ve sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve nasıl çalıştığı hakkında bilgi toplamak için o sistemin derinlemesine incelendiği çalışmalardır. Bu araştırma nitel desende tasarlanmış bir durum çalışması araştırmasıdır. Bursa-Yıldırım bölgesinde yaşayan bireylerin demokrasiye katılım tutumlarını ele alarak siyasi ve toplumsal yapının analizinin yapılması ve temel problemlerin belirlenmesine yönelik nitel desende tasarlanmış açıklayıcı durum çalışması seçilmiştir.

Bu araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan sosyoekonomik açıdan benzer, demografik açıdan farklılık gösteren 5 kadın, 5 erkek olmak üzere ilçe bazlı 10 farklı bireyle toplam 20 kişiyle derinlemesine görüşme yapılmıştır. Örneklemi temsil eden bireylerin farklı meslek gruplarında olmalarına çeşitliliği sağlamak adına dikkat edilmiştir.

Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde yaşayan bireylerin; seçimlere katılım tutumları, dernek ve sivil toplum kuruluşlarına bakış açıları ve toplumsal konulara bireysel ve çevresel ölçekte ilgi düzeylerinin ölçüldüğü yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplarla araştırmanın sonuçları uyumlu olduğu için bu araştırma güvenilir ve inandırıcı bir araştırmadır. Araştırmacı, çalışmanın güvenirliği ve inandırıcılığını arttırmak için birbiriyle bağlantısı olmayan farklı katılımcılardan verileri toplamış ve katılımcıların tamamıyla tarafsız bir ilişki kurmuştur. Aynı zamanda araştırmacı verilerin toplanma sürecinde katılımcılara mesafeli yaklaşıp müdahalede bulunmadığı için araştırmanın doğrulanabilirlik seviyesi yüksektir.

5.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından önceden belirlenen iki temadan hareketle geliştirilmiştir. Bu bağlamda araştırmada siyasi tema ve toplumsal tema olmak üzere iki tema ve toplam altı sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Derinlemesine görüşme yöntemiyle elde edilen veriler kategorilere ayrılarak düzenlenmiştir. Bu kategorize edilen veriler aracılığıyla

Bursa'nın Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki bireylerin demokratik tutumları analiz edilmiştir.

Araştırmanın siyasi katılım teması kapsamında derinlemesine görüşme formunu oluşturan sorular şunlardır:

1. Yerel yönetim (belediye) seçimlerine katılım sizce önemli midir? Bütün yerel yönetim seçimlerine katılır mısınız?
2. Genel seçimlere (milletvekili) katılım sizce önemli midir? Bütün genel yönetim seçimlerine katılır mısınız?
3. Anayasal hak olarak grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak sizce bir hak arama biçimi midir?

Araştırmanın toplumsal katılım teması kapsamında derinlemesine görüşme formunu oluşturan sorular şunlardır:

1. Facebook, Twitter, Instagram vb. platformlarda toplumsal konularla ilgili paylaşım yapar mısınız?
2. Bir dernek ya da sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerine katılır mısınız? Katılıyorsanız nedeni, katılmıyorsanız nedenini açıklar mısınız?
3. Toplumsal konularda arkadaşlarınızla ya da ailenizle tartışıp, fikir paylaşımı yapar mısınız?

Elde edilen sonuçlardan hareketle tümevarımsal yöntemle siyasal ve toplumsal katılım analizleri yapılmıştır. Bu araştırmada derinlemesine görüşme yöntemiyle veriler toplanmış ve temel veri toplama tekniği kullanılmıştır. Araştırmada toplanan veriler deşifre edilmiş ve ayıklanmıştır. Ayıklanan veriler toplumsal yapılaşma teorisinin saha deneyimini test etmek açısından önemli sonuçlar vermektedir. Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle görselleştirme çalışması yapılmış ve bulguların analizinden ilçeler bazında 4, toplam 8 tabloda temalar ve kodlar ortaya çıkartılmıştır. Böylece araştırmanın sonuçları elde edilmiştir.

5.4 Araştırmanın Yıldırım İlçesi Bulguları

Bu bölümde derinlemesine görüşme formuyla elde edilen verilerin nitel analizi yapılmıştır. Katılımcılara siyasi tema ve toplumsal tema başlıklarından oluşan toplam 6 soru yöneltilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler 4 tema ve 8 koda ayrılmıştır.

Çizelge 5.1'de Yıldırım ilçesinde araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Şekil 5.1'de Yıldırım ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer, Şekil 5.2'de Yıldırım ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar, Şekil 5.3'te Yıldırım ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum ve Şekil 5.4'de Yıldırım ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım analiz edilmiştir. Güvenirliği arttırmak ve maksimum çeşitliliği sağlamak adına araştırmaya katılan katılımcıların farklı meslek alanlarında olmalarına dikkat edilmiştir.

Çizelge 5.1 : Yıldırım ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri.

	Cinsiyet	Medeni Durum	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Gelir Seviyesi	Çocuk Sayısı
Katılımcı 1	Erkek	Bekâr	25	Lise	Pazarcı	0-4500 TL	-
Katılımcı 2	Kadın	Bekâr	34	Lisans	Beyaz Eşya Mağazası Yöneticisi	4501-9000 TL	-
Katılımcı 3	Kadın	Evli	53	Ortaokul	Terzi	4501-9000 TL	3
Katılımcı 4	Erkek	Evli	62	İlkokul	Emekli (Tekstil İşçisi)	0-4500 TL	3
Katılımcı 5	Erkek	Evli	42	Lise	Otomobil Tamircisi	4501-9000 TL	2
Katılımcı 6	Erkek	Bekâr	29	Lise	Satış Danışmanı	0-4500 TL	-
Katılımcı 7	Kadın	Evli	68	İlkokul	Ev Hanımı	0-4500 TL	3
Katılımcı 8	Kadın	Bekâr	29	Lisans	Banka Görevlisi	4501-9000 TL	-
Katılımcı 9	Erkek	Bekâr	19	Lise	Market Çalışanı	0-4500 TL	-
Katılımcı 10	Kadın	Evli	39	Lisans	Öğretmen	4501-9000 TL	1

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının ilk sorusu olan "Yerel yönetim (belediye) seçimlerine katılım sizce önemli midir? Bütün yerel yönetim seçimlerine katılır mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Seçimlere katılmak bence çok önemli değil. Hayat mücadelesi sırasında seçimlere zaman ayıracak kadar vaktim olmuyor. Ben pazarda çalışıyorum, gecem gündüzüm bir oluyor. Sabahın köründe burada tezgâh açmaya geliyoruz. Akşam burayı toparlayıp ertesi güne hazırlık yapmak gece geç saatlere kadar kendime vakit ayırmama engel oluyor. Kendime vakit ayıramazken bir de seçimlere mi vakit ayıracağım. Şuana kadarki bütün seçimlere katılmadım. Fakat bana göre belediye seçimleri genel seçimlere göre biraz daha önemli. Çünkü biz Pazar yerleri için kira ödüyoruz. Bu yerleri alma konusunda belediyeye işimiz düşüyor. O yüzden biraz daha insaflı yöneticiler olsa hiç fena olmaz. Bazen yer alamayınca sokaklarda tezgah kurmak zorunda kalabiliyoruz. Böyle bir durumla karşılaşınca zabıtalar başımızdan eksik olmuyor. Belediye işleri veya devlet işleri hep vergilerle dönüyor. Ben hayatta kalayım, yuvamı kurayım bir şekilde geçinip gideyim bana yeter. Onun dışında kim yönetirse yönetsin benim için fark etmez. Yeter ki insaflı ve vicdanlı olsunlar. Geçmiş dönemleri babalarımızdan, dedelerimizden dinlediğimizde o zamanların da pek farklı olmadığını, geçim sorunlarının hep olduğunu, her gelenin kendi işine göre davrandığını da öğrendik. Aslında adamın varsa, dayın varsa kralsın. Ama yoksa da gelen geçen sana vurur. Yine bir vatandaş olarak seçimlere katılmaya çalışırım ama benim için pek bir önemi yok." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1 seçimlere katılmama ve siyasete olan ilgisizliğini dile getirmektedir. Hayat mücadelesi içinde olduğunu ve seçimlere ayıracak zamanı olmadığını belirtmektedir. Kendisinin pazarda çalıştığını ve günün büyük bir kısmını çalışarak geçirdiğini ifade etmektedir. Genel olarak seçimlere karşı bir umutsuzluk ve güvensizlik duygusu taşımaktadır. Katılımcı 1'e göre, seçimlere katılsa dahi garibanın durumunda herhangi bir değişiklik olmayacağını düşünmektedir. İnsanların yönetim görevine geldiklerinde kendi çıkarlarını düşündüğünü, halkın ise sıkıntılarının devam ettiğini ifade etmektedir.

Belediye seçimlerine daha fazla önem verdiğini belirten Katılımcı 1, pazar yerlerinin kira ödemesi konusunda belediyenin etkili olduğunu vurgulamaktadır. Daha adil ve insaflı yöneticilere ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Kendi sorunlarını anlatabilme ve dikkate alınma beklentisi içinde olduğunu ifade etmektedir. Katılımcı 1, siyasetin çoğunlukla çıkar üzerine döndüğünü düşünmektedir. Hayatta kalma, geçimini

sağlama ve ailesini geçindirme odaklı olduğunu belirtmektedir. Ancak, vicdanlı ve insaflı yöneticilerin önemli olduğunu ifade etmektedir. Daha önceki dönemlerde de benzer zorlukların yaşandığını, her dönemin kendine göre sorunlar içerdiğini belirtmektedir.

Katılımcı 1 bir bireyin siyasete ve seçimlere karşı umutsuzluk, güvensizlik ve ilgisizlik duygularını yansıtmaktadır. Ekonomik sıkıntılar, hayat mücadelesi ve geçim endişeleri nedeniyle seçimlere katılmaya ayıracak zamanı ve ilgiyi bulunmadığını ifade etmektedir. Ancak, bazı beklentileri ve umutları da olduğu anlaşılmaktadır, özellikle adil ve vicdanlı yöneticilere duyulan ihtiyaç üzerinde durmaktadır.

> *"Seçimlere katılmak elbette çok önemlidir. Yaşadığımız yeri yönetecek kişileri seçeceğiz. Eğer bu seçimlere katılıp fikir beyan etmezsek, yaşadığımız yerde neden kültürel etkinlikler yok diye şikâyet etmemek gerekir. Ben İzmirliyim fakat işim gereği Bursa'ya taşındım. Yaşadığım ilçede seçim işlerine pek önem verildiğini sanmıyorum. Yıldırım'da pek bir kültürel etkinlik olmuyor. İzmir'de hep konserler olurdu. Arkadaşlarımızla o konserlere gidip güzel vakitler geçirirdik. Üstelik bu konserleri belediyeler yapardık ve ücretsiz olurdu. Burada bu durumları pek göremiyorum. Yaşadığım bu bölgede çoğu zaman caddelerin ve sokakların bile kirli olduğuna şahit oluyor. Bu işler belediyenin işi. Fakat eğer seçimlere katılıp irade beyan etmezsek bu durumlardan şikâyetçi olma hakkına da sahip olamayız. Ben mağazada müdür yardımcısıyım. Her gün buraya ihtiyaç sahibi olduğunu söyleyen birisi gelir ve bizden maddi yardım talep eder. Aslında belediyelerin bu ihtiyaç sahibi olan insanları tespit etmesi ve destek olması gerekiyor. Biz hangi birine destek olabiliriz ki? Sonuçta bu durum daha köklü bir çözüm gerektiriyor. Dolayısıyla belediyenin bu noktada da eksik olduğunu görmek mümkün… İşte böyle durumlar olmasın diye seçimlere katılmak, seçimde söz sahibi olmak bence çok önemli. Bu yüzden de hemen hemen her seçime katıldım ve mutlaka doğru olduğunu düşündüğüm adaya oy verdim. Bazen o adaylarda beni yanılttı ama ben yine de oy kullanmaktan vazgeçmedim."* (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, seçimlere katılmanın önemini vurgulayan bir görüşe sahiptir. Yaşadıkları yerin yöneticilerini seçmek için seçimlere katılmayı ve fikir beyan

etmeyi gerektiğini belirtmektedir. Bu şekilde, kültürel etkinliklerin eksikliği veya diğer şikayetlerin ortaya çıkması durumunda daha fazla hak sahibi olunabileceğini ifade etmektedir. Örneğin, yaşadığı ilçede kültürel etkinliklerin az olduğunu ve İzmir'de daha fazla konser olduğunu belirtmektedir. Belediyelerin bu tür etkinlikleri düzenlemesi ve ücretsiz sunmasıyla arkadaşlarıyla güzel zamanlar geçirdiğini ifade etmektedir. Ancak yeni yaşadığı bölgede bu durumu göremediğini ve caddelerin sokakların kirli olduğunu dile getirmektedir. Bu sorunların belediyenin sorumluluğunda olduğunu düşünmektedir. Katılımcı 2, belediyelerin ihtiyaç sahiplerini tespit etmeleri ve desteklemeleri gerektiğini düşünmektedir. Kendisi de mağazada müdür yardımcısı olduğunu ve sık sık maddi yardım talepleriyle karşılaştıklarını belirtmektedir. Bu gibi durumların daha köklü çözümler gerektirdiğini ve belediyenin bu konuda eksik kaldığını düşünmektedir. Seçimlere katılarak irade beyan etmenin önemini vurgulayan Katılımcı 2, kendi düşüncelerine uygun gördüğü adaya oy verdiğini ifade etmektedir. Bazı adayların kendisini yanılttığını belirtmesine rağmen oy kullanmaktan vazgeçmediğini ifade etmektedir.

Katılımcı 2'nin düşünceleri, yerel yönetimlerin vatandaşların ihtiyaçlarına ve beklentilerine cevap vermesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Seçimlere katılıp irade beyan etmekle, belediyelerin halkın beklentilerini daha iyi anlayabileceğini ve sorunların çözümünde daha etkin olabileceğini düşünmektedir.

> *"Ablacım valla belediye seçimleri aslında önemli… Çünkü ben esnafım. 20 yıldır terzilik yapıyorum. Vergisi, ödemesi bizim işimiz hep belediyeyle oluyor. O yüzden de beni anlayan iyi biri başkan olsun isterim. Fakat takım tutar gibi de seçimleri desteklediğim, her seçimde de oy verdiğim yok. 3 çocuk annesiyim ben. Eşim de fabrikada ütücü olarak çalışıyor. Geçim kaygısı içinde yaşamımıza odaklıyız. İkimizde emekli olma derdindeyiz. Gerçi emekli maaşı da bir şeye yetmez ama olsun, hiç yoktan iyidir. Ben Bağkurumu doldurmaya çalışıyorum. Eskiden beri elimden gelen iş terziliktir ben de eşimin de desteğiyle bu işi yapıyorum. Her yerel seçime katılmadım fakat iyi biri seçilsin bana yeter. Yıldırım'da yaşıyorum zaten. Buraya en fazla ne yapılabilir ki. Çöpler toplansın, yollar bozuk olmasın yeter. Kim gelirse gelsin aşağı yukarı bunları da yapar zaten. Ama benim dükkanımın bulunduğu yeri değiştirmeye kalkarlarsa ekmeğimde gözleri olursa o zaman işler değişir. O yüzden de ben iyi insan gelmesini isterim. Benim için önemli*

olan bu. Seçim zamanı oy istemek için dükkana uğrarlar ben de eğer doğru bulursam söz alırsam oyumu veririm. Yoksa da vermem. Biraz kendimi ve ailemi düşünmek zorundayım. Çoluğum çocuğum olduğu için de siyasetle falan pek ilgilenmiyoruz. Başımıza ne geleceği belli olmaz. Hem esnaf olunca da işler biraz değişiyor. Taraf seçemiyorsun. Seni hemen mimlerler sonra dükkanına gelen olmaz. Kendi yağımızda bile kavrulamayız. Biraz bunları da düşünmek zorundayız bu devirde. Baksana herkes birbirinin kuyusunu kazıma derdinde günümüzde. Sonra iftira falan atarlar uğraş dur. O yüzden de seçimin sonucu önemli ama katılmak o kadar da önemli mi bilmiyorum. Benim oyum da pek bir şeyi değiştirmez çünkü." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, belediye seçimlerinin önemli olduğunu düşünmektedir, çünkü esnaf olduğunu ve işleriyle belediyenin sürekli etkileşim halinde olduğunu ifade etmektedir. Belediye başkanının kendisini anlayan biri olmasını ve işlerini kolaylaştırmasını arzu etmektedir. Ancak her seçimde oy verdiği veya desteklediği bir aday olmadığını belirtmektedir. Ekonomik kaygılarla yaşayan biri olarak, geçimlerini sağlama odaklandıklarını ve emekli olma hayali güttüklerini belirtmektedir. Kendisi ve eşi çalışarak terzilik işini yürütmekte ve Bağkur primlerini ödemeye çalışmaktadır. Yerel seçimlere her zaman katılmadığını belirtmekle birlikte, önemli olanın iyi bir insanın seçilmesi olduğunu düşünmektedir. Yerel yönetimin temel işlevlerinin yerine getirilmesi, çöplerin toplanması ve yolların düzeltilmesi gibi beklentilerinin olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 3, esnaf olduğu için tarafsız kalmanın önemli olduğunu düşünmektedir. Kendini ve ailesini düşünmek zorunda olduklarını belirtmektedir. Siyasetle ilgilenmediğini ve işleri etkilememesi için taraf tutmadığını ifade etmektedir. Kendi dükkanının bulunduğu yerin değiştirilmesi durumunda ekmeğinin tehlikeye gireceğini vurgulamaktadır. O yüzden, iyi bir yöneticinin gelmesini ve dükkanının güvende olmasını önemsediğini söylemek mümkündür. Katılımcı 3, seçimin sonucunun önemli olduğunu belirtmekle birlikte, katılmak konusunda şüpheleri olduğunu ifade etmektedir. Kendi oyunun çok fazla bir şeyi değiştirmeyeceğini düşündüğünden, seçimlere katılımın ne kadar önemli olduğunu sorgulamaktadır. Kendi yaşadıklarının etkisiyle seçimlerde taraf tutmanın riskli olabileceğini ve olumsuz sonuçlara yol açabileceğini düşünmektedir. Katılımcı 3, bireysel kaygılarını ve günlük hayat mücadelesini ön plana çıkaran bir tutuma sahiptir. İşlerinin devam

etmesi, geçimlerinin sürdürülmesi ve ailesinin refahı ön plandadır. Kendi çıkarlarını koruma düşüncesiyle seçimlerdeki tercihlerini yapmaktadır.

> *"Bence seçimlere katılmak önemli evladım. Belediye başkanı yaşadığımız yerin tüm sorunlarının ya da çözümlerinin temel unsurudur. Yaşadığın mahallede çöpler toplanmıyorsa bunun sorumlusu da belediye başkanıdır. Yardıma muhtaç birisi var ve yardım gitmiyorsa bunun sorumlusu da belediye başkanıdır. Bu yüzden de yerel seçimlere katılmak çok önemli. Bugüne kadar da yalan olmasın ama hemen hemen her yerel seçime katılmışımdır. He seçim sonuçları bazen istediğin gibi olmaz ama orası ayrı bir konu… Ben yerel seçimlerde partiden bağımsız olarak adaya oy verilmesi taraftarıyım. Ama Yıldırım'da bu böyle olmuyor. Herkes partiye oy veriyor. Adayın kim olduğuna bakmıyor. Aslında yerel seçimlerde adaya oy verilmeli ki yaşadığımız yeri daha da güzelleştirebilecek birisi başa gelsin. Ama partiye göre oy verince bu işlerden hiç anlamayan birini aday gösteriyorlar ve o seçilmiş oluyor. Sonra da mahallede elektrik yok, çöpler toplanmadı vs. sorunlar oluşuyor. Çünkü kendisini bu konuda göstermemiş, projelerini sunamamış bir adamı sırf belirli bir partinin adayı diye seçersen olacağı böyle olur. Bilinçsizce davranmamak gerekiyor. Yaşadığın yer güzel olsun, huzur olsun istiyorsan adaya göre oy vermen gerekir. Ben yaşadığım yerden çok şikayetçiyim o yüzden böyle konuşuyorum. Artık emekliyiz buradan taşınamıyoruz da o zaman güzel, işbilen kişileri belediye başkanı olarak seçmek lazım. Bu söylediğim şey muhtar için de geçerli. Mahallesinde açta açıkta olanı bilmeyen muhtar mı olurmuş. Oluyor ama senelerdir aynı adam muhtar diye hala ona oy veriyorlar. Adam da zaten seçiliyorum diye mahallesinin sorunlarından bihaber yaşıyor. Bunları çözmek ve değiştirmek için de yerel seçimler önemli…"* (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, yerel seçimlere katılmanın önemli olduğunu düşünmektedir. Ona göre belediye başkanı, yaşadığı yerin sorunlarının çözümünde temel bir etkendir. Çöplerin toplanmaması veya yardıma muhtaç birisinin yardım alamaması durumlarında belediye başkanını sorumlu tutmaktadır. Yerel seçimlerde partilerden bağımsız olarak adaya oy verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Ancak yaşadığı Yıldırım örneğinde insanların partiye oy verdiğini ve adayın kim olduğuna bakmadığını

belirtmektedir. Bu durumda, belediye başkanının işlerden anlamayan bir kişi olabileceğini ve yerel sorunların ortaya çıkabileceğini düşünmektedir.

Katılımcı 4, bilinçli davranmanın önemine vurgu yapmaktadır. Yaşadığı yerin güzel olması ve huzurunun sağlanması için adaya göre oy verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca, emekli oldukları için sabit bir kurulu düzene geçtikleri ve taşınma seçeneğinin olmadığını ve işi bilen kişilerin belediye başkanı olarak seçilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcı 4 muhtarlık konusunda da benzer bir düşünceye sahiptir. Mahallesindeki sorunları bilmeyen ve çözmek için çaba sarfetmeyen bir muhtara oy vermenin doğru olmadığını düşünmektedir. Genel olarak, Katılımcı 4 yerel seçimlerin önemli olduğunu vurgulayarak, adayların bilinçli bir şekilde seçilmesi gerektiğini ve yerel sorunların çözümünde etkili olacak kişilere oy verilmesi gerektiğini savunmaktadır.

> *"Ben kaporta ustasıyım. Yaklaşık 20 yıldır da bu işi yapıyorum. Benim işim oldukça yoğun oluyor. Bir de kirli bir iş. Fırsat bulup da seçimlere ayırdığım vakit yok açıkçası. Seçim günü benim için izin günü oluyor. Zaten yerel seçimlere katılmanın çok önemli olduğunu da düşünmüyorum. Bana pek faydası da yok. Dükkân da kendime ait değil. Başkasının yanında işçi olarak çalışıyorum. Belediyeyle falan öyle bir işim de olmuyor. O yüzden de kim gelirse gelsin benim için pek fark etmiyor. Bence seçimlere katılım göstermek bu yüzden önemli değil. 2 çocuğum var. Onların okulları, üst başı derken başka şeylerle de ilgilenmiyorum. Hatta onlara bile doğru düzgün vakit ayırdığım söylenemez. Bir de kafamı seçim işlerine, particiliğe falan yoracak değilim. Kim yönetirse yönetsin. Bana kimsenin faydası yok. Ben ekmeğimi kazanmaya bakıyorum. Bu yüzden bütün yerel seçimlere de katılmadım. Bir ara seçimlere katılmamanın cezası olacak dendi öyle bir şey de olmadı. O yüzden de seçimlere katılmıyorum."* (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, kaporta ustası olarak çalıştığını ve yoğun bir iş temposuna sahip olduğunu belirtmektedir. İşinin yoğunluğu ve kirli bir iş olması nedeniyle seçimlere ayıracak zamanı olmadığını ifade etmektedir. Seçim günleri izin günleri olduğunu söylemektedir. Katılımcı 5, yerel seçimlere katılmanın kendisi için çok önemli olmadığını düşünmektedir. Çünkü belediyeyle bir işi olmadığını ve işini sürdürmek için başkasının yanında çalıştığını belirtmektedir. Bu nedenle kimin seçildiğinin kendisi için pek bir fark yaratmadığını düşünmektedir. Ayrıca, Katılımcı 5'in iki

çocuğu olduğunu ve onların okul ve diğer ihtiyaçlarıyla ilgilendiğini ifade etmektedir. Bu nedenle seçimlerle ilgilenmeye ve parti politikalarıyla uğraşmaya vakit ayıramadığını dile getirmektedir.

Katılımcı 5, seçimlere katılmamanın cezası olduğuna dair duyumlar aldığını ancak bunun gerçekleşmediğini belirtmektedir. Bu sebeple seçimlere katılmadığını ve seçimlerle ilgilenmediğini ifade etmektedir. Genel olarak Katılımcı 5, yoğun iş temposu ve ailevi sorumlulukları nedeniyle seçimlere katılmak ve politikayla ilgilenmek konusunda ilgisizdir. Kendisi için belediye başkanının kim olduğunun pek bir önemi olmadığını düşünmekte ve ekmeğini kazanmaya odaklanmaktadır.

> *"Seçimlere katılmak önemli… Şimdiye kadar ki hemen her seçime katıldım. Yerel yönetim seçimlerini milletvekili seçimlerinden daha önemli buluyorum. Çünkü bizim daha çok işimize yarıyor. Bize hizmeti getiren yerel yönetimler. Yolların asfalt olması, çevrenin temiz olması bunların tamamı yerel yönetimlerin işi. Bu yüzden de faydalı işler yapabilecek birilerini seçmek gerekiyor. Ben ayakkabı mağazasında satış danışmanlığı yapıyorum. Bizim işyerinin önü hep toz toprak. Bir kere belediye gelip bununla ilgilenmez. Her gün işyerinde toz alıp ayakkabıları tek tek siliyoruz. Belediyenin aslında çevrenin temizliğini düşünüp ilgilenmesi gerekirdi. Bu tarz sorunlar yaşamamak için, hizmet alabilmek için yerel seçimlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Şimdiye kadar da yerel seçimlere katılmaya özen gösterdim. Yerel seçimlerde partiyi değil adayı değerlendiriyorum. Çünkü hizmeti bana getirecek kişi o adayın kendisi."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, seçimlere katılmanın önemli olduğunu düşünmektedir ve hemen her seçime katıldığını ifade etmektedir. Ona göre yerel yönetim seçimleri, milletvekili seçimlerinden daha önemlidir. Çünkü yerel yönetimlerin hizmetleri doğrudan kendilerine yarar sağlamaktadır. Yolların asfaltlanması ve çevrenin temiz tutulması gibi konuların tamamen yerel yönetimlerin sorumluluğunda olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle faydalı işler yapabilecek kişilerin seçilmesinin önemli olduğunu düşünmektedir. Katılımcı 6, ayakkabı mağazasında satış danışmanlığı yaptığını ve işyerinin önünde sürekli toz ve toprak olduğunu dile getirmektedir. Belediyenin bu konuyla ilgilenmediğini ve her gün tozlanan ayakkabıları silmek zorunda kaldıklarını ifade etmektedir. Bu gibi sorunların yaşanmaması ve hizmet alabilmek için yerel seçimlerin önemli olduğunu düşünmektedir. Yerel seçimlerde parti yerine adayı

değerlendirdiğini belirten Katılımcı 6, hizmeti kendisine getirecek kişinin adayın kendisi olduğunu düşünmektedir. Bu şekilde doğru adayı seçerek daha iyi hizmet alınabileceğine inanmaktadır. Genel olarak Katılımcı 6, yerel seçimlerin önemini vurgulayarak, yerel yönetimlerin kendilerine hizmet getirdiğini ve faydalı işler yapabilecek kişilerin seçilmesi gerektiğini düşünmektedir. Kendi yaşadığı ve çalıştığı çevredeki sorunlar nedeniyle belediyenin daha aktif olmasını beklemektedir. Bu tür sorunları yaşamamak için yerel seçimlerde adayları dikkate aldığını ifade etmektedir.

> *"Eskiden önemli olduğunu söylerdim. Çünkü biz öyle yetişmiştik. Babam biz çocukken siyasetle ilgilenirdi. Encümenlik yapmıştı. Ama artık pek önemli olmadığını düşünüyorum. Onca emek pek bir işe yaramıyor. Zaten yaşım itibariyle de her seçime gidemiyorum. Bugüne kadarda her seçimde oy kullanmadım. Zaten ben yaşlılık aylığı alıyorum. Başka bir gelirim de yok. Seçim zamanı buradan kalkıp sandığa gitmek benim için yük. Kim gelirse gelsin çöpleri toplar sonuçta. Belediyenin ya da muhtarlığın bana da bir faydası yok. Oralarla çok işim de olmuyor. Zaten hep seçim zamanı gelip kapı çalarlar. Kaşık, önlük vb. şeyler dağıtırlar. Onun haricinde kimse gelip bir şeye ihtiyacın var mı diye de sormaz. Ben neden seçime gitmekle uğraşıyorum ki. Hem bir kişinin oyuyla ne olacak. Zaten kazanan yine kazanacak. Dolayısıyla seçime çok önem vermiyorum. Yollarımız falan iyi işte. Gelip buraları yıkacak, toprak yol yapacak halleri yok ya… He gençler gidip oy kullansın. Orası ayrı. Sonuçta bizden geçti artık. Onlar istemediği şeyleri yaşamasınlar. Gerçi onların verdikleri oyla da bir şey değişmez. Böyle düşünüyorum. Bu yüzden de gidip oy kullanmıyorum."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, seçimlere katılmanın eskiden önemli olduğunu düşündüğünü ancak artık pek önemli olmadığını belirtmektedir. Kendisi yaşlılık aylığı alan birisi olduğunu ve yaşının da seçimlere gitmeye engel olduğunu ifade etmektedir. Seçim zamanlarında sandığa gitmek ve oy kullanmak için çaba harcamanın kendisi için bir yük olduğunu düşünmektedir. Katılımcı 7, belediyenin ve muhtarlığın kendisine bir faydası olmadığını düşündüğünü ve onlarla pek işinin olmadığını belirtmektedir. Seçim zamanı dışında da kimse gelip bir ihtiyacını sormadığına değinmektedir. Dolayısıyla seçime katılmakla uğraşmanın gereksiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca Katılımcı 7, bir kişinin oyuyla çok da bir şeyin değişmeyeceğini düşünmekte ve seçim sonuçlarının yine aynı şekilde belirleneceğini ifade etmektedir. Kendisi için büyük

değişikliklerin yapılmayacağını düşündüğünden seçimlere katılmak ve oy kullanmak konusuna önem vermemektedir. Son olarak, gençlere seçimlere gitmeleri çağrısı yapmakta ve onların istemediği şeyleri yaşamamaları gerektiğini ifade etmektedir. Kendisi ise seçimlere katılmayarak düşüncelerini yansıtmaktadır. Katılımcı 7, seçimlere katılmaya önem vermeyen bir tutum sergilemekte, belediye ve muhtarlık gibi yerel yönetimlerden fayda sağlamadığını düşünmektedir. Yaşlılık aylığı alan birisi olarak, seçimlere gitmekle uğraşmanın gereksiz olduğunu düşünmektedir.

> *"Seçimlere katılmak elbette önemli… Bu ister yerel seçimler olsun, isterse de genel seçimler olsun. Her seçime katılmak önemlidir. Yaşadığımız yerin düzeniyle ilgili karar veriyoruz. Yaşadığımız yerin şartlarının ve imkânlarının daha güzel daha düzgün daha modern olmasını istiyorsan seçimlere katılıp irada beyan etmemiz gerekiyor. Yoksa bir şeylerden de şikâyet etmemek gerekir. Benimde öyle çok arkadaşım var. Seçimlere katılmazlar benim oyum ne değiştirecek ki derler. Sonra da her şeyden şikâyet edip dururlar. Onlara da aynısını söylüyorum. Madem oy kullanmadın şikâyet etme kardeşim diyorum. Yerel seçimlerde yaşadığımız yerin şartlarını belirliyoruz aslında. Kim daha iyi hizmet verecekse onu desteklemek onu seçmek gerekiyor. Yoksa sonra bizim ilçemizde neden böyle etkinlik yok, diğer ilçede var bizimkiler yapmıyor der dururuz. Bugüne dek bütün seçimlere de katıldım. Hepsinde fikrim neyse ona göre oy verdim. Yerel seçimlerde biraz da adaya göre değerlendirdim. Bence belediye seçimlerinde partilerden ziyade adaylar daha önemli oluyor. Tabi sonuçlar burada genelde partiye göre belirleniyor. Ama yanlış yapıyorlar tabi ki... İnsanlar partiye oy veriyor aslında adaya oy vermeliler."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, seçimlere katılmanın önemli olduğunu vurgulamakta ve her seçime katılmanın gerekliliğini belirtmektedir. Yaşadığımız yerin düzeniyle ilgili kararlar verdiğimizi ve daha iyi bir yaşam ve daha modern imkanlar istiyorsak, seçimlere katılarak irademizi ortaya koymamız gerektiğini ifade etmektedir. Olumsuzluklar yaşayıp da şikayet etmek istemeyen birinin seçimlere katılması gerektiğini savunmaktadır. Katılımcı 8 oy kullanmayanların sonradan şikayet etme hakkına sahip olmadığını düşünmektedir ve bunu arkadaşlarına da söylediğini belirtmektedir.

Yerel seçimlerde yaşadıkları yerin şartlarını belirlediklerini ve daha iyi hizmet verecek adayları desteklemek gerektiğini düşünen Katılımcı 8, belediye seçimlerinde

partilerden ziyade adayların daha önemli olduğunu ifade etmektedir. Ancak, genellikle sonuçların partiye göre belirlendiğini ve insanların partiye oy verdiğini belirtmektedir. Buna karşın, insanların aslında adaya oy vermesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcı 8, seçimlere katılmanın önemli olduğunu düşünen ve iradesini ortaya koymak için oy kullanmanın gerekliliğini vurgulayan bir tutum sergilemektedir. Adayların partilerden daha önemli olduğunu savunmakta ve insanların adaya oy vermesi gerektiğini ifade etmektedir.

> *"Yerel seçimlere katılmak günümüz şartlarında pek önemli değil. Çünkü eski bir kuşak var onlar her şeyi belirliyorlar. Biz de anca hayatın bir yerinden tutunmaya çalışıyoruz. Yerel seçimlere pek önem vermiyorum ben. Çünkü yerel seçimlerde muhtar ve belediye başkanı belirleniyor. Zaten ben bugüne kadar hiç oy kullanmadım. İlk seçimim olacak önümüzdeki seçimler. Fakat belediyede kime versem diye düşünmem. Hepsi aşağı yukarı aynı hizmetleri zaten sağlıyor. Yoldur, parktır, bahçedir belediye dediğin bunları yapıyor zaten. O yüzden de bence pek önemli değil. Belki ileride fikirlerim değişir ama şimdi böyle düşünüyorum. Bizim mahallenin muhtarı senelerdir aynı mesela. Başkası gelse ne olacak ki yine aynı şeyleri yapacak. Tanıdığım bildiğim adama veririm ben de oyumu yine o muhtarlık yapsın derim. Yani pek önemli değil kimin muhtar olduğu. Her türlü aynı hizmeti almaya devam edeceğiz."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, yerel seçimlere katılmanın günümüz şartlarında önemli olmadığına inanmaktadır. Eski bir kuşağın her şeyi belirlediğini düşündüğü için genç neslin hayata tutunmaya çalıştığını ifade etmektedir. Kendisinin yerel seçimlere pek önem vermediğini belirtmekte ve daha önce hiç oy kullanmadığını ifade etmektedir. İleride yapılacak seçimde de belediye başkanlığı için kime oy vereceği konusunda düşünmediğini ve hizmetlerin genellikle aynı olduğunu savunmaktadır. Katılımcı 9, belediyenin yollar, parklar ve bahçeler gibi hizmetleri zaten yaptığını düşündüğü için muhtar veya belediye başkanının kim olduğunun pek önemli olmadığını ifade etmektedir. Tanıdığı ve bildiği bir adaya oy vereceğini ve yine aynı hizmetleri alacaklarını dile getirmektedir. Katılımcı 9, yerel seçimlere katılmanın önemli olmadığını düşünen bir tutum sergilemektedir. Muhtar veya belediye başkanının değişmesinin hizmetler üzerinde büyük bir etkisi olmayacağını savunmaktadır.

"Bence seçme ve seçilme hakkı çok önemli. Bu yüzden yerel seçimlere de katılmak önemli. Biz okulda çocuklara da öğretiyoruz bunları. Sınıfta seçim sandığı yapıp küçük yaşta bunun ne kadar önemli bir şey olduğunu göstermeye çalışıyoruz. Ayrıca yerel seçimler doğrudan yaşadığımız yerle ilgili. İnsan elbette şehrini, ilçesini hatta mahallesini düşünmeli ve kendisi içinde en iyi olacak şeyi seçmeli. Ben de bugüne kadar tüm seçimlere böyle düşünerek katılmaya çalıştım. Hatta memur olduğum için sandık görevliliği de yaptım. Ben yerel seçimlerin önemli olduğunu düşünüyorum." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, seçme ve seçilme hakkının çok önemli olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle yerel seçimlere katılmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çocuklara bu kavramları okulda öğretmeye çalıştığını ve sınıfta seçim etkinliğiyle öğrencilere bu önemi göstermeye çalıştığını belirtmektedir. Ayrıca yerel seçimlerin doğrudan yaşadıkları yerle ilgili olduğunu ve insanların şehirlerini, ilçelerini hatta mahallelerini düşünerek en iyi seçeneği seçmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle bugüne kadar tüm seçimlere bu bilinçle katılmaya çalıştığını ve hatta memur olduğu için sandık görevliliği yaptığını belirtmektedir. Katılımcı 10, yerel seçimlerin önemli olduğunu düşündüğünü ve bu bilinci çocuklara da aktarmaya çalıştığını ifade etmektedir. Seçme ve seçilme hakkının değerini vurgulayarak, yerel yönetimlere katılımın yerel düzeydeki kararların şekillenmesinde etkili olduğunu savunmaktadır.

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının ikinci sorusu olan "Genel seçimlere (milletvekili) katılım sizce önemli midir? Bütün genel yönetim seçimlerine katılır mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Milletvekili seçimleri önemsiz... Zaten biz kimi seçtiğimizi de bilmiyoruz. X partisi Y partisi diye oy veriyoruz. Ahmet mi seçilmiş Mehmet mi seçilmiş pek bilgimiz olmuyor. Seçimlerin formaliteden ibaret olduğunu düşünüyorum. Bugüne kadar da bütün seçimlere katılmadım. Hatta önümüzdeki seçime de katılmayı düşünmüyorum. Benim oyumun bir şeyleri değiştireceğine de inanmıyorum. Bize ne kader biçilirse hepimiz onu yaşarız. Oymuş seçimmiş bunların hepsi hikaye. Ben geçinebiliyor muyum ona bakarım. Geçim zorluğu yaşıyorsam da başka başka işlere bakarım. Bana para yetiyor. Paran varsa kral gibi de yaşarsın. Oy kullandığım zaman da en sevdiğim şartları daha iyileştireceğine inandığım kişiye bakıyorum. Zaten hep yanılıyorum. 8 senedir

pazarlarda çalışıyorum. Daha bir tane milletvekilinin gelip benimle sohbet ettiğini, derdin var mı diye sorduğunu bilmem. O yüzden de şöyle haberlere bir bakıyorum. Güzel konuşuyor dediğim adama da oy veriyorum. Takım tutar gibi desteklemek bana göre değil. Her türlü ezilen halk oluyor zaten. Bu adam iyi işler yapıyorsun diyorsun ertesi gün zam üstüne zam geliyor." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, genel seçimlerde yaşanan siyasi savaş ve ittifakların kendisini rahatsız ettiğini dile getirmektedir. Partilerin kendi çıkarları doğrultusunda politikalar öne sürdüğünü ve vatandaşları düşünmediklerini söylemektedir. Ayrıca, verilen vaatler konusunda siyasilerin samimiyetsiz ve yalancı olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle milletvekili seçimlerini de önemsiz bulduğunu ve seçimlerin formaliteden ibaret olduğunu düşünmektedir. Katılımcı 1, seçimlere katılmayı düşünmediğini belirtmektedir. Kendisinin oy kullanmanın bir şeyleri değiştireceğine inanmadığını ve hayatına dair önemli olanın geçim koşulları olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda politikacıların halkın derdini dinlemeye pek önem vermediklerini düşündüğünden, oy verirken de tesadüfi olarak oy verdiğini söylemektedir. Genel olarak Katılımcı 1, siyasi arenada yaşanan samimiyetsizlikler ve çıkar odaklı politikalar nedeniyle seçim süreçlerine olumsuz bakmaktadır. Milletvekili seçimlerini de önemsiz görerek, hayatını etkileyen önemli konuların başka alanlarda olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, siyasilerin vatandaşların gerçek ihtiyaçlarına yönelik yeterli ilgi ve samimiyet göstermediğinden şikâyet etmektedir.

"Genel seçimler belediye seçimlerinden çok daha fazla önemli. Çünkü belediye seçimlerinde küçük bir bölge üzerine fikir beyan ediyoruz. Fakat genel seçimlerde koca bir ülkenin kaderini belirliyoruz. Belediyelerin hataları kimi zaman tolere edilebilir ama ülke yönetimi söz konusu olunca durum daha farklı oluyor. Bu yüzden her genel seçimde oy kullanmaya özen gösterdim. Hatta şehir dışında olacaksam da seçim yerimi bulunduğum yere aldırdım. Ekonomiden tutunda sağlık, eğitim, hukuk tüm alanlardaki değişim genel seçimlerin ürünü olarak karşımıza çıkıyor. Yaşadığım bölgede böyle hassas davranıldığını pek düşünmüyorum. Çünkü herkes geçim derdin de ve bu geçim sorunlarının çözümünü seçimlerde görmüyorlar. Bu yüzden de insanlar siyaset konuşuyor fakat ayaküstü sohbetten öteye geçmiyor. Tabi bu söylediğim şeyler olması gerekenler. Normalde bir tane vekilin gelip hal hatır

sorduğunu da bilmiyorum. Mağazada yönetici olmama rağmen buralara bile seçim zamanları gelirler. Destek isterler fakat normal zamanda bir ihtiyaç bir sorun var mı diye sormazlar. Milletvekillerinin bu bağlamda halka bir faydası olduğunu düşünmüyorum. Sadece toplumsal değişimler noktasında bizim adımıza söz sahibi oldukları için kamuoyunun görüşlerini mecliste ifade ediyorlar. Bu da köklü değişiklikleri bir nebze de olsa engellemeye çalışmaktan başka bir şeye yaramıyor. Gönül isterdi ki daha farklı olsun. Halkın tercihleri de alınsın. Tepki gösterilen olaylar tartışılsın. En doğru olduğuna inanılan sonuç neyse o yapılsın. Fakat işleyiş böyle değil tabi. Yine de bir vatandaş olarak yaşadığın ülkenin yönetimine destek olmak, katkı sunmak, fikirlerini ifade etmek önemlidir. O yüzden de seçimlere katılmaya özen gösteririm." (Katılımcı 2)

Anthony Giddens'ın "yapılaşma kuramı"; toplumsal ilişkilerin, sosyal yapıların ve bireylerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğu, değişime açık ve dinamik bir perspektif sunan bir sosyoloji kuramıdır. Katılımcı 2'nin görüşleri, bu yapılaşma kuramı bağlamında bazı önemli noktalara değinmektedir. Katılımcı 2 genel seçimlerin önemi ve etkisine değinmektedir. Genel seçimlerin belediye seçimlerinden daha önemli olduğunu vurgulamakta ve koca bir ülkenin kaderinin belirlendiğini ifade etmektedir. Bu, Giddens'ın yapılaşma kuramındaki toplumsal yapıların ve siyasi sistemlerin etkileşiminin bir yansımasıdır. Katılımcı, genel seçimlerin ülkenin çeşitli alanlarındaki değişimi ve dönüşümü belirleyen daha geniş bir etkiye sahip olduğuna inanmaktadır.

Katılımcı 2'nin değindiği bir diğer husus siyasilerin rolü ve halkla ilişkiler konusudur. Milletvekillerinin halkla ilişkileri ve halkın sorunlarına duyarlılığını eleştirmekte ve sadece seçim dönemlerinde destek istendiğini ifade etmektedir. Bu, Giddens'ın yapılaşma kuramındaki politikacıların toplumla etkileşimi ve temsilini yansıtan bir durumdur. Siyasilerin seçim dönemlerinde daha fazla çaba gösterdiği ve vatandaşların gerçek ihtiyaçlarını düşünmedikleri, yapılaşma kuramına göre toplum ve politik süreçler arasındaki dinamik bir etkileşimdir.

Katılımcı 2 toplumsal değişim ve siyasi katılım konularına da odaklanmaktadır. Siyasi katılımın önemini vurgulayarak, vatandaşların yaşadıkları ülkenin yönetimine destek olmak ve fikirlerini ifade etmek gerektiğini belirtmektedir. Bu, Giddens'ın yapılaşma kuramındaki toplumsal değişim süreçleriyle bağlantılıdır. Katılımcı 2,

bireylerin siyasi katılımının toplumsal değişime ve siyasi süreçlerin dönüşümüne katkıda bulunduğuna inanmaktadır. Sonuç olarak, Katılımcı 2'nin görüşleri, Anthony Giddens'ın yapılaşma kuramı bağlamında toplumsal yapıların ve bireylerin siyasi süreçlerle etkileşimine ve toplumsal değişime vurgu yapmaktadır. Genel seçimlerin ülkenin kaderini belirleme gücüne dikkat çekerken, siyasilerin halkla ilişkileri ve halkın gerçek ihtiyaçlarına duyarlılığı gibi konulara eleştirel bir bakış açısı getirilmiştir. Aynı zamanda, siyasi katılımın toplumsal değişim ve dönüşüme katkı sağlayabileceğinin önemi vurgulanmıştır.

> *"Geçim sorunları olmaması için genel seçimler önemli aslında. Çünkü eskiyi hatırlayınca bugün ne kadar iyi olduğumuzu görüyorum. Eskiden hiçbir şey alamaz durumdaydık gençliğimizde… Bütün genel seçimlere katılmadım ama daha iyi şartlarda yaşamak için doğru yöneticilerin olması gerekiyor. Bu yüzden de ekmeğimizde gözü olmayan halkın yanında olan kişilerin yönetici olması lazım. Sağlık sorunları yaşadığımızda hastanelere gidemezdik eskiden hep kuyruklar olurdu, sıra olmazdı. Şimdi biraz daha iyi belki yine randevu geç veriliyor ama yine randevu buluyoruz. Bunların hepsi başa gelenlerle ilgili icraatlar. O yüzden de millet yanlısı milleti seven cebini düşünmeyen insanları seçmek lazım. He günümüzde bazı sorunlar yok mu var. Fakat geçmişteki sorunları da gördük o zamanlar daha kötüydü. Ben çocukken sağ sol olayları vardı darbeler yapılırdı, sokaklara bile çıkartmazdı babam bizi. Şimdi öyle şeyler yok en azından. Milletvekilleri gelip dert tasa sormaz. Seçim zamanları anca oy isterler. O yüzden de kimin milletvekili seçildiği bence önemli değil. O milletvekillerinin başındaki adam daha önemli. Böyle hunharca savunduğum biri yok ama iyi şartlarda kim yaşamamızı sağlayacaksa onları desteklemek lazım. Zaten bizim açıkça birini destekliyoruz dememiz mümkün değil, esnafız biz ortada olmamız daha doğru olur."* (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, genel seçimlerin ülkenin yönetimini ve yaşam koşullarını belirleyen önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu, Giddens'ın yapılaşma kuramındaki toplumsal yapılarla siyasi süreçlerin etkileşimini yansıtmaktadır. Seçimler, toplumun yönetimini şekillendiren ve toplumsal değişimi tetikleyen önemli bir mekanizmadır. Katılımcı 3, doğru yöneticilerin olmasının geçim sorunları ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu,

politikacıların halkla ilişkilerini ve siyasi süreçlerdeki etkileşimini yansıtmaktadır. Halkın ihtiyaçlarına duyarlı, milletin yanında olan, halkın çıkarlarını ön planda tutan yöneticilerin seçilmesinin toplumsal değişimi etkileyebileceği vurgulanmaktadır. Katılımcı 3, eski ve geçmiş zamanlardaki yaşam koşullarını hatırlayarak günümüzdeki iyileşmeyi vurgulamaktadır. Bu, yapılaşma kuramının toplumsal gelişim ve siyasi tercihlerle bağlantısını yansıtmaktadır. Toplumun siyasi tercihleri, sosyal yapıları ve yaşam koşullarını etkileyen bir faktördür. Katılımcı 3, milletvekillerinin seçim zamanları dışında halkla yeterince ilişki kurmadığını, dert ve tasa sormadığını ifade etmektedir. Bu durum politikacıların halkla etkileşimine dair eleştirel bir bakış açısını yansıtmaktadır. Halkın gerçek ihtiyaçlarına duyarlılık ve temsil gücü, toplumsal yapılarla siyasi süreçler arasında önemli bir etkileşimi ifade eder. Katılımcı 3'ün görüşlerinde genel seçimlerin toplumsal değişimi ve yönetimdeki değişimi etkileyen önemli bir mekanizma olduğu vurgulanmakta ve siyasilerin halkla ilişkilerine, millete duyarlılığına ve doğru yöneticilerin seçilmesine dair eleştirel değerlendirmeler yapılmaktadır.

> *"Yerel seçimler kadar genel seçimlerde önemlidir. Çünkü bütün bir ülkeyle ilgili… Mesela ben üç kuruş emekli maaşı alıyorum. Şimdi gidip iş bulayım bu maaş yetmiyor desem yaşımdan dolayı kimse bana iş vermez. Sizin gibi gençler işsiz kalıyor, beni nasıl işe alacaklar ama bu emekli maaşıyla da geçinmek zor. Genel seçimlerde başa seçtiğimiz kişilerin bu sorunları görmesi lazım. Mesela Bursa'dan milletvekili olan adamların gelip mahalleleri gezmesi bu sorunları mecliste aktarması, dile getirmesi lazım. Daha bugüne kadar bunu yapanı görmedim. Fakat yine de insaflı, vicdanlı insanların başa gelmesi lazım. Bugüne kadar çok seçime katıldım. Tüm seçimlere de katılmaya özen gösterdim. Mutlaka katılamadığım seçimler olmuştur. Malum ben tekstil işçisiydim. Bazen seçim günleri bile çalışırdık. O zamanlar katılamadığım seçimler mutlaka olmuştur. Halkın sorunlarıyla pek ilgilenmiyorlar. Biz oy vererek sadece vatandaşlık görevimizi yerine getiriyoruz. Eskide beri böyle alıştık. Seçime giderdik parmağımıza boya damlatırlardı. Onu yaptıklarında görevimizi yerine getirmiş gibi hissederdik. Böyle bir ortamda yetiştiğimiz için ben seçimlere hala değer veririm, gider görevimi yerine getiririm. Sonucu bir şeye etki etmese de bunu yapmaya devam ediyorum."* (Katılımcı 4)

Katılımcı 4 seçimlere katılmanın önemini vurgulamakla birlikte siyasi süreçlerin toplumsal yaşam üzerindeki etkisine dair düşünceleri de içeren bazı önemli noktalar üzerinde yorumlar yapmıştır. Katılımcı 4, hem yerel seçimlerin hem de genel seçimlerin önemine dikkat çekmektedir. Yerel seçimlerin, yaşadıkları yerdeki sorunların çözümünde etkili olduğunu, genel seçimlerin ise bütün ülkeyi ilgilendiren kararların alındığı seçimler olduğunu ifade etmektedir. Katılımcı 4'ün düşük bir emekli maaşı aldığını ve geçinmenin zor olduğunu dile getirmesi, ekonomik yapıların ve sosyal politikaların toplumsal etkileşimini yansıtmaktadır. Emeklilerin ekonomik zorlukları, seçilmiş temsilcilerin bu konuda duyarlı olmalarını ve sorunların mecliste dile getirilmesini gerektirmektedir. Katılımcı 4 bu bağlamda siyasetçilerin halkın sorunlarıyla ilgilenmeleri gerektiğini belirtmektedir. Halkın sesini meclise taşıyacak, çözümler sunacak ve adil politikalar uygulayacak vicdanlı ve insaflı temsilcilerin seçilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Aynı zamanda seçimlere katılarak vatandaşlık görevini yerine getirmenin önemini vurgulamaktadır. Oy kullanarak, demokratik süreçlere katılmak ve siyasi tercihini ifade etmek, toplumsal yapılarla siyasi süreçlerin etkileşimini yansıtan önemli bir eylemdir. Katılımcı 4'ün görüşleri, toplumsal yapılar ve siyasi süreçler arasındaki ilişkiye vurgu yaparak seçimlerin önemini ve siyasetçilerin halka karşı sorumluluklarını yansıtmaktadır. Katılımcı 4'ün seçimlerin, halkın sesini duyurduğu ve toplumsal değişimin gerçekleştiği önemli bir mekanizma olduğunu ifade etmesinden, katılımcının demokratik değerleri benimsediği anlaşılmaktadır.

> *"Bugüne kadar bir tane milletvekilinin gelip durum sorduğunu hal hatır sorduğunu bizimle ilgilendiğini görmedim. Biz kirin pasın içinde uğraşıp ekmek paramızı kazanıyoruz. Bu yüzden seçimlere katılmayı pek önemli de görmüyorum. Onlar daha iyi şartlarda olsun diye niye gidip onlara oy vereyim ki… Beni kimse düşünmüyorken ben de onları düşünecek değilim. Bütün genel seçimlere de bu yüzden katılmadım. Önümüzdeki seçimlere de katılmayı düşünmüyorum. Zaten halk öyle de böyle de kötü durumda olacak her zaman. Bir şeyler daha iyi olur düşüncesi bana yanlış geliyor. Sen ne istersen onu yaparsın bu hayatta. Tamirci olmak istemezsen git başka iş yap seni kimse tutmuyor. Seçimle gelenler mi bizi daha iyi şartlara taşıyacak. Hepimiz mecburi olarak çalışıp hayatta kalmaya çalışıyoruz. Bizim seçimle seçtiklerimiz daha iyi şartlarda yaşasınlar diye oy istiyorlar bizden. Bu*

yüzden de kim seçilirse seçilsin pek ilgilenmiyorum. Gidip oy da kullanmıyorum." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, siyasetçilere olan güvensizliğini ve onların halkın gerçek sorunlarına yeterince ilgi göstermediğini düşünmektedir. Kendisinin ve diğer insanların zorlu koşullarda çalışıp hayatta kalmaya çalıştığını ve seçilen temsilcilerin bu sorunlarla ilgilenmediğini ifade etmektedir. Bu nedenle, seçimlere katılmayı önemli bulmuyor ve siyasi tercihlerin hayatlarında fazla bir fark yaratmayacağını düşünerek oy kullanmaktan kaçınmaktadır. Ayrıca, genel seçimlerin de yaşam koşullarını iyileştiremeyeceğine inanarak, siyasi süreçlere olan güvenini yitirmiş durumda gözükmektedir. Bu durum demokratik katılıma olan inancın ve güvenin zedelendiğinin de bir göstergesidir.

"Aslında milletvekili seçimlerine katılmakta önemli fakat yerel seçimler kadar değil. Çünkü genel seçimlerde de hizmet almaya yönelik bir seçim yapıyoruz. Daha iyi şartlarda yaşamak için ülkeye lider seçiyoruz. Başa gelecek kişi bağlamında önemli olsa da milletvekilliği bağlamında önemli değil. Biz partiye oy veriyoruz ama milletvekili adayları kim bilmiyoruz. Zaten milletvekilleri de gelip öyle halkın içinde gezmezler. Dert tasa var mı diye sormazlar. Seçim zamanı seçim arabaları gezer. Belki es kaza dert gelirse orada milletvekili adaylarından biri el sallar halkı selamlar. Hepsi bu kadar… Ne adamı tanırız ne de ismini biliriz. Bu yüzden milletvekili seçimleri bence pek önemli değil. Ülkeye lider olarak seçtiğimiz kişi iyi hizmetler yapsın yeterli. Şimdiye kadar olan tüm genel seçimlere katılmamış olabilirim. Çünkü dediğim gibi bu seçimlerde oyumunda yereldeki kadar etkili olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden de her seçime katılmaya özen göstermiyorum. Benim derdim hizmet arayışı. Devlet işlerine de öyle pek ilgim olmadığı için seçim işlerine pek kafa yormuyorum." (Katılımcı 6)

Katılımcı 6'nın görüşleri, genel seçimlerin yerel seçimlerden daha önemsiz olduğu ve milletvekili adaylarının halkla etkileşim kurmadığı düşüncesini yansıtmaktadır. Katılımcı 6, genel seçimlerde lider olarak seçtiği kişinin ülkeye iyi hizmetler yapmasının yeterli olduğunu belirtmektedir. Milletvekili adaylarını tanımadığını ve onların halkla iletişim kurmadığını düşünmektedir. Bu nedenle milletvekili seçimlerinin önemsiz olduğunu düşünmektedir. Milletvekilleri, parlamentoda ülkenin yasalarını ve politikalarını şekillendirme görevine sahiptir. Dolayısıyla, doğru

milletvekilleri seçmek, ülkenin geleceği ve vatandaşların yaşam kalitesi açısından kritik bir etkiye sahiptir. Katılımcı 6'nın milletvekili adaylarıyla ilgili eleştiri yapması, adayların seçmenlerle iletişimini ve temsil yeteneklerini geliştirmenin önemine işaret etmektedir. Seçmenlerin adayları daha iyi tanıması ve onların politikalarını anlaması, demokratik katılım ve etkin temsil açısından önemlidir.

Katılımcı 6'nın hizmet arayışı ve devlet işlerine ilgi göstermediğini ifade etmesi, siyasi bilinç eksikliği ve siyasi süreçlere ilgisizliğin belirtisidir. Bu bağlamda, toplumun siyasi bilinç düzeyini artırmaya yönelik politika önerileri geliştirmek ve sunmak topyekûn bir toplumsal gelişim açısından önem arz etmektedir.

> *"Belediye seçimlerindeki gibi yapıyorum. Dediğim gibi yaşım ileride. Bu saatten sonra ben oy kullansam ne kullanmasam ne. Ama tabi genel seçimler bence önemli. Çünkü ülkenin başı seçiliyor. Bizim yaşlılık aylığımızdan, emekli maaşlarına, işçi maaşlarına kadar her şeyi onlar belirliyor. O yüzden daha iyi maaşlar verecek hükümetleri desteklemek önemli. Sonra bir sürü yasalar çıkıyor. Kısıtlar geliyor. Bunları yapan hep hükümet… Hükümet seçimleri belediyeden farklı o yüzden. Bak eskiden buralardan yol bile geçmezdi. Ama şimdi öyle mi… Hastaneler yapılıyor, yollar yapılıyor daha iyi şeyler oluyor. Şimdiye kadar her seçim de oy kullanmadım ama genel seçimleri daha önemli görüyorum. Benim oyum bir şeyi değiştirmez ama iyi kişilerin seçilmesi de gerekiyor. Kendini daha iyi anlatan kimselere gençler oy versin. Benim için kim gelirse gelsin yaşıyorum işte. Hastaneler falan iyi oldu ama bana da kolaylıklar oldu. Bu yüzden de hükümet seçimlerini belediye seçimlerinden daha önemli görüyorum."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7'nin görüşleri, belediye seçimlerini önemsiz bulup genel seçimleri daha önemli bulduğunu göstermektedir. Yaşlılık döneminde olduğunu ve oy kullanmasının bir değişiklik yaratmayacağını düşündüğünden, yerel seçimlerde oy kullanmaktan vazgeçmiştir. Ancak genel seçimlerin ülke yönetimini belirlediğini ve ekonomik durumlarından siyasi liderlere kadar birçok konuda etkisi olduğunu düşünerek bu seçimlere katılma gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu görüşler, bireyin yaşına ve yerel seçimlerdeki değişim algısına bağlı olarak siyasi katılım tercihlerinin nasıl şekillenebileceğini göstermektedir. Katılımcı 7'nin yaşlılık döneminde olması, oy kullanmasının bireysel düzeyde bir değişiklik yaratmasını azaltabilir. Bununla birlikte, genel seçimlerin ülke genelinde politikaları ve yönetimi belirlediği

düşüncesi, genel seçimlere katılma isteğini arttırmaktadır. Bu görüşler, yaşa göre farklılık gösteren siyasi katılım düzeylerinin önemine işaret etmektedir. Yaşlı bireyler, oy kullanmaktan vazgeçebilirken, genç nüfus siyasi süreçlere daha aktif katılım gösterebilir. Bu bağlamda, yaşlı bireylerin de siyasi süreçlere katılımını artırmak için farkındalık çalışmaları ve yönlendirici politikaların önemi vurgulanmalıdır. Ayrıca, katılımcının belediye seçimlerindeki değişimi fark etmesi ve iyileştirmelerin olduğunu görmesi, yerel yönetimlerin önemini vurgulamaktadır. Bu durum, belediye seçimlerinin toplumun doğrudan yaşadığı çevreyi etkileyen kararları içerdiğini ve halkın yaşam kalitesine doğrudan etkisi olduğunu göstermektedir.

Katılımcı 7'nin görüşleri, yaş, yerel değişim algısı ve siyasi liderlerin politikalarına dair inançlar gibi faktörlerin, siyasi katılım tercihlerini nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. Demokratik süreçlerin güçlendirilmesi için farklı yaş gruplarına ve topluluklara yönelik politika ve bilinçlendirme çalışmalarının gerekliliğini gösteren önemli bir perspektif sunmaktadır.

> *"Genel seçimlere katılmak elbette çok önemlidir. Genel seçimlerde koca bir ülkenin kaderi belirlenir. Az bir süre de değil. Seçilen hükümet seçilen görevliler ve vekiller 4-5 yıl yönetiyorlar. O 4-5 yılda neler olur neler… O yüzden genel seçimler çok önemli. Aslında genel seçimlerde seçtiğimiz vekilleri de bilmek lazım. Biz genelde seçtiğimiz vekilleri bilmiyoruz. Lidere göre partiye oy veriyoruz. Gerçi şimdi işler biraz daha farklı. Şimdi vekili ayrı, partisi ayrı, cumhurbaşkanı ayrı bir sürü uğraş oluştu. Bir de yerel seçimler ile genel seçimler aynı zamana denk gelirse daha büyük sorun. 3-4 tane zarfı oyla hepsini ayrı ayrı sandıklara at kafa karıştırıcı şeyler. Aslında bu işler daha kolay olmalı. Belli bir yaşın üstündeki insanlar bunlarla nasıl uğraşıp yapacaklar. Genel seçimler çok önemli ama işte belirli bir yaşın üstü insanlar neye kime oy verdiklerini bile bilmiyorlar bu yüzden. Ben bugüne dek tüm seçimlerde oyumu kullandım. Buranın vatandaşıyım ve elbette gidip oy kullanmam lazım. Kendi yöneticilerimi belirlerken söz hakkı sahibiyim. Bu hakkımı neden kullanmayayım ki. Bence herkes bu hakkını kullanmalı. Ama birçok insan bu hakkından feragat ediyor. Oysa ülkenin kaderini belirlemeye katkı sunuyorsun. Böyle büyük bir iş… Herkesin elini taşın altına koyması gerekli bence."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, genel seçimlere katılmanın önemini vurgulamaktadır. Genel seçimlerin, bir ülkenin yönetimini ve kaderini belirlediğini düşünmektedir ve seçilen hükümetin ve vekillerin ülkeyi 4-5 yıl boyunca yöneteceği sürecin kritik olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, seçilen vekillerin kim olduğunu bilmek gerektiğini ve liderlere göre değil, vekillerin performansına göre oy kullanmanın daha önemli olduğunu ifade etmektedir. Katılımcı 8, genel seçimlerin önemine rağmen, yaşlı nüfusun oy verme sürecini karmaşık bulabileceğini ve birden fazla ya da geçersiz oy kullanmakla ilgili zorlukları olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, yaşlı seçmenlerin oy kullanma süreçlerini kolaylaştırmak ve bilgilendirmek için yönetimlerin ve siyasi partilerin daha fazla çaba göstermesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcı 8, kendi vatandaşlık sorumluluğunun farkında olarak, oy kullanma hakkını düzenli olarak kullandığını ifade etmektedir. Bu durum bireyin katılımcı bir vatandaş olarak ülkenin yönetimine katkı sunma bilincine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, diğer vatandaşların da oy kullanma hakkını kullanmaları gerektiği görüşünü savunarak, toplumun siyasi katılımının güçlendirilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Genel seçimlerin bir ülkenin yönetimine ve kaderine etkisiyle birlikte, vatandaşların oy kullanma hakkını kullanarak demokratik süreçlere aktif katılımının gerekliliğini vurgulayan olumlu bir perspektif sunmaktadır.

> *"Bence genel seçimler yerel seçimlere göre önemli. Ama genel seçimlerde de ülkede eski çağdan kalma bir kitle var onlar belirleyici oluyor. İnternette izliyoruz sokak röportajlarını. Hala telefon soranlar oluyor. Ben bugüne kadar oy kullanmadım. Yaşım itibariyle ilk defa oy kullanacağım. Ama oy kullanırken telefona göre değerlendirme yapmam. Çünkü telefon dediğimiz şey çağın getirdiği bir şey. Artık telefonsuz hiçbir şey yapılmıyor. Derslere bile oradan giriyorlar. Randevuları oradan alıyorlar. E-devlet diye bir uygulama var her şeyi oradan yapabiliyorsun. Tabi ki telefon olacak. Telefon olmaması bir sorun olurdu. Çağ ilerledi insanlık ilerledi bunlar çağın ürünleri. Belirli bir hükümet ya da partinin ürünleri değil ki. Genel seçimler de işte bu yüzden önemli aslında. Böyle düşünen insanlar yanlış kararlar verip komple bütün ülkenin kaderini etkileyebilir. Kendi çağlarında gibi sanıyorlar her şeyi. Dolayısıyla verdikleri kararlar bizim çağımıza uygun olmuyor. Bunların tümünü düşününce genel seçimlerin ne kadar önemli olduğu görülüyor zaten. Ama milletvekillerinin pek bir işe yaradığını*

düşünmüyorum. Zaten meclise falan da pek gitmiyorlar. Televizyonlarda görüyoruz uyuyorlar mecliste… Böyle halkın içine karışayım onların fikirlerini alayım diyen de yok. Sırf milletvekilli için değerlendirmemek lazım ama bence genel seçimleri. Ülkenin başına geçecek adamları seçiyoruz diye düşünüp gidip oy vermek lazım aslında. Yoksa dediğim kuşak gidip çağa uygun olmayan işler yapabiliyorlar." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, milletvekillerinin etkili olmadığını düşündüğünü ve meclise pek gitmediklerini belirtmektedir. Bu nedenle, milletvekillerinin halkın içine karışarak vatandaşların fikirlerini alması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcı 9, genel seçimlerin ülkenin yönetimi açısından önemini vurgularken, eski düşünce kalıplarının ve çağın gerektirdiği gelişmelere uygun olmayan kararların ülkenin geleceğini etkileyebileceği endişesi taşımaktadır. Ayrıca, milletvekillerinin halkın fikirlerini daha fazla önemsemesi gerektiğini düşünmektedir. Bu görüşleriyle Katılımcı 9, demokratik süreçlere katılımın önemine dikkat çekmektedir.

"Aslında yerel seçimler ve genel seçimler gibi bir ayrım yapmamak gerekiyor. Her seçim önemlidir. Birinde yaşadığınız şehri diğerinde yaşadığınız ülkeyi belirlersiniz. Seçtiğiniz isimler de sizlerin kaderlerini belirler. Bu yüzden genel seçimlere de önem veririm ve hemen her seçime de katılım sağladım. Memur maaşlarından tutun da sağlık, hukuk, eğitim her alanda genel seçimler belirleyici oluyorlar. Genel seçimlerde çıkan sonuca göre insanların zamanla kurumlara inancı, güveni bile kalmayabiliyor. Seçme ve seçilme hakkının kıymetini bilmek gerekir diye düşünüyorum. Bu bağlamda değerlendirme yaparak seçimlere katılmak gerekiyor." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, yerel seçimler ve genel seçimler arasında ayrım yapmanın gereksiz olduğunu düşünmektedir. Her seçimin önemli olduğunu ve seçilen kişilerin hem yaşadıkları şehri hem de ülkeyi belirlediğini vurgulamaktadır. Genel seçimlerin, memur maaşlarından sağlığa, eğitimden hukuka kadar birçok alanda belirleyici olduğunu ve bu seçimlerin sonuçlarının toplumun kurumlara olan güvenini etkileyebileceğini ifade etmektedir. Katılımcı 10, seçme ve seçilme hakkının kıymetini bilmeyi önemli bulmaktadır. Bu nedenle, seçimlere katılımın demokratik bir sorumluluk olduğunu düşünerek her seçime değer verdiğini ve katılmaya özen

gösterdiğini ifade etmektedir. Genel seçimlerin, toplumun geniş bir kesimini etkileyen kararlar almasını sağlayan önemli süreçler olduğunu vurgulamaktadır.

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının üçüncü sorusu olan "Anayasal hak olarak grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak sizce bir hak arama biçimi midir?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

> *"Grevlerin ve gösterilerin düzen bozmaktan başka bir şeye yaradığını düşünmüyorum. Bugüne kadarda bir tane gösterinin işe yaradığını görmedim. Sonuçta daha kötü şeyler oluyor. Yine baştakiler ne isterse ne derse o oluyor. Demek ki gösteriymiş grevmiş hak aramaymış hepsi palavra. İşe yaramayan şeylerin peşinde koşmaya gerek yok. Çok memnun değilsen bir şeyleri değiştirmeye çalışmayacaksın. Çıkıp gideceksin. Diğerleri ne yaparsa yapsın. Birileri iyi olsun diye kendimizi de yakmaya gerek yok. Zaten kimse iyi falan da olmaz. Gösteri yapıp bağırıp çağırdığınla kalırsın. İşçiler grev yapıyor mesela. Ne gerek var ki. Zaten sizin istediğiniz gibi olmayacak. Beğenmiyorsan o işi bırak git. Başka iş bul kendine. Başka sektörde çalış. Sonra seni mimliyorlar çoluğun çocuğun da kayıtlara işleniyor. Öyle sokaklara falan dökülmeye gerek yok. Mesela esnaf odası var. Çıkar biz bunu bunu istiyoruz diye biz yazı yayınlar. Verirlerse verirler vermezlerse de ne yapalım ortalığı mı yakacağız. Esnaf odası açıklama yaptığında yine talepler dile getirilmiş oluyor zaten."* (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, grevlerin ve gösterilerin düzen bozmaktan başka bir işe yaramadığını düşünen bir görüşe sahiptir. Gösterilerin sonuçlarına dair olumlu bir örnek görmediğini ve bazı gösterilerin planlanmış olabileceğini düşünmektedir. Greve veya gösteriye katılmaktansa memnun olunmayan bir işi bırakıp başka bir iş bulmanın daha mantıklı olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca toplumsal hak arama yöntemlerini etkili bulmaz ve bu yolların sonuç vermeyeceğine inanmaktadır. Katılımcı, taleplerin meslek odaları veya yetkililer aracılığıyla dile getirilmesi gerektiğini ve şiddet içermeyen diyalog ve müzakere yollarının daha etkili olduğunu savunmaktadır.

> *"Aslında bu sorunun cevabı bence bulunduğunuz bölgeye göre değişiyor. Samimi olmak gerekirse hak aramanın faydalı bir şey olduğuna inanıyorum. Grevlerin de anayasal bir hak olarak yapılmasında sakınca görmüyorum.*

Fakat dediğim gibi bu bulunduğumuz bölgeye göre değişiyor. Daha önce de ifade ettim. Ben aslında İzmirliyim. Orada tepki yürüyüşleri ya da hak arama bağlamında yapılan gösteriler normal karşılanıyor. Yıldırım'da durum böyle değil. Burada kimsenin hak aramak için grev yaptığını, tepki yürüyüşü düzenlediğini görmedim. Hatta buradaki insanlar böyle şeyleri yapmaktan korkup çekiniyorlar. Ayıp bir şey gibi geliyor. Bizim gücümüz ne ki kimseye gücümüz yetmez diyerek kendi kendilerine bir şeylerden şikâyet edip duruyorlar ama şikâyet ettikleri şeyleri değiştirmek için bir şeyler yapmıyorlar. Dolayısıyla siyasi gösterilere katılmak İzmir'de hak arama biçimi olurken bu Yıldırım'da böyle olmuyor. Üstelik eğer ki böyle bir şey yaparsan sana da tepki gösteriyorlar. Yine de bana göre grevler ve siyasi gösteriler hak arama biçimidir. İnsanlar tepkilerini ya da isteklerini böyle dile getirebilirler. Şimdi yaşam haklarıma kısıtlama gelse ve ben bunu benim gibi düşünen insanlarla birlikte dile getirsem neden sorun olsun ki? Sadece düşüncelerimi ifade etmiş olurum ve beklentimi söylemiş olurum. Kaldı ki bu durumda bazen işe yarıyor. İşçilerin maaşına az zam yapılınca eylemler bazen sonuç verebiliyor. İyileştirme alabiliyorlar. O yüzden bence grevler hak arama biçimidir." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, hak aramanın faydalı bir eylem olduğuna inandığını ve grevlerin anayasal bir hak olarak kabul edilmesinde sakınca görmediğini ifade etmektedir. Ancak, bu tür eylemlerin etkili olup olmamasının bulunduğu bölgeye göre değişebileceğini belirtmektedir. Örneğin, İzmir'de siyasi gösterilere katılmanın hak arama biçimi olarak kabul edildiğini ve olumlu sonuçlar elde edebileceğini dile getirirken, Yıldırım'da bu tür eylemlerin kabul görmediğini ve tepkiyle karşılandığını söylemektedir. Ancak, hak arama biçimi olarak grevleri ve siyasi gösterileri olumlu ve etkili bir yol olarak değerlendiren Katılımcı 2, insanların tepkilerini ve isteklerini bu şekilde dile getirebileceklerini savunmaktadır. Bu tür eylemlerin düzen bozucu veya düzen yıkıcı olmadığını düşünmekte ve bazı durumlarda sonuç alınabileceğini vurgulamaktadır.

"Bence gösteriler falan pek işe yaramıyor. Eskiden de böyle şeyler yaşandı. Ben çocukken 9-10 yaşlarındayken kardeş kardeşi katletti bu işler yüzünden. Sokaklar karıştı en sonunda da asker darbe yaptı. Annem ev hanımıydı o zamanlar babamı korkuyla beklerdik evde. Acaba sağ salim gelecek mi diye

düşünüp dururduk. Askerler sokaklarda gezerdi komşuların evine girer arama yapardı. Yaka paça götürürdü insanları. Sözde onlarda tepkilerini dile getiriyordu. Neye yaradı ortalık kan gölü oldu. O yüzden de siyasi gösterilere katılmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Tamam belki şimdi sağ sol gibi olaylar yok ama yine de oncu buncu olayları olabilir. Zaten yapılan gösteriler de pek bir işe yaramıyor. Kim gösteri yaptı da istediği şeyi elde etti ki. Emekliler mesela geçinemiyoruz diyorlar. 3-5 kişi toplanıp açıklamalar yapıyorlar. Ne oluyor, hiçbir şey. Aslında grev, gösteri falan pek hak arama biçimi değil. Başa kim gelirse onun dediği olur. Kaderimize biraz razı olmak lazım… Memnun değilsen gider başka partiye oy verirsin. O da şansına artık. Seçilirse istediğin olur seçilmezse de başa gelen çekilir. Sokaklara dökülmek pek bir işe yaramaz. Düzenin daha da bozulmasına vesile olur hepsi bu. O yüzden de ben yanlış buluyorum. O yüzden gösterileri falan yasakladıklarında hak veriyorum. Ortalık karışana kadar gösteri yasaklansın daha iyidir." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, siyasi gösterilerin bozgunculuktan başka bir işe yaramadığına inandığını ifade etmektedir. Geçmişte yaşanan şiddetli olaylar ve çatışmaların gösterilerin tehlikeli olabileceğini gösterdiğini düşünmektedir. Siyasi gösterilere katılmayı doğru bulmaz ve gösterilerin hak arama biçimi olarak etkili olmadığını savunmaktadır. Özellikle emeklilerin açıklamalar yapmasının da bir sonuç getirmediğini örnek olarak vermektedir. Ona göre, gösteri ve grevler yerine başka partiye oy vererek istediğini elde etmeye çalışmak daha mantıklıdır. Düzenin daha da bozulmaması adına gösterilerin yasaklanmasını haklı bulmakta ve hak arama için daha olumlu yolların tercih edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

"Sokaklara dökülmeyi, gösteriler yapmayı doğru bulmuyorum. Beğenmediğin bir şey varsa sandıkta oyunu kullanarak bunu ifade edebilirsin. Sokaklara dökülmek, gösteri yapmak ülkeyi ve toplumu daha da kızıştırıyor. Birilerinin ekmeğine yağ sürmeye hizmet ediyor. Grevlerin de pek samimi olduğuna inanmıyorum. Yıllarca çalıştığım yerde sendika vardı. Sadece bizim maaşımızdan para kesmeye yaradı. Sorunlarımızı işverene karşı asla dile getirmediler. Hep işverenin yanında olmayı tercih ettiler. Biz grev yapmaya kalkışsak işimizden olurduk. Kimse de bize sahip çıkmazdı. O yüzden gösteriler ya da grevler bence hak arama biçimi değil. Hak aramak istiyorsan

mahkeme var. İş yerinde bir sorunun varsa mahkemeye gidersin dava açarsın. Hak aramak istiyorsan gösteri yapmak yerine sandığa gidersin beğenmediğin kişinin gitmesi için onun rakibine oy verirsin. Sokaklara dökülmek ya da iş durdurmak bu yüzden hak arama biçimi değil. İnsanı sadece ekmeğinden eder." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, sokaklara dökülmeyi ve gösteriler yapmayı doğru bulmadığını ifade etmektedir. Beğenmediği şeylerin çözümü için sandıkta oy kullanmayı tercih ettiğini söylemektedir. Sokak gösterilerinin ülkeyi ve toplumu kızıştırdığını ve birilerinin ekmeğine yağ sürmeye hizmet ettiğini düşünmektedir. Ayrıca grevlerin de pek samimi olmadığına inandığını belirtmektedir. Kendisinin çalıştığı yerde sendikanın asıl sorunlarına çözüm getirmediğini ve işverenin yanında olmayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Hak aramak isteniyorsa mahkemeye gitmeyi ve dava açmayı daha etkili bir yöntem olarak görmektedir. Gösteri yapmanın ve grevlerin insanları ekmeğinden etme riski taşıdığını düşünerek, bu tür eylemlerin hak arama biçimi olmadığını savunmakta ve korkularını dile getirmektedir.

"Bence bir hak arama biçimidir. Çünkü millet, madem daha iyi şartlar altında yaşasınlar diye milletvekillerine oy verip seçiyorsa kendi sorunlarını, problemlerini ve isteklerini de dile getirebilmeli. Daha az maaş alan kişiler iş bırakabilirler. Bunda bir sakınca görmüyorum. Ben çalışmıyorum, daha iyi şartlar istiyorum diyebilirler. Tabi sonucunu işsiz kalmayı da göze almaları lazım. Çünkü adam belki mesleğini çok seviyordur ama kötü şartlarda yapmak zorunda kalıyordur. Bu kişi elbette ki hakkını arayıp grevlere katılabilir. Aynı şekilde siyasi gösterilere katılmakta hak arama biçimidir. Fakat ülkemizde durum biraz farklı… Siyasi gösterilere katılanlar haklarını pek arayamıyor. Yaka paça içeri atılıyor. İşlerinden oluyor. Haklarını aramayı bırak mevcut durumlarını bile kaybediyorlar. Bu yüzden ben böyle işlere pek kalkışmam ama yapan kişiyi de sonucunu göze alıyorsa ayıplamam. İnsanların isteklerini dile getirmesi, sorunlarını söylemesi neden hak arama çabası olmasın ki… Bazen bozgunculuk yapmak için böyle şeylere kalkışanlar oluyor. Onlardan bahsetmiyorum. Onların hak arama gibi bir dertleri yok. Onların amacı başka… Ama grev yapan işçilere kızmam. Adam yıllarını o işe vermiş, İşini de seviyor. Daha iyi şartlar istiyor. Bunda bir sorun görmüyorum." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5 grevlerin ve siyasi gösterilerin hak arama biçimi olduğunu düşünmektedir. Milletvekillerine oy vererek daha iyi şartlarda yaşamayı bekleyen milletin, kendi sorunlarını ve isteklerini dile getirebileceklerini ifade etmektedir. İşçilerin daha iyi şartlar için grev yapmalarını ve haklarını aramalarını anlayışla karşılamaktadır. Ancak ülkedeki duruma göre siyasi gösterilere katılanların genellikle sonuç alamadığını ve hatta işlerinden olabileceklerini belirtmektedir. Bu yüzden kendisinin böyle eylemlere pek kalkışmayacağını ancak haklarını aramayı göze alabilenleri ayıplamayacağını ifade etmektedir. Bozgunculuk yapanlarla gerçek hak arayanların ayırt edilebileceğini söyleyen Katılımcı 5, işçilerin haklarını aramalarında bir sorun görmeyerek, taleplerinin anlaşılabilir olduğunu savunmaktadır.

> *"Aslında grevlerin ve siyasi gösterilerin pek işe yaradığını düşünmüyorum. Çünkü herkes danışıklı dövüşüyor. Haberlerde görüyoruz. Kürsüde birbirlerine atıp tutuyorlar ama daha sonra hepsi can ciğer oluyor. O yüzden de grevler ve gösteriler pek işe yaramaz bence. Ama tepkilerini dile getirdikleri ve isteklerini aktardıkları için hak arama biçimi olarak görüyorum. Sonuçta insanların rahatsız oldukları bir şeyler var ve bunları dile getiriyorlar. Bu sorunumuzu çözün diyorlar. Bu durumda net bir şekilde hakkına sahip çıkma ve hak arama biçimidir. İşe yaramasa bile insanların böyle yapmasına kızmam. Rahatsız olan sorununu elbette dile getirecek. Ben nasıl ki işyerinin önünün toz kir olmasından rahatsızsam ve dile getiriyorsam düşük maaş alan ve geçinemeyen adamın bunu dile getirmesi kadar da doğal bir şey yok. Bu duruma karşı çıkmak zaten pek akıl işi olmazdı. Çünkü yer yer bizde bazen dert yanabiliyoruz. Geçen ay 100 TL gelen elektrik faturamız bu ay 200 TL olunca ben nasıl ki zamlara isyan ediyorsam elbette kötü şartlarda olan insanlar da bunları dile getirebilirler. Bu gayet hak arama biçimidir ve karşı çıkılmamalı, insanlara da kulak verilmelidir. Yapılacak iş o insanların sorunlarını ve dertlerini çözmek olmalıdır."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, grevlerin ve siyasi gösterilerin pek işe yaramadığına inandığını çünkü paydaşların danışıklı dövüş içinde olduğunu söylemektedir. Ancak yine de grevler ve gösterilerin insanların rahatsız oldukları sorunları dile getirme ve hak arama biçimi olduğunu düşünmektedir. Tepkilerini dile getirenlerin haklarını aramalarını doğal bir hak olarak görmekte ve bu tür eylemlere karşı çıkmamaktadır. Katılımcı 6'ya göre

sorunları çözmek için insanların sesine kulak verilmeli ve dertlerinin çözümüne yönelik adımlar atılmalıdır.

> *"Ben öyle grevmiş eylemmiş bilmem. Öyle şeyler iyi değil. Devlete karşı baş kaldırılmaz. Devlet zaten herkesin iyi şartlarda olması için çabalıyor. Hükümet herkesin iyi şartlarda olmasını sağlamak için çalışıyor. Öyle şeylerden ben korkarım. Eylemler yapıyorlar da ne oluyor. Ortalık hepten karışık oluyor. Daha kötü oluyor. İçeriye atıyorlar, yaralananlar oluyor. Haberlerde bunları hep ortada… O yüzden böyle şeylere gerek yok. Ayrıca sokaklarda bağırarak hak mı aranırmış. Dilekçe yazsınlar. Arzuhalciler var gitsinler oraya şikâyetlerini yazdırsınlar mahkemelere, kurumlara versinler. Sokaklarda bağırmak nasıl hak arama olsun. Hepten çomak sokmaya çalışıyorlar düzene. Öyle olmaz ki. Bak eskiden de yaptılar böyle şeyler. Sonra ne oldu kardeş kardeşi katletti. Düzen bozuldu. Mahallede komşular birbirinin yüzüne bakmadı. Öyle grev, gösteri falan iyi sonuçlara neden olmaz. Sonra eskisi gibi daha kötü olursa bir şeyler ne olacak. Bugünleri ararız valla. Öyle kavgalar olmasın, arkadaşlıklar olsun sevgi, saygı olsun her şey düzelir. Bir şekilde geçinilir. Ben de çok az para alıyorum ama bir şekilde geçiniyorum. Öyle çok para istiyorum diye sokaklara dökülmek hak aramak değildir. Bak hekimler yaptılar. Çok para istiyoruz diye sokaklara döküldüler. Ne oldu olan bize oldu. Hastanede hizmet göremedik. Onlar çok para alabildi mi hayır. Yine olması gereken yapıldı. O yüzden bu grev, eylem, gösteri falan hak arama biçimi değil, boşa olan gereksiz bir çabadır. İyiye de hizmet etmez. Sonuçları daha kötü olur."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, grevler ve eylemlerin iyi sonuçlar getirmediğine inanmaktadır. Grevleri devlete karşı başkaldırı olarak gördüğünden doğru olmadığını düşünmekte ve her hükümetin zaten herkesin iyi şartlarda olması için çabaladığını savunmaktadır. Sokaklarda bağırarak hak aramanın yerine dilekçe yazma ve arzuhalcilere başvurma yolunu önermektedir. Grevlerin ve gösterilerin düzeni bozduğunu ve geçmişte yaşanan olumsuz olaylara sebep olduğunu hatırlatarak bu tür eylemlerin olumlu sonuçlar doğurmadığına vurgu yapmaktadır. Kendisinin de düşük gelir aldığını ancak bir şekilde geçinmeyi başardığını belirterek, sokaklara dökülerek çok para istemek yerine sevgi ve saygıya dayalı ilişkilerin daha iyi sonuçlar vereceğine inanmaktadır.

Bu nedenle grev, eylem ve gösterileri gereksiz ve olumsuz bir çaba olarak değerlendirmektedir.

> *"Bence grevler hak arama biçimidir. Ama siyasi gösteriler hakkında aynı şeyi düşünmüyorum. Çünkü grevler işçilerin daha iyi şartlarda olması için yaptıkları bir şey. Orada istedikleri şartları dile getiriyorlar. Sıkıntı yaşadıkları konuları dile getiriyorlar. Vazgeçmek yok yine çalışacağız ama şartları böyle yapın diyorlar. Destek ve çözüm bekliyorlar. Dolayısıyla bence bu bir hak arama biçimidir. Fakat aynı şeyi siyasi gösteriler için söylemek bence mümkün değil. Çünkü siyasi gösterilerde hiçbir kazanım olmuyor ki… Sokaklarda bağırıp çağırmaktan ibaret… Bir de işin sonunda gaz, cop yiyorlar. İçeri atılıyorlar, gözaltına alınıyorlar. Yani pek bir hak arama değil gibi görünüyor. Hak aramak isteyen mahkemeye gitsin. Seçimde sandıkta oy kullansın. İstemediği koşulları değiştirmek için gidip başka adaylara oy versin. Sonuçta demokrasi var ve demokrasi de istemediğin biri varsa rakibini oy verebilirsin. Seçme seçilme hakkında var. Eğer hiçbirini beğenmiyorsan kendin aday olabilirsin. Ben bir şeylerin sandık yoluyla çözülmesi tarafındayım. Öyle sokaklar çözüm yolu değil. O yüzden grev ve siyasi gösteri arasına ayrım koymak gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca siyasi gösteriler bazen bazı şeylerin daha kötüye gitmesine de neden olabiliyor. Oradan kendisine malzeme çıkartan bir siyasi lider işi başka yerlere götürebilir. Bu açıdan da gösteriler sorunlu bir şey ve hak arama biçimi değil."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, grevleri hak arama biçimi olarak değerlendirmektedir. İşçilerin daha iyi çalışma koşulları ve haklar için grev yaparak taleplerini dile getirdiğini ve destek beklediğini ifade etmektedir. Ancak siyasi gösterileri hak arama biçimi olarak görmemektedir. Siyasi gösterilerin genellikle sonuçsuz kaldığını ve sadece sokaklarda bağırmak ve çağırmaktan ibaret olduğunu düşünmektedir. Siyasi gösterilerin grevlerle aynı sonuçları doğurmadığını ve genellikle sorunları çözme konusunda etkili olmadığını savunmaktadır. Hak arama için sandıkta oy kullanmayı ve demokratik yolları tercih etmeyi desteklemektedir. Grevleri ve siyasi gösterileri ayrım yaparak ayrı değerlendirmek gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca siyasi gösterilerin bazen sorunları daha da kötüleştirebileceğini ve liderlerin siyasi malzeme çıkartabileceğini belirtmektedir.

"Grevleri destekliyorum ben. Çünkü sonuçta bir talep dile getiriliyor ve destek bekleniyor. Benim çalıştığım markette de şartlar kötüydü biz de grev yaptık. Hatta sosyal medya üzerinden de çok yankı buldu bize de destek verenler çok oldu. Şartlarımız biraz daha iyileşti. Demek ki grevler gerçekten bir hak arama biçimi ve işe yarıyorlar. Siyasi gösteriler pek olmuyor. Olsa da işe yaradığını görmedim, duymadım. Genelde kavga ve şiddet olaylarıyla sonuçlanıyor. Bu yüzden de ne kadar hak arama biçimi denilir kararsızım. Çünkü ne hak alınmış oluyor ne de sorunlar çözülmüş oluyor. Grevler biraz daha farklı ama. Grevlerde belirli bir sonuç elde edilebiliyor. Belki de ben yaşadığım için böyle düşünüyorumdur. Çünkü daha önce öyle siyasi bir gösteriye katılmadım. Ama greve katılmıştım. Tabi bunu yaparken işsiz kalmayı ve işten atılmayı göze alarak yapmıştım. Grevlerin bir de olumsuz sonuçları olabilir. İşveren doğrudan bizi kapıya da koyabilirdi. Bize toplum desteği katkı sundu." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, grevleri hak arama biçimi olarak desteklemektedir. Kendisi de çalıştığı markette şartların kötü olduğunu düşünerek ve taleplerini dile getirmek için greve katılarak destek beklemiştir. Grevlerin gerçekten hak arama biçimi olduğunu düşünmekte ve başarılı sonuçlar elde edilebildiğini vurgulamaktadır. Ancak siyasi gösterilerin pek işe yaramadığını, genellikle şiddet ve kavga olayları ile sonuçlandığını belirtmektedir. Bu nedenle siyasi gösterilerin hak arama biçimi olarak ne kadar etkili olduğuna kararsız kalmaktadır. Kendisinin grev deneyimi olumlu olmuştur, ancak grevlerin olumsuz sonuçları da olabileceğini, işverenin grev yapanları işten çıkarabileceğini ifade etmektedir. Ancak toplum desteği sayesinde grevlerin daha etkili olduğunu düşünmektedir.

"Grevleri ve siyasi gösterileri yadırgamıyorum. Hatta evet, hak arama biçimi olarak da görüyorum. Çünkü bizim meslektaşlarımız var. Atanamayan öğretmenler var. Benimle aynı işi yapıp benim aldığım paranın yarısını bile alamıyorlar. Bu insanların çıkıp bunu dile getirmesi neden hak arama biçimi olmasın ki. Bu konuda da oldukça haklılar. Yıllarca okudular ve emek verdiler. Meslektaşız ve aynı işi yapıyoruz. Ama benim aldığım paranın yarısını alamıyorlar. Dolayısıyla bunu dile getiren kişilere de destek vermek lazım. Bu kadar açık ve net olan olaylara kimse de karşı çıkmaz herhalde. Çünkü insanların emek mücadelesi aslında bu… Aynı şey emekliler için de

geçerli. Gerçekten ülke şartlarının çok altında bir maaşları var. Geçinmek onlar için gerçekten imkânsız. Onlar da haklarını aramak adına eylemler yapsa onlara da destek vermek gerekir. Böyle şeyleri yadırgamamak lazım… Şartlarının iyileşmesi belirli bir otoritenin elinde ve onlar da şartlarının iyileşmesini o otoriteden istiyorlar. Bu durumda gayet hak arama mücadelesi oluyor." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, grevleri ve siyasi gösterileri yadırgamadığını ve bunları hak arama biçimi olarak gördüğünü ifade etmektedir. Özellikle atanamayan öğretmenlerin ve emeklilerin durumlarını dile getirerek daha adil şartlarda çalışma ve yaşama taleplerini dile getirmelerinin doğal ve haklı olduğunu düşünmektedir. Meslektaşlarıyla aynı işi yapmalarına rağmen maaşlarının çok düşük olması ve geçinememeleri gerçeğini vurgulayarak, bu durumu hak arama mücadelesi olarak değerlendirmektedir. İnsanların emek mücadelesi içinde oldukları için bu tür eylemleri yadırgamamak gerektiğini ve destek verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının ilk sorusu olan "Facebook, Twitter, Instagram vb. platformlarda toplumsal konularla ilgili paylaşım yapar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Valla ne yalan söyleyeyim bazen böyle sapıklık olayları oluyor ya o zaman dayanamayıp paylaşım yapıyorum. Bir bela okuyorum. Ama onun haricinde böyle bir siyasi olaylara falan tepki vermiyorum. Orayı da izliyorlar. Takip ediyorlar. Bir şeyler yazıp başıma iş açmaya dert almaya gerek yok. Youtube'da falan çok öyle videolar falan oluyor. Sokak röportajları yapıyorlar oradakileri görmüyor musun neredeyse birbirlerine girecekler. Herkes birbirini taşlama derdinde. O yüzden zaten yapan adamlar çok olduğu için ben gerek duymuyorum. Böyle gittiğim ettiğim yerleri falan paylaşıyorum. Kısa kısa videolar oluyor Tiktok'ta onları falan izliyorum. Ama işte elektrik şu kadar zamlanmış yazıklar olsun tarzında bir paylaşım yapmıyorum. He öyle yapanlar hiç mi yok. Bir sürü arkadaşım var benim de. Markette çalışıyor asgari ücrete zam yapılınca seviniyor paylaşıyor. Sonra elektrik faturasına sigara ya zam gelince bu neye yetecek diye yine paylaşıyor. Zaten o paylaşsa da paylaşmasa da olan olacak. Boşa aslında. Benim pek umurumda da değil. Normal sigara içemezsem gider tütün alır onu içerim. Facebook'ta paylaşsam ne olacak sanki. İndirim mi yapacaklar hayır.

Ne gerek var. Olan olmuş biten bitmiş. He ama böyle torunu dedesini falan öldürüyor böyle olaylar oluyor bazen ona benim de sinirlerim bozuluyor. Yazıklar olsun diye belirtiyorum. Onun haricinde bizim paylaşımlar genelde arkadaşlarla gezmelerden sohbetlerden oluyor." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, siyasi olaylar ve tartışmalara tepki vermek yerine genellikle günlük hayatından ve sosyal etkinliklerinden paylaşımlar yapmayı tercih etmektedir. Elektrik veya diğer ürünlerdeki zamlara karşı tepki vermek yerine, bu tür paylaşımların pek bir işe yaramayacağını düşünmekte ve umursamamaktadır. Arkadaşları arasında ise bu tür olaylara tepki verip paylaşanlar bulunduğunu belirtmektedir. Ancak kişisel olarak böyle paylaşımların işe yaramayacağına inanmakta ve bunun yerine daha günlük yaşantısı ve arkadaşlarıyla geçirdiği zamanlar hakkında paylaşımlar yapmaktadır.

"Aslında tepki göstermek istediğim şeyler olmuyor değil. Sosyal medyayı da aktif olarak kullanıyorum. Çoğu zaman toplumsal olaylara yönelik tepki de göstermek istiyorum. Fakat artık her şeyi sosyal medya üzerinden kontrol ediyorlar. Mesela bir hayvana şiddet konusu varsa ya da kadına şiddet konusu varsa sosyal medyadan tepkimi ifade edebilirim. Fakat ülke yönetimine ilişkin düşüncelerimi sosyal medya üzerinden ifade edemiyorum. Çünkü genel müdürlüğe bağlı yöneticilerden biri bu paylaşımlarımı görse ve kendi fikirlerine ters şeyler olsa işimden bile olabilirim. Müdür olmaya beklerken aniden işsiz bile kalabilirim. Dolayısıyla bu sorunun cevabını bazen diyerek cevaplamam gerekiyor. Aslında bana kalırsa durum böyle olmamalı. Gelişmiş ülkelerde de bunun böyle olmadığını görmek mümkün. Fakat bizim ülkemizde bırakın işsiz kalmayı gecenin bir vakti evinizi basıp sizi karakola bile götürebilirler. Bazen istediğimiz gibi ya da düşündüğümüz gibi davranamıyoruz. Sosyal medyadan tepki gösterdiğim bir olay yüzünden bazen arkadaşım yüzüme bile bakmayabiliyor. Olayları tartışmak ve birbirimizi ikna etmeye çalışmak yerine doğrudan tavır alabiliyorlar. Bu bağlamda fikirlerimi tam olarak ifade edemesem de yine de toplumun ortak kabul gördüğü noktalara zarar veren olaylara ilişkin tepkilerimi sosyal medya paylaşımlarımla ifade ediyorum. Küçücük kız çocuklarına istismar yapıyorlar. Buna bütün toplum tepki verir, vermese bile tepki verene ses çıkartmaz. Böyle durumlar kabul edilemez ve ben de sosyal medya

hesaplarımdan tepki veririm. Fakat genellikle sosyal medya hesaplarımı arkadaşlarımla takipleşmek ve yaptığımız iş toplantılarını paylaşmak için kullanıyorum." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, sosyal medya kullanımı ve tepki gösterme konusunda çekincelerini ifade etmektedir. Toplumsal olaylara yönelik tepkilerini sosyal medya üzerinden ifade etmeyi istese de işyeri ve yöneticileri tarafından takip edildiği için düşüncelerini tam olarak ifade edememektedir. Ülke yönetimi ve siyasi konulara dair düşüncelerini açıkça dile getirmesi durumunda işini kaybedebileceğini düşünmektedir. Bu nedenle, genellikle toplumun ortak kabul gördüğü ve zarar veren olaylara tepki gösteren paylaşımlar yapmakta ve özellikle çocuk istismarı gibi kabul edilemez olaylara karşı duyduğu tepkileri sosyal medya hesaplarında ifade etmektedir. Ancak genel olarak sosyal medya hesaplarını iş toplantılarını ve arkadaşlarıyla olan etkinlikleri paylaşmak için kullanmaktadır.

"Artık herkesin Facebook'u var. Benim oğlana söyledim bana da açtı. Benim de var ama öyle siyasi şeyleri falan paylaşmam. Sadece hoşuma giden güzel resimler oluyor bazen… Bir de güzel sözler falan oluyor. Öyle şeyler paylaşıyorum. Dükkanda çalışırken fotoğraf çekiliyoruz bazen, onları paylaşıyorum. Tamamen akrabalarım ve arkadaşlarımla paylaşım yapmak için kullanıyorum. Siyasi konularda paylaşım yaparsam tepki alırım diye çekiniyorum. Çünkü herkes aynı şeyi düşünmüyor sen neden bunu paylaştın, neden böyle söyledin diye tepki verebilirler. Zaten oradan yaptığım siyasi paylaşım da neye yarayacak ki… Sadece kendimi belli etmiş olurum o kadar. O yüzden de toplumsal konularda paylaşımlar yapmıyorum." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3 kendisini, sosyal medya hesabı kullanmayı akrabaları ve arkadaşlarıyla paylaşım yapmak için tercih eden birisi olarak tanımlamaktadır. Sosyal medyada siyasi konuları paylaşmaktan çekindiğini ifade etmektedir. Bunun nedeni, herkesin aynı fikirde olmayabileceğini ve tepki alabileceğini düşünmesidir. Siyasi paylaşımların sadece kendini belli etmekten öteye bir etkisinin olmadığını düşünmekte ve bu yüzden toplumsal konularda paylaşımlarda bulunmamaktadır. Paylaştığı içerikler genellikle hoşuna giden güzel resimler ve güzel sözler olmaktadır.

"Facebook kullanıyorum. Diğerlerini bilmiyorum. Facebook'ta da sadece fotoğraflar paylaşıyorum. Arkadaşlarımla yorumlaşıyorum. Toplumsal konular ya da siyasi konular hakkında paylaşım yapmıyorum. Zaten öyle paylaşımlar yapanları da hemen içeri atıyorlar. Haberlerde görüyoruz. Gazeteciler bile paylaşım yaptı diye içeri atılıyor. Bu yaşta böyle şeyleri ben kaldıramam. O yüzden de sosyal medyada böyle konulara hiç girmiyorum. Hatta böyle paylaşımlar yapan kişileri arkadaşlığımdan çıkarıyorum. Bağ bahçe işleriyle ilgili şeyleri takip ediyorum. Köye gittiğimde eski anıların paylaşımlarını yapıyorum. Arkadaşlarımda oyun oynuyorum. Zaten pek sık kullanmıyorum. Her an elimde Facebook olmuyor. Akşamları biraz bakıyorum o kadar. Kötü toplumsal olayları görmekte canımı sıkıyor. Sayfamda böyle şeyler görmekte istemiyorum. Zaten haberlerde onlarca şey karşımıza çıkıyor. O zaman da kanal değiştiriyorum. Sosyal medyada biraz güzel şeyler görelim bari. Bu yüzden de öyle siyasi içerikler, toplumsal meseleler falan paylaşmam. İnsanların da canını sıkmak istemem." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, sosyal medya olarak sadece Facebook'u kullanmaktadır. Facebook'ta fotoğraflar paylaşmayı ve arkadaşlarıyla yorumlaşmayı tercih etmektedir. Toplumsal veya siyasi konular hakkında paylaşım yapmaktan kaçınmaktadır, çünkü bu tür paylaşımların hapse atılma ve olumsuz tepkilerle karşılaşma riskini barındırdığını düşünmektedir. Sosyal medyayı daha çok bağ bahçe işleri, eski anılar ve oyunlarla ilgili içerikleri takip etmek ve paylaşmak için kullanmaktadır. Olumsuz ve kötü toplumsal olayları görmekten kaçınarak, sayfasında olumlu ve güzel şeyleri görmek istediğini belirtmektedir.

"Açıkçası ben sosyal medyayı böyle şeyler için kullanmıyorum. Tamir ustası olduğum için çevrem ve tanıdığım çok insan var. Dolayısıyla bu kişilerle sosyal medyadan da takipleşiyoruz. Benim düşüncelerimi pek açık bilmelerine gerek olmadığını düşünüyorum. Eğer bir siyasi paylaşım yapsam beni hemen şucu bucu diye yaftalarlar. Buna ne gerek var. Zaten sosyal medyadan tepki versem ne olacak ki. Sadece klavye kahramanlığı olur. Bir işe de yaramaz. Bazen böyle kamuoyu tepkisi oluşuyor bazı olaylarda. Onların başarıyla sonuçlandığını haberlerde duyuyoruz gerçi. Ama onlarda siyasi olaylardan ziyade tüm toplumun üzerinde uzlaştığı ahlaki konularla ilgili oluyor. Zaten

bu tarz hassas konulara herkes tepki veriyor. Bu konuda sıkıntı olmaz. Fakat siyasi konular biraz daha farklı. Öyle paylaşımlar yapmanın bedelleri oluyor. Çoluğum çocuğum var. İşimde gücümde insanım. Böyle paylaşımlar yapıp kendimi riske atmakta istemem zaten. Bu yüzden de siyasi tepkiler paylaşmıyorum. Zaten bu konularla çokta ilgilenmiyorum. Kim gelirse gelsin benzer şeyler mutlaka olacaktır. Bu yüzden çözümü olmayan bir şey için bu tepkiler. Yarın başkaları başta olsa onlara da tepki verecek bir şeyler bulunur. Bende bu düşüncede olduğum için herhangi bir paylaşım yapmıyorum. İsteyen paylaşsın onlara da karşı çıkmıyorum. Bakıp, görüp geçiyorum." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, sosyal medyayı siyasi konularla ilgili tepki göstermek veya fikirlerini açıkça ifade etmek için kullanmamayı tercih etmektedir. Tamir ustası olduğu için çevresinde ve tanıdığı birçok insan olduğunu belirtmekte ve düşüncelerini açıkça ifade etmenin gerekli olmadığını düşünmektedir. Siyasi paylaşımların, kişiyi olumsuz şekilde etiketleyebileceği ve işi, ailesi veya sosyal çevresi üzerinde riskler oluşturabileceği endişesiyle siyasi konular hakkında paylaşım yapmaktan kaçınmaktadır. Ayrıca kamuoyu tepkilerinin bazı ahlaki konularda daha başarılı olduğunu ve herkesin bu tür hassas konularda tepki gösterdiğini belirtmektedir. Ancak siyasi konuların sosyal medya üzerinden çözümü olmayan bir yapıya sahip olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle, siyasi tepkilerin anlamlı bir çözüme yol açmadığını düşündüğü için bu konularda paylaşım yapmamayı tercih etmektedir. Katılımcı 5, bu görüşleriyle siyasi paylaşımlardan uzak durarak kendi işi ve sosyal çevresi üzerinde olumsuz etkileri önlemeye çalışan bir tutum sergilemektedir. Kişisel ve profesyonel yaşamının dengesini koruma ve anlamlı değişimlere katkı sağlama arasında denge kurmaya çalıştığı görülmektedir.

"Sosyal medyayı herkes gibi bende kullanıyorum. Zaten kullanmayan insan sayısı çok az. Genelde herkes her şeyi sosyal medya üzerinden ifade ediyor. Oraya yazıyor. Ben de çok hassas olduğunu düşündüğüm şiddet olaylarında, istismar olaylarında sosyal medya üzerinden tepki veriyorum. Şehit haberleri geldiğinde sosyal medya üzerinden üzüntümü ve tepkimi paylaşıyorum. Fakat bunun dışında eleştirel bir şekilde hükümete ya da başka bir partiye karşı paylaşım yapmıyorum. Terör olaylarını kınıyorum. İnfial yaratan olaylarda tepkimi dile getiriyorum. Haricen eleştirel bir şekilde kişileri ya da partileri

değerlendirmiyorum. Çünkü başıma bir iş gelmesini de istemem. Sosyal medyada verdiğin yanlış bir tepki başına bir sürü iş getirebilir. Bir sabah ansızın evime baskın düzenlenip terörist diye de suçlanabilirim. O yüzden genelde siyasi konulara girmemeye çalışırım. Çünkü böyle bir olay yaşasam bunu çevremdekilere de anlatamam. Bizim kuşağımız biraz daha teknoloji ile içli dışlı. Fakat önceki kuşaklar öyle değil. Kesin bir şey yapmıştır diye düşünürler. Çünkü onlar sadece televizyon izliyor. Sosyal medyada konuşulan konulara pek kulak vermiyor ve genç jenerasyonu da pek anlamıyor. Bende o yüzden anlatmaya çalışmıyorum. Çok hassas olan konular hariç siyasi şeyler paylaşmamaya özen gösteriyorum. Çünkü kendimi yorduğumla kalırım. Kim ne istiyorsa onu yapsın. Kim nasıl istiyorsa öyle yaşasın. Benim tepki verdiğim konular genelde herkesin tepki vereceği kadar açık ve net konular oluyorlar." (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, sosyal medyayı genel olarak kullanmakta ancak siyasi konularda eleştirel paylaşımlar yapmaktan kaçınmaktadır. Hassas konularda özellikle şiddet olayları ve istismar gibi toplumsal infial yaratan olaylarda tepkisini sosyal medya üzerinden ifade etmektedir. Ancak hükümete veya başka bir partiye yönelik eleştirel paylaşımlarda bulunmamaktadır. Bu tercihinin nedeni, olası olumsuz sonuçlardan kaçınmak ve işlerinin zarar görmemesini sağlamaktır. Katılımcı 6, özellikle yaşça büyük nesillerin sosyal medyayı anlamadığını ve böyle paylaşımların yanlış anlaşılma ihtimalinin yüksek olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle, siyasi konuları anlatmaya çalışmak yerine, daha genel ve açık konularda tepki göstermeyi tercih etmektedir. Sosyal medya üzerinden verdiği tepkilerin genellikle toplumun çoğunluğu tarafından kabul göreceği konularda olduğunu belirtmektedir. Katılımcı 6'nın sosyal medya kullanımı, kişisel ve profesyonel hayatının güvenliğini koruma altına alıp olası olumsuz sonuçlardan kaçınma düşüncesiyle dengelenmiş durumdadır.

"Facebook kullanıyorum. Öyle torunlar yardım etti bana da öğrettiler. Ama öyle bozguncu paylaşımlar falan yapmam. Arkadaşlar var böyle komikli videolar var. Onlara bakıyorum. Bir de gittiğin yerleri paylaşıyorsun. Orada görülüyor, buraya gitmiş diye. O işi yapıyorum. Ama böyle hükümete yönelik, devlete yönelir şeyler asla paylaşmam. Kaç yaşında insanım, içeri atarlar valla. Bak haberlerde anlatıyor. Şunu şunu yazmışta içeri atmışlar diye. O

yüzden eleştiri yapmam. Arkadaşlara falan beğeni yapıyorum, güzel sözler yazıyorum o kadar. Öyle hükümete yönelik ya da muhalefete yönelik paylaşım yapanlar varsa da sayfamdan çıkarıyorum. Korkarım valla sonra bir şey olur bu niye senin arkadaşın derler beni de içeri atarlar diye. Siyasi şeyleri sevmiyorum. Özel günleri kutluyorum, güzel dilekler yazıyorum. Ama öyle siyasi, toplumsal paylaşımlar yapmıyorum. Bunları neden yaparlar onu da anlamam. Ne işe yarıyor ki, kendi kendilerine oraya bir şeyler yazıp konuşup duruyorlar hepsi bu kadar. Sanki oraya yazınca bir şeyler düzelecek. Ne gereği var bilmiyorum. Hepten birbirlerine kin, öfke duymaya yarıyor. Başka da bir işe yaramaz. Bana gereksiz geliyor." (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, siyasi ve toplumsal konularda paylaşımlardan kaçınma nedeni olarak, olumsuz sonuçlarla karşılaşma korkusunu belirtmektedir. Haberlerde gördüğü bazı kişilerin paylaşımları nedeniyle hapse atıldığını duyduğundan, siyasi eleştirilere ve muhalefet yapan kişilere karşı temkinli bir tavır sergilemektedir. Ona göre siyasi ve toplumsal paylaşımların sadece olumsuz sonuçlara yol açmakta ve bu tür paylaşımların gereksiz olduğunu ifade etmektedir.

"Artık sosyal medya kullanmayan insan sayısı çok az. O yüzden ben de herkes gibi kullanıyorum. Evet bazı tepki gösterdiğim olaylarla ilgili paylaşım yapıyorum. Özellikle Twitter üzerinden tepki gösterilen olaylara daha çabuk bir çözüm yolu geliyor. Tabi tepki gösterirken ölçülü olmaya gayret gösteriyorum. Çünkü biliyorsunuz artık Twitter'dan tepki gösterdiğiniz bir olay yüzünden ceza da alabilirsiniz. İşinizden de olabilirsiniz. O yüzden daha genel konulara ilişkin paylaşım yapıyorum. Daha yüzeysel konuşuyorum Ölçülü olmaya özen gösteriyorum. Fakat sonuç itibariyle canımı sıkan olaya ilişkin birkaç satır yazı yazarım. Başkasının yazdığı bir şeyi paylaşırım. Böylece kamuoyu baskısı oluşması için ben de katkı sunmuş oluyorum. Tabi bu dediğim gibi her konuda böyle değil. Herkesin tepki verebileceği olaylara ben de tepki veriyorum. Haricinde çok ileriye gitmemeye çalışıyorum. Bu konuda çekinmiyorum desem yalan olur." (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, sosyal medya üzerinden tepki gösterdiği olaylarla ilgili paylaşımlar yapmakta ancak tepkilerini ölçülü bir şekilde ifade etmeye özen göstermektedir. Bu konuda dikkatli olmasının nedeni, sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımların olumsuz sonuçlara yol açabileceği ve hatta işini kaybetmesine sebep

olabileceğini düşünmesidir. Bu nedenle genellikle daha genel konulara ilişkin ve yüzeysel paylaşımlar yaparak kamuoyu baskısı oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Katılımcı 8 kamuoyunun da tepki verebileceği olaylarda daha cesur bir tavır sergilemekte ve bu konuda çekingen davranmamaktadır.

> *"Evet yaparım. Mesela işyerindeki şartları kötü olduğu için grev başlatan kuryelere ben de sosyal medya üzerinden destek vermiştim. Onların yanında olduğumuzu haklarını almaları gerektiğini yazmıştım. Atanamayan öğretmenlerle ilgili olan paylaşımlara da hep destek veriyorum. Bu tarz toplumu ilgilendiren konularda hak arama mücadelelerine katkı sunuyorum. Bunun gerekli olduğunu da düşünüyorum. Çünkü sosyal medyadan destek verildi mi o mesela daha kolay çözüm buluyor. Kamuoyu baskısı oluştu mu mahkemeler daha çabuk karar alıyorlar. Bu yüzden de aşırıya kaçmamak koşuluyla paylaşımlar yaparım. Önemli günlerde de paylaşımlar yaparım. Tabi belirli bir çekince olmuyor değil. Bazen başımıza bir şey gelir mi diye de korkuyorum ama bugüne dek öyle bir şey de olmadı. Zaten paylaşım yaptığım konular herkesin üzerinde anlaşabileceği kadar açık konular oluyor."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, sosyal medya üzerinden hak arama mücadelelerine destek vermektedir. Özellikle işyerindeki kötü şartlara karşı grev başlatan çalışanlara ve atanamayan öğretmenlere destek paylaşımları yapmaktadır. Toplumu ilgilendiren konularda kamuoyu baskısı oluşturmanın önemli olduğunu düşünmekte ve bu tarz paylaşımların çözümler için etkili olduğuna inanmaktadır. Katılımcı 9, paylaşımlar yaparak toplumsal konularda farkındalık yaratma çabasında olduğunu ifade etmektedir. Ancak aşırıya kaçmamak şartıyla yapılan paylaşımların bile kendisinde çekince yarattığını ve olumsuz sonuçlardan korktuğunu da ifade etmektedir.

> *"Özellikle atanamayan öğretmen arkadaşlarımla ilgili çok sık paylaşım yaparım. Okutulmayan kız çocuklarıyla ilgili çok sık paylaşım yaparım. Çünkü bunlar artık yaşadığımız bu çağda olmaması gereken konular. Ama maalesef hala böyle sorunlar yaşıyoruz. Genç arkadaşlarımızın işsizlik sorunu hala var. Özellikle üniversiteli işsizlik sayısı bir hayli fazla durumda… Böyle şeyleri bizim ülkemizde görmememiz lazım artık. Gelişmiş ülkelerde böyle şeyler olmaz. Bazı illerimizde hala ağalık sistemleri var. Böyle şeylerin olmaması gerekiyor. Dolayısıyla böyle bir haber gördüysem üstüne ufak bir*

yorum yaparak paylaşım yapıyorum. Tepkimi dile getiriyorum. Tabi bu kırıcı bir dille olmuyor. Genelde öğretici bir dil kullanmaya çalışıyorum. Sorunlara çözmek adına kuyuya bir taş atsam kardır diye bakıyorum. Tabi memur olduğumuz için bunu da çok sık yapamıyoruz. Sonuçta bizi de kısıtlayan bazı şeyler var. Fakat genel konularda gerçekten itiraz edilmesi gereken şeylere yönelik paylaşımlara da kimse bir şey demez herhalde. Bende böyle düşündüğüm için canımı çok yakan toplumsal konulara kayıtsız kalamıyorum ve paylaşımlarımı yapıyorum açıkçası." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, sosyal medyada atanamayan öğretmenler ve okutulmayan kız çocukları gibi toplumsal konular hakkında sık sık dikkat çeken paylaşımlar yaptığını ifade etmektedir. Ayrıca genç işsizlik gibi sorunlara tepki göstermektedir. Paylaşımlarında kırıcı bir dil kullanmamaya özen gösterdiğini ifade eden Katılımcı 10, daha çok öğretici bir dil ile sorunlara çözüm önerileri sunmaya çalışmaktadır. Memur olması nedeniyle bazı kısıtlamalardan dolayı daha az sıklıkla ve belirli konulara tepki verdiğini ifade etse de, toplumsal konulara kayıtsız kalamadığını ve dikkat çekmek için paylaşımlar yaptığını belirtmektedir.

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının ikinci sorusu olan "Bir dernek ya da sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerine katılır mısınız? Katılıyorsanız nedeni, katılmıyorsanız nedenini açıklar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Yok be abi, ne derneği işten başka öyle şeylere katılmaya vakit yok zaten. He olsaydı da katılmazdım. Bizim esnaf odasının toplantıları oluyor oraya bile gitmiyorum. Boş vaktimde arkadaşlarla kafede oturup çay kahve içip muhabbet ediyoruz. Ama böyle deprem falan olduğunda yok şu numaraya şunu yazıp yollayın falan demişti ya Kızılay. O sayılırsa dernek faaliyetine katılmışlığım var. Fakat böyle bir toplantıya gideyim, dernekle faaliyetler yapayım gibi bir isteğim zaten hiç olmadı. Babam falan gider öyle bizim memleketlilerin derneğine. Onlarda orada çay kahve içip sohbet ediyor zaten. Ben de arada bir uğrarım öyle. Ama hani bizim haklarımız var hukukumuz var taleplerimizi dile getirelim derneklerinden bahsediyorsan hiç işim olmaz. Daha önce de hiç böyle bir derneğe gitmedim, gitmeyi de hiç düşünmüyorum. Hem gereksiz görüyorum hem de vakit kaybı olarak düşünüyorum. Var öyle dernekler televizyonlarda görüyoruz. Biz sürü açıklama yapıyorlar, bir

yerlerde toplanıyorlar. Sonra ne oluyor hiçbir şey. Yedikleri gazla copla kalıyorlar. Bir de yerlerde sürünüyorlar. O yüzden öyle derneklerde, teşkilatlarda falan hiç işim yok." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, derneklere ve topluluklara katılmaya vakit ayırmadığını ve böyle bir isteği olmadığını ifade etmektedir. Esnaf odasının toplantılarına bile katılmadığını belirtmekte ve arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ettiğini söylemektedir. Deprem gibi acil durumlarda Kızılay'a yardım etmek dışında dernek faaliyetlerine katılmamış ve ilgi duymamıştır. Derneklerin gereksiz olduğunu düşünmekte ve televizyonda gördüğü derneklerin çoğunlukla etkisiz olduğunu, bu faaliyetlerdeki insanların taleplerinin karşılanmadığını ve sadece gaz ve copla sonuçlandığını ifade etmektedir. Bu nedenle derneklerde ve sivil toplum kuruluşlarında hiçbir bağlantısı olmadığını vurgulamaktadır.

"Yaşadığım bölgede açıkçası bunu yapamıyorum. Zaten burada böyle bir kurum var mı ondan bile habersizim. Fakat buraya taşınmadan evvel İzmir'de sokak hayvanlarına mama dağıtmak için etkinlikler yapan bir grupla çalışmıştım. Hafta sonları arkadaşlarla birlikte buluşup almış olduğumuz mamaları şehrin çeşitli yerlerindeki sokak hayvanlarına dağıtırdık. Bu etkinlik bana insan olduğumu ve yardıma muhtaç olduğunu düşündüğüm varlıklara yardım etmek için çabaladığımı hatırlatıyordu. Oldukça da keyif alırdım. Hatta bu etkinlik vasıtasıyla edindiğim birçok arkadaşlıklar da vardır. Fakat yaşadığım bu bölgede böyle şeyler yapmıyorum. Dediğim gibi böyle şeyleri yapan bir dernek kurum var mı ondan bile habersizim. Burada genelde işime odaklıyım. İşimden fırsat buldukça da arkadaşlarımla vakit geçirmeye çalışıyorum. Geçmiş tecrübemi düşünürsem sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılmanın faydalı olduğunu düşünüyorum. İnsanı hem iyi hissettiriyor hem de faydalı işlere imza atıyorsunuz. Bu sormuş olduğunuz soru bana eksikliğimi hatırlattı. Bunun için de ayrıca teşekkür ederim. Belki buralarda da böyle şeyler yapabilirim. İnsan çevresinde görmedikçe uzaklaşıyormuş. Yapmamaya katılmamaya farkında olmadan alışıyormuş. Eksikliğini sorunuz hatırlattı. Belki buralarda yapacak başka faaliyetler vardır. Böyle faaliyetlere burada hiç katılmamıştım ama en azından şimdi araştıracağım." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, önceki yaşadığı bölgede sokak hayvanlarına yardım etmek amacıyla bir grupla çalıştığını ve bu deneyimden keyif aldığını belirtmektedir. Ancak şu an yaşadığı bölgede böyle bir dernek ya da kurumun varlığından habersiz olduğunu ifade etmektedir. İşine odaklandığını ve arkadaşlarıyla vakit geçirmeye çalıştığını söyleyen Katılımcı 2, katıldığı sivil toplum kuruluşları faaliyetlerinin faydalı ve iyi hissettirici olduğunu düşünmekte ve bu tür etkinliklerin insanları bir araya getirdiğini vurgulamaktadır.

> *"Üye olduğum tek yer esnaf ve sanatkarlar odası… Ona da zorunlu olduğum için üyeyim. Yoksa ruhsat alamıyorum. Onun haricinde herhangi bir sivil toplum kuruluşu, dernek gibi üyeliklerim yok. Oralara kayıt olursam ya da faaliyetlerine katılırsam başıma türlü türlü işler gelebilir. Çünkü hep bir çatışma hali var. O yüzden de böyle şeylere katılmıyorum. Sadece kendi ekmeğimde çocuklarım ve eşimle hayatımı devam ettiriyorum. O dernek şuna bu dernek buna bağlı oluyor hep. Sonra başımıza bir iş gelir. Artık şuncu buncu diye hemen fişliyorlar. Bende bu yüzden derneklere falan üye olmam. Zaten derneklerin de pek sözü geçmiyor. Kendi kendilerine çalıp oynuyorlar. Kimsenin hakkını hukukunu savunduklarını ve kazandıklarını da görmedim. Dolayısıyla böyle şeylere katılmaya da gerek görmüyorum."* (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, sadece meslek odasına üye olduğunu ve bunun da zorunluluktan dolayı olduğunu belirtmektedir. Diğer sivil toplum kuruluşlarına ve derneklere üye olmamayı tercih etmektedir. Çünkü bu tür kuruluşlara katılmak ve faaliyetlere dâhil olmak, çatışmalı durumlara yol açabileceği ve başına sorunlar gelebileceği düşüncesiyle kendini riske atmak istememektedir. Ayrıca derneklerin etkili ve hakkaniyetli çalışmadığını düşündüğü için bu tür kuruluşlara katılmayı gereksiz bulduğunu söylemektedir.

> *"Yok, hayır. Herhangi bir derneğe ya da kuruluşa üye değilim. Böyle faaliyetlere katılmıyorum. Öyle şeylerle uğraşmak pek bana göre değil. Kıraathanede akşama kadar böyle konular konuşuluyor zaten. Biz memleketi orada kurtarıyoruz. Bir de sokaklara çıkacak faaliyetlerde bulunmaya gerek yok. Zaten hangi dernek hangi kuruluş sorun varsa çözebiliyor ki… Baştakiler ne derse o olur. Baştakileri beğenmiyorsan da sandıkta değiştirirsin. He sandıkta da değişmiyorsa demek ki genel olarak beğeniliyor demektir. O zaman da başa gelen çekilir. Mademki bu toplumun bir üyesiyiz*

toplum bunu istedi der kabul ederiz. Dernekler, kuruluşlar falan sadece aidat toplama derdinde. Emeklilerin derneği var biliyorum. Ne yapıyorlar ki, hiçbir faaliyetleri yok. Üye olsam ne olacak, üç beş sohbet ederiz, aidat veririz hepsi bu. Zaten onu ben kıraathanede arkadaşlarımla yapabiliyorum. Üstelik aidatta vermiyorum. Bir de öyle yerlere katılırsan devamlı toplantıdır, buluşmadır gidip gelmen gerekir. Bana bu da zor geliyor. O yüzden de bu tarz faaliyetlere katılmıyorum." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, herhangi bir dernek veya sivil toplum kuruluşuna üye olmadığını ve bu tür faaliyetlere katılmayı tercih etmediğini belirtmektedir. Kendi çevresinde, özellikle kıraathanelerde arkadaşlarıyla yapılan sohbetlerde zaten bu konuların konuşulduğunu bu yüzden başka bir faaliyete dahil olmanın gereksiz olduğunu ifade etmektedir. Derneklerin ve kuruluşların çoğunlukla aidat toplama konusunda aktif olduğunu, gerçekten etkili faaliyetler yürütmediklerini düşünmektedir. Ayrıca bu tür kuruluşlara katılmak için sürekli toplantılara ve etkinliklere katılmanın zorluğuna vurgu yapan Katılımcı 4, bu nedenle dernek veya kuruluşlara üye olmayı gereksiz ve zorlayıcı bulmaktadır.

"Hiç böyle faaliyetlerim yok. Herhangi bir derneğe ya da kuruluşa üye falan değilim. Zaten sabahın erken saatlerinde işe geliyoruz. Akşam evimize gidiyoruz. Bir tek Pazar günümüz var. Onda da aileme, çocuklarıma vakit ayırıyorum. Piknik falan yapmaya gidiyoruz. Hava soğuksa evde vakit geçiriyoruz. Derneklere ayıracak pek vaktim de şahsen yok. Zaten dernek işlerinde bir dünya toplantı, buluşma, etkinlik olur. Çok zaman alıcı bir şey bu… Benim de böyle bir zamanım olmadığı için derneklere katılmıyorum. Sivil toplum kuruluşları bağlamında da üye olduğum bir yer yok. Fakat Elazığ depremi sonrasında Kızılay'a mesaj göndermiştim. Eğer sayılırsa tek faaliyetim budur. Haricinde katıldığım bir yer yok. Memleket derneğine bile üye değilim. Biz Erzurumluyuz. Erzurumlular derneğine bile üye değilim. Eş, dost, akraba ile buluşmak sohbet etmek yetiyor bana. Bunlarda siyasi konulardan bağımsız olan şeyler zaten. Siyasi derneklere üye olmak insanın başına bir işte getirebilir. Böyle risklere de gerek olmadığını düşünüyorum. Derneklere ve etkinliklere de katılmıyorum." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, hiçbir dernek veya sivil toplum kuruluşuna üye olmadığını ve böyle faaliyetlere katılmadığını belirtmektedir. Gün içinde işe gidip geldiği ve ailesiyle

vakit geçirdiği için dernekler ve kuruluşlar için zaman ayırmakta zorlandığını söylemektedir. Ayrıca, siyasi konulardan bağımsız olan etkinlikler ve buluşmalarla yetinmeyi tercih etmektedir. Siyasi derneklere üye olmanın riskli olabileceğini ve bu tür risklere girmeyi istemediğini ifade etmektedir.

> *"Hayır, herhangi bir dernek ya da sivil toplum örgütüne üye değilim. Bu tarz faaliyetlere de katılmıyorum. Zaten böyle faaliyetlere katılmak için boşta olmak gerekir. Haftanın sadece bir günü izinliyim. Onda da aileme ve arkadaşlarıma vakit ayırıyorum. Dışarı çıkıyorum. Bu tarz faaliyetlere katılmıyorum. Açıkça söylemek gerekirse dernek faaliyetlerinin de bir şeye yaradığını düşünmüyorum. Bence orada toplanıp çay, kahve içip sohbet ediyorlar sadece. Bir sürü haberler okuyoruz. Çocuklara istismar olayları oluyor. Bu çocuklara sahip çıkan dernekler, vakıflar yok mu? Neden bu olaylara ciddi tepkiler vermiyorlar. Neden toplumun her kesimine bu olayları duyurmaya çalışmıyorlar. Dernek faaliyetlerinden dolayı düzelen herhangi bir olay gördüğümü hatırlamıyorum. Televizyonlarda falan tepki görüyor bazı olaylar bir de Twitter'da bir şeyler yazılınca mahkemeler kararlarını değiştiriyorlar. Onun dışında bir sürü dernek var hiçbirinin bu açılan davalara ortak olduğunu bile görmüyorum. Neden derneklere katılayım ki… Zaten katılsam da bir şeye faydası olmayan bir oluşumun içinde bulunmuş olurum. Hem vaktim yok hem de işe yarar bir faaliyet olmadığını düşündüğüm için de derneklere, kuruluşlara katılmıyorum."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, herhangi bir dernek veya sivil toplum örgütüne üye değildir ve bu tarz faaliyetlere katılmamaktadır. Haftada sadece bir gün izinli olduğunu ve o günü ailesi ve arkadaşlarıyla geçirmeyi tercih ettiğini belirtmektedir. Dernek faaliyetlerinin bir işe yaramadığını düşünen Katılımcı 6, çoğu zaman derneklerin sadece toplanıp sohbet ettiklerini ifade etmektedir. Özellikle çocuk istismarları gibi ciddi olaylara tepki verme konusunda derneklerin yetersiz kaldığını düşünmekte ve bu nedenle derneklere katılmayı gereksiz görmektedir. Tepki çekmek için Twitter gibi sosyal medya platformlarının daha etkili olduğunu düşünmekle birlikte dernek faaliyetlerine katılmanın işe yaramaz olduğunu söylemektedir.

> *"Yok, dediğim gibi böyle şeyler bana gereksiz geliyor. Üye olduğum katıldığım bir dernek ya da kuruluş falan yok. Eskiden arada bir memleket derneğine giderdik. Artık onu da yapmıyoruz. Artık hepten uzaklaştı insanlar*

birbirlerinden. Eskisi gibi dostluk, komşuluk ilişkileri falan kalmadı. Ben de gidip öyle derneklere falan katılmıyorum. Hele hele siyasi işler yapan derneklere falan hayatta katılmam. Korkarım başıma bir iş getirirler diye. Hem öyle derneklere gitsem ne yapılacağını da bilemem. Benim aklım öyle işleri. Böyle işler bana biraz erkek işi gibi geliyor. Onlar giderler derneklere ama kadınlara göre değil bence. Onların düzenli buluşmaları, toplantıları olur. Ben ayak uyduramam. Eskiden gençliğimde de böyle şeylere hiç katılmadım. Gitmedim. Hep bir başıma bir şey gelmesin diye çekindim. Zaten geçim derdi, çocuklar, ev işleri derken böyle şeyler yapmaya da fırsatımız da olmadı. Bu saatten sonra da nasıl yapayım. İş geçti artık." (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, sosyal ve siyasi derneklerin kendisi için gereksiz ve ilgisini çekmeyen yapılar olduğunu belirtmektedir. Eskiden dostluk ve komşuluk ilişkilerinin olduğunu ancak şimdi insanların birbirlerinden uzaklaştığını düşünmektedir. Ayrıca geçim derdi, çocuklar ve ev işleri ile meşgul olduğu için bu tür faaliyetlere katılacak zamanı olmadığını vurgulamaktadır.

"Üniversite yıllarımda sivil toplum kuruluşlarına üyeydim. Üniversite topluluklarıyla çalışmanın yanı sıra, Toplum Gönüllüleri Vakfı gibi kuruluşlarda da köy okullarına yardım kampanyalarına falan katılmıştım. Fakat artık böyle üye olduğum bir dernek, kuruluş yok. Sadece sosyal medya üzerinden Ahbap'ın faaliyetlerine destek veriyorum. Kan aranıyor duyurularını falan paylaşıyorum. Ama bizzat içlerine katılıp yaptığım bir faaliyet yok. Eskiden insanlara yardım etmek ve dertlerine çözüm bulmak için böyle faaliyetlere katılır ve üye olurdum. Fakat şimdi herkesin derdine yetişemeyeceğimi düşünüyorum. Bu tarz sorunların daha kurumsal yetkili mercilerce çözülmesi gerekiyor. Bir de işim gereği böyle faaliyetlere ayıracak pek vakit bulamıyorum. Zaten hafta içi her gün çalışıyorum. Haftasonu da aileme ve arkadaşlarıma vakit ayırıyorum. Dolayısıyla dernek, vakıf gibi faaliyetlere katılamam. Zaten sosyal medyada vakıfların, derneklerin yaptıkları işleri görünce bu kurumlardan da soğuyorum. Baktığınız zaman eskisi gibi değil hiçbir şey. Herkes kendi menfaatine göre çalışıyor, öyle yaşıyor. Bende o yüzden biraz daha kendi hayatıma odaklıyım. Fakat yine de dernek, vakıf faaliyetlerine katılanlara karşı çıkmam. Yadırgamam. Herkesin

kendi hayatı kendi düşünceleri ve fikirleri var. Herkes dilediği gibi faaliyetlere katılabilir." (Katılımcı 8)

Katılımcı 8 üniversite okuduğu yıllarında sivil toplum kuruluşlarına üye olduğunu ve köy okullarına yardım kampanyalarına katıldığını belirtmektedir. Ancak şu anda herhangi bir dernek veya kuruluşa üye olmadığını ifade etmektedir. Kendi işi gereği bu tür faaliyetlere vakit ayıramadığını ve hafta içi çalıştığı için hafta sonlarını ailesi ve arkadaşlarıyla geçirdiğini belirtmektedir. Ancak başkalarının bu tür faaliyetlere katılmasına karşı çıkmadığını ifade etmektedir.

"Dernek üyeliğim yok. Böyle bir faaliyete de katılmadım. Böyle faaliyetlere katılmak için vaktim yok aslında. Market işinde izin olayları az oluyor. Böyle faaliyetlerin toplumsal düzene katkı sağlayacağını düşünüyorum aslında. Sonuçta toplu olarak belirli konularda fikir beyan ediliyor. Toplu olduğu için onlara karşı çıkmak daha zor olur. Çünkü birbirlerini destekler ve birbirlerini tutarlar. Dernek faaliyetleri bu yüzden daha kolay sonuç almaya yardımcı olabilir. Fakat ben hiç öyle bir faaliyet içinde bulunmadım. Bir kuruluşa bağlı olarak tepkilerimi dile getirmedim. Yapana karşı çıkmam ama. Çünkü yararlı ve faydalı bulurum. Tabi neyi savunduklarına ya da neyi istediklerine göre değişir bu durum. Kötü bir şeyse eğer onu asla desteklemem. Dernek, parti adı altında bir sürü kötü işler yapan yerler var. Sosyal medya da görüyoruz. Öyle şeylere de karşı çıkmak gerekiyor. Bu durumda beni biraz korkutuyor. Katıldığın yerin öyle bir yer olmadığına emin olmak lazım." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, dernek üyeliği ya da sivil toplum faaliyetlerine katılmadığını belirtmektedir. İş yoğunluğu nedeniyle böyle faaliyetlere vakit ayıramadığını ifade etmektedir. Ancak toplumsal düzene katkı sağlayabileceğini düşündüğü için bu tür faaliyetlerin önemli olduğunu ve toplu olarak yapılan fikir beyanlarının daha etkili olabileceğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda, kötü amaçlarla kullanılan dernek ve parti adı altındaki kuruluşlara karşı çıkmaktan çekinmediğini ve böyle yerlere karşı dikkatli olmak gerektiğini belirtmektedir. Katıldığı yerin amaçlarına ve işleyişine dikkat ederek faaliyetlere katılmayı tercih ettiğini ifade etmektedir.

"Dernek üyeliğim yok. Memur olduğum için böyle faaliyetlere katılamam zaten. Fakat eğitimle ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarını

destekliyorum. Hem maddi destek yolluyorum hem de çalışmalarını duyurmak adına paylaşımlar yapıyorum. Yapabildiğim maksimum şey bu oluyor. Onun dışında aktif olarak kendimin katıldığı bir faaliyet yok. Öyle bir üyeliğim de yok. Fakat gönül verdiğim kuruluşlar dediğim gibi var. Onları da dışarıdan destekliyorum. Faydalı işler yapmalarına ne kadar katkı sunsam o kadar iyidir diye düşünüyorum. Bir elin nesi var iki elin sesi var demişler. Köy okullarına kitap kampanyaları olduğunda bunları da destekliyorum. İlgili adreslere ben de kitap yolluyorum. Bunlar sosyal medya üzerinden de çok fazla yapılıyor zaten. Adres açık, bilgi net olunca isteyen herkes bu faaliyete katılabilir." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, dernek üyeliği olmamakla birlikte eğitimle ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarını desteklediğini belirtmektedir. Bu tür kuruluşlara maddi destek sağladığını ve çalışmalarını duyurmak için sosyal medya üzerinden paylaşımlar yaptığını ifade etmektedir. Aktif olarak katıldığı bir faaliyeti olmasa da gönül verdiği kuruluşları destekleyerek faydalı işlere katkıda bulunmak istediğini belirtmiştir. Köy okullarına yapılan kitap kampanyalarına da katkı sağlayarak sosyal medya üzerinden destek vermektedir.

Araştırmaya Yıldırım ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının üçüncü sorusu olan "Toplumsal konularda arkadaşlarınızla ya da ailenizle tartışıp, fikir paylaşımı yapar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Yani bizim toplumda siyaset ve futbol çok konuşulur. E tabi bu yüzden aile içinde ya da arkadaşlarla bir arada olduk mu bazen böyle konular açılıyor. Ama genelde toplumsal konular burada da açılıyor. Pazar yerinde olduğumuz için bazen vatandaş fiyatlara laf söylüyor. Biz de abicim bu fiyatlar anca kurtarıyor, mazot kaç para olmuş görmüyor musun diye karşılıklı söyleniyoruz. İnsanları anlamakta mümkün değil zaten. Bize stokçu diyenler siz yapıyorsunuz bu fiyatları böyle diyenler de oluyor. Abi ben domatesin stokçuluğunu nasıl yapayım. 3 gün satamazsam 4.gün bozulmasın çürümesin diye satmak zorundayım. Hatta yumuşamaya başlayınca ederinden aşağıda fiyat yazıyorum ki millet alsın da elimizde kalmasın. Zarar etmeyelim. Pazarların kalabalık olduğuna bakma zaten. Millet sadece bakmaya geliyor. Alıcılar öyle eskisi gibi değil. Esnaflık yaptığımız için dolayısıyla böyle sohbetler bazen olabiliyor. Arkadaşlarla da konuşuyoruz bazen. Ama herkes

başka bir fikir söylediği için uzlaştığımız bir konu da olmuyor. Genel de tek uzlaşılan konu zamlar meselesi oluyor onda da zaten yapacak bir şey yok. Ama elbette fikirlerimizi samimi arkadaş ve aile ortamında biz de söylüyoruz. Genelde biz ailemle aynı düşünmeyiz. Onların yaşları biraz daha büyük malum. Çağ farkı da etkiliyor. Ama daha önce de dedim ya böyle sapıklık olayları falan oluyor ülkede bazen işte o zaman hepimiz sinirleniyoruz. Tepkilerimiz aynı oluyor." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, toplumda siyaset ve futbolun sıkça konuşulduğunu belirtmekte, aile içinde ve arkadaşlarla bir araya geldiklerinde toplumsal konuların açıldığını ifade etmektedir. Arkadaşları ve ailesiyle görüşlerinin çoğu zaman aynı olmadığını belirten Katılımcı 1, genellikle tek uzlaşılan konunun zamlar olduğunu söylemektedir. Toplumda meydana gelen ve infial yaratan olaylar konusunda ise herkesin tepkilerinin benzer olduğunu ifade etmektedir.

"Elbette yaparım. Benim babam devamlı haberleri izler. Kendisi İzmir'de. Kızım nasılsın diye aradığında bile illaki güncel siyasetle ilgili bir sohbet döner aramızda. Kendi fikirlerini ifade eder, ben de kendi fikirlerimi söylerim. Çoğu zamanda ortaklaşırız fikirlerde zaten. Birçok arkadaşımla da sohbet ederiz. Fakat çalışma arkadaşlarımla bunu yapabildiğimi söylemek mümkün değil. Daha önce de ifade ettiğim gibi çalışma arkadaşlarım tartışmak yerine tepki göstermeyi seçebiliyorlar bazen. O yüzden siyasi sohbet ya da toplumsal konulara ilişkin sohbetler genelde daha yakın arkadaşlarımla ya da ailemle oluyor. Orada güzel bir tartışma ve fikir paylaşımı oluyor. Kimse birbirine gönül koymuyor. Dolayısıyla çevremden kaynaklı olarak eskisi kadar çok yapamıyorum bu sohbetleri. Her yerin sorunu herkesin derdi herkesin odaklandığı şey farklıdır. Buralarda toplumsal konulara ilişkin fikir paylaşmak en son ihtiyaç duyulan şey… Yine de bunun yapılması gerektiğini düşünüyorum. Sonuçta insanın hepimizin fikirleri aynı olmak zorunda değil. Hepimiz birbirimizden bir şeyler öğrenebiliriz. Belki insanlar bir gün bu fikri kabul ederler ve böyle şeylerden çekinip korkmazlar." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmaktan hoşlandığını, babasıyla ve birçok arkadaşıyla bu konularda sohbet ettiğini söylemektedir. Ancak çalışma arkadaşlarıyla bu konuları konuşmaktan kaçındığını ifade etmektedir. Bunun

nedeni, çalışma arkadaşlarının tartışmak yerine tepki göstermeyi seçiyor olmasından kaynaklanmaktadır. Katılımcı 2, siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmanın önemli olduğunu çünkü insanların fikirlerinin aynı olması gerekmediğini ve birbirimizden öğrenebileceğimizi söylemektedir. Katılımcı 2'nin görüşleri, siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmanın toplum için önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konular hakkında konuşmak, insanların farklı bakış açılarını öğrenmelerine ve birbirlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca bu konular hakkında konuşmak, insanların siyasi ve toplumsal olaylara daha fazla ilgi duymalarına ve daha aktif hale gelmelerine yardımcı olabilir. Katılımcı 2'nin görüşlerine göre siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmak oldukça zor bir hal almıştır. İnsanlar, bu konular hakkında konuşmaktan çekinmekte çünkü tartışmaya girmekten veya karşı tarafın tepkisinden korkmaktadır. Ancak bu korkuların üstesinden gelmek ve siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmak önemlidir. Katılımcı 2'ye göre bu konular hakkında konuşmak, toplumumuzu ilerlemeci bir anlayışla daha iyi bir yer haline getirebilir.

> *"Ayak üstü sohbet olarak zamlar ya da vergiler falan konuşuluyor tabiki… Fakat onun haricinde siyasi olayları, toplumsal olayları pek konuştuğumuz yok. Zamların konuşulmasının nedeni de hayatımıza doğrudan etki etmesi. Çocukların masraflarının yanında elektiriğe yapılan zammı da hesap etmek zorundayız. Ben terziyim. Dükkanımda elektirikle çok işim oluyor. Ütüsü var makinası var hepsi elektrik tüketiyor. Dolayısıyla eşimle konuştuğum konu sadece faturanın ne kadar geldiği oluyor. Her şeye zam gelince doğal olarak faturalara da zam geliyor. Onun haricinde arkadaşlarımla falan böyle siyasi konular konuşmam. Siyaset konuşmayı da pek sevmem zaten. Bu sorular bana sorulana kadar da uzunca bir zamandır böyle şeyler konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Hayatın bir sürü sorunları, kaygıları ve uğraşları var. Bir de ne olmuş ne bitmiş, kim kime ne demiş gibi şeyleri konuşmaya zamanımız da yok. Yıllardan beri değişen pek bir şey de yok zaten. Biz konuşsak ne olacak… Kendi kendimize konuşmuş oluruz sadece. Bundan öte bir şeye de yaramaz. O yüzden öyle tartışma, fikir paylaşma gibi şeyler olmuyor. Sadece laf arasında bazen bazı zamlar falan geçiyor o kadar. İsyan ettiğimiz bir şey de yok zaten. Bu zamlar falan da herkese geliyor. Sadece bize de değil. Herkes nasıl*

yaşıyorsa biz de öyle yaşıyoruz. Aile içinde edilen sohbetlerde böyle siyasi, toplumsal konular olmaktan çok geçim meseleleri oluyor." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, siyasi ve toplumsal konular hakkında konuşmaktan kaçındığını söylemektedir. Çünkü bu konuların hayatını doğrudan etkilemediğini ve konuşmanın bir faydası olmadığını düşünmektedir.

"E tabi, bizim ülkede siyaset ve futbol konuları çok konuşulur. Şimdi bizim yaş grubu da malum başka işimiz de yok ne yapacağız. Kıraathanede arkadaşlarla oturduğumuzda siyasi sohbetler açılıyor. Ben şahsen pek sevmiyorum. Çünkü güzel hiçbir şey yok. Hep moral bozucu konular oluyor. Ama yine de konu açılınca konuşuluyor. Durum böyle olunca da ben de üç beş kelam ediyorum. Bizim konuştuğumuz konular genel de ekonomi üzerine oluyor. Daha doğrusu zamlar, geçim sıkıntısı, faturalar, market alışverişi ve pahalılık üzerine bir şeyler söylüyoruz işte. Bizimkisi vakit öldürmek… Söylediğimiz şeyler kendi kendimize yaptığımız sohbetten ibaret. Bazı arkadaşlar da laf olsun diye konuşuyor. Bir sürü adam var bir sürü parti var madem tercihin değişmeyecek niye şikayet edip duruyorsun. Moralimizi bozuyorsun başka bir işe yaramıyor. Dolayısıyla bizim sohbetlerimiz boş muhabbet. Öyle fikir beyan etmekle bir şey olmuyor. Zaten açık açık fikrimizi beyan etmeye bile korkar olmuşuz. Üstü kapalı şeyler söyleyip geçiyoruz işte. Aile içinde daha samimi bir ortam oluyor. Ama böyle şeyleri konuşmayı sevmediğimiz için de uzatmıyoruz." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, arkadaşlarının siyasi şikâyetlerine rağmen yine de aynı partiye oy verdiğini gözlemlediğinden, fikir beyan etmenin pek bir işe yaramadığını düşünmekte ve sohbetlerin gereksiz olduğunu ifade etmektedir. Aile içinde daha samimi bir ortam olmasına rağmen siyasi ve toplumsal konuları konuşmayı pek sevmediklerini belirtmektedir. Siyasi ve toplumsal konuların tartışıldığı ortamlarda bazı insanların tutarsız davranışlar sergileyebileceğini ve bu nedenle fikir beyanının pek etkili olmadığını vurgulamaktadır. Aynı zamanda Katılımcı 4, bu tür konuşmaların moral bozucu olduğunu düşündüğünden, bu tür sohbetlerden uzak durmayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Bu görüşler, toplumda siyasi ve toplumsal konuların tartışılmasının algılanma biçimini ve etkili iletişimin önemini vurgulamaktadır.

"Şimdi biraz esnaf gibi olduğumuz için bizim dükkâna çok çeşit insan geliyor. Bu kişilerle ayaküstü de olsa mutlaka siyasi konular açılıyor. Fakat ben genelde sessiz kalmayı ya da yorum yapmamayı tercih ederim. Ama adamlar anlatırlar dinlerim. Tepki de vermem, kendi kendine konuşuyor diye düşünürüm. Çünkü gerçekten de öyle sadece kendi kendilerine konuşuyorlar. Başka bir şeye yaramıyor. E malum bizim millette çok seviyor böyle şeyler konuşmayı o yüzden de sormuşsun gibi fikrini söylüyor. Ama ben genelde böyle konulara pek girmemeye çalışıyorum. Aile içinde de böyle şeyler hiç konuşulmaz. Çocuklarım küçük zaten. Biri ilkokulda diğeri de ortaokulda. Böyle şeyleri pek anlamazlar. Eşim de konfeksiyonda çalışıyor. O da pek anlamaz böyle siyasi şeylerden. Dolayısıyla akşamları yemek sonrası televizyonun karşısına geçer, çay demler bir şeyler izleriz. Böyle memleket konuları, siyasi konular, toplumsal olaylar pek konuşmayız. Zaten az biraz televizyon izledik mi gün bitiyor. Bir de bunları konuşacak vakit kalmıyor ki. Aile içinde de sevmediğimiz konular olduğu için hiç gündemimizde böyle konular olmaz. Faturaları konuşuruz, hafta sonu ne yapsak diye konuşuruz, gündelik rutinleri konuşuruz. Toplumsal konuları herkes yeterince konuşuyor zaten. E bari biz konuşmayalım. Biz de bir şeyler söylemeyiverelim. Yeterince kaos ve kargaşa var. Bizim aile içinde böyle şeyler konuşulmaz." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, siyasi ve toplumsal konularda konuşmaktan kaçındığını söylemektedir. Çünkü bu konuların ailesi için önemli olmadığını ve konuşmanın bir faydası olmadığını düşünmektedir. Katılımcı 5, bir esnaf olduğunu ve dükkanına gelen insanlarla siyasi konularda konuşmak zorunda kaldığını ancak, bu konuşmalara katılmamayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Katılımcı 5, siyasi ve toplumsal konularda konuşmaktan kaçınmasının nedenini; bu konuların ailesinin ilgi alanlarını içermemek, ailenin tartışmaya girmesine neden olmak, ailenin huzurunu bozmak şeklinde açıklamaktadır. Katılımcı 5, siyasi ve toplumsal konuların, ailenin günlük yaşamını olumsuz etkilediğini düşünmekte ve bu nedenle, bu konuları konuşmaktan kaçınmaktadır.

"Yaşımız itibariyle bizim jenerasyon böyle şeyleri konuşmayı pek sevmiyor sanki. Benim arkadaşlarım siyasi konuları konuşmayı pek sevmezler. Ailemde böyle aslında… Aile içinde ya da arkadaş ortamında tüm toplum tarafından

tepki görmüş konular açılır, üzerine bir iki fikir beyan edilir ve sohbet sonlanır. Onun dışında siyasi konular pek konuşulmaz. Toplumsal konularda da konuştuğumuz şeyler sohbetten öteye gitmez. Bugüne kadar da şikayetçi olduğu şeyler için açıkça bir faaliyet içinde olan birisini de görmedim. Sadece dilinde her şey... Bir şeyleri konuşur söyler ama düzeltmek adına da bir şeyler yapmaz. Dolayısıyla konuşsak bile bu konular sohbetten öteye gitmiyor. Tam bir fikir paylaşımı olmaktan ziyade bilindik şeyleri birbirimize aktarıp duruyoruz aslında. Çünkü fikir paylaşımı demek karşı fikirlerinde birbiriyle yarışması demektir. Biraz daha öğretici bir şey olur tartışmak. Fakat biz hep bilindik şeyleri birbirimize aktarıyoruz. Birbirimizden öğrendiğimiz pek bir şey olmuyor. Dolayısıyla da buna tartışma yapıyoruz, olayları değerlendiriyoruz, çözüm önerileri sunuyoruz falan demek hata olur aslında." (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, siyasi ve toplumsal konuların, onun için önemli olmadığını düşünmekte ve bu nedenle bu konuları konuşmaktan kaçınmaktadır. Katılımcı 6'nın görüşleri, siyasi ve toplumsal konuların insanların ilgi alanlarına göre değişebileceğini ortaya koymaktadır.

"Yok öyle konuştuğumuz bir şey yok aslında ama böyle faturalar falan yüksek gelince, marketteki fiyatlar artınca nasıl geçineceğiz diye konuşuluyor bazen. Onun haricinde toplumsal işler ya da siyasi şeylerin konusu pek geçmiyor. Benim neci olduğum belli olmasın diye kendini açıkça söyleyemiyor. Böyle herkesi etkileyen konularda mesela peynir fiyatları falan çok arttı onları konuşuyoruz. Çünkü onları konuşurken şuncu buncu diye bir şey olmuyor. Herkesi etkiliyor. Ne olacak bu fiyatlar bu kadar parayla bunları nasıl alacağız. Biraz daha kendimizi kısmak lazım, harcamalarımı azaltmamız lazım diyoruz. Çünkü yoksa geçim zor. Domates, patates bile alsan yaşlılık aylığı hemen bitiyor. Allahtan kiramız yok bizim. Bir de kiramız olsa ne yapardık. Daha da zorlanırdık. Komşularla böyle şeyler konuşuluyor. Evde de haberlerde böyle zamlar falan çıkınca şimdi ne yapacağız diye düşünüyoruz. Evde de benzer konular konuşuluyor. Aslında konuşulan konular hep geçim sıkıntılarıyla ilgili oluyor. O da doğrudan bizimle ilgili olduğu için bizi etkilediği için laf lafı açıyor bir şeyler söyleniyor." (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, ailesiyle ve komşularıyla günlük hayatlarında yaşanan ekonomik zorluklarla ilgili konuştuğunu ifade etmektedir. Faturaların ve market fiyatlarının yükselmesi gibi mali konuların hayatlarını doğrudan etkilediği için bu konuların daha sık gündeme geldiğini söylemektedir. Toplumsal ve siyasi konuların ise genellikle üstü kapalı ve çekingen bir şekilde konuşulduğunu belirtmekte, herkesin farklı görüşlere sahip olması ve korku faktörünün etkili olması nedeniyle açıkça fikir beyan etmeyi tercih etmediğini ifade etmektedir. Katılımcı 7'nin görüşleri, toplumda ekonomik sıkıntıların ve fiyat artışlarının günlük yaşam üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır. Ayrıca toplumsal ve siyasi konuların hassas bir konu olduğunu ve herkesin farklı düşünceleri nedeniyle açıkça konuşmaktan çekindiğini göstermektedir.

> *"Evet, arkadaş ortamında ya da aile ortamında toplumsal konular ya da siyasi konularla ilgili şeyler bazen konuşulur. Böyle durumlarda herkes kendi fikrini ifade eder. Fakat kendi fikrimizi ifade ederken biraz daha üstü kapalı ve ölçülü oluruz. Ya çok ciddi tepkiler görebiliyorsunuz ya da arkadaşlıklar bozulabiliyor. Birbirimizle ölçülü bir şekilde fikirlerimizi ifade ederek tartışırız. Yaşanan ya da karşı olduğumuz olaylara yönelik konuşuruz. Herkes birbirini dinler ve kendi inandığını yapmaya devam eder. O yüzden de ortada bir sorun olmaz. Ama dediğim gibi çoğu zaman bu üstü kapalı bir şekilde devam eder. Böyle olması daha iyi zaten... Diğer türlü gereksiz yere kalp kırgınlıkları oluyor. İnsanlar birbirini üzmüş kırmız oluyorlar. Ama böyle olunca konuşulmuş ve geçmiş gitmiş oluyor."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, arkadaş ve aile ortamında toplumsal ve siyasi konuların konuşulduğunu belirtmektedir. Ancak herkesin farklı düşüncelere sahip olabileceğini ve tartışmaların olabileceğini düşündüğü için fikirlerini ölçülü bir şekilde ifade etmeyi tercih ettiğini ifade etmektedir. Açıkça söylemek yerine üstü kapalı ve ölçülü bir şekilde ifade edilen fikirlerle tartışmaların devam ettiğini ve böylece gereksiz kalp kırgınlıklarının önüne geçildiğini söylemektedir. Bu şekilde konuşmanın, insanların birbirini anlamasına ve iletişimlerin daha sağlıklı ilerlemesine yardımcı olduğunu düşünmektedir.

> *"Gerek sosyal medya üzerinden olsun gerek aile ve arkadaş ortamında bu tarz toplumsal konular mutlaka açılıyor. E tabi konu açılınca insanda fikirlerini dile getirmek istiyor. Fakat özellikle tartıştığımız özellikle açtığımız*

konular olmuyor bunlar. Laf arasında toplumda yaşanan bir olay gündeme gelirse öyle fikir beyan ediyoruz. Fikirlerini çatıştıramıyorlar. Birbirlerine bir şeyleri öğretemiyorlar. Hemen kavgalar gürültüler çıkıyor. İnsanlarda bundan kaçmak için genelde susmayı tercih ediyorlar. Ama benim arkadaş ortamımda ve ailemde fikirlerimizi ifade ederiz. Tabi çok ileriye gitmeden yaparız bunu. Kırıcı olmamaya da özen gösterdiğimiz için biz bir sorun yaşamıyoruz. Zamlar genelde gündem de oluyor. Ya da işsizlik konuları açılabiliyor. O zaman biz olsak şöyle yapar böyle yapar bu sorunu düzeltirdik gibi konuşabiliyoruz. Fikirlerimizi birbirimizle paylaşabiliyoruz. Tabi önceliğimiz bu değil ama. Genelde sohbet muhabbet gündelik hayat üzerinden ilerliyor. Zaten gündelik hayatın uğraşları ve zorluklarının yanında toplumsal konular ikinci planda kalıyor. Önce kendi sorunlarını çözmesi gerekli insanın bence… Yoksa başkalarını da düzeltmeye kalkınca işler daha da karışıyor. Yine de bu sohbet arasında konuşmaya engel değil tabi. Laf lafı açınca konular kendi kendine oralara gidiyor zaten." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, sosyal medya, aile ve arkadaş ortamında toplumsal konuların sıkça konuşulduğunu belirtmektedir. Ancak insanların açıkça fikir beyan etmeye korktuğunu ve çatışmalardan kaçmak için genellikle susmayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Kendi arkadaş ortamında ve aile içinde ise fikirlerin özenli bir şekilde ifade edildiğini ve tartışmaların kavgaya dönüşmediğini vurgulamaktadır. Zamlar ve işsizlik gibi konuların sıkça gündeme geldiğini ve bu tür konularda fikirlerin paylaşılabildiğini belirtmekle birlikte, genelde gündelik hayatın sorunlarının öncelikli olduğunu ve toplumsal konuların ikinci planda kaldığını ifade etmektedir. Toplumsal konuların genellikle günlük sohbetler sırasında ortaya çıktığını ve bu konuların kendi akışları içinde konuşulduğunu söylemektedir.

"Arkadaşlarımla ve ailemle elbette fikir paylaşımında bulunuruz. Meslektaşlarımla da bu tarz konuları konuşuruz. Biz öğretmeniz ve aslında işimiz bir toplum dizayn etmek. Dolayısıyla aslında işimizin bir parçası... Bizim birbirimizle fikir paylaşmamız kadar doğal bir şey yok. Biz birbirimizle fikir paylaşıp kendimizi geliştireceğiz ki başkalarına da faydalı olabilelim. Tabi bunu yaparken de güzel bir dille ve kırıcı olmadan yapmaya çalışıyoruz. Toplumsal konular, siyasi konuları aramızda güzel bir dille tartışıyoruz. Bu aile içinde de böyle arkadaş ortamında da böyle oluyor. Bunu yapmaktan da

çekinmemek lazım... Çevremde bunu yapmaktan çekinen korkan insanları görüyorum ama. O da günümüzde çok yayıldı. İnsanlar artık bir şeyleri yapmaktan konuşmaktan korkabiliyorlar. Bu sorunları da çözmek lazım aslında… Fakat bu sorunları çözmek artık çok büyük emek istiyor. Fikirleri beyan etmek tartışmak konuşmak aslında sorun olmamalı." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, arkadaşlarıyla, ailesiyle ve meslektaşlarıyla toplumsal ve siyasi konuları güzel ve yapıcı bir dille tartışmaktan çekinmediğini ifade etmektedir. Öğretmeni toplumu dizayn etmenin bir parçası olarak gördüğünden dolayı fikir paylaşımının doğal olduğunu düşünmektedir. Fikirlerin paylaşılması ve tartışılmasının insanların gelişimi ve başkalarına fayda sağlamaları için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bunun yaparken kırıcı olmamaya özen gösterdiklerini söylemekte ve bu tür konuşmaların aile içinde ve arkadaş ortamında da gerçekleştiğini belirtmektedir. Ancak, çevresinde toplumsal sorunları dile getiren konuşmalardan çekinen ve korkan insanları gördüğünü dile getirmekte ve bu durumu bir sorun olarak görmektedir. Tartışmak, konuşmak ve fikir beyan etmenin sorun olmaması gerektiğini düşünmekte ve bu tür engellerin çözülmesi gerektiğini belirtmektedir.

5.4.1 Yıldırım ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer

Bursa-Yıldırım bölgesindeki bireylerin "seçimlere katılıma atfedilen değer" teması "Değişim Etkisi ve Başarılı Sonuç" ve "İnanç ve Umut Eksikliği" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.1'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Seçimlere Katılıma Atfedilen Değer	Değişim Etkisi ve Başarılı Sonuç	Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 4 Katılımcı 8 Katılımcı 10	5
	İnanç ve Umut Eksikliği	Katılımcı 1 Katılımcı 5 Katılımcı 6 Katılımcı 7 Katılımcı 9	5

Şekil 5.1: Yıldırım ilçesinde bireylerin seçimlere katılıma atfettikleri değer.

Bu araştırmada toplanan veriler analiz edildiğinde bireylerin seçimlere katılım durumuna iki farklı değer atfettiği görülmüştür. Bunlardan ilki seçimlerin önemli

olduğu ve belirli bir değişim yaratmada etkili olduğudur. Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan katılımcıların yarısı seçimlerin önemine vurgu yapmış, seçimlerdeki tutumun istendik yönde sonuç vereceğine ve memnun olmadıkları bir durum varsa buna yönelik değişimi gerçekleştireceğine olan inançlarını ifade etmişlerdir. Kültürel etkinliklerin düzenlenmesinde yerel seçimlerin öneminin vurgulandığı görülmektedir. Kültürel etkinliklerin bireyleri birbirine bağlayan ve kaynaştıran bir etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Farklı iki yerin kıyaslamasını yapan Katılımcı 2 bu konuda şunları söylemektedir:

> *"Ben İzmirliyim fakat işim gereği Bursa'ya taşındım. Yaşadığım ilçede seçim işlerine pek önem verildiğini sanmıyorum. Yıldırım'da pek bir kültürel etkinlik olmuyor. İzmir'de hep konserler olurdu. Arkadaşlarımızla o konserlere gidip güzel vakitler geçirirdik. Üstelik bu konserleri belediyeler yapardık ve ücretsiz olurdu. Burada bu durumları pek göremiyorum."* (Katılımcı 2)

Araştırmada bireylerin seçimlerin önem derecesini ifade ederken mevcut durumu geçmiş dönemlerle kıyasladıkları görülmüştür. Geçmiş dönemlerle bugünü kıyaslayan Katılımcı 3 seçimlerin ekonomiyle olan bağını şu şekilde ifade etmektedir:

> *"Geçim sorunları olmaması için genel seçimler önemli aslında. Çünkü eskiyi hatırlayınca bugün ne kadar iyi olduğumuzu görüyorum. Eskiden hiçbir şey alamaz durumdaydık gençliğimizde… Bütün genel seçimlere katılmadım ama daha iyi şartlarda yaşamak için doğru yöneticilerin olması gerekiyor. Bu yüzden de ekmeğimizde gözü olmayan halkın yanında olan kişilerin yönetici olması lazım."* (Katılımcı 3)

Seçimlerin öneminin genel ölçekli değerlendirilmesinden ziyade yerel ölçekli değerlendirildiği ve yaşantının devam ettirildiği bölgede katılımcının kendisi için ideal şartlarda yaşam arayışına yönelik değer atfedildiği görülmektedir. Çevresel düzenin tesisi ve yaşam alanının hijyeni açısından seçimleri değerlendiren Katılımcı 4 şunları ifade etmektedir:

> *"Adaya oy verilmeli ki yaşadığımız yeri daha da güzelleştirebilecek birisi başa gelsin. Ama partiye göre oy verince bu işlerden hiç anlamayan birini aday gösteriyorlar ve o seçilmiş oluyor. Sonra da mahallede elektrik yok,*

çöpler toplanmadı vs. sorunlar oluşuyor. Çünkü kendisini bu konuda göstermemiş, projelerini sunamamış bir adamı sırf belirli bir partinin adayı diye seçersen olacağı böyle olur. Bilinçsizce davranmamak gerekiyor. Yaşadığın yer güzel olsun, huzur olsun istiyorsan adaya göre oy vermen gerekir." (Katılımcı 4)

Bireylerin seçimlere atfettiği değeri ve önemi belirleyen etkili faktörlerden birisi de geleceğe yönelik kaygı ve geleceğin huzur içinde yaşanılması beklentisidir. Bu konuda Katılımcı 8 ve Katılımcı 10 şunları söylemektedir:

"Seçimlere katılmak elbette çok önemlidir. Koca bir ülkenin kaderi belirlenir. Az bir süre de değil. Seçilen hükümet seçilen görevliler ve vekiller 4-5 yıl yönetiyorlar. O 4-5 yılda neler olur neler… O yüzden genel seçimler çok önemli. Aslında genel seçimlerde seçtiğimiz vekilleri de bilmek lazım." (Katılımcı 8)

"Memur maaşlarından tutun da sağlık, hukuk, eğitim her alanda seçimler belirleyici oluyorlar. Seçimlerde çıkan sonuca göre insanların zamanla kurumlara inancı, güveni bile kalmayabiliyor. Seçme ve seçilme hakkının kıymetini bilmek gerekir diye düşünüyorum." (Katılımcı 10)

Araştırmada seçimlerin önemine ilişkin ikinci görüş ise değersiz ve gereksiz olduğu yönündedir. Bu konudaki temel görüşler seçimlerin geleceğe yönelik bir değişim yaratmadığından kaynaklanmaktadır. Başka bir deyişle geleceğe yönelik seçime dayalı bir değişiklikten umudu olmayan bireyler içinde bulundukları inanç eksikliğini fikirleriyle yansıtmışlardır. Araştırmaya konu olan katılımcıların yarısı umut ve inanç eksikliğini fikirleriyle ifade etmektedir. Bu konuda Katılımcı 1 şunları ifade etmiştir:

"Seçimlerin formaliteden ibaret olduğunu düşünüyorum. Bugüne kadar da bütün seçimlere katılmadım. Hatta önümüzdeki seçime de katılmayı düşünmüyorum. Benim oyumun bir şeyleri değiştireceğine de inanmıyorum. Bize ne kader biçilirse hepimiz onu yaşarız. Oymuş seçimmiş bunların hepsi hikâye." (Katılımcı 1)

Araştırmaya göre seçmen niteliklerine sahip katılımcıların içinde bulundukları umutsuzluk ve inanç eksikliğinden kaynaklı pragmatik bir sonuç göremedikleri için seçimlere katılımı da önemsemedikleri görülmektedir. Bu konuda Katılımcı 5 ve Katılımcı 9 şunları ifade etmektedir:

"Seçimle gelenler mi bizi daha iyi şartlara taşıyacak. Hepimiz mecburi olarak çalışıp hayatta kalmaya çalışıyoruz. Bizim seçimle seçtiklerimiz daha iyi şartlarda yaşasınlar diye oy istiyorlar bizden. Bu yüzden de kim seçilirse seçilsin pek ilgilenmiyorum." (Katılımcı 5)

"Milletvekillerinin pek bir işe yaradığını düşünmüyorum. Zaten meclise falan da pek gitmiyorlar. Televizyonlarda görüyoruz uyuyorlar mecliste… Böyle halkın içine karışayım onların fikirlerini alayım diyen de yok." (Katılımcı 9)

Bireylerin içinde bulundukları inanç ve umut eksikliğinin başlıca nedenlerinden biri olarak seçilmek için aday olan yöneticilerin vatandaşa yabancılaşmalarını söylemek mümkündür. Bu konuda Katılımcı 6 şu görüşleri ifade etmektedir:

"Milletvekilleri gelip öyle halkın içinde gezmezler. Dert tasa var mı diye sormazlar. Seçim zamanı seçim arabaları gezer. Belki es kaza denk gelirse orada milletvekili adaylarından biri el sallar halkı selamlar. Hepsi bu kadar…" (Katılımcı 6)

Yine aynı şekilde yöneticilerin seçmen kitlelerine yabancılaşmasını ve dolaylı olarak seçmenin de sandığa yabancılaşıp, demokratik sistemde kendisini etkisiz bir eleman olarak görmesini Katılımcı 7 şu şekilde ifade etmektedir:

"Zaten hep seçim zamanı gelip kapı çalarlar. Kaşık, önlük vb. şeyler dağıtırlar. Onun haricinde kimse gelip bir şeye ihtiyacın var mı diye de sormaz. Ben neden seçime gitmekle uğraşıyorum ki. Hem bir kişinin oyuyla ne olacak. Zaten kazanan yine kazanacak. Dolayısıyla seçime çok önem vermiyorum." (Katılımcı 7)

Bu araştırmanın bulgularında seçimlere katılıma atfedilen değerin eşit ölçüde önemli ve önemsiz olarak görüldüğü belirlenmiştir. Katılımcıların yarısı seçimlere yönelik geleceğin değişimi bağlamında önem atfetmekte iken diğer yarısı umutsuzluk ve değişim inançlarını kaybetmeleri bağlamında önem atfetmemektedir. Umutsuzluğun en temel nedeni olarak yöneticilerin seçmen bireylere yabancılaşması ve zincirleme bir reaksiyonla seçmen bireyinde demokrasiye ve topluma yabancılaşmasını söylemek mümkündür. Çünkü inancını ve umudunu kaybeden insan giderek daha fazla bireyselleşecek ve toplumsal faydayı da düşünmeyecektir. Dolayısıyla bu durum bireye, siyasal ve toplumsal yapıya ve aynı zamanda demokrasi kavramına doğrudan zarar vermektedir.

5.4.2 Yıldırım ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar

Yapılan araştırmada Bursa-Yıldırım bölgesindeki bireylerin "siyasi gösteriler ve grevlere yönelik yaklaşımlar" teması "Düzen Koruyuculuğu" ve "Geçmiş Tecrübelere Dayalı Korku" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.2'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Siyasi gösterilere ve Grevlere Yönelik Yaklaşımlar	Düzen Koruyuculuğu-Mevcudu Koruma	Katılımcı 6 Katılımcı 7 Katılımcı 9	3
	Geçmiş Tecrübelere Dayalı Korku	Katılımcı 1 Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 4 Katılımcı 5 Katılımcı 8 Katılımcı 6	7

Şekil 5.2: Yıldırım ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar.

Bu araştırmada demokrasinin en temel göstergelerinden, haklarından ve özgürlüklerinden olan siyasi gösterilere ve grevlere katılma durumuna oldukça mesafeli yaklaşılmıştır.[10] Katılımcılar geçmiş tecrübeleri ön planda tutarak fikirlerini ifade etmeye çalışmışlardır. Bu bağlamda mevcut durumu korumaya yönelik aktif eylemsellikten kaçınmak gerektiğini Katılımcı 6 şu şekilde ifade etmektedirler:

> *"Aslında grevlerin ve siyasi gösterilerin pek işe yaradığını düşünmüyorum. Çünkü herkes danışıklı dövüşüyor. Haberlerde görüyoruz. Kürsüde birbirlerine atıp tutuyorlar ama daha sonra hepsi can ciğer oluyor. O yüzden de grevler ve gösteriler pek işe yaramaz."* (Katılımcı 6)

Başka bir görüşe göreyse siyasi gösterilerden herhangi bir olumlu sonuç alınmadığı aksine daha olumsuz sonuçları doğurduğu ifade edilmektedir. Katılımcı 9'un bu konudaki görüşleri şöyledir:

> *"Siyasi gösteriler genelde kavga ve şiddet olaylarıyla sonuçlanıyor. Bu yüzden de ne kadar hak arama biçimi denilir kararsızım. Çünkü ne hak alınmış oluyor ne de sorunlar çözülmüş oluyor.* (Katılımcı 9)"

[10] 14 Mayıs 1950 yılında grev hakkı, demokratik hak olarak Celal Bayar tarafından seçim vaadi olarak sunulmuştur. 22 Mayıs 1950 tarihinde Demokrat Parti adına hükümeti kuran Adnan Menderes'in parti programı içerisinde yer alan grev hakkı, ekonomik ve sosyal düzeni bozmamak şartıyla 29 Mayıs 1950 tarihinde TBMM'de onaylanmıştır.

Aynı zamanda siyasi gösteri ve grevlere yönelik önyargıyla katı bir şekilde yaklaşıldığını ve tartışılmasından bile çekinildiğini söylemek mümkündür. Öyle ki tepkileri ifade etmeye yönelik demokratik bir hak olarak görmekten ziyade bir başkaldırı olarak görülmektedir. Katılımcı 7 bu durumu şöyle ifade etmektedir:

> *"Ben öyle grevmiş eylemmiş bilmem. Öyle şeyler iyi değil. Devlete karşı başkaldırılmaz. Devlet zaten herkesin iyi şartlarda olması için çabalıyor. Hükümet herkesin iyi şartlarda olmasını sağlamak için çalışıyor. Öyle şeylerden ben korkarım. Eylemler yapıyorlar da ne oluyor. Ortalık hepten karışık oluyor."* (Katılımcı 7)

Araştırmanın diğer katılımcıları siyasi gösterilere ve grevlere geçmiş tecrübelere dayalı korkudan hareketle karşı çıkmakta ve olumsuz sonuçlar doğuracağını ifade etmektedir. Bu katılımcıların konu hakkındaki görüşleri sırasıyla şöyledir:

> *"Grevlerin ve gösterilerin düzen bozmaktan başka bir şeye yaradığını düşünmüyorum. Bugüne kadarda bir tane gösterinin işe yaradığını görmedim. Ağaç kesilmesin diye başlatılan gösterilerin sonu daha kötü yerlere gitti."* (Katılımcı 1)

> *"Bence gösteriler falan bozgunculuktan başka bir işe yaramıyor. Eskiden de böyle şeyler yaşandı. Ben çocukken 9-10 yaşlarındayken kardeş kardeşi katletti bu işler yüzünden. Sokaklar karıştı en sonunda da asker darbe yaptı."* (Katılımcı 3)

> *"Yıllarca çalıştığım yerde sendika vardı. Sadece bizim maaşımızdan para kesmeye yaradı. Sorunlarımızı işverene karşı asla dile getirmediler. Hep işverenin yanında olmayı tercih ettiler. Biz grev yapmaya kalkışsak işimizden olurduk. Kimse de bize sahip çıkmazdı."* (Katılımcı 4)

> *"Siyasi gösterilere katılanlar haklarını pek arayamıyor. Yaka paça içeri atılıyor. İşlerinden oluyor. Haklarını aramayı bırak mevcut durumlarını bile kaybediyorlar. Bu yüzden ben böyle işlere pek kalkışmam."* (Katılımcı 5)

> *"Siyasi gösterilerde hiçbir kazanım olmuyor ki… Sokaklarda bağırıp çağırmaktan ibaret… Bir de işin sonunda gaz, cop yiyorlar. İçeri atılıyorlar, gözaltına alınıyorlar."* (Katılımcı 8)

Siyasi gösteriler ve grevlerin bölgesel olarak farklı değerlendirildiği bir görüşe göre Katılımcı 2 şunları ifade etmiştir:

> *"Bulunduğumuz bölgeye göre değişiyor. Ben İzmirliyim. Orada tepki yürüyüşleri ya da hak arama bağlamında yapılan gösteriler normal karşılanıyor. Yıldırım'da durum böyle değil. Burada kimsenin hak aramak için grev yaptığını, tepki yürüyüşü düzenlediğini görmedim. Burada bu işler yapılmaz."* (Katılımcı 2)

Giddens'ın toplumun yapılaşması teorisinde ifade edildiği gibi birey toplumu hem doğrudan etkilemekte hem de toplumdan doğrudan etkilenmektedir. Katılımcı 2'nin ifadelerinden de bu durum açıkça görülebilmektedir. Farklı bir bölgede siyasi gösterileri hak arama biçimi olarak gören bir birey konumu ve bulunduğu alan değiştiğinde bunu yapmaktan çekinmektedir. Bulunduğu topluma adapte olmaya çalışarak başlangıç fikirlerinden ve eylemlerinden de uzaklaşmaktadır. Dolayısıyla demokrasinin ifadesi bu noktada çoğulcu değil çoğunlukçu bir hal almaya başlamaktadır. Geçmiş tecrübelere dayalı öğrenilmiş çaresizlik beraberinde korkuyu getirmekte gelişimi ve ilerlemeyi yavaşlatmaktadır.

5.4.3 Yıldırım ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum

Araştırmada Bursa-Yıldırım bölgesindeki bireylerin "dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum" teması "kurumsal Eylemsizlik" ve "Sorun Çözme Yetersizliği ve Çekince" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.3'te şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Dernek ve Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Tutum	Kurumsal Eylemsizlik	Katılımcı 2 Katılımcı 4 Katılımcı 10	3
	Sorun Çözme Yetersizliği ve Çekince	Katılımcı 1 Katılımcı 3 Katılımcı 5 Katılımcı 6 Katılımcı 7 Katılımcı 8 Katılımcı 9	7

Şekil 5.3: Yıldırım ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum.

Sivil toplum kuruluşları ve derneklerin yeterince eylemsellik içerisinde aktif birer rol almamaları bireylerin bu kurum ve kuruluşlara mesafeli yaklaşmasına neden olmaktadır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

> *"Burada böyle bir kurum var mı ondan bile habersizim."* (Katılımcı 2)

> *"Dernekler, kuruluşlar falan sadece aidat toplama derdinde. Emeklilerin derneği var biliyorum. Ne yapıyorlar ki, hiçbir faaliyetleri yok. Üye olsam ne olacak, üç beş sohbet ederiz."* (Katılımcı 4)

Dolayısıyla dernek ve sivil toplum kuruluşlarının aktif olmamaları bireylerle aralarına mesafe koymalarına neden olduğu gibi aynı zamanda da demokrasinin gerçekleşmesinde önemli bir boşluk yaratmaktadır. Katılımcı 10 eğitimle ilgili sivil toplum kuruluşlarını sosyal medya üzerinden takip edebildiğini ve duyurmaya çalıştığını şöyle ifade etmektedir:

> *"Eğitimle ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarına maddi destek yolluyorum onları duyurmak adına paylaşımlar yapıyorum. Yapabildiğim maksimum şey bu oluyor."* (Katılımcı 10)

Katılımcıların büyük bir bölümü sivil toplum kuruluşlarının ve derneklerin sorun çözmede yetersiz kaldığını, böyle bir amaçları olsa da gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu durum bireylerde böyle kuruluşlara katılma noktasında korku ve çekince yaratmaktadır. Bu durum Katılımcı 1'in ifadelerinde görülmektedir:

> *"Bizim haklarımız var hukukumuz var taleplerimizi dile getirelim derneklerinden bahsediyorsan hiç işim olmaz. Daha önce de hiç böyle bir derneğe gitmedim, gitmeyi de hiç düşünmüyorum. Hem gereksiz görüyorum hem de vakit kaybı olarak düşünüyorum. Var öyle dernekler televizyonlarda görüyoruz. Biz sürü açıklama yapıyorlar, bir yerlerde toplanıyorlar. Sonra ne oluyor hiçbir şey. Yedikleri gazla copla kalıyorlar."* (Katılımcı 1)

Yine benzer şekilde Katılımcı 3 şu ifadeleri kullanmaktadır:

> *"O dernek şuna bu dernek buna bağlı oluyor hep. Sonra başımıza bir iş gelir. Artık şuncu buncu diye hemen fişliyorlar. Bende bu yüzden derneklere falan üye olmam. Zaten derneklerin de pek sözü geçmiyor. Kendi kendilerine çalıp*

oynuyorlar. Kimsenin hakkını hukukunu savunduklarını ve kazandıklarını da görmedim." (Katılımcı 3)

Talepleri dile getirmedeki eksiklikler ve sivil toplum kuruluşlarının bu anlamda başarısız olması dolaylı yoldan bireylerin bu kuruluşlara katılmalarına yönelik korkuya kapılmalarına da neden olmaktadır. Bu durum Katılımcı 5 ve Katılımcı 7'nin ifadelerinden görülmektedir:

"Siyasi derneklere üye olmak insanın başına bir işte getirebilir. Böyle risklere de gerek olmadığını düşünüyorum. Derneklere ve etkinliklere de katılmıyorum." (Katılımcı 5)

"Hele hele siyasi işler yapan derneklere falan hayatta katılmam. Korkarım başıma bir iş getirirler diye." (Katılımcı 7)

Araştırmanın bulgularından bir diğeri de sivil toplum kuruluşlarına ve derneklere sonuç bağlamında yaklaşılıp bu kuruluşlara sorun çözme konusunda güvenin azaldığıdır. Katılımcı 6 ve Katılımcı 8 bu konuda şunları ifade etmektedir:

"Çocuklara istismar olayları oluyor. Bu çocuklara sahip çıkan dernekler, vakıflar yok mu? Neden bu olaylara ciddi tepkiler vermiyorlar. Neden toplumun her kesimine bu olayları duyurmaya çalışmıyorlar. Dernek faaliyetlerinden dolayı düzelen herhangi bir olay gördüğümü hatırlamıyorum." (Katılımcı 6)

"Sosyal medyada vakıfların, derneklerin yaptıkları işleri görünce bu kurumlardan da soğuyorum. Baktığınız zaman eskisi gibi değil hiçbir şey. Herkes kendi menfaatine göre çalışıyor, öyle yaşıyor." (Katılımcı 8)

Bireylerin kuruluşların sorun çözme yeteneklerine inançlarının azalması zamanla kurumlara olan güveninde zedelenmesini beraberinde getirmektedir. Katılımcı 9 sivil toplum kuruluşları ve dernekler konusunda temkinli yaklaşmak gerektiğini şöyle ifade etmektedir:

"Neyi savunduklarına ya da neyi istediklerine göre değişir... Kötü bir şeyse eğer onu asla desteklemem. Dernek, vakıf adı altında bir sürü kötü işler yapan yerler var. Sosyal medya da görüyoruz. Öyle şeylere de karşı çıkmak gerekiyor. Bu durumda beni biraz korkutuyor." (Katılımcı 9)

Sivil toplum kuruluşları ve dernekler demokrasi için çok önemli ve değerli kuruluşlardır. Bu kuruluşların özgürce fikirlerini ifade etmesi, toplumsal birliğin tesisi ve toplum yapısının iyileşmesine de hizmet etmektedir. Fakat yaşanan olumsuz örnekler bu kurumların yeteneklerini azaltmış ve kurumlara olan güveni de azaltmıştır. Dolayısıyla kurumlara olan talep azaldıkça kurumların eylemsellikleri de giderek azalmaya devam etmektedir. Bireyin toplumu fail olarak etkilediği aynı şekilde toplumun davranışlarından refleksif olarak etkilendiği bu durum karşısında da görülmektedir. Çünkü bu sivil toplum kuruluşlarını ve dernekleri toplum ve o toplumda yaşayan bireyler var etmektedirler.

5.4.4 Yıldırım ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım

Araştırmada Bursa-Yıldırım bölgesindeki bireylerin "toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım" teması "Ortak ve Genel Sorunların İfadesi" ve "Korku ve Tepkisel Yaklaşım" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.4'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Toplumsal Konularla İlgili Çevresel Paylaşım	Ortak ve Genel Sorunların İfadesi	Katılımcı 1 Katılımcı 9	2
	Korku ve Tepkisel Yaklaşım	Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 4 Katılımcı 5 Katılımcı 6 Katılımcı 7 Katılımcı 8 Katılımcı 10	8

Şekil 5.4: Yıldırım ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım.

Araştırmanın bulgularına göre katılımcıların toplumsal konular ve toplumsal olaylarla ilgili çevreleriyle çok dar bir alanda paylaşım yaptıkları görülmektedir. Buna göre genel olarak bilinen ve herkes tarafından tepki gösterilebilecek konuları çevreleriyle paylaşabilirlerken, daha spesifik konuları paylaşmama gereği duymaktadırlar. Bu konuyu Katılımcı 1 ve Katılımcı 9 şöyle ifade etmektedir:

> *"Yani bizim toplumda siyaset ve futbol çok konuşulur. Genel de tek uzlaşılan konu zamlar meselesi oluyor onda da zaten yapacak bir şey yok. Ama elbette fikirlerimizi samimi arkadaş ve aile ortamında biz de söylüyoruz."* (Katılımcı 1)

"Özellikle tartıştığımız özellikle açtığımız konular olmuyor bunlar. Laf arasında toplumda yaşanan bir olay gündeme gelirse öyle fikir beyan ediyoruz. Çünkü artık insanlar birbirlerine açıkça bir şeyleri ifade etmeye korkar vaziyetteler. Fikirlerini çatıştıramıyorlar. Birbirlerine bir şeyleri öğretemiyorlar. Hemen kavgalar gürültüler çıkıyor." (Katılımcı 9)

Bireylerin çevreleriyle yani toplumun diğer üyeleriyle fikir alışverişinde bulunmasının ya da fikirlerini dile getirişindeki çekincesinin birden fazla nedeni olduğu görülmektedir. Bu nedenlerden biri fikirlerine yönelik tepkisel yaklaşımlarla karşı karşıya kalmalarıdır. Katılımcı 2 ve Katılımcı 8 bu konuda şunları ifade etmektedir:

"Çalışma arkadaşlarımla bunu yapabildiğimi söylemek mümkün değil. Daha önce de ifade ettiğim gibi çalışma arkadaşlarım tartışmak yerine tepki göstermeyi seçebiliyorlar bazen." (Katılımcı 2)

"Artık her şeyi açık açık söylemek mümkün olmuyor. Ya çok ciddi tepkiler görebiliyorsunuz ya da arkadaşlıklar bozulabiliyor." (Katılımcı 8)

Fikirlerini ifade ettiğinde karşılaşacağı tepkisel yaklaşımdan çekindiğini Katılımcı 4 şöyle ifade etmektedir:

"Öyle fikir beyan etmekle olmuyor. Zaten açık açık fikrimizi beyan etmeye bile korkar olmuşuz. Üstü kapalı şeyler söyleyip geçiyoruz işte." (Katılımcı 4)

Gündelik yaşam gerekliliklerinden kaynaklı olarak bireylerin hayatlarına ve toplumlarına yabancılaşması birbirleriyle ve çevreleriyle olan paylaşımları da başka bir noktaya getirmektedir. Gündelik yaşam gereklilikleri içinde kendisine ve ailesine vakit bulamayan bireyler toplumsal konulardan ziyade bireysel konulara yönelmektedir. Bu durumu Katılımcı 5 ve Katılımcı 3'ün ifadelerinde görmek mümkündür:

"Zaten az biraz televizyon izledik mi gün bitiyor. Bir de bunları konuşacak vakit kalmıyor ki. Aile içinde de sevmediğimiz konular olduğu için hiç gündemimizde böyle konular olmaz. Faturaları konuşuruz, hafta sonu ne yapsak diye konuşuruz, gündelik rutinleri konuşuruz. Toplumsal konuları herkes yeterince konuşuyor zaten." (Katılımcı 5)

"Hayatın bir sürü sorunları, kaygıları ve uğraşları var. Bir de ne olmuş ne bitmiş, kim kime ne demiş gibi şeyleri konuşmaya zamanımız da yok. Yıllardan beri değişen pek bir şey de yok zaten. Biz konuşsak ne olacak…" (Katılımcı 3)

Gündemin çok hızlı ve yoğun olmasından kaynaklı olarak bireylerin aynı şeyleri tekrar tekrar duyuyor olması ve tartışarak fikir çeşitliliği elde edemiyor oluşunu düşünmesi tepkisel bir yaklaşıma bürünmesine neden olmaktadır. Bu durumu Katılımcı 6 şöyle ifade etmektedir:

"Çünkü fikir paylaşımı demek karşı fikirlerinde birbiriyle yarışması demektir. Biraz daha öğretici bir şey olur tartışmak. Fakat biz hep bilindik şeyleri birbirimize aktarıyoruz. Birbirimizden öğrendiğimiz pek bir şey olmuyor." (Katılımcı 6)

Çevresel paylaşımı en çok etkileyen nedenlerden bir diğeri de korku halidir. Bireyin korku duygusu içinde olması ve korkuyla refleks geliştirmesi toplumun tutumunu da doğrudan etkilemektedir. Çünkü rahatsız olunan konulara çözüm arayışı son bulmaktadır. Bu konular artık alışıldık konulara dönüşmüşlerdir. Katılımcı 7 ve Katılımcı 10 bu konuda şöyle söylemiştir:

"Faturalar falan yüksek gelince, marketteki fiyatlar artınca nasıl geçineceğiz diye konuşuluyor bazen. Onun haricinde toplumsal işler ya da siyasi şeylerin konusu pek geçmiyor. Herkes korkuyor zaten. Benim neci olduğum belli olmasın diye kendini açıkça söyleyemiyor. Gizliden gizliye üstü kapalı konuşuluyor." (Katılımcı 7)

"Çevremde bunu yapmaktan çekinen korkan insanları görüyorum. O da günümüzde çok yayıldı. İnsanlar artık bir şeyleri yapmaktan konuşmaktan korkabiliyorlar. Bu sorunları da çözmek lazım aslında… Fakat bu sorunları çözmek artık çok büyük emek istiyor." (Katılımcı 10)

Bireysel reflekslerin toplumun oluşumunda ne derece önemli bir etkiye sahip olduğu buradan görülmektedir. Rahatsız olunan konulardaki çözüm arayışlarının son bulması o konuların toplumsal olarak alışıldık hale gelmesine vesile olmaktadır. Bu durumda geçmişte mahalle baskısı olarak bilinen durumun oluşumuna en güzel örneklerden biridir.

5.4.5 Araştırmanın Yıldırım ayağının değerlendirilmesi, sonuçlar ve öneriler

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi iki ekolü birleştirmesi açısından sosyolojide önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda bu teori birey ve toplum diyalektiğini anlamamıza da büyük katkı sunmaktadır. Yapılan bu araştırmada birey ve toplumun iç içe geçmiş ve birbirini oluşturup şekillendiren yapısı açıkça görülebilmektedir. Bireyler refleksif davranışları ve gündelik hayatlarının gereklilikleriyle toplumdaki değerleri değiştirdiği gibi kendisi doğrudan bu değişimlerden de etkilenmektedir.

Bursa-Yıldırım bölgesinde 10 katılımcı üzerinde yapılan nitel desenle tasarlanmış bu araştırmada siyasal ve toplumsal yapının şekillenmesinde etkili olan durumlar gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların seçimlere yönelik bakış açıları eşit oranda birbirinden farklıdır. Kimi katılımcı seçimlere toplumsal hayatı belirlediği ve doğrudan yaşamını etkilediği için değer atfederken kimi katılımcı da umutsuzluk içinde yaşamını etkilediği için değer atfetmemektedir. Aslında her iki durumda da bireyin tercihlerini yaparak topluma yön vermesi doğrudan kendisiyle ilgili bir durumdur.

Bireylerin geçmiş yaşantılarının ya da hayat pratiklerinin bugünlerini ve geleceklerini büyük ölçüde etkilediği ve aynı zamanda bu etkininde topyekun bir toplumsal dayatı olduğu görülmektedir. Geçmişteki olumsuz tecrübeler bireyleri içinde bulundukları koşulları ve ortamı korumaya yöneltmektedir. Bu durum aynı zamanda bir toplumun kendine kapanık olmasıyla da sonuçlanmaktadır.

Demokrasilerin en temel özellikleri birbirlerinden çok farklı seslerin bünyesinde barındırmasıdır. Demokrasiler birbirinden farklı seslerin ahenk içinde oluşuyla şekillenmekte ve gelişmektedir. Yine aynı şekilde bu ahengin sağlanması için çeşitli fikirlerin ifade edilebileceği sivil toplum kuruluşları ve derneklere de ihtiyaç vardır. Bu çalışmada Bursa-Yıldırım bölgesinde bunun eksikliği gözükmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve derneklerin yetersiz, işlevsiz ve güvensiz durumda olmaları bireyleri buralardan uzaklaştırdığı gibi toplumsal olarak talep kültürünü de ortadan kaldırmaktadır.

Toplumsal olarak talep etme kültürünün yok olması aynı zamanda anayasal bir hak olan ve demokrasinin vazgeçilmez ögelerinden olan grev ve hak arayış çabalarını da örselemektedir. Bireylerin hak arayış çabasında olmaması ve duygu, düşüncelerini ifade edememesi toplumsal olarak gelişmenin ve ilerlemenin önünde büyük bir engel

oluşturmaktadır. İfade etme alışkanlığının korkuya dönüşmesi çevresel birliktelikleri de azaltmakta dolayısıyla paylaşım ve ortak duyguda buluşma durumuna da zarar vermektedir.

Demokrasi halk iktidarı demekse, demokrasinin gelişmesi için halkın gelişmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bireylerin anayasal haklarının tam olarak farkında olması için çalışmalar yapılmalı ve bireyler bu bağlamda cesaretlendirilmelidir. Çoğulcu bakış açısıyla sivil toplum kuruluşları ve toplumsal fayda sağlayan dernekler güçlendirilmelidir. Aynı şekilde toplumsal fayda yolunda bireye hizmet eden mevcut sivil toplum kuruluşları ve dernekler de bu bağlamda sorumluluk almalı ve kurumsal eylemselliğe geçmelidir. Bu eylemsellik sivil toplum kuruluşları ve derneklerin sorun çözme başarılarını arttıracak ve böylece toplumsal yapı içerisindeki fırsat çeşitliği giderek güçlenecektir.

Sahada yapılan çalışmanın sonucunda edindiğimiz bilgilere göre birtakım önerilerde bulunmak gerekmektedir. Başta bireyin bizzat kendisi olmak üzere toplumun her kurumuna görev düşmektedir. Toplumsal yapının zenginliğe kavuşması siyasal yapıyı da şekillendirmeye yardımcı olacaktır. Her bireye aileden başlamak üzere hak ve özgürlükler eğitimi verilmesi, toplumsal normların şekillenişini kolaylaştırabilir ve ahlaki seviyenin yükselmesine de katkı sunabilir. Bu bağlamda tüm bilim insanları, öğretmenler ve yöneticilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu noktada birey ve toplumun hem birbirini etkilemekte hem de birbirinden etkilenmekte olduğu unutulmamalıdır. Bireyin refleksleri toplumu toplumun refleksleriyse bireyi doğrudan etkilemektedir.

5.5 Araştırmanın Nilüfer İlçesi Bulguları

Araştırmanın Nilüfer ilçesini konu alan bu bölümünde Yıldırım ilçesinde olduğu gibi derinlemesine görüşme formuyla elde edilen verilerin nitel analizi yapılmıştır. Katılımcılara ortak araştırma formunda yer alan, siyasi tema ve toplumsal tema başlıklarından oluşan toplam 6 soru yöneltilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler Yıldırım ilçesinin analizinde yapıldığı gibi, ortaklık göstermesi bağlamında, 4 tema ve 8 koda ayrılmıştır. Çizelge 5.2'de Nilüfer ilçesinden araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Şekil 5.5'te Nilüfer ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer, Şekil 5.6'da Nilüfer ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar, Şekil 5.7'de Nilüfer ilçesinde dernek ve sivil toplum

kuruluşlarına yönelik tutum ve Şekil 5.8'de Nilüfer ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım analiz edilmiştir. Araştırmanın güvenirliğini arttırmak, maksimum çeşitliliği sağlamak ve analizlerde tutarlılığı yakalamak adına araştırmaya katılan katılımcıların farklı meslek alanlarında olmalarına dikkat edilmiştir.

Çizelge 5.2 : Nilüfer ilçesi katılımcılarının demografik özellikleri.

	Cinsiyet	Medeni Durum	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Gelir Seviyesi	Çocuk Sayısı
Katılımcı 1	Kadın	Evli	34	Lisans	Banka Yöneticisi	9001-13000 TL	1
Katılımcı 2	Erkek	Bekâr	30	Yüksek Lisans	Yazılım Mühendisi	9001-13000 TL	-
Katılımcı 3	Kadın	Bekâr	26	Lisans	Öğretmen	4501-9000 TL	-
Katılımcı 4	Erkek	Evli	49	Lise	Restoran İşletmecisi	13001 TL ve Üstü	2
Katılımcı 5	Kadın	Evli	40	Lisans	Psikolog	13001 TL ve Üstü	1
Katılımcı 6	Kadın	Evli	67	Lise	Emekli	4501-9000 TL	2
Katılımcı 7	Erkek	Evli	51	Lisans	Diş Hekimi	13001 TL ve Üstü	1
Katılımcı 8	Kadın	Bekâr	32	Lisans	Avukat	13001 TL ve Üstü	-
Katılımcı 9	Erkek	Bekâr	37	Doktora	Akademisyen	9001-13000 TL	-
Katılımcı 10	Erkek	Bekâr	29	Lisans	Özel Şirkette Yönetici	9001-13000 TL	-

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının ilk sorusu olan "Yerel yönetim (belediye) seçimlerine katılım sizce önemli midir? Bütün yerel yönetim seçimlerine katılır mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

> *"Yerel yönetim seçimlerine katılımın önemli olduğunu düşünüyorum. Yerel yönetimler, şehirlerin ve ilçelerin yönetimini üstlenen önemli kurumlardır ve*

doğrudan vatandaşların günlük yaşamını etkiler. Belediye seçimleri, yerel yönetimlerin belirlenmesinde demokratik bir süreçtir ve halkın bu sürece katılımı, yönetimlerin daha temsilci ve katılımcı olmasını sağlar. Yerel yönetimler, şehir planlaması, altyapı düzenlemeleri, sosyal hizmetler, çevre politikaları ve daha birçok önemli konuda kararlar alır. Bu nedenle, vatandaşların bu sürece katılarak, belediyelerin politikalarına etki etme şansı vardır. Yerel yönetimler, vatandaşların beklenti ve ihtiyaçlarını doğrudan karşılayan hizmetler sunar, bu nedenle seçimlerde aktif katılım, yönetimlerin daha duyarlı ve etkili olmasını sağlar. Fakat bütün seçimlere katılmak kişisel bir tercihtir ve aslında birçok koşula da bağlıdır. Katılımın önemli olduğunu düşünsem de, bazı kişiler için seçimlere katılmak kişisel veya mesleki sebeplerden dolayı zor veya uygun olmayabilir. Kendi adıma, yerel yönetim seçimlerine katılmayı önemli buluyorum ve genellikle bu seçimlere katılırım. Çünkü yerel yönetimler, toplumun günlük yaşamını doğrudan etkileyen kararlar alır ve bu nedenle katılımın önemli olduğunu düşünüyorum. Ancak, herkesin kişisel tercihlerine ve koşullarına saygı duyuyorum." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, yerel yönetimlerin şehirlerin ve ilçelerin yönetimini üstlenen önemli kurumlar olduğunu belirtmektedir. Ona göre yerel yönetimler, günlük yaşamı etkileyen kararlar alırlar ve doğrudan vatandaşların hayatını etkilerler. Katılımcı 1 yerel yönetimlerin, toplumun ihtiyaçlarını ve beklentilerini doğrudan karşılayan hizmetler sunduğunu belirtmiştir. Bu nedenle seçimlere katılım, bu hizmetlerin daha duyarlı ve etkili olmasına yardımcı olmaktadır. Katılımcı 1, yerel yönetim seçimlerine katılımın önemli olduğunu ve bu katılımın demokratik süreçlerin sağlıklı işlemesine katkı sağladığını düşünmektedir.

"Evet, yerel yönetim seçimlerine katılım benim için son derece önemlidir. 30 yaşında bir yazılım mühendisi olarak çalışıyorum ve teknoloji alanında bir kariyere sahibim. Fakat toplumdan ve çevremden soyutlanmamak adına yaşadığım çevrenin düzenine de önem veriyorum. Yerel yönetimler, günlük yaşantımızı doğrudan etkileyen kararlar alırken, bizim katılım ve katkımız bu konuda büyük önem taşıyor. Belediye seçimleri, belediyelerin sunduğu hizmetleri belirleyen ve yerel politikaların şekillendiği seçimlerdir. Bu tür seçimlerde oy kullanmak, vatandaşların kendi yaşadıkları bölge için söz sahibi olmalarını sağlar ve aynı zamanda toplumsal sorumluluğumuzun bir

parçasıdır. Toplumun geleceğini şekillendirmede etkin bir şekilde yer alarak çevremdeki insanlara etkili bir vatandaşlık örneği sunmuşta oluyorum. Fakat yoğun iş temposu veya başka kişisel nedenlerden dolayı bazı seçimlere katılamama durumumda oluyor. Bazen yurtdışında olduğumda katılamadığım oldu. Fakat toplumsal konularda aktif olmayı seviyorum ve bu konuda da elimden geleni yapıyorum." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2 yerel yönetimlerin günlük yaşamı etkileyen kararlar aldığını ve bu nedenle katılımın bu kararların şekillenmesinde önemli olduğunu ifade etmektedir. Seçimlere katılmanın toplumsal sorumluluğu yerine getirdiğinin yolu olduğunu söyleyen Katılımcı 2, toplumun geleceğini şekillendirmede etkili bir vatandaşlık örneği sunmanın önemli olduğunu düşünmektedir. Yerel yönetim seçimlerine katılımın kişisel ve toplumsal bir sorumluluk olduğunu ifade eden Katılımcı 2, kendi yaşam tarzına uygun bir şekilde bu katılımı sürdürmeye çalışmaktadır. Teknoloji alanındaki deneyimini toplumun faydasına kullanma isteği ve çevresel bilinç, katılımcının fikirlerinin temelini oluşturmaktadır.

"Evet, elbette seçimlere katılıyorum ve bu seçimleri önemli buluyorum. Yaşadığımız yerdeki tüm hizmetler yerel seçimlerdeki yönelimimize göre belirleniyor. Bu seçimlere bölgedeki her insanın katılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü kendi yaşayacakları yere ilişkin en doğru kararı vermeleri gerekiyor. Bu yüzden siyasi katılım mümkün olduğunca fazla bir şekilde teşvik edilmelidir. Seçimlere katılım oranının yüksek olması, demokrasinin sağlıklı işlediğinin bir göstergesidir. Ama maalesef ülkemizde buna pek önem verilmiyor. Yani yerel seçimlerde en iyi hizmeti sağlayacak adayın ön planda olması gerekirken genelde partiler ön plana çıkıyor. Bu da merkezle yerel arasında ayrım olmamasından kaynaklanıyor. Çünkü merkezle yerel yönetim arasında farklılık olursa yerele fazla yatırım yapılmaz gibi düşünülüyor. Bu kötü bir durum aslında… Sonuç itibariyle insana hizmet için adaylar olmalı ve sonuç ne olursa olsun seçilen kişiye de yardımcı olunmalı hizmetler o bölgede devam etmeli hem yerel yönetim hem de merkezi yönetim bu konuda çok hassas olmalı. Ben böyle düşündüğüm için seçimlere katılmaya önem veriyorum ve ayrım yapmaksızın seçimleri önemsiyorum." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, yaşadıkları yerdeki tüm hizmetlerin yerel seçimlerdeki tercihlere bağlı olarak belirlendiğini düşünmektedir. Bu nedenle bu seçimlere katılmanın önemli olduğunu ifade etmektedir. Herkesin yerel seçimlere katılması gerektiğini ve siyasi katılımın teşvik edilmesi gerektiğini vurgulayan Katılımcı 3, katılım oranının yüksek olmasının demokrasinin sağlıklı işlediğinin bir göstergesi olduğunu ifade etmektedir. Katılımcı 3, yerel seçimlerin genellikle parti odaklı olduğunu ve en iyi hizmeti sağlayacak adayların yerine partilerin ön plana çıktığını eleştirmektedir. Bu durumun merkezle yerel arasındaki ayrımın olmamasından kaynaklandığını düşünmektedir. Yerel ve merkezi yönetim arasındaki ayrımın olması gerektiğini ve bu ayrımın yerel hizmetlere daha fazla yatırım yapılmasını teşvik edeceğini savunmaktadır. İnsana hizmet odaklı adayların ön planda olması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcı 3, seçilen kişilere yardımcı olmak ve hizmetlerin sürdürülebilir olması için hem yerel hem de merkezi yönetimin hassas olması gerektiğini vurgulamıştır.

> *"Bence önemli çünkü yerel seçimler tam olarak bizimle ilgili. Herkes daha güzel ve daha konforlu bir yerde yaşamak ister. Hayatımızı kolaylaştıracak imkânların olmasını ister. Yerel seçimlerde tam olarak bunu kimin getirebileceğini seçiyoruz. Düzenin, konforun, refahın ve temizliğin olmasını istiyorsak yerel seçimlerde bu kriterlere göre oy vermemiz gerekiyor. Yoksa istemediğimiz bir düzensizlik içinde kalabiliriz. Aynı zamanda kültürel etkinliklerde yerel yönetimlerin işi… Bu yüzden sosyal hayat açısından da yerel seçimler önemli. Ben böyle düşündüğüm için elimden geldiğince yerel seçimlere katılmaya gayret gösteriyorum. Çok önemli ve istisnai bir durumum yoksa da seçimlere katılıp oyumu kullanıyorum. Belediye ve yerel yönetimler, trafik düzenlemeleri, çevre politikaları, altyapı ve diğer pek çok konuda kararlar alırken, işletmeleri ve toplumu doğrudan etkileyen politikalar uyguluyorlar. Seçimlerde belirlenen belediye başkanları ve meclis üyeleri, toplumun geleceğini şekillendiren kişiler olduğu için dolaylı yoldan da olsa işletmelerimizin başarısını da etkiliyor. Herkes daha nezih bir kentte vakit geçirmek ister. Şehrimiz ne kadar nezih olursa işletmelerin populitesi de o kadar yüksek oluyor."* (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, yerel seçimlerin kişisel yaşam kalitesi ve toplumun genel refahı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu düşünmektedir. Yerel seçimler; yaşanılan yerin daha güzel, konforlu ve düzenli olmasını sağlayacak liderlerin seçildiği seçimler

olduğundan önemlidir. Yerel yönetimlerin, trafik düzenlemeleri, çevre politikaları, altyapı ve kültürel etkinlikler gibi birçok alanda kararlar aldığını ve bu kararların toplumu etkilediğini vurgulamaktadır. Katılımcı 4, yerel seçimlerin işletmeleri de dolaylı yoldan etkilediğine inanmakta ve daha nezih bir kentte olmanın işletmelerin popülerliğine katkı sağlayacağını ifade etmektedir. Katılımcı 4, yerel seçimlere katılarak yerel yaşam kalitesini ve toplumun genel refahını artırmaya yönelik bir sorumluluk hissetmekte ve bu nedenle bu seçimlere katılmaya önem vermektedir.

> *"Seçimler, demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarından biridir. Verdiğimiz vergilerin nasıl harcanacağı, hangi hizmetlerin sunulacağı, mahallelerimizin nasıl kalkındırılacağı gibi günlük hayatımızı doğrudan etkileyen kararları kimin alacağına seçimlerle karar veriyoruz. Yerel yönetim seçimlerine katılarak, yaşadığımız toplumu şekillendirme ve alanlarımızı daha yaşanabilir yerler haline getirme fırsatına sahibiz. Bu yüzden yerel seçimlere katılmak bence önemli… Hatta aynı zamanda komşularımızla adaylar hakkında konuşup onları oy kullanmaya teşvik etmek dahi bence gerekiyor. Sağlıklı bir demokrasi için yerel yönetim seçimlerine katılımın şart olduğuna inanıyorum. Ne kadar küçük veya önemsiz görünürse görünsün her seçimde oy kullanmanın önemli olduğuna inanıyorum. Her oy önemlidir ve her seçimin bir fark yaratma potansiyeli vardır. İnsanlar seçim sürecine katıldıklarında, siyasi manzaranın daha fazla farkına varırlar ve çevrelerini etkileyen konulardan haberdar olma ve müdahil olma olasılıkları daha da artar. Fakat yine de oy vermenin bir zorunluluk değil, bir hak olduğunu vurgulamak isterim. Her seçime katılmaya odaklanmak yerine, insanları oy kullanabilecekleri zaman bilinçli seçimler yapmaya teşvik etmek daha doğru olur."* (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, seçimlerin demokratik toplumların vazgeçilmezi olduğunu vurgulamıştır. Seçimlerin, vergi harcamaları, hizmet sunumu ve toplum kalkınması gibi günlük hayatı doğrudan etkileyen kararları belirlemekte kilit bir rol oynadığını ifade etmiştir. Yerel yönetim seçimlerinin, toplumu şekillendirme ve yaşanabilir alanlar oluşturma fırsatları sunduğunu düşünmektedir. Katılımcı 4, yerel seçimlere katılmanın önemine ve çevresindeki insanları adaylar hakkında bilgilendirmenin gerekliliğine inanmaktadır. Sağlıklı bir demokrasi için yerel seçimlere katılımın şart olduğunu vurgulamıştır. Her seçimin, toplum üzerinde bir etkisi olduğunu ve verilen

her oyun önemli olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 4, her seçime katılmak yerine insanların bilinçli seçimler yapmaya teşvik edilmesinin daha doğru olacağını düşünmektedir.

> *"Aslında seçimlerin tamamı önemli çünkü doğrudan bizim gelecek yaşantımızla ilgili. Yerel seçimlere de bu yüzden önem veririm. Yaşadığım yerin düzenli ve tertipli olmasını isterim. Yaşadığım yerde kültürel etkinlikler olsun, sanat olsun, doğa güzellikleri olsun isterim. Fakat yanlış bir yönetimin olduğu yerde bunların hiçbiri olmaz. Bu yüzden de yerel seçimlerde adaylardan en doğru olanını başkan yapmak önemli. Böyle olmayınca bir sürü eksiklik beraberinde geliyor. Bu şekilde düşündüğüm için de seçimlerin hepsine katılmaya özen gösteriyorum. Şu ana kadar da hemen hepsine katılmışımdır. Sağlık söz konusu değilse seçimlerde gidip oyumu kullanıyorum. Benim ve ailemin geleceği verdiğimiz kararlarla şekilleniyor. Emekliler olarak, toplumun önemli bir parçasıyız ve sesimizi duyurma hakkına sahibiz. Seçimlerde oy kullanarak, emeklilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini dile getirebiliriz. Bu, emeklilerin toplumsal katılımını güçlendirir ve yaşamsal konulara ilişkin politikalarda etkili olmamızı sağlar. Aynı zamanda bu önemli bir vatandaşlık sorumluluğudur. Her bilinçli vatandaş meseleye böyle bakmalı diye düşünüyorum."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, seçimlerin genel olarak toplumun geleceği ve yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkili olduğunu vurgulamıştır. Özellikle yerel seçimlerin yaşanılan çevrenin düzeni, kültürel etkinlikler, sanat ve doğal güzellikler gibi önemli faktörleri şekillendirdiğini ifade etmiştir. Bu nedenle yerel seçimlere önem vermekte ve doğru adayların seçilmesinin yerel yaşamın kalitesini artıracağına inanmaktadır. Katılımcı 6, bu düşünceyle birçok seçime katıldığını ve sağlık sorunları dışında neredeyse her seçimde oy kullandığını belirtmiştir. Emekliler olarak toplumun önemli bir parçası olduklarını ve seslerini duyurmanın hakları olduğunu düşünen Katılımcı 6, seçimlerde oy kullanarak emeklilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini dile getirebileceklerini ve bu sayede toplumsal katılımın güçlenip yaşamsal konuların politika yapımında etkili olabileceklerini ifade etmiştir. Katılımcı 6, seçimlere katılımın vatandaşlık sorumluluğu olduğunu vurgulamamakta ve her bilinçli vatandaşın bu önemli süreçlere katkıda bulunması gerektiğini düşünmektedir. Yerel seçimlerin yaşam kalitesini doğrudan etkilediğine dikkat çeken Katılımcı 6, doğru

kararlarla çevresini daha iyi bir yer haline getirme arzusuyla seçimlere katılmaya özen göstermektedir.

> *"Ben seçimlere katılmaya önem veriyorum. Bütün yerel seçimlere de katıldım. Yaşadığım yerle ilgili sorumluluk almam gerektiğini düşünüyorum. Çünkü yaşadığım yerin imkânlarının geniş ve erişilebilir olmasını isterim. Bu açıdan düşününce ilçemin olanaklarını geliştirecek bir adayın seçilmesini istememem kadar doğal bir şey yok. Ayrıca yerel seçimler, diş hekimleri ve diş sağlığı uzmanları için oldukça önemlidir çünkü belediyeler ve yerel yönetimler, birçok sağlık hizmetini düzenleyen ve sunan önemli kurumlar arasında yer alır. Seçimler bir toplumun geleceğini şekillendiren belki de en önemli süreçtir. Seçimlerde halkın tercihleri, politikaların belirlenmesi ve yönetsel kararların alınması için temel bir mekanizma oluşturur. Diş hekimliği, toplum sağlığının önemli bir parçasıdır ve yerel yönetimlerin politikaları ve kararları, diş sağlığı hizmetlerinin kalitesini ve erişimini doğrudan etkiler. Yerel seçimler aynı zamanda bizim için bir fırsat sunar; çünkü bu dönemde politikacılarla ve adaylarla doğrudan temas kurma şansına sahibiz."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, seçimlere katılımın ve özellikle yerel seçimlerin büyük bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Kendisinin tüm yerel seçimlere katıldığını belirterek, yaşadığı yerin gelişimine yönelik sorumluluk duyduğunu ifade etmiştir. Yerel seçimlerin, ilçenin imkanlarını ve yaşanabilirliğini artıracak adayların seçilmesi için bir fırsat olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, yerel yönetimlerin sağlık hizmetlerini düzenleyen önemli kurumlar olduğunu belirtmiş ve bu nedenle seçimlerin diş hekimleri ve diş sağlığı uzmanları için de büyük bir önem taşıdığını vurgulamıştır. Katılımcı 7, seçimlerin toplumun geleceğini şekillendiren en önemli süreçlerden biri olduğunu ve halkın tercihlerinin politikaların belirlenmesinde temel bir mekanizma olduğunu vurgulamıştır. Diş hekimliği gibi toplum sağlığının önemli bir parçasıyla ilgilenen bir kişi olarak, yerel seçimlerin politika ve kararların diş sağlığı hizmetlerinin kalitesi ve erişimi üzerinde doğrudan etkili olduğuna inanmaktadır. Katılımcı 7, yerel seçimlere katılımın toplumun gelişimine ve sağlığına katkı sağlamak için bir fırsat olduğunu düşünmekte ve politikacılarla, adaylarla doğrudan iletişim kurma şansının bu süreçte önemli olduğunu vurgulamıştır.

"Yerel yönetimlerin toplumu nasıl etkilediği düşünüldüğünde bence bu seçimlere katılmak çok önemli… Ben seçimlerin tamamına katılıyorum zaten mesleğim gereği birçok seçimde de görev alıyorum. Bence yerel seçim veya genel seçim gibi bir ayrım yapmamak lazım çünkü seçimler halkın iradesini gösterme biçimidir. Bu yüzden de bütün seçimler önemlidir. İnsanlar yaşadıkları bölgeyle ilgili kararlarını bu seçimlerde yansıtıyorlar bu yüzden de yerel seçimler kaçırılmaması gereken fırsat yaratıyor." (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, yerel seçimlerin toplum üzerindeki etkilerini düşündüğünde bu seçimlere katılmanın son derece önemli olduğunu ifade etmiştir. Kendisinin seçimlere katıldığını ve mesleği gereği birçok seçimde görev aldığını belirtmiştir. Katılımcı 8, yerel seçimlerin genel seçimlerden farklı bir öneme sahip olmadığını ve her seçimin halkın iradesini gösterme biçimi olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle yerel seçimlerin de genel seçimler gibi önemli olduğunu vurgulamıştır. İnsanların yaşadıkları bölgeyle ilgili kararlarını bu seçimlerde ifade ettiğini ve bu nedenle yerel seçimlerin kaçırılmaması gereken bir fırsat sunduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 8, seçimlerin toplumun iradesini yansıttığı ve her seçimin önemli olduğu görüşünü taşımaktadır. Yerel seçimlerin, yaşadıkları bölgenin yönetimini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ve bu nedenle bu seçimlere katılmanın vazgeçilmez olduğunu düşünmektedir.

"Bence önemlidir ve her seçime katılmaya özen gösteriyorum. Seçimlerde geleceğimiz için söz hakkına sahip oluyoruz. Aynı zamanda yaşadığımız yerin sorunlarına ve ihtiyaçlarına yönelik kayıtsız kalmamış oluyoruz. Yerel seçimleri bu ölçekte değerlendiriyorum ve yaşadığım yer hakkında söz sahibi olmak da beni mutlu hissettiriyor. Tabi bu durum ülkemizde yeterince verimli çalışmıyor. Seçim dönemleri haricinde yerel yöneticileri görmek ve ulaşmak pek mümkün olmuyor dolayısıyla da bazen sonuçlar hüsran olabiliyor. Fakat bu temelde var olan bir sorun, seçilen yöneticiler yeterince bilinçli ve olgun olduklarında bu sorunun yaşanmayacağını düşünüyorum. Bunun içinde gelişmiş ülkelerdeki gibi seçilenlerin bizim görevlendirdiğimiz kişiler olduklarının idrak edilmesi gerekiyor. Yönetimde görevlendirdiğimiz insanlar bu bilinçle çalışırlarsa da birçok sorun problem ortadan kalkacaktır. Bu yüzden seçim düzeninden vazgeçmemek lazım sadece onu biraz daha iyileştirmeliyiz." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, yerel yöneticilere seçim dönemleri haricinde ulaşmanın ve onlarla iletişim kurmanın zor olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle bazen seçim sonuçlarının beklediği gibi olmadığını ve bu durumun bir sorun olduğunu kabul etmektedir. Ancak bu sorunun, seçilen yöneticilerin bilinçli ve olgun bir şekilde görevlerini yerine getirmesiyle aşılabileceğine inanmaktadır. Katılımcı 9, yöneticilerin vatandaşların görevlendirdiği kişiler olduklarını ve bu bilinci taşıdıklarında sorunların çözülebileceğini ifade etmiştir. Katılımcı 9, seçim sisteminin önemli olduğunu ve bu sistemin iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Yöneticilerin vatandaşların seçtiği temsilciler olduklarını anlamalarının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Seçim sürecinin sürdürülmesi gerektiğini, ancak daha etkili bir şekilde çalışması için iyileştirmeler yapılması gerektiğini savunmuştur.

> *"Bence yaşadığımız çevreyle ilgili vereceğimiz bir karar olduğu için yerel seçimler önemlidir. Çok önemli bir durum olmadığı müddetçe de seçimlere katılıyorum. Çünkü yerel seçimler, günlük yaşamımızı doğrudan etkileyen konularla ilgili… Bireylerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi ve toplumlarına katkıda bulunması gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda vatandaşlar seçimler aracılığıyla tercihlerini ifade etme şansı da yakalamış oluyorlar. Bu yüzden seçimlere katılmak benim için bir öncelik…"* (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, yerel seçimlerin yaşadıkları çevreyi doğrudan etkilediğini düşünerek bu seçimlere önem verdiğini ifade etmiştir. Seçimlere katılımını, günlük yaşamı doğrudan etkileyen konulara karar verme fırsatı olarak görmekte ve bu nedenle seçimlerin kendisi için bir öncelik olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, Katılımcı 10, bireylerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğini ve toplumlarına katkıda bulunmanın önemli olduğunu vurgulamıştır. Seçimlere katılarak vatandaşların tercihlerini ifade etme şansı elde ettiklerini ve bu sayede toplumsal sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünmektedir. Katılımcı 10, yerel seçimlere katılmanın yaşadıkları çevrenin iyiliği için bir sorumluluk olduğunu düşünmektedir.

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının ikinci sorusu olan "Genel seçimlere (milletvekili) katılım sizce önemli midir? Bütün genel yönetim seçimlerine katılır mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Ben bankada şube para politikaları yöneticisiyim. Seçimler başta ekonominin gidişatı ve bankalar için oldukça önemli bu konu… Tabi bunun yanında her vatandaş bilinçli bir şekilde kendi ekonomisini de düşünmeli ve seçimlerde aldığı kararlarla kendi ekonomilerini de belirlediklerini unutmamalılar. Bu yüzden vatandaşlık bilinci, seçimlere aktif olarak katılmayı içerir. Çünkü seçimler, bir ülkenin vatandaşlarının tercihlerini ifade etme ve yönetim sürecine katılma fırsatıdır. Vatandaşlık bilincine sahip olanlar da seçimlerde bilinçli bir şekilde tercih yaparlar ve geleceği belirlerler. Genel seçimlere katılımın önemli olduğunu düşünüyorum. Genel seçimler, bir ülkenin parlamentosunu oluşturan milletvekillerinin belirlendiği seçimlerdir. Parlamento, bir ülkenin yasama organı olarak önemli kararları alır ve toplumu yönlendiren yasaları oluşturur. Dolayısıyla, genel seçimlerde vatandaşların oy kullanarak katılımı, demokrasinin temel unsurlarından biridir ve toplumun siyasi süreçlere etkili bir şekilde katılmasını sağlar. Banka örneği üzerinden örnek vermek istiyorum. Bir banka yöneticisi olarak benim de banka çalışanlarından müşterilere, yerel işletmelerden ulusal ekonomiye kadar birçok paydaşımızın hayatını etkileyen kararlara katılma hakkım ve sorumluluğum var. Bankaların politikaları, müşterilere sunulan hizmetler, kredi ve finansal ürünler gibi konularda alınan kararlar, toplumun finansal refahını ve ekonomik istikrarı doğrudan etkiliyor. Vatandaşların oy kullanarak siyasi liderleri ve temsilcileri belirlemesi, yönetimin doğru temsil edilmesini ve halkın taleplerine uygun politikaların hayata geçirilmesini sağlar. Bu da demokrasinin işleyişine katkıda bulunur ve toplumun ortak hedefleri ve değerleri doğrultusunda ilerlemesine yardımcı olur. Genel seçimlere katılımı önemsiyorum ve genellikle bütün genel yönetim seçimlerine katılıyorum. Bu şekilde, ülkenin yönetimine ve politikalarına etki etme fırsatını değerlendirmiş oluyorum." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, bankada şube para politikaları yöneticisi olarak çalışmakta ve ekonomi ile bankacılık sektörünün seçimlerle yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, her vatandaşın seçimlerde aldığı kararlarla kendi ekonomisini de belirlediğini ve bu nedenle vatandaşların seçimlere aktif olarak katılması gerektiğini belirtmiştir. Genel seçimlerin, bir ülkenin parlamentosunu oluşturan milletvekillerinin belirlendiği seçimler olduğunu ve parlamentonun bir ülkenin yasama organı olarak

önemli kararlar aldığını ve yasaları oluşturduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle genel seçimlerin vatandaşların demokratik katılımının temel unsurlarından biri olduğunu ve toplumun siyasi süreçlere etkili bir şekilde katılmasını sağladığını ifade etmiştir. Ayrıca, seçimlerin bankacı olarak kendi alanında da kararlar alarak bankaların politikalarını ve müşterilere sunulan hizmetleri etkilediğini belirtmiştir. Vatandaşların oy kullanarak siyasi liderleri ve temsilcileri belirlemesinin, yönetimin doğru bir şekilde temsil edilmesini ve halkın taleplerine uygun politikaların hayata geçirilmesini sağladığını ifade etmiştir. Bu da demokrasinin işleyişine katkıda bulunmakta ve toplumun ortak hedefleri ve değerleri doğrultusunda ilerlemesine yardımcı olmaktadır. Katılımcı 1, genel seçimlere katılımı önemsediğini ve genellikle tüm genel seçimlere katıldığını belirterek, ülkenin yönetimine ve politikalarına etki etme fırsatını değerlendirdiğini ifade etmektedir. Bu şekilde, finansal sektörün ve ekonominin yanı sıra genel toplumun refahını ve istikrarını desteklemeye çalıştığını söylemektedir.

> *"Genel seçimlere katılımın önemli olduğuna inanıyorum ve mümkün olan her seçime katılıyorum. Genel seçimler, ülkenin geleceğini şekillendirmenin en önemli yollarından biridir. Oylarımız, ülkemizin ekonomisini, eğitim ve sağlık sistemini de şekillendirmeye yardımcı oluyor. Seçimlere katılmak, demokrasinin bir parçası olmaktır. Kendi geleceğimizi şekillendirmenin ve ülkemizi daha iyi bir yer haline getirmenin en önemli yoludur. Aynı zamanda bir vatandaş olarak sorumluluğumuzdur. Oy kullanmak, ülkeye katkıda bulunmanın ve demokrasiyi güçlendirmenin bir yoludur. Oy kullanmayanlar ülkeyi daha iyi bir yer haline getirme fırsatını kaçırıyorlar. Bu nedenle, mümkün olan her seçime katılıyorum. Oy kullanmak, benim hakkım ve sorumluluğum. Genç bir mühendisim ve yaşımın büyük bir bölümünü belirli bir yönetimle geçirdim. Öncesini pek hatırlamıyorum bile çünkü çok küçüktüm. Değişime yönelik bir kapalılığın hakim olduğunu görüyorum. Fakat meseleye böyle bakmamak gerekiyor. Ben değişimin her seferinde ülkeyi ve toplumu ilerleteceğini düşünüyorum. Çünkü her gelen kişi bir önceki yönetimin yapmış olduklarının üstüne yeni şeyler ekleyecek. Böylece toplum daha da ilerleyecek. Şuan da her şey dört dörtlük değil. Ben ülkemi terk etmek istemiyorum ve bu motivasyonumu sağlayan tek şey seçimlere olan inancım. Çünkü her seçim değişim ihtimalinin önkoşuludur. Dolayısıyla*

değişim için seçim zorunludur. Toplum neye karar verirse o yaşanır ve ben bu bağlamda seçimleri çok önemli buluyorum." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, genel seçimlere katılımın büyük önem taşıdığına inandığını ve bu nedenle mümkün olan her seçime katıldığını açıkça ifade etmektedir. Genel seçimlerin, ülkenin geleceğini ve yönünü belirlemenin en önemli yollarından biri olduğunu düşünmektedir. Oyların, ülkenin ekonomik politikalarından, eğitim ve sağlık sistemlerine kadar bir dizi önemli konuyu etkilediğini vurgulamıştır. Katılımcı 2, seçimlere katılmanın sadece bir vatandaşlık görevi olmadığını, aynı zamanda kendi geleceğini ve ülkesini daha iyi bir yer haline getirme yolunun bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Demokrasinin işleyişine katkıda bulunmak ve ülkeye katkı sağlamak için oy kullanmanın önemli bir yol olduğunu belirtmiştir. Genç bir mühendis olarak, ülkenin yönetimini değiştirme potansiyeli taşıdığına inanmakta ve bu nedenle seçimlere olan inancını sürdürmektedir. Değişimin, her yeni yönetimin önceki yönetimin çalışmalarına eklemeler yaparak toplumu ilerletme fırsatı sunduğunu düşünmektedir. Katılımcı 2, seçimlere katılımın ülkenin ve toplumun ilerlemesi için önemli bir adım olduğuna inanmaktadır. Değişim ve gelişim için seçimlerin vazgeçilmez olduğunu düşünen Katılımcı 2 bu nedenle her seçime aktif olarak katılmayı bir sorumluluk olarak görmektedir.

"Daha önce de ifade ettim aslında bence ayrım yapmaksızın bütün seçimler önemli... Ben öğrencilerime de bu konuda aktif vatandaş olmaları için eğitimler veriyorum. Öğrencilere seçimlerin önemini vurgulayarak, toplumlarına aktif katılımcılar olmalarını teşvik ederim. Büyüdüklerinde ve oy kullanma çağına geldiklerinde; seçimlere katılıp adaylara ve politikalara ilişkin bilgilenmeye çalışsınlar ve oylarını kullansınlar isterim. Çünkü seçimler değişim demektir ve katılım ne derece yüksek olursa o değişim ve seçim aynı oranda meşru sayılır. Seçimler, çoğunluğun iradesini yansıttığı için sonuçları kabul etmek, demokratik sürecin sağlıklı bir şekilde işlemesine katkıda bulunur. Bu yüzden de her seçime katılıyorum ve irademi sandıkta beyan ediyorum." (Katılımcı 3)

Seçimlerin önemini vurgulayan Katılımcı 3'e göre, ayrım yapmadan tüm seçimler önemlidir. Aynı zamanda bu görüşünü öğrencilerine de aktarmaktadır. Öğrencileriyle seçimlerin önemini paylaşarak, topluma aktif katılımcılar olmalarını teşvik ettiğini ifade etmiştir. Katılımcı 3, özellikle genç nesillerin seçimlere katılarak adayları ve

politikaları bilinçli bir şekilde değerlendirmeleri gerektiğini söylemekte ve oy kullanmalarını desteklemektedir. Seçimlerin değişimi simgelediğini ve katılımın yüksek olması durumunda bu değişimin daha meşru hale geldiğini düşündüğünü ifade etmştir. Seçim sonuçlarının çoğunluğun iradesini yansıttığına inananan Katılımcı 3, bu nedenle sonuçları kabul etmenin, demokratik sürecin sağlıklı işlemesine katkıda bulunduğunu ifade etmektedir.

> *"Bence seçime katılım çok önemli fakat tek başına yeterli bir şey değil. Vatandaşların seçimlerde verdikleri kararların sonuçlarına karşı sorumluluk taşımaları gerekir. Seçimlerde yapılan tercihler, ülkenin yönetimi ve politikaları üzerinde doğrudan etki sahibidir. Dolayısıyla, vatandaşlar seçim sonuçlarını kabul etmeli ve seçilen liderlerin hesap verebilirliğini sağlamak için aktif bir şekilde görevlerini yerine getirmelidir. Bu konuda eksiklikler yaşadığımızı söylemek mümkün. Aslında bir vatandaş olarak meselelere böyle bakmak gerekiyor. Seçimlerden sonra hesap verebilirlik olmazsa ve vatandaş olarak bunun olması adına sorumluluk alınmazsa bir şeylere yönelik şikâyet etmek gereksiz olur. Herkes seçimde oy kullanıyor fakat bu bilinçli vatandaş olmaya tek başına yeten bir şey değil. Ben her seçime katılıyorum. Seçimlerde istediğim hayatı yaşamak adına bir şansım oluyor. Verdiğim oy istediğim şekilde yönetilmemi sağlayabilir umuduyla da her seçime katılım gösteriyorum. Kendimi bu şekilde daha iyi hissediyorum. Aksi olsaydı kendimi huzursuz hissedebilirdim. Olumsuz bir durum karşısında sen de bunu değiştirmek için bir şey yapmadın diyebilirdim kendime…"* (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, seçime katılımın önemli olduğunu vurgulamakla birlikte sadece oy kullanmanın yeterli olmadığını belirtmektedir. Ona göre vatandaşlar seçim sonuçlarına karşı sorumluluk taşımalı ve seçilen liderlerin hesap verebilirliğini sağlamak için aktif görevlerini yerine getirmelidir. Bu noktada, eksikliklerin olduğunu ifade eden Katılımcı 4, vatandaşların seçimlerin ardından hesap verebilirlik oluşturmak için daha fazla sorumluluk alması gerektiğini söylemiştir. Katılımcı 4, her seçime katıldığını ve oy kullanmanın, istediği bir yaşam tarzını destekleme şansı verdiğini ifade etmiştir. Bu sayede kendini daha iyi hissettiğini ve olumsuz durumlar karşısında sorumluluk alarak aktif bir vatandaş olarak hareket ettiğini belirtmektedir. Katılımcı 4, seçimlere katılımın yanı sıra seçim sonuçlarına karşı sorumluluk taşınmasının da önemli olduğunu düşünmekte ve bu nedenle her seçime katılarak

kendi tercihlerini yansıtmayı ve yönetimde istediği değişiklikleri desteklemeyi amaçlamaktadır.

> *"Çok önemli tabi ki… Tüm seçimlere katılmaya özen gösteriyorum. Çünkü genel seçimler, bir sonraki cumhurbaşkanımızın kim olacağı, hangi yasaların çıkarılacağı ve vergilerimizin nasıl harcanacağı gibi ülkemizin tamamını etkileyen kararları kimin vereceğini belirler. Genel seçimlere katılarak ülkemizi şekillendirme ve onu daha yaşanır bir yer haline getirme fırsatına sahibiz. Oy kullanmak bir hak ve sorumluluktur, değerlerimizi ve inançlarımızı ifade etmenin bir yoludur. Bilinçli bir seçmen olmak, adayların politikalarını anlamak ve seçimlerinin uzun vadeli sonuçlarını göz önünde bulundurmak gerekiyor. Çünkü daha düşünceli ve etkili kararları ancak bu şekilde alabiliriz. Aynı zamanda insanların seçim sürecine dahil olurken karşılaşabilecekleri engelleri aşmaları için destek sağlamak gerekiyor. Vatandaşların oy kullanma hakkı, siyasi liderlerin ve politikacıların hesap verebilir olmasını sağlar. Hesap verebilirlik durumu toplumun ve bireyin psikolojisinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bu süreç, demokrasinin işleyişini güçlendirir. Halkın yönetimde etkin bir rol oynamasını ve istendik yönde değişimleri gerçekleştirebilmesi psikolojilerini olumlu yönden etkilemektedir. Aynı şekilde bireyler kendilerini daha ait hissettikleri bir ülke yaratmak için de seçimlerin değişim gücünden faydalanmaktadır. Aksi takdirde insanların kendini ait hissetmedikleri toplumlarda ciddi problemler yaşadıklarını görüyoruz. Bu durum aile ilişkilerinden tutun, geçim kaygısına varana kadar çeşitlilik gösterebiliyor. Herkes kendini mutlu hissettiği yerde yaşamak ister."*
> (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, seçimlere katılımın çok önemli olduğunu ve bu nedenle tüm seçimlere katılmaya özen gösterdiğini belirtmiştir. Genel seçimlerin, ülkenin geleceğini şekillendiren önemli kararları kimin alacağını belirlediğini vurgulamıştır. Bu seçimlerde oy kullanarak ülkeyi daha yaşanabilir bir yer haline getirme fırsatına sahip olduklarını ifade etmiştir. Oy kullanmanın bir hak ve sorumluluk olduğunu düşünen katılımcı, bilinçli bir seçmen olmanın önemini vurgulamıştır. Adayların politikalarını anlamak ve seçimlerin uzun vadeli sonuçlarını göz önünde bulundurmanın gerekliliğine dikkat çekmiştir. Katılımcı 5, vatandaşların seçim sürecine katılımını teşvik etmek ve engelleri aşmalarına yardımcı olmak gerektiğini

savunmaktadır. Bu sayede siyasi liderlerin ve politikacıların hesap verebilirliğini sağlayarak demokrasinin işleyişini güçlendirebileceklerine inanmaktadır. Son olarak Katılımcı 5, insanların kendilerini ait hissettikleri bir ülke yaratmak istediklerini belirtmektedir. Oy kullanmanın, bireylerin ülkelerine daha fazla aidiyet hissetmelerine ve toplumlarının iyileştirilmesine katkıda bulunabileceğini ifade etmiştir.

> *"Genel seçimler hayati derecede önemli benim için. Aldığımız maaştan, verdiğimiz vergiye kadar seçimlerin sonucunda belirlenmiş oluyor. Hatta sadece bu da değil nasıl yaşayacağımızı da seçimlerle belirliyoruz. Daha adil bir düzen mi olsun yoksa zenginlerin her türlü hakkının olduğu ama dar gelirlilerin yaşamaya fırsat bulamayacağı bir toplum mu olsun hepsi seçimlerle belirleniyor. Bu yüzden bilinçli olmak gerekiyor. Bilinçli tercihler yapmak gerekiyor. Bilinçli bir şekilde oy vermek gerekiyor. Geleceğimizi belirlediğimizi unutmamak ve bu konuda çocuklarımıza karşı da sorumlu olduğumuzu hatırlamak gerekiyor. Böyle düşündüğüm için bütün seçimlere katılıyorum ve sorumluluk alıyorum. Bu hem vatandaş olarak buraya ait hissetmemi sağlıyor hem de olumsuz durumlar karşısında ben elimden geleni yaptım dememi sağlıyor ve ruhen daha rahat hissediyorum. Ben bir emekliyim. Sağlık hizmetlerine erişim, emekli maaşları, sosyal güvenlik politikaları doğrudan beni ilgilendiriyor. Seçimler, emeklilik sistemi ve geleceğimiz üzerinde de önemli bir etkiye sahip. Emeklilik maaşları, emeklilik yaşının belirlenmesi, emeklilik fonlarının yönetimi gibi konular, seçimlerde yapılan tercihlerle şekillendiriliyor. Bu nedenle, bir emekli olarak, emeklilik sistemine ilişkin politikaların belirlendiği seçimlere katılım göstermemizin, geleceğimizi etkileyebilecek politikaların şekillenmesinde söz sahibi olmamızı sağladığını düşünüyorum."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, genel seçimlerin kendisi için hayati derecede önemli olduğunu belirtmiş ve bu seçimlerin sonuçlarının kişisel yaşantısını nasıl etkilediğine dikkat çekmiştir. Seçimlerin, maaşlardan vergi politikalarına kadar birçok konuda belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Katılımcı 6, seçimlerin sadece ekonomik konuları değil, aynı zamanda toplumsal adaleti ve yaşam standardını da şekillendirdiğine dikkat çekmiştir. Seçim sonuçlarının, toplumun zenginlik dağılımından, sosyal hizmetlere erişime kadar birçok önemli konuda etkili olduğuna inanmaktadır. Katılımcı 6 ayrıca,

seçimlere katılarak bilinçli tercihler yapmanın ve geleceği belirlemenin vatandaşlık görevi olduğunu vurgulamıştır. Bu sayede hem kendi geleceğini hem de çocukların geleceğini etkilediğini ve sorumluluk taşıdığını ifade etmiştir. Emekli bir birey olarak, sağlık hizmetlerine, emekli maaşlarına ve sosyal güvenlik politikalarına erişim konularının doğrudan kendisini ilgilendirdiğini belirten katılımcı, bu nedenle emeklilik sistemi ile ilgili politikaların şekillendiği seçimlere katılımın geleceğini etkileme potansiyeli olduğunu vurgulamaktadır. Bu şekilde hem kişisel hem de toplumsal düzeyde etkili bir rol oynadığını düşünmektedir.

> *"Genel seçimler her alandaki yatırımların belirlendiği seçimlerdir. Bu yüzden de son derece önemlidir. Bende bütün genel seçimlere katılırım. Toplumun genel sağlığını etkileyen politikalara ve kararlara katkıda bulunmak, genel seçimlere katılımımın önemli bir parçası… Yanlış seçimler yanlış sağlık politikalarının uygulanmasına neden olabilir. Seçimler, toplumun genel refahını doğrudan etkilemektedir. Seçilen liderler ve politikacılar, ülkenin sağlık hizmetleri, eğitim, ekonomi, çevre koruması ve daha birçok alanda politika belirleme yetkisine sahiptir. Bu nedenle, seçimlerde yapılan tercihler, bir ülkenin sağlık sistemi, sosyal yardımlar, vergi politikaları ve diğer birçok konuda değişiklikler yapılmasını sağlamaktadır. Geleceğimiz için seçimler olmazsa olmaz derece de önemli fakat bilinçli oy kullanmakta en az bu kadar önemli…"* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, genel seçimlerin toplumdaki yatırımları ve politikaları belirlediğini vurgulamış ve bu nedenle son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Genel seçimlerin, toplumun genel sağlığını ve refahını doğrudan etkilediğini ifade etmiştir. Sağlık politikalarının, genel seçimlerde yapılan tercihlere bağlı olarak şekillendiğini ve yanlış tercihlerin yanlış sağlık politikalarının uygulanmasına neden olabileceğini belirten katılımcı, bu nedenle seçimlere katılımın toplumun genel sağlığına katkıda bulunmanın önemli bir yolu olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca, seçilen liderlerin ve politikacıların ülkenin sağlık hizmetleri, eğitim, ekonomi ve çevre koruması gibi birçok alanda politika belirleme yetkisine sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, seçimlerde yapılan tercihlerin bir ülkenin geleceğini şekillendirmek için kritik olduğunu ifade etmiştir. Son olarak, Katılımcı 7 bilinçli oy kullanmanın da büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmiştir. Bu şekilde, vatandaşların seçimlerde

daha bilinçli tercihler yaparak toplumun genel sağlığı ve refahı üzerinde etkili bir rol oynayabileceğini vurgulamıştır.

> *"Daha önce ifade ettiğim gibi elbette ki önemli ve ben de seçimlere hem katılıyorum hem de görev alıyorum. 5 yıl insan hayatında az bir süre değil, seçiklerde 5 yıl boyunca nasıl yaşayacağımızın kararını veriyoruz. Adaletin nasıl işleyeceğinin kararını veriyoruz. Bu açıdan düşündüğümüz de genel seçimler birçok şeyden daha önemli. Siyasilerin halkın taleplerini ve beklentilerini önemsedikleri pek söylenemez ama yine de bu bir gün değişebilir. Bu umudu koruyarak ben de seçimlere katılıyorum. Elimizde böyle bir imkân varken bu imkânı kaybetmemek adına seçimleri önemsizleştirmemek gerekiyor diye düşünüyorum."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, seçimlerin hayati öneme sahip olduğunu ve bu nedenle seçimlere katıldığını ve görev aldığını belirtmiştir. 5 yıl gibi uzun bir sürenin, insanların hayatlarında önemli değişikliklere yol açabileceğini ve bu değişikliklerin seçimlerle belirlendiğini ifade etmiştir. Adaletin nasıl işleyeceği, ülkenin yönetiminde hangi politikaların uygulanacağı gibi önemli konuların, seçimlerde belirlendiğini vurgulayan katılımcı, bu nedenle genel seçimlerin diğer seçimlere göre daha büyük bir öneme sahip olduğunu düşünmektedir. Aynı zamanda, siyasilerin halkın taleplerini ve beklentilerini yeterince dikkate almadığını belirten katılımcı, bu durumun gelecekte değişebileceğine dair bir umut taşıdığını ifade etmiştir. Bu umudu koruyarak seçimlere katılmaya devam ettiğini ve seçimleri önemsizleştirmemek gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir. Katılımcı 8, seçimlerin toplumsal değişimleri etkileyen önemli bir araç olduğuna inanmakta ve bu nedenle seçimlere aktif olarak katılıp bu süreci önemsemektedir.

> *"Genel seçimlere katılım kesinlikle önemlidir, bütün genel seçimlere de katılıyorum. Hatta çoğu zaman seçimlerde görevli de oluyorum. Genel seçimler, ülkenin yönetimini ve politika yönünü belirleyen önemli bir süreç, bu yüzden yüksek katılım, seçilen temsilcilerin daha iyi toplumsal çeşitliliği yansıtmasına da yardımcı oluyor. Bilimin ve eğitimin toplumun her alanında etkili olması gerektiğine inanıyorum. Bu yönelimler seçimlerle belirleniyor. Demokratik süreçlere aktif olarak katkıda bulunma sorumluluğunu taşımak önemli… Demokratik süreçlere katkı yapma sorumluluğunu unutmamalıyız ve mümkün olduğu kadar katılmaya çalışmalıyız."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, genel seçimlere katılımın kesinlikle önemli olduğunu ve buna özen gösterdiğini ifade etmiştir. Ayrıca genel seçimlerde sıklıkla görev aldığını belirtmiş, bu durum da demokratik süreçlere aktif bir şekilde katkıda bulunduğunu göstermektedir. Bu katılımcı, genel seçimlerin ülkenin yönetimini ve politika yönünü belirleyen kritik bir süreç olduğunu vurgulamaktadır. Bu seçimlerin yüksek katılım gerektirdiğini çünkü bu şekilde seçilen temsilcilerin toplumsal çeşitliliği daha iyi yansıtabileceğini düşünmektedir. Ayrıca, bilim ve eğitimin toplumun her alanında etkili olması gerektiğine inandığını ve bu yönelimlerin de seçimler aracılığıyla belirlendiğini ifade etmiştir. Bu durum, bilimin ve eğitimin toplumsal önemini vurgulamaktadır. Katılımcı 9, demokratik süreçlere katkıda bulunma sorumluluğunu taşıdığını ve bu sorumluluğunun farkında olarak genel seçimlere aktif bir şekilde katıldığını belirtmiştir. Bu şekilde, demokrasinin işleyişine katkıda bulunmayı ve toplumu daha iyi bir yöne taşımayı amaçlamaktadır.

> *"Evet, genel seçimlere katılım son derece önemli. Genel seçimler, ülkenin yönünü ve geleceğini belirlemek için temel süreçtir. Vatandaşların seçimlere katılması, kendi temsilcilerini seçme ve ülke politikalarını etkileme fırsatını sağlar. Bu sebeple, genel seçimlere katılım, demokratik bir toplumun işleyişi için kritik bir unsur, vazgeçilmez bir konu olmalı... Genel seçimler, ülkenin politikalarını ve liderlerini belirleyen önemli bir karar anıdır ve ben de bir vatandaş olarak katılım sağlıyorum, bu süreçte demokratik sorumluluğumu yerine getirme fırsatı da yakalamış oluyorum. Seçimlere katılmak ve oy kullanmak, benim için önemli bir vatandaşlık görevi ve elimden geldiğince bu görevimi yerine getirmeye çalışıyorum."* (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, genel seçimlere katılımın son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Genel seçimlerin, bir ülkenin yönünü ve geleceğini belirlemek için temel bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 10, genel seçimlere katılmanın vatandaşların kendi temsilcilerini seçme ve ülke politikalarını etkileme fırsatı sağladığını belirtmiştir. Bu nedenle, genel seçimlere katılımın demokratik bir toplumun işleyişi için kritik bir unsur olduğunu ve vazgeçilmez bir konu olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, seçimlere katılarak vatandaşlık görevini yerine getirdiğini ve bu süreçte demokratik sorumluluğunu yerine getirme fırsatı bulduğunu ifade etmiştir. Bu, katılımcının seçimlere olan bağlılığını ve vatandaşlık bilincini yansıtmaktadır. Katılımcı 10, genel seçimlere katılımın vatandaşlık görevi olduğuna inanmakta ve bu görevi

önemsemektedir. Bu şekilde, demokrasinin işleyişine katkıda bulunmayı ve ülkenin geleceğini etkilemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların siyasi katılım temasının üçüncü sorusu olan "Anayasal hak olarak grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak sizce bir hak arama biçimi midir?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

> *"Evet, anayasal hak olarak grevlere katılmak ve siyasi gösterilere katılmak bir hak arama biçimidir. Hem grev hem de siyasi gösterilere katılma, demokratik toplumlarda vatandaşların anayasal hakları arasında yer alır ve toplumsal taleplerini dile getirme, görüşlerini ifade etme ve haklarını savunma yollarından biridir. Bir grup insanın toplanarak toplumsal, siyasi veya ekonomik konularda düşüncelerini dile getirmek, politik taleplerde bulunmak veya hükümetin veya diğer siyasi güçlerin politikalarına karşı tepki göstermek amacıyla yapılan eylemler bence sorun olarak görülmemeli. Siyasi gösterilere katılmak, vatandaşların demokratik hakları arasında ve toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini ifade etmeleri ve toplumsal değişim taleplerini dile getirmeleri için bir platform zaten olmalı... Tabi grev ve siyasi gösteri gibi eylemler barışçıl ve hukuka uygun bir şekilde gerçekleştirilmeli. Şiddet içeren, yasalara aykırı veya başkalarının haklarını ihlal eden eylemler etik değil ve bence mutlaka cezai yaptırımı da olmalı."* (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, grevlerin ve siyasi gösterilerin anayasal haklar olarak kabul edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu tür eylemlerin, demokratik toplumlarda vatandaşların toplumsal taleplerini dile getirme, görüşlerini ifade etme ve haklarını savunma yollarından biri olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 1, bu tür eylemlerin sorun olarak görülmemesi gerektiğini ifade etmekte ve siyasi gösterilere katılmanın, farklı toplumsal kesimlerin görüşlerini ifade etmeleri ve toplumsal değişim taleplerini dile getirmeleri için bir platform olması gerektiğini savunmaktadır. Ancak, katılımcı önemli bir vurgu yaparak, bu tür eylemlerin barışçıl ve hukuka uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini, şiddet içeren veya yasalara aykırı olan eylemlerin etik olmadığını ve cezai yaptırımı olması gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcı 1, grevler ve siyasi gösterilerin demokratik haklar olduğunu savunurken, aynı zamanda bu eylemlerin yasal sınırlar içinde kalması gerektiğini vurgulamıştır. Bu, demokratik toplumlardaki ifade özgürlüğü ve toplumsal katılımın önemli bir yönünü yansıtmaktadır.

"Elbette ki hak arama biçimidir. Hatta benim çalıştığım sektör bu konuda da insanlara oldukça yardımcı oluyor. Teknoloji oldukça ilerledi ve artık her şey internet üzerinden bilişim aletleriyle oluyor. İnsanlar artık online olarak eylem ve grevlere çağrı yapıyor ve böylece daha fazla insana ulaşabiliyor. Aynı zamanda artık değişim için kampanyalar ve imza çalışmaları bile teknoloji sayesinde düzenleniyor. Hatta ben de bu şekilde birkaç projede görev yaptım. Yazılımsal altyapılarını yaptığım kampanyalar oldu. Bu kesinlikle bir hak arama biçimi yoksa insanlar başka türlü isteklerini ve seslerini nasıl duyuracaklar. Ayrıca bu tüm gelişmiş ülkelerde var olan bir şey. Demokrasinin de bir gereği. Bu eylemsellik toplumunda bilinç düzeyine etki ediyor ve toplumsal ilerlemenin de önünü açmayı sağlıyor. Haklarını bilen insanların olması bir toplumun bence en büyük şansı." (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, teknolojinin gelişmeye devam etmesiyle birlikte internetin hak arama biçimlerini dönüştürdüğüne inanmaktadır. Bu platformlar sayesinde insanlar çevrimiçi eylemler düzenleyebilir, kampanyaları organize edebilir ve daha geniş bir kitleye ulaşabilirler. Katılımcı 2, yazılım altyapılarının oluşturulmasında bu tür projelere katkıda bulunmaktadır. Bu eylemlerin demokrasinin bir parçası olduğunu ve toplumsal ilerlemeye katkı sağladığını düşünmektedir. Haklarını bilen insanların toplumun en büyük şansı olduğunu vurgulamıştır.

"Evet, grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak bir hak arama biçimidir. Demokratik ülkelerde vatandaşların temel özgürlüklerini ifade ediyor aslında. Bu temel özgürlükler arasında düşünceyi ifade özgürlüğü, toplanma ve örgütlenme hakkı gibi haklar da bulunur. Grevler ve siyasi gösteriler, toplumsal değişimi teşvik eden, toplumun sorunlarına dikkat çeken ve politikaları etkileme amacı güden önemli araçlar... Tabi barışçıl ve düzenli bir şekilde hareket edildiği müddetçe. Toplumsal olaylarda şiddet veya yasalara aykırı eylemler, halkın huzurunu bozabilir. Dolayısıyla, anayasal hakları kullanırken sorumluluk duygusu içinde hareket etmek ve demokratik değerlere saygı göstermek önemlidir. Öğrencilere de bu tür anayasal hakları anlatmak ve demokrasi bilincini geliştirmek, toplumun aktif ve sorumlu bireyleri olmalarını teşvik edebilmem açısından benim bir görevim. Hak arama biçimleri hakkında öğrencilerimle tartışmalar yapıyorum çünkü farklı

görüşleri anlamalarını istiyorum. Aslında bu durum demokratik değerleri pekiştirmeye yardımcı oluyor." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, grevler ve siyasi gösteriler gibi toplumsal eylemlerin, demokratik ülkelerde temel özgürlüklerin bir ifadesi olduğunu ve vatandaşların bu tercihlerini kullanma hakkına sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu tür eylemlerin toplumsal değişimi teşvik ettiğini, toplumun sorunlarına dikkat çektiğini ve politikaları etkileme amacı taşıdığını belirtmiştir. Ancak, bu eylemlerin barışçıl ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini, şiddet veya yasalara aykırı eylemlerin halkın huzurunu bozabileceğini ifade etmektedir. Katılımcı 3 aynı zamanda, anayasal hakların kullanımının sorumluluk duygusu içinde yapılması gerektiğini ve demokratik değerlere saygı gösterilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Özellikle öğrencilere, bu anayasal hakları anlatmak ve demokrasi bilincini geliştirmek konusunda bir görevi olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle öğrencileriyle hak arama biçimleri üzerine tartışmalar yapmakta ve farklı görüşleri anlamalarını teşvik etmektedir. Katılımcı 3, bu tür tartışmaların demokratik değerleri güçlendirmeye yardımcı olduğunu ve toplumun aktif ve sorumluluk bilinci yüksek bireyleri olmalarını teşvik ettiğini ifade etmiştir.

"Sonuçta bu anayasal bir hak olduğuna göre belirli bir dayanağı var ve bence hak arama biçimidir. İnsanlar mağdur kaldıklarında bu yönteme başvuruyorlar. Hiç kimse durum dururken grev yapmıyor. Talepleri anlaşılmadığında, kendilerini ifade edemediklerini düşündüklerinde topluca ses çıkartma yolunu seçiyorlar. Dolayısıyla seslerini de ancak bu şekilde duyurabiliyorlar. Herhangi bir şiddet eylemine başvurulmadığı müddetçe bence insanlar seslerini duyurmak adına toplu eylemler yapabilirler. Yasalara bağlı kalarak yapılan eylem kazanımlarla sonuçlanabilir. Tabi bizim ülkemizde böyle şeyleri pek göremiyoruz. Çünkü burada genelde bu tarz eylemler şiddetle sonuçlanan durumlara dönebiliyor. Dolayısıyla da insanlar da bu tarz grevlerden ve gösterilerden kaçınmaya başlıyor. Ama ben grevlerin ve gösterilerin etkili olduğunu ve bir şeyleri değiştirmek adına da gerekli olduğunu düşünüyorum." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, hak arama biçimi olarak grevlerin ve toplu gösterilerin anayasal bir temele dayandığını ve insanların mağduriyet yaşadıklarında bu yönteme başvurduğunu belirtmektedir. Bireyleri taleplerinin anlaşılmadığını veya kendilerini

ifade edemediklerini düşündüklerinde, Katılımcı 4, topluca ses çıkartmanın bir yol olduğunu savunmaktadır. Ancak, şiddet eylemlerine başvurulmadığı sürece bu tür eylemlerin insanların sesini duyurabileceğini ifade etmektedir. Katılımcı 4, ülkelerin şiddetli sonuçlara yol açabilen bu tür eylemlere karşı farklı yaklaşımlar sergilediğini belirtmiştir. Ülkemizde bu tür eylemlerin genellikle şiddetle sonuçlandığını ve bu nedenle insanların grevlerden ve gösterilerden kaçınmaya başladığını ifade etmiştir. Fakat yine de grevlerin ve gösterilerin etkili olduğunu ve istendik yönde değişiklik yapma amacıyla gerekliliğini savunmaktadır.

> *"Grev hakkı, dünya çapında birçok anayasa tarafından korunan temel bir haktır. Bu hak, işçilerin işverenleriyle toplu sözleşme yapmalarına ve haksız çalışma koşullarını protesto etmelerine olanak tanır. Grevler, işverenleri değişiklik yapmaya zorlamanın etkili bir yolu olabilir ve ayrıca önemli konularda farkındalık yaratabilir. Böyle düşündüğümüzde elbette hak arama biçimidir. Siyasi gösterilere katılma hakkı da anayasa tarafından korunan temel bir haktır. Tabii ki, grevlere veya siyasi gösterilere katılmanın riskler dei var. Bu riskler arasında şiddet, tutuklanma ve iş kaybı gibi riskler... Ancak, bu eylemlerin potansiyel faydalarının risklerden daha ağır bastığına inanıyorum. Hepimizin görüşlerimizi ifade etme hakkımız var, fakat bunu güvenli ve sorumlu bir şekilde yapma sorumluluğumuz da var. Bence bireylerin, birçok anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri tarafından korunan barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarına sahip olduklarını kabul etmek önemli. Çünkü grevlere veya gösterilere katılmak, bireylerin duygularını, hayal kırıklıklarını ve değişim umutlarını ifade etmeleri için bir yol olarak da hizmet edebilir. Kolektif bir hareketin parçası olmak, bireylerin zihinsel sağlığını olumlu yönde etkileyebilecek bir dayanışma, güçlenme ve eylemlilik duygusu yaratabilir."* (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, grev hakkının ve siyasi gösterilere katılma hakkının dünya genelinde birçok anayasa tarafından korunan temel haklar olduğunu vurgulamaktadır. Bu hakların işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmek veya haksız koşullara karşı çıkmak amacıyla kullanılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, grevlerin işverenleri değişiklik yapmaya zorlama ve toplumsal farkındalık yaratma konusunda etkili bir araç olduğuna inanmaktadır. Katılımcı 5, grevler ve siyasi gösterilere katılmanın risklerinin olduğunu kabul etmekte, bunlar arasında şiddet, tutuklanma ve iş kaybı

gibi riskleri saymaktadır. Fakat bu risklerin, bu eylemlerin potansiyel faydalarından daha ağır bastığını savunmaktadır. Bireylerin görüşlerini ifade etme hakkına sahip olduğunu ve bunu güvenli ve sorumlu bir şekilde yapma sorumluluğu olduğunu vurgulamıştır. Katılımcı 5, bireylerin barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarına sahip olduğunu kabul etmenin önemli olduğunu düşünmektedir. Grevlere veya gösterilere katılmanın, bireylerin duygularını, hayal kırıklıklarını ve değişim umutlarını ifade etmeleri için bir yol olduğunu ve kolektif bir hareketin parçası olmanın, bireylerin zihinsel sağlığını olumlu yönde etkileyebileceğini ifade etmiştir.

> *"Bence grevler ve gösteriler hak arama biçimidir. İnsanlar daha düzgün şartlarda yaşayabilmek adına tepkilerini bu yolla dile getiriyorlar ve böylece umutlarını taze tutuyorlar. Eğer insanların elinden bunu da alırsak yaşayan köleler haline gelirler. Son zamanlarda nitekim böyle bir durum da var. Anayasal bir hak bu ama nedense suç gibi kötü bir şey gibi algılanıyor. Bunu yapanlar ayıplanıyor. Aslında insanlar kendi kendilerine dert yandıkları ve değiştirmek istedikleri konularda birlik olsalar ve tepkilerini, taleplerini birlikte dile getirseler daha kolay ve kısa yoldan çözüme kavuşabilirler. Örneğin emekliler maaşlarının çok düşük olduğunu söylüyor fakat bu konuda hiçbir şey yapmıyor, onlar adına başkaları kamuoyu oluşturmaya ve sorunlarını dile getirmeye çalışıyor. Hal böyle olunca da hiçbir iyileştirme alamıyoruz. Bir araya gelmek ve istekleri dile getirmek, sorunlara çözüm beklemek bu yüzden de önemli işte…"* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, grevler ve gösterilerin hak arama biçimi olduğunu düşünmekte ve insanların daha iyi yaşam koşulları için bu yöntemi kullanarak umutlarını canlı tuttuklarını ifade etmektedir. Bu hakların insanların özgürlüğünü savunmalarına ve yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışmalarına izin verdiğini belirtmiştir. Katılımcı 6, son zamanlarda bu tür eylemlerin suç gibi algılandığını ve yapanların ayıplandığını gözlemlediğini ifade etmiştir. Ancak, insanların kendi sorunlarına ve isteklerine odaklanarak birlikte hareket ederlerse, taleplerini daha etkili bir şekilde dile getirebileceklerini ve daha hızlı çözümler elde edebileceklerini savunmaktadır. Örneğin, emeklilerin düşük maaşlarla karşı karşıya olduğunu söylediğini ancak bu konuda birlik olup taleplerini dile getirme konusunda yetersiz kaldıklarını ifade etmiştir. Bir araya gelmenin ve talepleri dile getirmenin sorunlara çözüm bulma

sürecinde önemli bir adım olduğunu vurgulamıştır. Bu şekilde toplumun sorunlarını çözme ve daha iyi bir gelecek için çalışma fırsatı yaratılacağını düşünmektedir.

> *"Adı üzerinde bu anayasal bir hak ve elbette hak arama biçimi. İnsanların tepkilerini dile getirmesi ve yapıcı eylemlerde bulunması bence yadırganmamalı. Herkes fikirlerini açıkça dile getirebilmeli, hukukun dışına çıkmadan ve çizgiyi aşacak şekilde zarar verici eylemlerde bulunulmadığı sürece grevler ve siyasi gösterilerin bir zararı yok. Hatta insanların taleplerine karşılık alması açısından da son derece önemli… Sağlıkçıların ya da akademisyenlerin grevler yaparak maaş iyileştirmeleri aldıklarını da biliyoruz. Dolayısıyla ne kadar etkili olduğunu da bu örnek bizlere gösteriyor."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, grevlerin ve siyasi gösterilerin anayasal bir hak olduğunu ve hak arama biçimi olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu eylemlerin, insanların tepkilerini ifade etmelerine ve yapıcı eylemlerde bulunmalarına olanak tanıdığını söylemekte ve bu tür ifadelerin yadırganmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcı 7, herkesin fikirlerini açıkça dile getirebilmesi gerektiğini ve bu hakkın hukukun dışına çıkılmadan kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca, grevler ve siyasi gösterilerin, taleplerin karşılanması açısından son derece önemli olduğunu ve bu tür eylemler sayesinde sağlık çalışanları veya akademisyenler gibi grupların maaş iyileştirmeleri aldıklarını örnek vererek desteklemektedir. Katılımcı 7, bu tür eylemlerin etkili olduğunu ve taleplerin yerine getirilmesine katkı sağladığını düşünmektedir. Bu nedenle grevlerin ve siyasi gösterilerin toplumda olumlu bir rol oynadığına inanmaktadır.

> *"Elbette, hak arama biçimidir. Yasal olarak da bunda hiçbir sorun yok. İnsanlar toplu olarak beklentilerini ifade edebilirler. Karşılığını alamadıkları işlere ara verip grev yapabilirler. Yasalara ve hukuka uyduğu müddetçe hiçbir hak arama biçimi sorunlu değil… Grev ve siyasi gösteriler de böyle, siyasi değişiklik talepleri de yasalara uygun olduğu ölçüde böyle. Ben insanların hak arama mücadelelerini sonuna kadar destekliyorum. Çünkü bireyden yola çıkan bu anlayış toplumu da bütünen gelişime götürüyor. Haklarını bilen, birbirine saygılı toplum bu şekilde ortaya çıkıyor. O yüzden de bence bu tür faaliyetlerde özgürlükler ve ilerleme açısından desteklenmeli…"* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, grevlerin ve siyasi gösterilerin kesinlikle bir hak arama biçimi olduğunu ve yasal olarak herhangi bir sorun taşımadığını vurgulamıştır. İnsanların toplu olarak beklentilerini ifade etmeleri ve karşılığını alamadıkları durumlarda işlerine ara verip grev yapmalarının bu hakkın bir parçası olduğunu düşünmektedir. Yasalara ve hukuka uyulduğu sürece, bu tür hak arama biçimlerinin sorun teşkil etmediğini vurgulamıştır. Katılımcı 8, grevlerin ve siyasi gösterilerin siyasi değişiklik talepleri dâhil olmak üzere yasalara uygun olduğu ölçüde kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu tür hak arama mücadelelerini desteklediğini belirten Katılımcı 8, haklarını bilen bireyler olduğu ve birbirine saygılı bir toplumun böyle faaliyetlerle gelişeceğine inandığını ifade etmiştir. Katılımcı 8, bu tür faaliyetlerin özgürlüklerin ve toplumsal ilerlemenin teşvik edilmesi açısından desteklenmesi gerektiğini düşünmekte ve bireylerin hak arama mücadelelerini sonuna kadar desteklediğini ifade etmektedir.

> *"Evet, ben bunun bir hak olduğunu düşünüyorum. Çünkü anayasal bir dayanağı var, hukukta yeri var. Ayrıca toplumsal bir varlık olmamızın gereği de ortaklaşabilmek. Aynı fikirde aynı talepleri olan insanların ortak mücadele edebilmesi bence önemli, bunda bir sorun görmüyorum. Tabi ki her grevin ya da gösterinin yapıcı olması gerekiyor. Şiddet eylemlerine dönüşmemesi ve amaca odaklı olması gerekiyor. Bazen bu durum suiistimal edildiği için genel olarak grevler kötüymüş gibi bir sonuca varıyor insanlar ama böyle düşünmemek lazım. Grevlerde, gösterilerde insanlar beklentilerini, isteklerini, düşüncelerini dile getirirler. Bunu da saygı çerçevesi içinde, barışçıl ve yapıcı olarak gerçekleştirdikleri takdirde bence bir sorun olmayacaktır ve bu hakkın her zaman korunması gerekir."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, grevlerin ve siyasi gösterilerin bir hak olduğunu düşündüğünü vurgulamış ve bunun anayasal bir dayanağa sahip olduğunu belirtmiştir. Toplumsal bir varlık olarak, insanların ortak mücadele edebilmelerinin önemli olduğuna inanan Katılımcı 9, bu nedenle bu tür eylemleri bir sorun görmediğini ifade etmektedir. Fakat Katılımcı 9, bu tür eylemlerin yapıcı ve amaca odaklı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Şiddet eylemlerine dönüşmemesi ve saygı çerçevesi içinde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, bazen bu tür hakların suiistimal edildiği için grevlerin genel olarak olumsuz algılandığını söyleyen Katılımcı 9, böyle düşünmemek gerektiğini savunmaktadır. Katılımcı 9, grevler ve gösterilerin

insanların beklentilerini, isteklerini ve düşüncelerini dile getirme aracı olduğunu ifade etmekle birlikte bu hakkın her zaman korunması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu gibi nedenlerle, toplumun bu tür eylemlere saygı göstermesi ve bu hakları desteklemesi gerektiğini düşünmektedir.

> *"Evet, grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak, bir hak arama biçimidir. Bu tür etkinlikler, demokratik bir toplumda vatandaşların kendilerini ifade etme, haklarını savunma ve toplumsal değişimi teşvik etme yollarından biridir. Bana göre, insanların toplumsal ve siyasi endişelerini ifade etmek ve dikkat çekmek amacıyla grevler veya siyasi gösteriler düzenlemesi, temel bir demokratik hak ve özgürlüktür. Ancak, bu tür hakları kullanırken, yasalara ve toplumsal düzenlemelere saygı göstermek önemli... Grevler ve siyasi gösteriler, barışçıl ve yasal sınırlar içinde gerçekleştirilmeli ve bu tür etkinliklerde ifade özgürlüğüne saygı gösterilmesi ve diğer bireylerin haklarının korunması gerekmekte. Bu hakları kullanırken sorumlu davranmak ve toplumsal düzeni tehlikeye atmamak önemli…"* (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, grevlerin ve siyasi gösterilerin hak arama biçimi olduğunu ifade etmekte ve demokratik toplumlarda vatandaşların kendilerini ifade etme, haklarını savunma ve toplumsal değişimi teşvik etme yollarından biri olarak gördüğünü belirtmektedir. Bu tür etkinliklerin temel bir demokratik hak ve özgürlük olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcı 10, bu tür hakları kullanırken yasalara ve toplumsal düzenlemelere saygı göstermenin önemli olduğunu ifade etmiştir. Grevler ve siyasi gösterilerin barışçıl ve yasal sınırlar içinde gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, bu tür etkinliklerde ifade özgürlüğüne saygı gösterilmesi ve diğer bireylerin haklarının korunması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcı 10, bu hakları kullanırken sorumlu davranmanın ve toplumsal düzeni tehlikeye atmamanın önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu şekilde, hak arama biçimi olarak grevler ve siyasi gösterilerin demokratik toplumlar içinde düzenli ve etkili bir şekilde işleyebileceğini savunmaktadır.

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının ilk sorusu olan "Facebook, Twitter, Instagram vb. platformlarda toplumsal konularla ilgili paylaşım yapar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Evet, evet, sosyal medya platformlarında toplumsal konularla ilgili paylaşım yapmayı tercih ederim. Bankada yönetici olarak çalışıyor olmam, farklı konularda görüşlerimi ve deneyimlerimi paylaşma ve toplumsal meseleler hakkında farkındalık yaratma fırsatına engel değil. Çünkü sosyal medya platformları, toplumsal konularda sesini duyurmak ve etkileşimde bulunmak için güçlü bir araçtır. Toplumsal konular, insanların günlük yaşamını ve geleceğini etkileyen önemli meselelerdir ve bu konularda düşüncelerimi diğer insanlarla paylaşmayı önemli buluyorum. Özellikle finansal hizmet sektöründe çalışan bir kadın olarak, kadın hakları, cinsiyet eşitliği, çevre koruma ve sosyal adalet gibi konulara duyarlılık gösteriyorum ve bu konularda bilinç yaratmayı ve destek olmayı seviyorum. Tabi bunların tamamını kontrollü şekilde yaptığımı ve dikkatli olduğumu da söylemeliyim. Zaten sosyal medya platformlarında paylaşımlar yaparken her zaman saygılı davranırım ve bilgi doğrulamasına önem veririm. Toplumsal konular hakkında görüş bildirirken, farklı bakış açılarını anlamak ve çeşitliliğe saygı göstermek önemlidir. Toplumsal medyada yapıcı diyaloglar kurmak ve olumlu bir etki yaratmak başarı getirebilir, aksi durumda bir şeyleri dile getirmenin pek önemi yoktur zaten." (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, toplumsal konulara duyarlılık göstererek sosyal medya platformlarında aktif olarak paylaşım yapmayı tercih ettiğini ifade etmiştir. Kendisinin bankada yönetici olarak çalışıyor olmasının, toplumsal meseleler hakkında görüşlerini ve deneyimlerini paylaşma konusundaki isteğine engel olmadığını belirtmiştir. Sosyal medya platformlarının, toplumsal konuları gündeme getirme ve toplumla etkileşimde bulunma açısından güçlü bir araç olduğunu düşünmektedir. Katılımcı 1, özellikle kadın hakları, cinsiyet eşitliği, çevre koruma ve sosyal adalet gibi konularda duyarlılık gösterdiğini ve bu konularda bilinç yaratma ve destek olma fırsatını değerli bulduğunu ifade etmektedir. Ancak, bu paylaşımları yaparken dikkatli ve kontrollü bir şekilde hareket ettiğini vurgulamıştır. Saygılı davranışlar sergileyerek ve bilgi doğrulamasına özen göstererek sosyal medya platformlarında görüşlerini ifade ettiğini söylemiştir. Ayrıca, farklı bakış açılarına saygı göstermenin ve çeşitliliği anlamak için çaba sarf etmenin önemine dikkat çekmektedir. Sosyal medyada yapıcı diyaloglar kurmanın ve olumlu bir etki yaratmanın önemli olduğunu savunmakta ve

bu şekilde toplumsal konuları daha etkili bir şekilde ele alabileceğini ifade etmektedir.

> *"Sosyal medya platformları benim için toplumla iletişim kurmanın ve fikirlerimi paylaşmanın önemli bir aracı çünkü mesleğimle oldukça ilgili bir alan… Toplumsal konular, insanların günlük yaşamını ve geleceğini etkileyen önemli meseleler ve bu konularda görüşlerimi ifade etmek ve bilgi paylaşmak benim için önemli. Facebook, Twitter ve Instagram gibi platformlarda toplumsal konularla ilgili haberleri, makaleleri ve düşünceleri paylaşarak, farkındalık yaratmayı ve insanları konular hakkında düşünmeye teşvik etmeyi de ayrıca seviyorum. Tabi bu ne kadar etkili oluyor ne kadar insanlara ulaşıyor burasını bilmiyorum. Yazılım mühendisi olarak, teknoloji ve sosyal medya platformlarındaki etkileşimleri takip etmek ve bu platformları etkili bir şekilde kullanmak benim için kaçınılmak bir şey zaten. Bu nedenle, toplumsal konularda etkili bir şekilde sesimi duyurmak ve insanlarla etkileşimde bulunmak için sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanıyorum. Tabi bazen bu konuda çekinmediğimi söylemem de yalan olur. Fakat olumlu bir diyalog ortamı oluşturmaya özen gösteriyorum."* (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, özellikle mesleğiyle ilgili bir alanda olduğu için sosyal medya platformlarını toplumla iletişim kurmanın ve fikirlerini paylaşmanın önemli bir aracı olarak değerli bulduğunu ifade etmektedir. Toplumsal konuların insanların günlük yaşamını ve geleceğini etkileyen önemli meseleler olduğunu düşünmekte ve bu konularda görüşlerini ifade etmektedir. Sosyal medya bilgi paylaşılan bir yer olması gerekçesiyle Katılımcı 2 için önem taşımaktadır. Katılımcı 2, Facebook, Twitter ve Instagram gibi platformlarda toplumsal konularla ilgili haberleri, makaleleri ve düşünceleri paylaşarak farkındalık yaratmayı ve insanları konular hakkında düşünmeye teşvik etmeyi tercih ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, teknoloji ve sosyal medya platformlarıyla ilgili bir yazılım mühendisi olarak, bu platformları etkili bir şekilde kullanmak konusunda deneyime sahip olduğunu belirtmektedir. Ancak, bazen sosyal medyada görüşlerini ifade etmek konusunda çekingen olduğunu itiraf etmiştir. Olumlu bir diyalog ortamı oluşturmak için çaba gösterdiğini vurgulamaktadır. Bu şekilde, toplumsal konularda etkili bir şekilde sesini duyurmayı ve insanlarla etkileşimde bulunmayı amaçladığını ve bu duruma önem verdiğini belirtmiştir.

"Facebook, Twitter, Instagram gibi platformlarda toplumsal konularla ilgili paylaşım yapmaktan ve öğrencilerle iletişim kurmaktan keyif alıyorum. Bu platformlar, öğrencilerin farkındalık düzeyini artırmak ve demokratik değerleri pekiştirmek için etkili bir yol sunuyor bana. Her zaman saygılı, tarafsız ve öğrencilere katılımcı olmalarını teşvik eden paylaşımlar yapmaya dikkat ediyorum. Çünkü öğretmen bir öğrencinin idolü olabiliyor. Bu durum da ayrıca bir sorumluluk veriyor insana. Toplumsal konular, gençlerin düşünce yapısını ve farkındalık düzeyini geliştirmelerine yardımcı olacak önemli meseleler. Öğrencilerin çeşitli bakış açılarına maruz kalmasını sağlamak ve onları bilinçli bir şekilde düşünmeye teşvik etmek için objektif ve dengeli bir şekilde paylaşımlar yapmaya önem veriyorum. Umuyorum ki birilerinin hayatlarına dokunuyorumdur. Çünkü toplumsal konular hakkında haberleri ve çeşitli düşünceleri paylaşarak öğrencilerimin farkındalık kazanmalarına yardımcı olmaya çalışıyorum." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformlarında toplumsal konularla ilgili paylaşımlar yapmaktan ve öğrencilerle iletişim kurmaktan keyif aldığını ifade etmiştir. Bu platformların, öğrencilerin farkındalık düzeyini artırmak ve demokratik değerleri pekiştirmek için etkili bir araç olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin bu konularda bilinçlenmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Katılımcı 3, paylaşımlarında her zaman saygılı, tarafsız ve öğrencilere katılımcı olmalarını teşvik eden bir yaklaşım benimsediğini belirtmiştir. Öğretmen olarak, öğrencilerin rol modeli olabileceğinin farkında olduğunu ifade eden Katılımcı 3, bu nedenle ek bir sorumluluk taşıdığını düşünmektedir. Toplumsal konuların, gençlerin düşünce yapısını ve farkındalık düzeyini geliştirmelerine yardımcı olacak önemli konular olduğunu düşünmekle birlikte öğrencilerinin çeşitli bakış açılarına maruz kalmalarını ve bilinçli bir şekilde düşünmelerini teşvik etmek için objektif ve dengeli paylaşımlar yapmaya önem verdiğini ifade etmektedir. Kendisinin öğrencilerinin hayatlarına dokunmayı ve onların toplumsal konular hakkında bilinçlenmelerine yardımcı olmayı amaçladığını ifade etmiştir.

"Sonuçta bu anayasal bir hak olduğuna göre belirli bir dayanağı var ve bence hak arama biçimidir. İnsanlar mağdur kaldıklarında bu yönteme başvuruyorlar. Hiç kimse durum dururken grev yapmıyor. Talepleri anlaşılmadığında, kendilerini ifade edemediklerini düşündüklerinde topluca

ses çıkartma yolunu seçiyorlar. Dolayısıyla seslerini de ancak bu şekilde duyurabiliyorlar. Herhangi bir şiddet eylemine başvurulmadığı müddetçe bence insanlar seslerini duyurmak adına toplu eylemler yapabilirler. Yasalara bağlı kalarak yapılan eylem kazanımlarla sonuçlanabilir. Tabi bizim ülkemizde böyle şeyleri pek göremiyoruz. Çünkü burada genelde bu tarz eylemler şiddetle sonuçlanan durumlara dönebiliyor. Dolayısıyla da insanlar da bu tarz grevlerden ve gösterilerden kaçınmaya başlıyor. Ama ben grevlerin ve gösterilerin etkili olduğunu ve bir şeyleri değiştirmek adına da gerekli olduğunu düşünüyorum." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, grevlerin ve siyasi gösterilerin anayasal bir hak olduğuna ve hak arama biçimi olarak kabul edildiğine inandığını ifade etmiştir. İnsanların bu tür eylemlere başvurmasının, mağduriyet yaşadıklarında veya taleplerinin anlaşılmadığını düşündüklerinde gerçekleştiğini ifade etmiştir. Bu eylemlerin, insanların topluca seslerini duyurabilmeleri için önemli bir araç olduğunu düşünen Katılımcı 4, şiddet içermeyen toplu eylemlerin seslerin duyurulması için uygun bir yol olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcı 4, yasalara bağlı olarak gerçekleştirilen bu tür eylemlerin sonuçlarına inandığını ifade etmiş ve toplumların bu şekilde seslerini duyurarak haklarını savunabileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Ancak, Türkiye'de bu tür eylemlerin genellikle şiddetle sonuçlandığını ve bu nedenle insanların bu tür grevlerden ve gösterilerden kaçınmaya başladığını belirtmiştir. Ancak yine de grevlerin ve gösterilerin etkili olduğunu ve değişiklik yapmak için gerekli olduğunu düşünmektedir. Bu açıklamalarıyla, hak arama biçimi olarak grevler ve gösterilerin önemini vurgulamıştır.

"Grev hakkı, dünya çapında birçok anayasa tarafından korunan temel bir haktır. Bu hak, işçilerin işverenleriyle toplu sözleşme yapmalarına ve haksız çalışma koşullarını protesto etmelerine olanak tanır. Grevler, işverenleri değişiklik yapmaya zorlamanın etkili bir yolu olabilir ve ayrıca önemli konularda farkındalık yaratabilir. Böyle düşündüğümüzde elbette hak arama biçimidir. Siyasi gösterilere katılma hakkı da anayasa tarafından korunan temel bir haktır. Tabii ki, grevlere veya siyasi gösterilere katılmanın riskler dei var. Bu riskler arasında şiddet, tutuklanma ve iş kaybı gibi riskler... Ancak, bu eylemlerin potansiyel faydalarının risklerden daha ağır bastığına inanıyorum. Hepimizin görüşlerimizi ifade etme hakkımız var, fakat bunu

güvenli ve sorumlu bir şekilde yapma sorumluluğumuz da var. Bence bireylerin, birçok anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri tarafından korunan barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarına sahip olduklarını kabul etmek önemli. Çünkü grevlere veya gösterilere katılmak, bireylerin duygularını, hayal kırıklıklarını ve değişim umutlarını ifade etmeleri için bir yol olarak da hizmet edebilir. Kolektif bir hareketin parçası olmak, bireylerin zihinsel sağlığını olumlu yönde etkileyebilecek bir dayanışma, güçlenme ve eylemlilik duygusu yaratabilir." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, grev hakkının dünya genelinde birçok anayasa tarafından korunan temel bir hak olduğunu vurgulamıştır. Bu hakkın işçilerin işverenleriyle toplu sözleşme yapma ve haksız çalışma koşullarına karşı çıkma imkânı sağladığını ifade etmektedir. Aynı şekilde, siyasi gösterilere katılma hakkının da anayasa tarafından korunduğunu belirtmiştir. Katılımcı 5, grevlerin, işverenleri değişiklik yapmaya zorlama ve toplumun dikkatini önemli konulara çekme açısından etkili bir yol olduğuna inanmaktadır. Bunun bir hak arama biçimi olduğunu vurgulamıştır. Ancak grevler ve siyasi gösterilere katılmanın riskler içerdiğine de dikkat çekmiş, bu riskler arasında şiddet, tutuklanma ve iş kaybı gibi faktörler bulunduğunu söylemiştir. Buna rağmen, Katılımcı 5, bu eylemlerin potansiyel faydalarının bu risklerden daha ağır bastığına inanmaktadır. Görüşlerini ve fikirlerini ifade etme hakkının her bireye ait olduğunu ve bunu her bireyin güvenli ve bilinçli bir şekilde yapma sorumluluğu taşıdığını belirtmiştir. Bu nedenle, bireylerin barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarına sahip olduklarını kabul etmenin önemli olduğunu vurgulamıştır. Kolektif bir hareketin parçası olmanın, bireylerin zihinsel ve psikolojik sağlığını olumlu yönde etkileyebilecek bir dayanışma, güçlenme ve eylemsellik duygusu yaratabileceğine inanmaktadır. Bu açıklamalarıyla, grevler ve siyasi gösterilerin demokratik bir toplumda önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır.

"Toplumsal konularla ilgili sosyal medya hesaplarımdan paylaşım yapıyorum. Çünkü maalesef ülkemizde şöyle bir durum var ki bir şeylere sosyal medya üzerinden tepki verildiğinde orada bir birlik olunduğunda çözüm geliyor. Aksi takdirde kimsenin sesi çıkmıyorsa kimse tepki vermiyorsa hiçbir şey olmuyor. Nice hukuksal sonuçların sosyal medya üzerinde verilen tepkilerin ardından alındığını da görüyoruz. Bu yüzden ben de bazen endişe etsem de, sosyal medya hesaplarım üzerinden herkese saygı duyacak biçimde

toplumsal olaylar hakkında paylaşımlar yapıyorum. Desteklediğim konuları ya da karşı çıktığım konuları oradan dile getiriyorum. Bazen çevremden bu konuda tepki alıyorum. Başına bir şey gelir diyorlar ama kimseye saygısızlık yapmadan bir konu hakkındaki fikrimi dile getirdiğim için başıma bir şey geleceğini düşünmüyorum. Bence her insan fikirlerini açıkça ifade edebilmeli. Böyle düşündüğüm için de paylaşım yapmaktan geri kalamıyorum." (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, toplumsal konularla ilgili olarak sosyal medya hesaplarından düşüncelerini ve tepkilerini paylaşmaktan çekinmeyen bir yaklaşım benimsemektedir. Ülkede, sosyal medya üzerinden verilen tepkilerin birlik olunarak çözümler getirdiğine inanmakta ve bu nedenle toplumsal olaylar hakkında sosyal medya platformlarını etkili bir iletişim aracı olarak kullanmayı tercih etmektedir. Katılımcı 6, bazen çevresinden bu tür paylaşımların kişisel güvenliğini riske atabileceği konusunda endişeler aldığını ancak saygılı bir şekilde fikirlerini dile getirdiği sürece herhangi bir sorun yaşamayacağına inandığını ifade etmiştir. Her insanın fikirlerini açıkça ifade edebilme hakkına sahip olduğunu düşünmekte ve bu nedenle paylaşımlarını yapmaktan geri durmamaktadır. Katılımcı 6, bu açıklamalarıyla demokratik bir toplumda fikir özgürlüğünün önemini vurgulamakta ve toplumsal konularda aktif bir şekilde görüşlerini ifade etmeyi tercih etmektedir.

"Ben genelde mesleğimle ilgili sorunlar yaşadığım zaman sosyal medya üzerinden paylaşıyorum. Meslektaşlarımın benzer paylaşımları olduğunda onlara da destek oluyorum. Dolaylı yoldan da olsa sosyal medya üzerinden yapılan örgütlenmelere katılmış oluyorum. Bunlar bence çok kötü ve olmaması gereken şeyler değil. Maalesef öyle algılanıyor ama demokratik ülkelerde insanlar bunları yapabiliyorlar. Tepkilerini sosyal medya üzerinden dile getirdikleri için cezalandırılmıyorlar. Bazen ben de tepki almaktan çekiniyorum fakat yine de aşırıya kaçmamak koşuluyla toplumsal konularda, mesleğimle ilgili taleplerim olduğunda sosyal medya hesaplarım üzerinden paylaşımlar yapıyorum." (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, mesleğiyle ilgili sorunlar yaşadığında ve meslektaşlarının benzer durumlarla karşılaştığında sosyal medya platformlarını bir örgütlenme ve tepki gösterme aracı olarak kullanmayı tercih etmektedir. Meslektaşlarına destek vermek amacıyla bu tür paylaşımlara katıldığını ve dolaylı yoldan örgütlenmelere dâhil

olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 7, bu tür paylaşımların olumsuz algılandığını ve bazen tepki aldığını ifade etmektedir. Ancak demokratik ülkelerde insanların sosyal medya üzerinden tepki gösterme ve fikirlerini dile getirme hakkına sahip olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle, toplumsal konularda veya mesleğiyle ilgili talepleri olduğunda, sosyal medya hesapları üzerinden paylaşımlar yapmaktan çekinmemektedir. Ancak bu paylaşımları yaparken aşırıya kaçmamaya ve saygılı bir dil kullanmaya dikkat ettiğini vurgulamıştır. Katılımcı 7, bu açıklamalarıyla demokratik bir toplumda fikir özgürlüğünün ve toplumsal sorunlara duyarlılığın önemini vurgulamış ve bu hakların kullanılmasını desteklediğini ifade etmiştir.

> *"Çok aşırıya kaçmamak koşuluyla paylaşımlar yapıyorum. Zaten mesleğim gereği de bu tarz paylaşımları yapmam çok normal, çünkü doğrudan toplumu ilgilendiren konularla da ilgileniyoruz. Bizi ilgilendiren, toplumda infial yaratan ve farklı düşündüğüm konularda paylaşımlar yapmam anlayışla karşılanmalı. Elbette bu tarz paylaşımlar yaparken tarafsız kalmaya ve objektif yaklaşmaya özen gösteriyorum."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, paylaşımlarını yaparken aşırıya kaçmadığını ifade etmiş ve mesleği gereği toplumu ilgilendiren konuları ele almak konusunda dikkatli bir yaklaşım benimsemiştir. Mesleğinin doğası gereği toplumsal meselelerle ilgilendiğini ve bu tür konularla ilgili paylaşımların normal olduğunu düşünmektedir. Kendi görüşlerini ifade etmek ve toplumdaki diğer bireylerle görüş alışverişinde bulunmak için sosyal medyayı kullanmanın bir hak olduğuna inanmaktadır. Katılımcı 8, bu tür paylaşımları yaparken tarafsızlık ve objektiflik ilkesine sadık kalmaya özen gösterdiğini ifade etmiştir. Bu sayede paylaşımlarının daha etkili ve saygın bir şekilde karşılanmasını hedeflemektedir. Katılımcı 8, bu görüşleriyle toplumsal konuları ele alırken dengeli ve tarafsız bir yaklaşım sergilemenin önemini vurgulamış ve demokratik bir toplumda fikir özgürlüğünü savunduğunu ifade etmiştir.

> *"Facebook kullanmıyorum fakat Twitter'ı aktif olarak kullanıyorum. Gündemin en iyi takip edildiği mecralardan birisi orası… Çok sık olmamak kaydıyla orada bazen görüşlerimi paylaşırım. Karşılıklı olarak başkalarıyla fikirlerimizi paylaşır, tartışırız. Ama dediğim gibi bu noktada aşırıya kaçmamaya özen gösteriyorum ve çok sık yapmıyorum. Tepki vermemenin mümkün olmadığı olaylar vardır, bu tarz olaylarda dayanamıyor ve ben de*

fikirlerimi paylaşıyorum. Bazen de başkasının hatalı olduğunu düşündüğüm söylemlerini düzeltme gereği hissediyorum. Bence bunlar ifade özgürlüğüdür ve aslında her toplumda da olması gerekiyor." (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, Facebook kullanmamakla birlikte en aktif olarak Twitter platformunu kullandığını belirtmiştir. Twitter'ı güncel gelişmeleri ve gündemi takip etmek için etkili bir araç olarak görmektedir. Bu platformda, görüşlerini ve düşüncelerini paylaşmanın yanı sıra, başkalarıyla fikir alışverişinde bulunmayı da tercih etmektedir. Katılımcı 9, paylaşımlarını yaparken aşırıya kaçmamaya özen gösterdiği vurgulamıştır. Ancak bazı olaylar karşısında tepki vermemenin mümkün olmadığını belirtmekte ve bu tür durumlarda kendi görüşlerini paylaşma ihtiyacı duyduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, başkalarının hatalı olduğunu düşündüğü söylemleri ve fikirleri düzeltme gereği hissettiğini belirtmiştir. Katılımcı 9, bu tür paylaşımların ifade özgürlüğünün bir yansıması olduğuna inanmakta ve toplumun farklı görüşlere ve tartışmalara açık olması gerektiğini savunmaktadır. Bu şekilde demokratik bir toplumun işleyişine katkı sağlayabileceğini düşünmektedir.

"Evet, sosyal medya platformlarında toplumsal konularla ilgili paylaşımlar yapıyorum. Sosyal medya, toplumsal konularda düşüncelerimi ve görüşlerimi ifade etmek, bilgi paylaşmak ve toplumsal tartışmalara katılmak için kullanabileceğim etkili bir araç. Birçok sorunun buradan çözüme kavuştuğunu da zaten görüyoruz. Bu platformlar, geniş bir kitle ile iletişim kurma ve farklı bakış açılarını görme fırsatı sunuyor. Ancak, bu tür paylaşımları yaparken, saygılı ve yapıcı bir dil kullanmaya özen gösteriyorum. Ayrıca, sosyal medya etkileşimlerinde doğru ve güvenilir bilgileri paylaşmaya dikkat ediyorum. Medyanın toplumsal değişimde önemli bir rol oynadığını ve toplumun farklı kesimleri arasındaki diyalogu etkilediğini düşünüyorum." (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, sosyal medya platformlarını toplumsal konularla ilgili görüşlerini ifade etmek, bilgi paylaşmak ve toplumsal tartışmalara katılmak için etkili bir araç olarak kullanmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Sosyal medyanın, geniş bir kitle ile iletişim kurma ve farklı bakış açılarını gözlemleme fırsatı sunduğunu düşünmektedir. Ancak, bu tür paylaşımları yaparken saygılı ve yapıcı bir dil kullanmaya özen gösterdiğini vurgulamıştır. Ayrıca, sosyal medya etkileşimlerinde doğru ve güvenilir bilgileri paylaşmaya dikkat ettiğini belirtmiştir. Bu, toplumun sağlıklı bir şekilde bilgiye

ulaşabilmesi ve tartışmalara katılabilmesi açısından önemli bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Katılımcı 10, medyanın toplumsal değişimde önemli bir rol oynadığına inanmakta ve medya aracılığıyla farklı toplumsal kesimler arasındaki diyalogun etkilendiğini düşünmektedir. Bu nedenle, sosyal medya platformlarını bu tür iletişimsel amaçlarla kullanarak toplumsal farkındalık oluşturmanın ve toplumun daha iyi bir şekilde bilgilendirilmesine katkı sağlamanın önemli olduğunu savunmaktadır.

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının ikinci sorusu olan "Bir dernek ya da sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerine katılır mısınız? Katılıyorsanız nedeni, katılmıyorsanız nedenini açıklar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

> *"Dernek ya da sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerine katılmayı tercih ediyorum. Bu tür kuruluşlar, toplumsal meselelere duyarlılık göstermek, farkındalık yaratmak ve toplumsal değişime katkıda bulunmak açısından önemli bir rol oynuyorlar. Tabi bu durum son yıllarda biraz zarar gördü. Fakat yine de çevreye ve topluma duyarlı bir şekilde faaliyet gösteren dernek ve sivil toplum kuruluşları, benim değerlerime uygun ve öncelikli alanlara odaklanan projeleri destekliyorum. Özellikle kadın hakları, eğitim, çevre koruma, sosyal adalet ve dezavantajlı kesimlere yönelik yardım projeleri gibi konularda faaliyet gösteren kuruluşların çalışmalarına aktif olarak katıldığım zamanlarda oluyor. Aynı zamanda, dernekler ve sivil toplum kuruluşları, katılımcılara farklı platformlarda seslerini duyurabilecekleri ve aktif bir şekilde topluma katkıda bulunabilecekleri fırsatlar sunarlar. Bu tür etkinliklerde gönüllü olarak yer almak ve proje çalışmalarına katkıda bulunmak, benim için kişisel tatmin ve sosyal sorumluluk duygusunu artırıcı bir deneyim. Tabi herkesin yaşam koşulları, iş veya aile hayatı gibi çeşitli nedenlerle katılmak için her zaman yeterli zamanı olmayabilir. Bu konuda topluma ve çevreye olumlu katkılar sağlamak, benim için önemli ve anlamlı bir tercih."* (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, toplumsal sorumluluklarına duyarlı bir yaklaşım sergilediğini ifade etmiş ve dernekler ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Bu tür kuruluşların, toplumsal meselelere duyarlılık gösterme, farkındalık yaratma ve toplumsal değişime katkıda bulunma amacı taşıdığını

belirtmektedir. Özellikle kadın hakları, eğitim, çevre koruma, sosyal adalet ve dezavantajlı kesimlere yardım gibi alanlarda faaliyet gösteren kuruluşların projelerini desteklediğini ifade etmiştir. Katılımcı 1, dernekler ve sivil toplum kuruluşlarının, katılımcılara farklı platformlarda seslerini duyurabilecekleri ve topluma aktif bir şekilde katkıda bulunabilecekleri fırsatlar sunduğunu vurgulamaktadır. Bu tür etkinliklere gönüllü olarak katılmak ve projelerde yer almak, kişisel tatmin sağlayan ve sosyal sorumluluk duygusunu artıran deneyimler olarak değerlenmiştir. Ancak, herkesin bu tür etkinliklere zaman ayırma lüksü olmayabileceğini de anlayışla karşılamaktadır. Katılımcı 1, toplumsal sorumluluk bilinciyle dernekler ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katkı sağlama önemini vurgulamaktadır.

> *"Evet bu tür faaliyetlere katılmayı tercih ediyorum. Yazılım mühendisleri, teknolojiyi toplumsal konularda kullanarak farkındalık yaratma ve çözümler sunma potansiyeline sahibiz. Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak, teknolojinin gücünü toplumsal sorunlara yönlendirebilir ve toplumun gelişimine katkıda bulunabiliriz. Bu toplumsal ilerleme ve refah içinde önemli. Eğer bunu yapmazsak aktif ve bilinçli bir vatandaş olduğumuz söylenemez. Dolayısıyla bende en iyi olduğum alanı bu bağlamda değerlendiriyorum. Çeşitli derneklere ve kuruluşlara da gönüllü olarak katılıyorum. Teknoloji ve yazılım alanındaki uzmanlığımı toplumsal konulara yönlendirerek topluma fayda sağlama fırsatı buluyorum. Bizim ülkemizde bu konulara pek önem verilmese de ben değerli buluyorum."* (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, yazılım mühendislerinin teknolojiyi toplumsal konularda kullanarak farkındalık yaratabileceklerini ve çözümler sunabileceklerini belirtmiştir. Bu nedenle sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak teknolojinin gücünü toplumsal sorunlara yönlendirmeyi ve toplumun gelişimine katkıda bulunmayı önemsemektedir. Katılımcı 2, toplumsal ilerlemenin ve refahın önemli olduğunu vurgulamakta ve bu tür faaliyetlerin aktif ve bilinçli bir vatandaş olmanın bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, çeşitli dernek ve kuruluşlara gönüllü olarak katılarak teknoloji ve yazılım alanındaki uzmanlığını toplumsal konulara yönlendirme fırsatı bulduğunu belirtmiştir. Ülkede toplumsal sorumluluk konularına verilen önemin az olduğunu ifade eden Katılımcı 2, bu konuya kişisel olarak değer verdiğini ve önemli bulduğunu vurgulamaktadır.

"Evet, sivil toplum kuruluşlarını, toplumsal konularda duyarlılık oluşturan, farkındalık yaratan ve toplumun gelişimine katkı sağlayan önemli yapılar olarak görüyorum. Bu tür kuruluşlara katılmak, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermeyi de beraberinde getiriyor. Aynı zamanda aktif bir vatandaş olarak topluma katkıda bulunmak bence herkesin idealinde olması gereken bir fikir… Herkesin insanlara yardım etme amacını kendinde taşıması gerektiğini düşünüyorum. Toplumsal konularda duyarlılık göstermek, topluma katkıda bulunmak ve öğrencilerim için etkili bir rol model olmak benim için çok değerli." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, sivil toplum kuruluşlarını toplumsal konularda duyarlılık oluşturan, farkındalık yaratan ve toplumun gelişimine katkı sağlayan önemli yapılar olarak gördüğünü ifade etmiştir. Bu tür kuruluşlara katılmanın, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermeyi ve aktif bir vatandaş olarak topluma katkıda bulunmayı beraberinde getirdiğini söylemektedir. Kendisinin toplumsal sorunlara duyarlılık göstermeyi tercih edip, topluma katkıda bulunmayı önemsediğini ifade etmiş ve bu çerçevede öğrencilere etkili bir rol model olmayı değerli bulduğunu vurgulamıştır.

"İşten kaynaklı zamanımın tamamını ayıramasam da dernek ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılıyorum. Özellikle gönüllü faaliyetlerde yer almayı oldukça önemsiyorum. Hiçbir karşılık beklemeksizin insanlar için bir şeyler yapıyor olma fikri hoşuma gidiyor. Kendimi böyle durumlarda iyi hissediyorum. Sokak hayvanlarına yardım dernekleriyle çalışıyoruz bazen. Hafta sonları uzak bucaklara mama götürüyoruz, hem sosyalleşmiş oluyoruz hem de bir cana dokunmuş oluyoruz. Bunlar olması gereken şeyler. İnsana insan olduğunu hatırlatan eylemler." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, dernek ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katıldığını belirtmektedir. Özellikle gönüllü faaliyetlerde bulunmanın kendisine büyük bir memnuniyet verdiğini ve insanlar için karşılıksız yardım yapmanın hoşuna gittiğini ifade etmiştir. Sokak hayvanlarına yardım dernekleriyle çalıştıklarını ve hafta sonları uzak bölgelere mama götürerek hem sosyalleştiklerini hem de yardım etmiş olduklarını söyleyen Katılımcı 4, bu tür faaliyetlerin insanlara insan olduklarını hatırlattığını ve topluma olumlu katkılarda bulunmanın önemli olduğunu vurgulamıştır.

"Bu kuruluşlar, sosyal değişimi teşvik etmede ve başkalarının yaşamlarını iyileştirmede hayati bir rol oynuyor. Bu yüzden ben de böyle çalışmalara ve oluşumlara katılıp destek veriyorum. Dernekler ve STK'lar, insanlara becerilerini ve yeteneklerini geliştirmeleri için fırsatlar sağlayabilir. Örneğin, bir kişi siyasi bir kampanya için gönüllü olarak liderlik becerilerini veya bir hayır kurumuna gönüllü olarak bağış toplama becerilerini geliştirebilir. Bu tarz faaliyetlere katılmak kişisel gelişim açısından da önemli. Derneklerin ve STK'ların faaliyetlerine katılmanın faydalı bir deneyim olabileceğini düşünüyorum. Çünkü bu faaliyetler bireylerin ve toplumun refahı üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, dernekler ve sivil toplum kuruluşlarının sosyal değişimi teşvik etme ve insanların yaşamlarını iyileştirme konusunda önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu nedenle bu tür çalışmalara katılıp destek verdiğini belirtmiştir. Ayrıca, dernekler ve STK'ların bireyler için kişisel gelişim fırsatları sunduğunu ve becerilerin geliştirilmesine yardımcı olduklarını ifade etmiştir. Özellikle liderlik etme becerisi kazandırmanın yanı sıra becerilerin geliştirilmesine katkı sağlayabileceğini söylemektedir. Bu tür faaliyetlerin bireylerin ve toplumun refahı üzerinde olumlu etkileri olduğuna inanmaktadır.

"Evet katılıyorum, hala aktif olarak dahil olduğum dernekler var. Sosyal sorumluluk projelerinde yer almayı seviyorum. Çocukların eğitimine katkıda bulunmayı seviyorum. İnsanlara yardımcı olmayı seviyorum. Kız çocuklarının eğitime kazandırılması gerektiğini düşünüyorum. Aslında bir insan olarak imkanı olmayan diğer insanların desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bazı insanlar dünyaya doğuştan şanssız olarak gelebiliyorlar. Onların toplumda geri kalmaması ve öne çıkmalarına yardımcı olmak gerekiyor. Bu yüzden de dernek ve sivil toplum kuruluşu faaliyetlerine katılıyorum. Bunun yadırganmaması gerektiğini de düşünüyorum." (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, halen aktif olarak katıldığı derneklerde sosyal sorumluluk projelerine dâhil olduğunu ve bu tür faaliyetleri sevdiğini ifade etmiştir. Özellikle çocukların eğitimine ve dezavantajlı gruplara yardım etmeyi önemsemektedir. Kız çocuklarının eğitimine destek verilmesi gerektiğine inanmakta ve toplumda dezavantajlı durumda olan insanların desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle dernekler ve

sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılmanın önemli olduğunu ve yadırganmaması gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir.

> *"Elbette katılıyorum. Özellikle Tema ve Yeşilay'a destek oluyorum. Hayat görüşümü yansıtan ve geleceğimiz için olması gereken çalışmalar yapıyorlar. Bence bu kuruluşlara katılmak faaliyetlerini desteklemek çok önemli… Aynı zamanda bu tür çalışmalar yapan başka dernekler ve sivil toplum kuruluşları da var, onlara da destek olmaya çalışıyorum. Aktif olarak faaliyetlerine gidemesem de maddi olarak ve sosyal medya üzerinden böyle kurumları destekliyorum. Çünkü bizler bu kurumları destekledikçe faaliyetleri sürecek ve devamlılıkları sağlanacak. İnsanlık için iyi işler yapan tüm dernek ve STK'lar bence desteklenmeli. Aynı zamanda bu kuruluşlar demokrasinin en güzel yansımaları. Çünkü dernek faaliyetleri, sivil toplum faaliyetleri ancak demokratik ülkelerde olabilir."* (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, çevre koruma konusunda çalışan TEMA ve bağımlılıkla mücadele eden Yeşilay gibi dernekleri ve sivil toplum kuruluşlarını desteklemeyi önemli bulduğunu ifade etmiştir. Bu kuruluşların hayat görüşünü yansıttığını ve geleceğe katkı sağladığını düşünmektedir. Ayrıca, diğer benzer dernekler ve STK'ları da maddi olarak ve sosyal medya üzerinden desteklemeye çalışmakta ve bu tür kuruluşların insanlık için güzel işler yaptığını ve demokrasinin önemli yansımaları olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle bu tür kuruluşların desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir.

> *"Bu tarz faaliyetlere katılıyorum. Hayvan haklarıyla ilgiliyim ve bunun hukuksal mücadelesinin verildiği platformlarda da yerimi alıyorum. Çünkü dernek ve vakıf faaliyetleri zaten demokrasinin ve insan olmanın kaçınılmaz gereği bana göre… Ortak fikirleri paylaştığımız insanlarla bir araya gelip ortak tepkiler veriyoruz. Dolayısıyla bu da bizi hem iyi hissettiriyor hem de çözüme bir adım daha yaklaştırıyor. Sesin topluca yükselmesi yalnız yükselmesinden her zaman daha iyidir. Sonuçta yıkıcı ve hukuk dışı etkinliklere katılmıyorum. Zaten hukuk dışı olan yıkıcı eylemlerinde hiçbir faydası yok, aksine çözümden ve istendik şeyden biraz daha uzaklaşmaya yarıyor. Yapılan faaliyetler hukuka, anayasaya uygun olduğu müddetçe sivil toplum kuruluşu faaliyetlerine katılmanın sorunlu olduğunu düşünmüyorum. Gelişmiş tüm ülkelerde bu tarz faaliyetler hep olur."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, hayvan hakları konusundaki duyarlılığıyla öne çıkmakta ve bu alanda yapılan hukuki mücadelelere katılarak destek vermektedir. Dernek ve vakıf faaliyetlerini demokrasinin ve insanlığın bir gereği olarak değerlendirmektedir. Ortak görüşlere sahip insanlarla bir araya gelerek toplu tepkiler oluşturmanın hem kişisel tatmin sağladığını hem de sorunlara bir adım daha yaklaştırdığını düşünmektedir. Ancak yıkıcı ve hukuk dışı eylemlere katılmadığını vurgulayan Katılımcı 8, bu tür faaliyetlerin hukuka ve anayasaya uygun olduğu sürece sorun olmadığını savunmuştur. Bu tür faaliyetlerin gelişmiş ülkelerde de sıkça gerçekleştiğini ifade etmiştir.

> *"Organizasyonun amaçları ve misyonu, kişisel ilgi alanları, profesyonel hedefler ve değerler gibi faktörleri göz önünde bulundurarak bazı faaliyetlere katılıyorum. Genellikle topluma hizmet etme, belirli bir amaç etrafında bir araya gelme ve toplumsal değişim için çaba harcama amacı güden kuruluşların etkinliklerini destek verdiğim oluyor. Bana göre bu tür organizasyonlara katılmak, toplumsal ve sosyal sorunları anlama, analiz etme ve çözme çabasının bir parçasını oluşturuyor. İnsanlar bu tarz faaliyetlere katılarak toplumsal sorunların çözümüne daha yakından katılmış oluyorlar. Ben de böyle düşündüğüm için uygun bulduğum etkinlik ve faaliyetlere katılıyorum."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, kişisel ilgi alanları, profesyonel hedefler ve değerleri göz önünde bulundurarak, topluma hizmet etme, belirli bir amaç etrafında bir araya gelme ve toplumsal değişim için çaba harcama amacı güden kuruluşların etkinliklerine katıldığını belirtmiştir. Bu tür organizasyonlara katılmanın, toplumsal ve sosyal sorunları anlama, analiz etme ve çözme sürecinin bir parçası olduğunu düşünmektedir. Bu faaliyetlere katılarak toplumsal sorunların çözümüne daha yakından katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

> *"Evet, katılıyorum. Çünkü sivil toplum kuruluşları, toplumsal sorunları ele almak ve topluma katkıda bulunmak amacıyla faaliyet gösterir. Bu organizasyonlara katılarak, toplumsal sorunların çözümüne ve toplumun daha iyi bir yer haline gelmesine katkıda bulunmuş oluyoruz. Aynı zamanda kişisel ilgi alanlarımı da desteklemiş oluyorum ve sosyal sorumluluk bilincimi güçlendiriyorum. Tabi organizasyonun amacının veya faaliyetlerinin benim ilgi alanlarıma veya değerlerime uygun olması gerekiyor."* (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, sivil toplum kuruluşlarının toplumsal sorunların çözümüne ve toplumun daha iyi bir yer haline gelmesine katkıda bulunduğuna inandığını ifade etmiştir. Bu organizasyonlara katılarak, kişisel ilgi alanlarını desteklediğini ve sosyal sorumluluk bilincini güçlendirdiğini belirtmiştir. Fakat Katılımcı 10 vurgulamaktadır ki, organizasyonun amacı veya faaliyetleri kendi ilgi alanlarına veya değerlerine uygun olmalıdır. Bu nedenle, katıldığı kuruluşların misyonu ve hedefleri ile kendi ilgi ve değerlerinin örtüştüğü durumlarda aktif olarak katılımda bulunmayı tercih etmektedir.

Araştırmaya Nilüfer ilçesinden katılan katılımcıların toplumsal katılım temasının üçüncü sorusu olan "Toplumsal konularda arkadaşlarınızla ya da ailenizle tartışıp, fikir paylaşımı yapar mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir:

> *"Evet, toplumsal konularda arkadaşlarımla ve ailemle sık sık tartışır ve fikir paylaşımında bulunmayı severim. Toplumsal konular, insanların yaşamlarını doğrudan etkileyen ve üzerinde düşünülmesi gereken önemli meselelerdir. Arkadaşlarım ve ailemle bu tür konularda konuşmak, farklı bakış açıları kazanmama ve kendi düşüncelerimi zenginleştirmeme yardımcı oluyor. Tartışma ve fikir paylaşımı, toplumda değişimi teşvik eden bir süreç aynı zamanda. Arkadaşlarımla ve ailemle, kadın hakları, çevre koruma, sosyal adalet, eğitim gibi konularda görüşlerimizi paylaşıyoruz ve bu konulardaki gelişmeleri de takip ederiz. Birbirimize sorular sorar, deneyimlerimizi paylaşır ve toplumsal konular hakkında daha bilinçli olmak için çaba gösteririz. Arkadaşlarım ve ailemle toplumsal konularda yapıcı ve saygılı diyaloglar kurmak, ortak anlayışı artırmak ve toplumsal bilinci güçlendirmek için zaten önemli. Farklı bakış açılarını dinlemek ve anlamak, daha kapsayıcı ve çeşitli bir perspektif kazanmamıza yardımcı oluyor. Bazen insanlarla toplumsal konularda farklı görüşlere sahip olabiliriz, ancak bu tartışmaların zenginleştirici olduğuna inanıyorum. Birbirimize saygı göstermek ve açık bir iletişim kurmak, tartışmaların olumlu bir atmosferde gerçekleşmesini sağlayacaktır. Çünkü bu durum toplumsal değişime katkıda bulunacaktır. Bu tür diyaloglar, insanların birbirini anlamasını sağlar ve daha güçlü bir toplumun inşasına katkı sağlar."* (Katılımcı 1)

Katılımcı 1, toplumsal konularda ailesi ve arkadaşlarıyla düzenli olarak tartışma ve fikir paylaşımında bulunmaktan keyif aldığını belirtmiştir. Toplumsal konuların

insanların yaşamlarını doğrudan etkileyen önemli meseleler olduğunu vurgulamıştır. Bu tür tartışmaların, farklı bakış açıları kazanmalarına ve kendi düşüncelerini zenginleştirmelerine yardımcı olduğuna inanmaktadır. Arkadaşları ve ailesiyle kadın hakları, çevre koruma, sosyal adalet ve eğitim gibi konularda görüşlerini paylaşıp gelişmeleri takip ettiklerini belirtmiştir. Aynı zamanda bu diyalogların toplumsal değişimi teşvik eden bir süreç olduğunu vurgulamıştır. Farklı bakış açılarını dinlemek ve anlamak, daha kapsayıcı bir perspektif kazanmalarına yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Tartışmaların zenginleştirici olduğuna inanan Katılımcı 1, insanlar arasında birbirini anlama, saygı gösterme ve açık iletişim kurma önemini vurgulamıştır. Bu tür diyalogların toplumsal bilinci güçlendirdiğine ve daha güçlü bir toplumun inşasına katkı sağladığına inanmaktadır.

> *"Evet, toplumsal konularda arkadaşlarımla ve ailemle tartışırım ve fikir alışverişi yaparım. Bu, benim için önemli çünkü farklı bakış açılarını duymak ve kendi fikirlerimi geliştirmeme yardımcı oluyor. Ayrıca, toplumsal konular hakkındaki bilgimi arkadaşlarım ve ailemle paylaşmak bilgisi olmayan birisinin farkındalığını arttırmaya da yardımcı olabilir. Toplumsal konular hakkında tartışmak bazen zor çünkü insanların sizi anlamadığı ve sert çıkışlarda bulunduğu yerler olabiliyor, fakat ben bu tartışma kültürünü yine de faydalı buluyorum. Farklı bakış açılarını duymak, bizi geliştirmeye yardımcı oluyor. Ayrıca, toplumsal konular hakkındaki bilgimi arkadaşlarım ve ailemle paylaşmak, onların da bu konularda bilgilenmesine yardımcı oluyor. Ayrıca bir şeylere kayıtsız kalmıyor olmak daha iyi bir vatandaş olmak demek bence…"* (Katılımcı 2)

Katılımcı 2, toplumsal konularda ailesi ve arkadaşlarıyla düzenli olarak tartışma ve fikir alışverişi yapmayı sevdiğini belirtmektedir. Farklı bakış açılarını duymak ve kendi fikirlerini geliştirmek için bu tür tartışmaların önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, toplumsal konular hakkındaki bilgisini paylaşarak, bilgi eksikliği olan kişilerin farkındalığını artırmaya katkıda bulunabileceğine inanmaktadır. Tartışma kültürünün bazen zorlayıcı olabileceğini kabul etse de farklı bakış açılarını duymanın gelişmeye yardımcı olduğuna inandığını ifade etmiştir. Bu tür diyalogların, hem kendisinin hem de çevresindekilerin bu konularda daha bilinçli olmalarına yardımcı olduğunu ve kayıtsız kalmamanın daha iyi bir vatandaş olmanın bir parçası olduğunu düşünmektedir.

"Evet, toplumsal konularda tartışmaya ve fikir alışverişine inanıyorum. Bu, insanları farklı bakış açılarını görmelerini ve kendi fikirlerini geliştirmelerini sağlamanın bir yoludur. Ayrıca bu tür tartışmalar, farklı perspektiflerden bakma becerisini geliştirir ve empati kurma yeteneğimizi artırır. Aynı şekilde, öğrencilerle de toplumsal konuları tartışmak ve onların görüşlerini anlamak, onların eleştirel düşünce becerilerini geliştirmelerine ve demokratik değerleri anlamalarına yardımcı oluyor. Ben hem ailemler hem de arkadaşlarımla fikir paylaşmaktan ve konuşmaktan çekinmiyorum. Aksine bunun büyük bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Her birey yaşadığı toplumun şekillenmesine katkıda bulunabilmeli. Fikirlerini açıkça paylaşabilmeli. Aksi takdirde kendini o topluma yapancı hisseder, ait olmadığı bir yerde yaşıyor gibi hissetmeye başlar. O yüzden bence fikir paylaşımında bulunmak zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmeli ve insanların bundan çekinmemesi gerekiyor. Evet bazen bende bu konuda sorunlar yaşayabiliyorum. Hem çok sert tepkiler verenler oluyor hem de acaba olumsuz bir şeyler yaşar mıyım düşüncesine kapılabiliyorum. Ama dediğim gibi bundan kendimizi kurtarmamız ve normal olan bir şey olduğunun farkına varmamız gerekiyor." (Katılımcı 3)

Katılımcı 3, toplumsal konularda tartışma ve fikir alışverişinin önemine inandığını ve insanların farklı bakış açılarını görmelerini, kendi fikirlerini geliştirmelerini ve empati yeteneklerini artırmalarını sağlayan bir yol olduğunu vurgulamaktadır. Aynı şekilde, öğrencilerle de toplumsal konuları tartışmanın, eleştirel düşünce becerilerini geliştirmelerine ve demokratik değerleri anlamalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 3, fikirlerini açıkça paylaşmaktan çekinmemenin önemli olduğunu ve bu şekilde topluma katkıda bulunmanın bir yolu olduğunu düşünmektedir. Fakat bazen sert tepkilerle karşılaşma ve olumsuz sonuçlar yaşama endişesi taşıdığını ifade etmiştir. Bu tür endişelere rağmen, fikirlerini paylaşmanın normal ve zorunlu bir ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır.

"Tabi ki fikir paylaşımlarında bulunuyoruz. Belirli konularda insanları fikirlerinin birebir aynı olması beklenemez. Biz de fikir paylaşımlarında bulunurken bunu asla unutmuyoruz. Farklı fikirlerde olsak bile sorun olmuyor. Ya birbirimizi ikna etmeye çalışıyoruz ya da o senin fikrin diyerek birbirimizin fikirlerine saygı duyup konuyu kapatıyoruz. Bahsettiğim durum arkadaş ortamında da geçerli aile ortamında da geçerli bir durum. Aslında

bu herkes için olması gereken şey fakat tabi böyle olmadığı zamanlar da olmuyor değil. Tartışma kültürünü edinememiş kişilerle belirli paylaşımlarda bulunmak zor olabiliyor. Böyle durumlarda insanların birbirlerine saygı duyması yeterli… Birbirimizi kırmaktansa konuyu kapatmak gerekir. Ama fikir paylaşımından korkmamak, çekinmemek, fikirlerini ifade etme özgürlüğünün tadını çıkartmak gerekiyor." (Katılımcı 4)

Katılımcı 4, fikir paylaşımlarının önemini vurgulamış ve insanların farklı fikirlere sahip olabileceğini kabul etmeleri gerektiğini belirtmiştir. Aile ve arkadaş ortamlarında bile farklı fikirlerin olduğunu ve bunun sorun yaratmadığını ifade etmektedir. Tartışma kültürünün önemli olduğunu, farklı fikirleri anlamaya çalışmanın veya fikirler arasında ikna etmeye çalışmanın önemli olduğunu belirtmektedir. Fakat bazen tartışma kültürünü edinememiş kişilerle iletişim kurmanın zor olabileceğini söylemektedir. Bu gibi durumlarda saygıyı korumanın ve kırıcı olmaktansa konuyu kapatmanın daha iyi bir seçenek olduğunu belirtmektedir. Fikir paylaşımından korkmamanın ve fikirlerini özgürce ifade etmenin önemli olduğunu vurgulamıştır.

"Fikir paylaşımlarında bulunuyoruz çünkü arkadaşlarınız ve ailenizle sosyal konuları tartışmanın birçok faydası var. Sosyal meseleleri farklı bakış açılarına sahip insanlarla tartışarak, bu meseleler hakkında farklı düşünme biçimlerini öğreniyoruz ve sorunlara ilişkin kendi anlayışımızı genişletiyoruz. Aynı zamanda bu tartışmalar endişelerimizi paylaşan başkalarıyla bağlantıda hissetmemize de neden olabilir. Eğer böyle olursa da düşüncelerimizi ifade etme çabalarımızda desteklendiğimizi hissederiz. İnsanların düşüncelerini ve endişelerini ifade etmekte kendilerini rahat hissettikleri bir ortam daha derin bağlantılara ve güçlendirilmiş ilişkilere yol açabilir. Bu durum da en nihayetinde birey ve toplumun giderek daha uyumlu hale gelmesini ve birbirinden etkilenmesini sağlar. Çünkü arkadaşlarımız ve ailemizle sosyal konuları tartışarak, kendi önyargılarımıza da meydan okuyabilir ve çevremizdeki dünya hakkındaki farkındalığımızı genişletebiliriz. Böyle bir durum artan sosyal bilince yol açar, bu da bireyleri harekete geçmeye ve topluma olumlu katkıda bulunmaya teşvik eder." (Katılımcı 5)

Katılımcı 5, fikir paylaşımlarının önemini vurgulayarak aile ve arkadaşlarla sosyal konuları tartışmanın birçok faydası olduğunu belirtmiştir. Bu tür tartışmaların farklı

bakış açılarına sahip insanlarla etkileşim sağlayarak, farklı düşünme biçimlerini öğrenmeye ve kendi anlayışlarını genişletmeye yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, bu tür tartışmaların insanları birbirlerine daha yakın hissettirdiğini ve düşüncelerini özgürce ifade etme çabalarını desteklediğini belirtmiştir. Bu durumun bireylerin daha uyumlu ve topluma daha olumlu katkıda bulunan bireyler haline gelmelerine katkı sağladığını ve sosyal bilincin artmasına yol açtığını söylemektedir. Fikir paylaşımlarının insanları etkileşime teşvik ettiğini ve topluma olumlu bir katkı sağlama yolunda harekete geçmelerine yardımcı olduğunu vurgulamaktadır.

> *"Hem arkadaşlarımla hem de ailelerimle belirli konular hakkında konuşup fikir paylaşımında bulunuruz. Tabi doğruyu söylemek gerekirse bunu yaparken çoğu zaman çekinmiyor da değilim. Çünkü bazen ifadelerimiz yanlış anlaşılabiliyor. İnsanlar sert tepkiler verip kırıcı olabiliyor. Aynı görüşte değiliz diye sadece kendi fikirlerini doğru olarak kabul edip sizi yok sayabiliyorlar. Bu tarz durumlar yaşadığımda fazlasıyla üzülüyorum. O yüzden tartışmalara girerken belirli koşulları göz önünde bulunduruyorum. Karşımdaki insanın sert olduğunu ya da beni anlamadığını düşündüğüm zaman konuyu asla uzatmıyorum. Çünkü tartışma meselesi de belirli bir seviye ve bilinç gerektiriyor. Maalesef biz bu konuda biraz eksiğiz. Tartışmaları kavgaya döndürmeyi çoğu insan iyi başarıyor. Bu yüzden de fikirlerimi paylaşıp ifade etsem de temkinli yaklaşıyor ve anlamayacağını düşündüğüm insanla bu tarz diyaloglara girmiyorum."* (Katılımcı 6)

Katılımcı 6, aile ve arkadaşlarıyla fikir paylaşımında bulunmayı değerli bulsa da, bu tür konuşmalara katılırken çekinceler yaşadığını ifade etmiştir. Bu çekincelerin, bazen ifadelerin yanlış anlaşılması, insanların sert tepkiler vermesi veya kırıcı olması gibi nedenlerle ortaya çıktığını ifade etmektedir. Ayrıca, insanların kendi fikirlerini diğerlerininkine üstün görmesi ve karşıdakini yok sayabilmesi gibi durumların da yaşandığını belirtmiştir. Bu tür olumsuz deneyimler yaşadığında üzüldüğünü ifade eden Katılımcı 6, tartışmalara katılırken dikkatli olmaya çalıştığını ve hatta bazen de tartışmalardan kaçındığını belirtmiştir. Tartışmaların bazen kavgaya dönüşebildiğini ve toplumun bu konuda eksik olduğunu düşündüğünü vurgulamıştır. Bu nedenle, fikirlerini paylaşırken temkinli bir yaklaşım benimsediğini ve anlaşılmayacağını düşündüğü insanlarla bu tür diyaloglara girmekten kaçındığını ifade etmiştir.

"Tabi, çeşitli toplumsal konularda arkadaşlarımla ve ailemle sohbetler ederim. Fikirlerimizi birbirimize aktarırız. Genelde bunu yaparken birbirimize saygı duyarız. Çünkü her zaman aynı fikirde olmuyoruz. Ama aynı fikirde olmadığımız zamanlarda da birbirimizi kırmıyoruz. İnsan sosyal bir varlık ve fikirlerini bir başka insana ifade etmek, görüşlerini sunmak, yeni görüşler edinmek en büyük ihtiyacı. Dolayısıyla bunu yapmak insan olmanın bir özelliği ve gereği bence… Fikirlerin paylaşılmadığı yerde sosyal bir varlık olma özelliğimizi kaybederiz. Ayrıca her fikir bizim gelişimimize de hizmet edebilir. Kendimizi değiştirmemizi de sağlayabilir." (Katılımcı 7)

Katılımcı 7, aile ve arkadaşlarıyla çeşitli toplumsal konularda fikir paylaşımlarında bulunmanın önemini vurgulamıştır. Bu tür sohbetlerin, insanların fikirlerini birbirlerine aktarmalarını, görüşlerini paylaşmalarını ve yeni perspektifler kazanmalarını sağladığını belirtmiştir. Farklı düşüncelerin bir araya geldiği durumlarda bile saygılı bir iletişim kurmanın önemine dikkat çekmektedir. İnsanların sosyal varlıklar olduklarını ve fikirlerini ifade etmenin, görüşlerini sunmanın temel bir ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Bu tür iletişimlerin, bireylerin gelişimine katkı sağlayabileceğini ve insanların kendi düşüncelerini yeniden değerlendirmelerine yardımcı olabileceğini ifade etmektedir.

"Evet, toplumsal konularda ailemin fertleriyle ve arkadaşlarımla konuşmalar, sohbetler yaparım. Onlarla karşılıklı olarak fikirlerimizi paylaşırız. Her birimiz karşımızdakinin kişisel sınırlarını biliriz ve o sınırları aşmamak suretiyle de fikirlerimizi ifade ederiz. Çoğu zaman benzer fikirleri paylaşsak da farklı fikirlere sahip olduğumuz ve tartıştığımız dönemlerde oluyor. Tabi bu bizi geriye götüren tartışmalar olmuyor. Genelde birbirimizi ikna etmeye çalışırız ve mantıksal olarak karşı olduğumuz fikri çürütmeye çalışırız. Bu aile içinde de böyle, arkadaş ortamında da böyle… İnsan olmamızın, sosyal bir varlık olmamızın en büyük gereği de fikirlerimizi başkalarına ifade edebiliyor oluşumuz. Eğer bu olmasaydı büyük bir eksiklik hissederdim. Dolayısıyla günün sonunda yorgunluk kahvesi içerken gündemdeki olayları arkadaşlarımızla değerlendirmek, tartışmak bana oldukça iyi geliyor." (Katılımcı 8)

Katılımcı 8, ailesi ve arkadaşlarıyla toplumsal konularda fikir paylaşımının önemini vurgulamıştır. Bu tür sohbetlerin, bireylerin fikirlerini ifade etmelerini, farklı

görüşleri tartışmalarını ve birbirlerini ikna etmeye çalışmalarını sağladığını belirtmiştir. Aynı zamanda bu iletişimin, kişisel sınırlara saygı gösterildiği ve mantıklı bir şekilde yapıldığı bir ortamda gerçekleştiğini ifade etmektedir. Fikirlerin paylaşılmasının, insanların sosyal varlıklar olarak gelişimine katkı sağladığını ve bu tür iletişimlerin eksiklik hissini azalttığını söylemiştir. Arkadaşlarıyla gündemdeki olayları değerlendirmek ve tartışmak konusunda da keyif aldığını belirtmiştir.

> *"Farklı perspektiflerin, görüşlerin ve bilgilerin bir araya getirilmesi daha kapsamlı ve bilinçli kararlar almak açısından önemli… Çevremizle fikirlerimizi paylaşmak, tartışmak bilgiyi yayma ve kamuoyuna katkıda bulunma sorumluluğunun da bir parçası. Ayrıca bu tür fikir paylaşımları ve tartışmalar, toplumsal değişim için gereken fikirsel temelin oluşturulmasına katkıda bulmamızı da sağlıyor. Toplumsal konularda fikir alışverişi yapmak, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir eylem ve bende bunu ailemle ve arkadaşlarımla sık sık yapıyorum."* (Katılımcı 9)

Katılımcı 9, farklı perspektiflerin, görüşlerin ve bilgilerin bir araya gelmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu çeşitliliğin daha kapsamlı ve bilinçli kararlar almayı desteklediğini belirtmiştir. Ayrıca fikirlerin paylaşılması ve tartışılmasının, bilgi yayma ve kamusal katkı sorumluluğunun bir parçası olduğuna işaret etmektedir. Toplumsal değişim için gerekli düşünsel temelin oluşturulmasına da bu tür fikir alışverişlerinin katkı sağladığını ifade etmiştir. Katılımcı 9, bu fikir paylaşımlarını ve tartışmaları ailesi ve arkadaşlarıyla sık sık gerçekleştirdiğini belirtmektedir.

> *"Evet, toplumsal konularda arkadaşlarımla ve ailemle düzenli olarak fikir paylaşımı yapıyorum. Toplumsal meseleler, genellikle toplumun bir parçası olduğumuz için bizleri doğrudan etkiliyor ve bu nedenle bu tür konularda tartışmak ve fikir alışverişi yapmak önemli... İnsanlar arasında farklı bakış açıları ve deneyimler olduğundan, bu tür tartışmalar, daha iyi anlama ve empati geliştirmeye yardımcı oluyor. Arkadaşlar ve aile, genellikle fikirlerimi, deneyimlerimi ve görüşlerimi açıkça ifade etmek için güvenilir bir platform... Dolayısıyla toplumsal meselelerin daha iyi anlaşılmasına ve kendimizce daha iyi çözümlerin bulunmasına katkıda bulunuyor. Fakat bu tür tartışmaların saygılı ve yapıcı bir ortamda gerçekleşmesine özellikle dikkat ediyorum. Farklı görüşlere sahip insanlar arasında yapılan tartışmalar, karşılıklı saygıya ve anlayışa dayanmalı ve kırıcı olmamalı."* (Katılımcı 10)

Katılımcı 10, toplumsal konularda arkadaşları ve ailesiyle düzenli olarak fikir paylaşımı yaptığını ifade etmektedir. Toplumsal meselelerin bireyleri doğrudan etkilediğini ve bu nedenle bu konuların tartışılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Farklı insanlar arasında farklı bakış açılarının ve deneyimlerin bulunduğunu belirterek, bu tür tartışmaların insanların daha iyi anlamalarına ve empati geliştirmelerine yardımcı olduğunu söylemektedir. Ancak bu tartışmaların saygılı ve yapıcı bir ortamda gerçekleşmesine özellikle dikkat ettiğini ve kırıcı olmamaları gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcı 10, bu tür diyalogların toplumsal meselelerin daha iyi anlaşılmasına ve çözüm bulunmasına katkı sağladığını belirtmektedir.

5.5.1 Nilüfer ilçesinde seçimlere katılıma atfedilen değer

Bursa-Nilüfer ilçesindeki bireylerin "seçimlere katılıma atfedilen değer" teması "Değişimsel Etkiler" ve "Vatandaşlık Bilinci" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.5'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Seçimlere Katılıma Atfedilen Değer	Değişimsel Etkiler	Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 5 Katılımcı 7 Katılımcı 9	5
	Vatandaşlık Bilinci	Katılımcı 1 Katılımcı 4 Katılımcı 6 Katılımcı 8 Katılımcı 10	5

Şekil 5.5: Nilüfer ilçesinde bireylerin seçimlere katılıma atfettikleri değer.

Araştırmanın Nilüfer ayağında toplanan veriler analiz edildiğinde bireylerin seçimlere katılım durumuna yönelik iki farklı değer atfettiği görülmüştür. Bunlardan edindiğimiz ilk bulgu seçimlerin belirli bir değişim yaratmada hem ihtiyaç hem de etkili olduğu bulgusudur. Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan katılımcıların yarısı seçimlerin önemine vurgu yapmış ve değişime yönelik inançlarını ifade etmişlerdir. Değişimin olması için seçim kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bu konuda Katılımcı 2 şunları söylemektedir:

> *"Genç bir mühendisim ve yaşımın büyük bir bölümünü belirli bir yönetimle geçirdim. Öncesini pek hatırlamıyorum bile çünkü çok küçüktüm. Değişime*

yönelik bir kapalılığın hakim olduğunu görüyorum. Fakat meseleye böyle bakmamak gerekiyor. Ben değişimin her seferinde ülkeyi ve toplumu ilerleteceğini düşünüyorum. Çünkü her gelen kişi bir önceki yönetimin yapmış olduklarının üstüne yeni şeyler ekleyecek. Böylece toplum daha da ilerleyecek. Şuan da her şey dört dörtlük değil. Ben ülkemi terk etmek istemiyorum ve bu motivasyonumu sağlayan tek şey seçimlere olan inancım. Çünkü her seçim değişim ihtimalinin önkoşuludur. Dolayısıyla değişim için seçim zorunludur. Toplum neye karar verirse o yaşanır ve ben bu bağlamda seçimleri çok önemli buluyorum." (Katılımcı 2)

Seçimlerin katılım oranının yüksek olması değişimin meşruluk derecesini arttıracağına yönelik fikirler vardır. Bu konunun demokrasinin ilerlemesine de katkı sunduğu düşünülmektedir. Demokratik bir ülke olabilmek için her bireyin fikirlerini ifade edebilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu konuda Katılımcı 3 şunları söylemektedir:

"Siyasi katılım mümkün olduğunca fazla bir şekilde teşvik edilmelidir. Seçimlere katılım oranının yüksek olması, demokrasinin sağlıklı işlediğinin bir göstergesidir. Öğrencilere seçimlerin önemini vurgulayarak, toplumlarına aktif katılımcılar olmalarını teşvik ederim. Büyüdüklerinde ve oy kullanma çağına geldiklerinde; seçimlere katılıp adaylara ve politikalara ilişkin bilgilenmeye çalışsınlar ve oylarını kullansınlar isterim. Çünkü seçimler değişim demektir ve katılım ne derece yüksek olursa o değişim ve seçim aynı oranda meşru sayılır. Seçimler, çoğunluğun iradesini yansıttığı için sonuçları kabul etmek, demokratik sürecin sağlıklı bir şekilde işlemesine katkıda bulunur." (Katılımcı 3)

Seçimlerin ve yönetim anlayışlarının insan psikolojisini etkilediğine ve aynı zamanda insan psikolojisini değiştirdiğine yönelikte fikir ifade edilmiştir. Buna göre insan mutluluğu toplumunun düzenliliği ve gelişimiyle doğru orantı göstermektedir. Bireyler içinde yaşadıkları toplumdan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmekte ve bu durumda psikolojilerini belirlemektedir. Kendini ait hissetmediğini düşündükleri toplumlarda bireyler, gündelik rutinlerinden kopmalar yaşamaktadır ve içinde bulunduğu durumun değişmesini istemektedir. Katılımcı 5 bu konuda şunları söylemektedir:

"Seçimler, demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarından biridir. Vatandaşların oy kullanma hakkı, siyasi liderlerin ve politikacıların hesap verebilir olmasını sağlar. Hesap verebilirlik durumu toplumun ve bireyin psikolojisinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bu süreç, demokrasinin işleyişini güçlendirir. Halkın yönetimde etkin bir rol oynamasını ve istendik yönde değişimleri gerçekleştirebilmesi psikolojilerini olumlu yönden etkilemektedir. Aynı şekilde bireyler kendilerini daha ait hissettikleri bir ülke yaratmak için de seçimlerin değişim gücünden faydalanmaktadır. Aksi takdirde insanların kendini ait hissetmedikleri toplumlarda ciddi problemler yaşadıklarını görüyoruz. Bu durum aile ilişkilerinden tutun, geçim kaygısına varana kadar çeşitlilik gösterebiliyor. Herkes kendini mutlu hissettiği yerde yaşamak ister." (Katılımcı 5)

Seçimlerde yapılan tercihlerin hayatımızdaki her alanı etkileyebileceğine yönelik fikirlerde vardır. Toplum hayatımızı doğrudan etkileyen eğitim ve sağlık gibi kurumların nereye doğru yöneleceğini seçimlerle belirlemektedir. Olumlu ya da olumsuz değişimlerin tamamına seçimlerde alınan toplumsal tutumlar neden olmaktadır. Bu konuda Katılımcı 7 şunları söylemektedir:

"Seçimler bir toplumun geleceğini şekillendiren belki de en önemli süreçtir. Seçimlerde halkın tercihleri, politikaların belirlenmesi ve yönetsel kararların alınması için temel bir mekanizma oluşturur. Seçimler, toplumun genel refahını doğrudan etkilemektedir. Seçilen liderler ve politikacılar, ülkenin sağlık hizmetleri, eğitim, ekonomi, çevre koruması ve daha birçok alanda politika belirleme yetkisine sahiptir. Bu nedenle, seçimlerde yapılan tercihler, bir ülkenin sağlık sistemi, sosyal yardımlar, vergi politikaları ve diğer birçok konuda değişiklikler yapılmasını sağlamaktadır." (Katılımcı 7)

Seçimlere katılım noktasında ülkenin ve toplumun önündeki uzun vadeli değişimlerinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çünkü toplumun seçimlerde verdiği kararlar uzun vadeli yönelimlerinde başlangıçlarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda seçimler devletlerin kaderlerini belirleyen önemli ve bütünü etkileyen başlangıçlardır. Bu bağlamda tüm paydaşlara sorumluluk düşmektedir. Katılımcı 9 bu konuda şunları söylemektedir:

"Seçimler, kısa vadeli politik değişikliklerin yanı sıra uzun vadeli etkilere de sahiptir. Bir ülkede seçimlerin sonucunda belirlenen politikalar ve yönetim biçimi, yıllar boyunca toplumun gelişimini etkileyebiliyor. Yönetimlerin eğitim politikaları, ekonomik büyüme stratejileri gibi faktörler, bir ülkenin uzun vadeli kalkınma potansiyelini etkileyebilir. Değişim bütüncül bir süreçtir. Seçilen liderlerin ve politikacıların vaat ettikleri politikaları uygulama süreçleri, toplumun katılımı ve diğer faktörler de değişimin gerçekleşmesinde etkilidir. Seçimlerin gerçek değişim getirmesi için sürekli katılım, toplumsal bütünleşme ve politikaların etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir." (Katılımcı 9)

Araştırmanın Nilüfer ayağında seçimlere verilen değerin ikinci dayanak noktasının vatandaşlık bilincinden kaynaklandığı görülmektedir. Bu konudaki temel görüşler seçimlerin geleceğe yönelik büyük bir değişim yarattığı ve dolayısıyla herkesi etkilediği için her vatandaşın sorumluluk alması gerektiği fikrinden kaynaklanmaktadır. Her vatandaş yaşadığı toplumda etkin olmalıdır. Seçim süreçlerine katıldığı gibi taleplerini de dile getirmeli ve çözümcül bir anlayışla vatandaşlık bilincini idrak etmelidir. Yaşadığı toplumun ve devletin refahı için aktif bir rol üstlenmelidir. Aktif vatandaşlık bilinci seçimlere önem vermeyi beraberinde getirmektedir.

Vatandaşlık bilinci, bir bireyin bir ülkenin yasalarına uyma sorumluluğunu, topluma karşı sorumluluklarını ve demokratik süreçlere katılımını içeren bir anlayıştır. Bu bağlamda, ülke seçimleri, vatandaşlık bilincinin en temel ifadelerinden biridir. Bu konuda Katılımcı 1 şunları söylemektedir:

"Ben bankada şube para politikaları yöneticisiyim. Seçimler başta ekonominin gidişatı ve bankalar için oldukça önemli bu konu… Tabi bunun yanında her vatandaş bilinçli bir şekilde kendi ekonomisini de düşünmeli ve seçimlerde aldığı kararlarla kendi ekonomilerini de belirlediklerini unutmamalılar. Bu yüzden vatandaşlık bilinci, seçimlere aktif olarak katılmayı içerir. Çünkü seçimler, bir ülkenin vatandaşlarının tercihlerini ifade etme ve yönetim sürecine katılma fırsatıdır. Vatandaşlık bilincine sahip olanlar da seçimlerde bilinçli bir şekilde tercih yaparlar ve geleceği belirlerler." (Katılımcı 1)

Vatandaşlık bilinci, toplumsal işbirliği ve iletişimi teşvik etmektedir. Seçim sürecinde ve öncesinde, vatandaşlar farklı fikirleri dinlemeliler, tartışmalılar ve çeşitliliği kucaklamalılardır. Bu durum toplumun çıkarlarını daha iyi temsil eden politikaların belirlenmesine ve toplumsal birlik ve dayanışmanın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Vatandaşlık bilinci, seçimlerin demokratik süreci güçlendirmesi ve toplumun refahını artırması için önemlidir ve süreklilik gerektirmektedir. Katılımcı 4 bu konuda şunları söylemektedir:

> *"Vatandaşların seçimlerde verdikleri kararların sonuçlarına karşı sorumluluk taşımaları gerekir. Seçimlerde yapılan tercihler, ülkenin yönetimi ve politikaları üzerinde doğrudan etki sahibidir. Dolayısıyla, vatandaşlar seçim sonuçlarını kabul etmeli ve seçilen liderlerin hesap verebilirliğini sağlamak için aktif bir şekilde görevlerini yerine getirmelidir. Bu konuda eksiklikler yaşadığımızı söylemek mümkün. Aslında bir vatandaş olarak meselelere böyle bakmak gerekiyor. Seçimlerden sonra hesap verebilirlik olmazsa ve vatandaş olarak bunun olması adına sorumluluk alınmazsa bir şeylere yönelik şikâyet etmek gereksiz olur. Herkes seçimde oy kullanıyor fakat bu bilinçli vatandaş olmaya tek başına yeten bir şey değil."* (Katılımcı 4)

Emekliler, sosyal hizmetler ve yardımlarla ilgili politikalardan da etkilenen kesimlerdendir. Seçimler, vatandaşların temel haklarını ve refahını etkileyen politikaların belirlenmesinde rol oynamaktadır. Seçimler, ekonomi alanlarında politikaların değişebileceği bir fırsattır ve emeklilerin haklarını korumak veya iyileştirmek için etkili bir yol olabilmektedir. Bu konuda Katılımcı 6 şunları söylemiştir:

> *"Ben bir emekliyim. Sağlık hizmetlerine erişim, emekli maaşları, sosyal güvenlik politikaları doğrudan beni ilgilendiriyor. Seçimler, emeklilik sistemi ve geleceğimiz üzerinde de önemli bir etkiye sahip. Emeklilik maaşları, emeklilik yaşının belirlenmesi, emeklilik fonlarının yönetimi gibi konular, seçimlerde yapılan tercihlerle şekillendiriliyor. Bu nedenle, bir emekli olarak, emeklilik sistemine ilişkin politikaların belirlendiği seçimlere katılım göstermemizin, geleceğimizi etkileyebilecek politikaların şekillenmesinde söz sahibi olmamızı sağladığını düşünüyorum. Emekliler olarak, toplumun önemli bir parçasıyız ve sesimizi duyurma hakkına sahibiz. Seçimlerde oy*

kullanarak, emeklilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini dile getirebiliriz. Bu, emeklilerin toplumsal katılımını güçlendirir ve yaşamsal konulara ilişkin politikalarda etkili olmamızı sağlar. Aynı zamanda bu önemli bir vatandaşlık sorumluluğudur. Her bilinçli vatandaş meseleye böyle bakmalı diye düşünüyorum." (Katılımcı 6)

Genel seçimlerde ülkenin yönetimine karar verilecek olan liderler, politikacılar ve hükümet üyeleri belirlenirken ülkenin gelecek yıllarındaki politikaları da belirlenmiş olur. Çünkü bu liderler ve hükümetler, eğitim sistemi, adalet sistemi, sağlık sistemi ve hukuk politikalarının belirlenmesinde büyük bir rol oynarlar. Hukuksal hizmetlere yönelik bütçenin artırılması, erişimin geliştirilmesi ve kalitenin iyileştirilmesi gibi konularda seçimler son derece önem taşımaktadır. Hukuk alanındaki profesyonellerin bu bağlamda seçimlere ayrı bir değer atfettiğini söylemek mümkündür. Katılımcı 8 bu konuda şunları söylemiştir:

"5 yıl insan hayatında az bir süre değil, seçiklerde 5 yıl boyunca nasıl yaşayacağımızın kararını veriyoruz. Adaletin nasıl işleyeceğinin kararını veriyoruz. Bu açıdan düşündüğümüz de genel seçimler birçok şeyden daha önemli." (Katılımcı 8)

Ülke seçimleri, politika ve yasa değişikliklerinin belirlenmesinde etkili bir role sahiptir. Bu değişiklikler, iş dünyasını doğrudan etkilemektedir. Seçimlerin, endüstri düzenlemeleri, vergi politikaları ve diğer iş ilişkileri üzerindeki potansiyel etkileri söz konusudur. Bu bağlamda vatandaşlık bilinci güçlü olan bireyler, yöneticisi oldukları endüstri alanlarında ve toplumda pozitif değişim yaratma potansiyellerini artırmaktadır. Bu yüzden de seçimlere ciddi önem vermektedirler. Katılımcı 10 bu konuda şunları söylemektedir:

"Ben özel bir şirkette yöneticiyim. Toplumu ilgilendiren konulara ciddi anlamda değer veriyorum. Bu yüzden de çalışanların toplumsal katılımını her zaman teşvik ediyorum. Seçimlere aktif olarak katılmanın elbette çok önemli fakat bunun yanında ben, çalışanlarımıza sivil toplum kuruluşlarına üyelik, gönüllü faaliyetlere katılım ve toplumsal sorunlara duyarlılık gibi konuları desteklemelerini de teşvik ediyorum. Bu, çalışanlarımızın vatandaşlık bilincini güçlendiriyor, toplumsal duyarlılıklarını arttırıyor ve toplumda pozitif değişim yaratma potansiyellerini arttırıyor. Çünkü şirketin ve

çalışanların toplumun bir parçası olarak sorumlu ve etik bir şekilde hareket etmeleri ülkemiz ve toplumumuz açısından önemli." (Katılımcı 10)

Demokrasi, halkın egemenliği ilkesine dayanır. Seçimler, halkın tercihlerini ifade etme ve yönetimi belirleme hakkını kullanma fırsatı sunmaktadır. Seçimlere katılım, halkın bu egemenlik hakkını kullanmasını sağlamakla birlikte yönetimde söz sahibi olma ve isteklerini dile getirme imkânı vermektedir. Halk, seçimler aracılığıyla kendilerini en iyi şekilde temsil edeceğine inandıkları adayları belirlemektedir. Dolayısıyla seçimlere katılım, etkili ve hesap verebilir yöneticilerin seçilmesini ve halka karşı sorumluluklarını yerine getirmesini sağlamaktadır. Seçimlere aktif olarak katılan halk, toplumsal sorunlar ve politikalar hakkında farkındalık kazanmaktadır. Bu durum vatandaşların siyasi sürece dâhil olmalarını, politikalara etki etmelerini ve toplumsal değişimi yönlendirmelerini sağlamakta başka bir deyişle vatandaşlık bilinci doğurmaktadır. Bu nedenle, demokratik bir toplumda aktif bir vatandaş olarak seçimlere katılmak, siyasi sürece etki etmek ve toplumsal değişime katkıda bulunmak önemlidir. Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre Nilüfer ilçesinde yaşayan bireylerin düşüncelerinden bu sonuçlara varmak mümkündür.

5.5.2 Nilüfer ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar

Yapılan araştırmada Nilüfer ilçesindeki bireylerin "siyasi gösteriler ve grevlere yönelik yaklaşımlar" teması "Hak Arama Bilinci ve Özgürlüğün Göstergesi" ve "Temel Anayasal Hak" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar katılımcı görüşleriyle birlikte Şekil 5.6'da şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Siyasi Gösterilere ve Grevlere Yönelik Yaklaşımlar	Hak Arama Bilinci ve Özgürlüğün Göstergesi, Psikolojik İhtiyaç	Katılımcı 1 Katılımcı 5 Katılımcı 7 Katılımcı 9	4
	Temel Anayasal Hak	Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 4 Katılımcı 6 Katılımcı 8 Katılımcı 10	6

Şekil 5.6: Nilüfer ilçesinde siyasi gösterilere ve grevlere yönelik yaklaşımlar.

Siyasi gösterilere ve grevlere katılma hakkı, demokratik bir toplumun önemli unsurlarından biridir. Aynı zamanda bu hak, insanların düşüncelerini ifade etme,

toplumsal değişimi talep etme ve politikaları etkileme hakkıdır. Bu nedenle, bu hakların kullanılması, demokratik sürecin sağlıklı işlemesinin göstergesi olmak bakımından önemlidir. Siyasi gösteriler ve grevler, halkın sesini duyurması, yönetimlerin kamuoyunu bilgilendirmesi ve belirli konular hakkında bireysel ve toplumsal farkındalık yaratması açısından etkili araçlardır.

Nilüfer ilçesinde yapılan bu araştırmada siyasi gösteri ve grevlerin barışçıl, demokratik ve yasal sınırlar içinde gerçekleştirilmesinin öneminin vurgulandığı ve bu hakların ihmal edilmemesi gerektiği görülmektedir. Aynı zamanda demokratik değerlere, hukuka ve toplumsal düzenin korunmasına saygı gösterilmesi şartıyla bu hakların en temel anayasal haklar olduğunun vurgulandığı görülmektedir. Siyasi gösterilere ve grevlere katılma hakkının kullanımı; toplumda farkındalık yaratma, politik değişimi talep etme ve demokratik sürecin sağlıklı işlemesine katkıda bulunma açısından değerlendirilmektedir. Katılımcı 1 bu konuda şunları söylemiştir:

> *"...Ben, siyasi gösteri ve grevlere katılmanın hak arama bilincinin bir yansıması olduğunu düşünüyorum. Siyasi gösterilere ve grevlere katılmak, bireylerin toplumsal adalet, eşitlik ve daha iyi yaşam koşulları için seslerini duyurabilecekleri önemli bir durum... Hak arama bilinci, insanların kendi haklarını bilme, bunları koruma ve geliştirme isteğinin yansımasıdır çünkü... Toplumda bazı sorunlar ve haksızlıklar olduğunda, insanlar haklarını savunma ihtiyacı hissederler ve bu noktada siyasi gösteri ve grev gibi kitlesel eylemler, taleplerin ve isteklerin etkili bir şekilde ifade edilmesini sağlar. Bireylerin bu tür eylemlere katılması, demokratik bir toplumda önemli bir rol oynar ve toplumsal değişimi mümkün kılar. Ayrıca, siyasi gösteri ve grevlere katılmanın özgürlüğün göstergesi olduğunu düşünüyorum. Demokratik bir toplumda, bireylerin fikirlerini özgürce ifade etmeleri ve toplumsal konulara aktif olarak katılmaları önemlidir."* (Katılımcı 1)

Siyasi gösteri ve grevlerin barışçıl ve hukuka uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu gösterilerin temel anayasal dayanağı olan ve hak aramayla doğrudan ilişkili olduğunu düşünen katılımcıların büyük çoğunluğu, eylem ve gösterilerin belirli hukuksal altyapıya dayanarak yapılmasının ve şiddet içermemesinin şart olduğunu ifade etmektedir. Şiddet içeren veya yasaları ihlal eden eylemler, istenen etkiyi yaratmak yerine toplumsal düzeni bozabilir ve olumsuz sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle, hak arama bilincinin ve özgürlüğün korunması için barışçıl ve sorumlu

bir şekilde gösterilere katılmak ve yine sorumlu bir şekilde hareket etmek önemlidir. Başka bireylerin bedeni, fikri ve manevi bütünlüklerine zarar vermekten kaçınmak, kendi fikirlerini bu ölçütte ifade etmekte özgürlük kavramına dâhil edilecek hususlardandır. Aynı zamanda grev hakkının bireylerin kişisel psikolojilerini diri tutmak bağlamında da önemli bir özgürlük göstergesi olduğu görülmektedir. Katılımcı 5 bu konuda şunları söylemektedir:

> *"Grev hakkı, dünya çapında birçok anayasa tarafından korunan temel bir haktır. ...Hepimizin görüşlerimizi ifade etme hakkımız var, fakat bunu güvenli ve sorumlu bir şekilde yapma sorumluluğumuz da var. Bence bireylerin, birçok anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri tarafından korunan barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarına sahip olduklarını kabul etmek önemli. Çünkü grevlere veya gösterilere katılmak, bireylerin duygularını, hayal kırıklıklarını ve değişim umutlarını ifade etmeleri için bir yol olarak da hizmet edebilir..."* (Katılımcı 5)

Siyasi gösterilere ve grevlere katılma hakkının, yapılan eylemlerin sonucu neticesinde bireylerin hak arama bilincini geliştirdiği de görülmektedir. Bu bağlamda eylemlerin sonucu istendik yönde hukuka dayalı olduğu sürece kişinin kendisinde önemli etkiler yaratmaktadır. Bu etkiler hak arama bağlamında bilinçli bireylerin oluşumuna katkı sunmaktadır. Bireylerin fikirlerini açıkça dile getirebilmesi, bilinçli bir toplum oluşumuna katkı sunmaktadır. Bu konuda Katılımcı 7 şunları söylemektedir:

> *"...Herkes fikirlerini açıkça dile getirebilmeli, hukukun dışına çıkmadan ve çizgiyi aşacak şekilde zarar verici eylemlerde bulunulmadığı sürece grevler ve siyasi gösterilerin bir zararı yok... Hatta insanların taleplerine karşılık alması açısından da son derece önemli... Sağlıkçıların ya da akademisyenlerin grevler yaparak maaş iyileştirmeleri aldıklarını da biliyoruz. Dolayısıyla ne kadar etkili olduğunu da bu örnek bizlere gösteriyor."* (Katılımcı 7)

Siyasi gösteriler ve grevlerin bireylerin kendilerini tatmin etme hissiyle de doğrudan etkisi olduğu görülmektedir. İstendik yönde değişim yapabilme hissi bireye psikolojik bağlamda doygunluk vermektedir. Bunun en önemli nedeni bireylerin hisler ve talepler doğrultusunda birbirleriyle ortaklaşabilmesidir. Bireyleri

ortaklaşma güdüsüne götüren olumlu hisler sağlıklı bir toplumun oluşumuna elbette önemli katkılar sunacaktır. Katılımcı 9 bu konuda şunları ifade etmektedir:

> *"Siyasi gösterilerin ve grevlerin anayasal bir dayanağı var, hukukta yeri var. Ayrıca toplumsal bir varlık olmamızın gereği de ortaklaşabilmek, aynı fikirde aynı talepleri olan insanların ortak mücadele edebilmesi bence önemli, bunda bir sorun görmüyorum ve olumlu karşılıyorum. Tabi ki her grevin ya da gösterinin yapıcı olması gerekiyor. Grevlerde, gösterilerde insanlar beklentilerini, isteklerini, düşüncelerini dile getirirler, ortaklaşırlar… Bu hakkın her zaman korunması gerekir."* (Katılımcı 9)

Araştırmanın Nilüfer ayağında seçimlere verilen değerin en önemli dayanak noktasının temel anayasal hak olarak görüldüğünden kaynaklandığı görülmektedir. Bu konudaki temel ortaklaşma siyasi gösterilerin ve grevlerin anayasada yeri ve hukuksal dayanağı olan temel insan hakkı olduğu fikrinden kaynaklanmaktadır. Demokrasiyle yönetilen gelişmiş ülkelerin tamamında bireylerin, toplumlarına karşı, toplumun ve devletin de bireylere karşı sorumlulukları anayasalarla güvence altına alınmıştır. Bu ülkelerin tamamında bireyler hukuka dayalı bir şekilde talep ve fikirlerini dile getirebilirler. Bireylerin grevlere ve siyasi gösterilere başvurması da demokrasinin sağlıklı işleyişinin göstergesi olarak anlaşılmaktadır. Bu anlayış genellikle uzlaşılamadık konularda beklendik olumlu çözümlerin oluşmasını beraberinde getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu durum yöneticilerini seçen halkların yöneticilerine görevlerini hatırlatmak olarak yorumlandığı görülür. Çünkü herkes için ortak ve yasaya dayalı olmayan hiçbir keyfi uygulama toplum tarafından kabul edilmemektedir. Bireyler böylesi bir hatanın olduğu durumda toplumun sağlığı ve kişisel hakları için aktif bir rol üstlenip alınan kararları grevlerle protesto etmektedir. Bu durum aktif birey aktif toplum diyalektiğiyle doğrudan ilgilidir. Araştırmanın bu bölümünde katılımcılar benzer dayanakları ülkemiz için de kabul etmiş ve siyasi gösteriler ve grevleri temel anayasal hak olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda Katılımcı 2, Katılımcı 3 ve Katılımcı 10 şunları söylemektedir:

> *"…bu kesinlikle bir hak arama biçimi yoksa insanlar başka türlü isteklerini ve seslerini nasıl duyuracaklar. Ayrıca bu tüm gelişmiş ülkelerde var olan bir şey. Demokrasinin de bir gereği. Bu eylemsellik toplumunda bilinç düzeyine*

etki ediyor ve toplumsal ilerlemenin de önünü açmayı sağlıyor. Haklarını bilen insanların olması bir toplumun bence en büyük şansı…" (Katılımcı 2)

"…grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak bir hak arama biçimidir. Demokratik ülkelerde vatandaşların temel özgürlüklerini ifade ediyor aslında. Bu temel özgürlükler arasında düşünceyi ifade özgürlüğü, toplanma ve örgütlenme hakkı gibi haklar da bulunur. Grevler ve siyasi gösteriler; toplumsal değişimi teşvik eden, toplumun sorunlarına dikkat çeken ve politikaları etkileme amacı güden önemli araçlar... Anayasal hakları kullanırken sorumluluk duygusu içinde hareket etmek ve demokratik değerlere saygı göstermek önemlidir." (Katılımcı 3)

"…bu tür etkinlikler, demokratik bir toplumda vatandaşların kendilerini ifade etme, haklarını savunma ve toplumsal değişimi teşvik etme yollarından biridir. Bana göre, insanların toplumsal ve siyasi endişelerini ifade etmek ve dikkat çekmek amacıyla grevler veya siyasi gösteriler düzenlemesi, temel bir demokratik hak ve özgürlüktür." (Katılımcı 10)

Grev ve siyasi gösterilere katılma hakkının zorunlu kalmadıkça kullanılmadığını dolayısıyla bu hakkın kullanıldığı durumlarda tepki gösterilmemesi gerektiğini ve kazanımlar için gerekli olduğunu Katılımcı 4 ve Katılımcı 6 şu şekilde ifade etmektedir:

"Sonuçta bu anayasal bir hak olduğuna göre belirli bir dayanağı var ve bence hak arama biçimidir. İnsanlar mağdur kaldıklarında bu yönteme başvuruyorlar. Hiç kimse durup dururken grev yapmıyor. Talepleri anlaşılmadığında, kendilerini ifade edemediklerini düşündüklerinde topluca ses çıkartma yolunu seçiyorlar. Dolayısıyla seslerini de ancak bu şekilde duyurabiliyorlar. …ben grevlerin ve gösterilerin etkili olduğunu ve bir şeyleri değiştirmek adına da gerekli olduğunu düşünüyorum." (Katılımcı 4)

"İnsanlar daha düzgün şartlarda yaşayabilmek adına tepkilerini bu yolla dile getiriyorlar ve böylece umutlarını taze tutuyorlar. Eğer insanların elinden bunu da alırsak yaşayan köleler haline gelirler. Son zamanlarda nitekim böyle bir durum da var. Anayasal bir hak bu ama nedense suç gibi kötü bir şey gibi algılanıyor. Bunu yapanlar ayıplanıyor." (Katılımcı 6)

Anayasaya dayanan hak arama biçimlerinin toplumda kargaşa, kaos ve sorun yaratmayacağı gibi toplumun ilerleyişine katkı sunduğu ve hatta toplumun ilerleyişi, gelişimi için gerekli olduğu fikrini Katılımcı 8 şu şekilde ifade etmektedir:

> *"Yasal olarak da bunda hiçbir sorun yok. Yasalara ve hukuka uyduğu müddetçe hiçbir hak arama biçimi sorunlu değil… Grev ve siyasi gösteriler de böyle, siyasi değişiklik talepleri de yasalara uygun olduğu ölçüde böyle. Ben insanların hak arama mücadelelerini sonuna kadar destekliyorum. Çünkü bireyden yola çıkan bu anlayış toplumu da bütünen gelişime götürüyor. Haklarını bilen, birbirine saygılı toplum bu şekilde ortaya çıkıyor."* (Katılımcı 8)

Katılımcı 10 bireyin toplumsal konularda fikir paylaşımı yapma ve tartışmalara katılma yaklaşımını benimsediğini ve demokratik bir toplumda anayasa konusunda düşünce paylaşımının ve tartışmanın önemini vurgulamıştır. Toplumsal konularda ailesi ve arkadaşlarıyla düzenli olarak fikir paylaşımı yapmaktan ve toplumsal meseleleri tartışmaktan keyif aldığını ifade eden Katılımcı 10, bunun kendisi için bir hak olduğunu ve önemli olduğunu ifade etmiştir:

> *"Bu tür etkinlikler, demokratik bir toplumda vatandaşların kendilerini ifade etme, haklarını savunma ve toplumsal değişimi teşvik etme yollarından biridir. Bana göre, insanların toplumsal ve siyasi endişelerini ifade etmek ve dikkat çekmek amacıyla grevler veya siyasi gösteriler düzenlemesi, temel bir demokratik hak ve özgürlüktür."* (Katılımcı 10)

Siyasi gösteriler ve grevler, toplumun belirli bir konuda sesini yükseltme, taleplerini dile getirme ve haklarını savunma yoludur. Bu eylemler, özgürlüklerin ve demokrasinin temel taşları olarak kabul edilebilir. Hak arama bilinci, bireylerin kendi haklarına sahip çıkma ve demokratik bir ortamda etkileme isteğini içermektedir. Bu tür eylemler sıklıkla, bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynar. Toplum içinde aidiyet duygusu oluşturarak, bireylere bir amaç ve mücadele etme gücü kazandırır. Özellikle baskı altında hisseden insanlar için, bu tür kolektif eylemler psikolojik bir destek kaynağı haline gelir. Gösteriler ve grevler, bireylere kendilerini ifade etme, birlikte hareket etme ve toplumsal değişimi tetikleme imkânı vermektedir.

Siyasi gösteri ve grevler, temel anayasal haklara dayanmaktadır. Birçok demokratik ülkede anayasal haklar arasında ifade özgürlüğü, toplu sözleşme hakkı ve barışçıl toplantı hakkı bulunur. Bu haklar, bireylerin toplumsal adaleti savunma ve değişimi talep etme hakkını korumaktadır. Anayasa, demokratik bir toplumun temel taşıdır ve bu çerçevede bireylerin ifade özgürlüğü ve toplu eylem hakkı korunur. Siyasi gösteriler, bu hakların bir yansıması olarak, bireylerin hükümete karşı seslerini duyurma ve toplumsal taleplerini gündeme getirme yöntemidir.

Siyasi gösteriler ve grevler, demokratik bir toplumun sağlıklı işleyişinin bir göstergesidir. Temel anayasal haklar, bireylerin bu eylemleri gerçekleştirme özgürlüğünü güvence altına alır. Bu tür kolektif eylemler, toplumsal adaletin sağlanmasına ve değişimin tetiklenmesine katkıda bulunur. Fakat, bu eylemlerle birlikte gelmesi muhtemel sorumluluklar ve hükümetle diyalogun önemi unutulmamalıdır. Hak arama bilinci ve özgürlük, demokrasinin temel taşlarıdır, ancak bu süreçte sağduyu, şeffaflık ve toplumsal uzlaşı da önemli unsurlardır. Unutulmamalıdır ki demokratik bir toplumda güçlü bir diyalog, toplumsal değişim ve ilerlemenin anahtarıdır.

5.5.3 Nilüfer ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum

Araştırmada Bursa-Nilüfer bölgesindeki bireylerin "dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum" teması "Sosyal Sorumluluk ve Gönüllülük" ve "Toplumsal Gelişim ve Refah" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.7'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Dernek ve Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Tutum	Sosyal Sorumluluk ve Gönüllülük	Katılımcı 2 Katılımcı 4 Katılımcı 5 Katılımcı 6 Katılımcı 10	5
	Toplumsal Gelişim ve Refah	Katılımcı 1 Katılımcı 3 Katılımcı 7 Katılımcı 8 Katılımcı 9	5

Şekil 5.7: Nilüfer ilçesinde dernek ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik tutum.

Toplumsal ilerleme ve refah için bireylerin sorumluluk alması gerektiğini ifade etmek gerekmektedir. Çeşitli dernek ve kuruluşlara gönüllü olarak katılarak topluma

fayda sağlama çabası bu bağlamda önemlidir. Teknolojinin gücünü sivil toplum kuruluşlarıyla (DKÖ) işbirliği yaparak toplumsal sorunlara yönlendirme fikri bu bağlamda öne çıkmaktadır. Katılımcı 2 bu bağlamda şunları söylemektedir:

> *"Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak, teknolojinin gücünü toplumsal sorunlara yönlendirebilir ve toplumun gelişimine katkıda bulunabiliriz. Eğer bunu yapmazsak aktif ve bilinçli bir vatandaş olduğumuz söylenemez. Dolayısıyla bende en iyi olduğum alanı bu bağlamda değerlendiriyorum. Çeşitli derneklere ve kuruluşlara da gönüllü olarak katılıyorum."* (Katılımcı 2)

Gönüllü faaliyetlere katılım ve bu faaliyetlerde yer almanın birey için önemli olduğunu görülmektedir. Karşılık beklemeden insanlar için bir şeyler yapmanın bireylere psikolojik olarak iyi geldiğini söylemek mümkündür. Sosyal sorumluluk projeleri ve gönüllü çalışmaların toplum içinde insanlar arasında dayanışma ve empatiyi artırıcı bir rol oynadığı görülmektedir. Katılımcı 4 bu bağlamda şunları söylemiştir:

> *"Özellikle gönüllü faaliyetlerde yer almayı oldukça önemsiyorum. Hiçbir karşılık beklemeksizin insanlar için bir şeyler yapıyor olma fikri hoşuma gidiyor. Kendimi böyle durumlarda iyi hissediyorum."* (Katılımcı 4)

Derneklerin ve STK'ların sosyal değişimi teşvik etme ve insanların yaşamlarını iyileştirme konusundaki kritik rolü vurgulanmaktadır. Sosyal sorumluluk projelerine katılarak bireylerin kendi yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri mümkündür. Bu bağlamda derneklerin ve STK'ların faaliyetlerine katılmak, bireylerin yanı sıra toplumun refahına da olumlu etkiler yaratacaktır. Bu konuda Katılımcı 5 şunları söylemiştir:

> *"Bu kuruluşlar, sosyal değişimi teşvik etmede ve başkalarının yaşamlarını iyileştirmede hayati bir rol oynuyor. Bu yüzden ben de böyle çalışmalara ve oluşumlara katılıp destek veriyorum. Dernekler ve STK'lar, insanlara becerilerini ve yeteneklerini geliştirmeleri için fırsatlar sağlayabilir."* (Katılımcı 5)

Yardıma muhtaç insanlara destek olma arzusu, bireyin sosyal sorumluluk anlayışının önemli bir parçasıdır. Bazı insanların doğuştan şanssız olarak dünyaya gelebileceği ve bu kişilerin toplumda geri kalmaması için desteklenmeleri gerektiğini

vurgulanmaktadır. Bu durum, toplumda eşitsizliği azaltmaya yönelik bir taahhüttür. İnsanların doğası gereği farklı şartlarda doğabileceğini ve yardıma ihtiyaç duyanların desteklenmesinin bir insanlık görevi olduğunu Katılımcı 6 şu şekilde ifade etmiştir:

> *"Aslında bir insan olarak imkanı olmayan diğer insanların desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bazı insanlar dünyaya doğuştan şanssız olarak gelebiliyorlar. Onların toplumda geri kalmaması ve öne çıkmalarına yardımcı olmak gerekiyor."* (Katılımcı 6)

Nilüfer ilçesindeki katılımcılar bireyin sivil toplum kuruluşlarına yönelik olumlu bir bakış açısını ve bu tür organizasyonlara katılımın toplumsal sorunların çözümüne ve kişisel gelişime nasıl katkı sağlayabileceği konusundaki düşüncelerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sivil toplum kuruluşlarının, toplumsal sorunları ele almak ve topluma katkıda bulunmak amacıyla faaliyet gösterdiği fikri öne çıkmaktadır. Aynı zamanda bu faaliyetlerin, sosyal sorumluluk bilincini güçlendirmesi fikri hâkimdir. Bireyin toplumsal sorumluluk anlayışı ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik katılımının kişisel tatmin, toplumsal fayda ve değer uyumluluğu açısından anlamlı olduğu görülmektedir. Katılımcı 10 şunları söylemiştir:

> *"Bu organizasyonlara katılarak, toplumsal sorunların çözümüne ve toplumun daha iyi bir yer haline gelmesine katkıda bulunmuş oluyoruz. Aynı zamanda kişisel ilgi alanlarımı da desteklemiş oluyorum ve sosyal sorumluluk bilincimi güçlendiriyorum."* (Katılımcı 10)

Bireyin dernek ve sivil toplum kuruluşlarına katılımına dair olumlu bir bakış açısını yansıttığı ve bu katılımın toplumsal gelişim ve refah üzerindeki olumlu etkilerini önemsediği görülmüştür. Dernekler ve sivil toplum kuruluşlarının, toplumsal meselelere duyarlılık göstermek, farkındalık yaratmak ve toplumsal değişime katkıda bulunmak açısından önemli bir rol oynadığı fikri ön plandadır. Dernekler ve sivil toplum kuruluşlarının, katılımcılara farklı platformlarda seslerini duyurabilecekleri ve topluma aktif bir şekilde katkıda bulunabilecekleri fırsatlar sunduğuna vurgu yapılmıştır. Bireyin toplumsal gelişime aktif katılımın bireysel, toplumsal ve çevresel düzeylerde nasıl olumlu etkiler yaratabileceği konusundaki düşüncelerini Katılımcı 1 ve Katılımcı 3 şöyle özetlemektedir:

"Bu tür kuruluşlar, toplumsal meselelere duyarlılık göstermek, farkındalık yaratmak ve toplumsal değişime katkıda bulunmak açısından önemli bir rol oynuyorlar." (Katılımcı 1)

"Sivil toplum kuruluşlarını, toplumsal konularda duyarlılık oluşturan, farkındalık yaratan ve toplumun gelişimine katkı sağlayan önemli yapılar olarak görüyorum. Bu tür kuruluşlara katılmak, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermeyi de beraberinde getiriyor." (Katılımcı 3)

Sivil toplum faaliyetlerinin, demokratik bir ortamda var olabileceği ve demokrasinin bir parçası olarak bireylerin bu tür kuruluşları desteklemesi gerektiği fikri de öne çıkmaktadır. Bireyler, sivil toplum kuruluşlarına yapılan desteklerin, toplumsal dayanışma ve iyileşme sürecine katkıda bulunduğunu düşünmektedir. Katılımcı 7 "İnsanlık için iyi işler yapan tüm dernek ve STK'lar desteklenmeli" anlayışını benimsemektedir. Bu ifade, genel olarak toplumun refahını ve insanlık için yapılan her türlü olumlu faaliyetin desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

"Aynı zamanda bu kuruluşlar demokrasinin en güzel yansımaları. Çünkü dernek faaliyetleri, sivil toplum faaliyetleri ancak demokratik ülkelerde olabilir." (Katılımcı 7)

Bireylerin sivil toplum kuruluşlarına ve dernek faaliyetlerine katılımı ve bu katılımın demokratik değerler ve hukuka uygunluk çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ortak fikirleri paylaşan insanlarla bir araya gelmenin, toplu tepkilerin verilmesini sağlayarak çözüme katkıda bulunduğu ve bireysel çabaların ötesinde toplumsal etki yaratmada daha etkili olduğu fikri ön plana çıkmaktadır. Ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmenin, toplumun ortak sorunlarına çözümler bulma yolunda bir adım olduğu göz ardı edilmemelidir. Katılımcı 8 ve Katılımcı 9 bu konuda şunları söylemiştir:

"Ortak fikirleri paylaştığımız insanlarla bir araya gelip ortak tepkiler veriyoruz. Dolayısıyla bu da bizi hem iyi hissettiriyor hem de çözüme bir adım daha yaklaştırıyor. Sesin topluca yükselmesi yalnız yükselmesinden her zaman daha iyidir." (Katılımcı 8)

"Genellikle topluma hizmet etme, belirli bir amaç etrafında bir araya gelme ve toplumsal değişim için çaba harcama amacı güden kuruluşların etkinliklerini destek verdiğim oluyor. Bana göre bu tür organizasyonlara

katılmak, toplumsal ve sosyal sorunları anlama, analiz etme ve çözme çabasının bir parçasını oluşturuyor." (Katılımcı 9)

Yapıcı ve hukuka uygun faaliyetlerin, istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olduğu görüşü katılımcıların ortak uzlaşılarıdır. Fakat ifade etmek gerekir ki hukuk dışı ve yıkıcı eylemlere katılmak ve bu tür faaliyetler çözüme değil, sorunlara katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda birey, toplumsal konularda aktif olarak yer alarak demokratik değerlere ve hukuki çerçeveye uygun bir şekilde toplumsal sorunlara çözüm bulma çabası taşımalıdır. Başka bir ifadeyle katılımcıların yapıcı ve hukuka uygun faaliyetlere katılımın etkili olduğu konusunda ortak bir uzlaşıya sahip olduklarını görülmüştür. Aynı zamanda, hukuk dışı ve yıkıcı eylemlerin sorunları daha da derinleştirdiği ve çözüme katkı sağlamadığı konusunda bir ittifak bulunmaktadır. İfade edilen düşünceler, demokratik değerlere ve hukukun üstünlüğüne vurgu yaparak, toplumsal sorunlara çözüm bulma çabasının bu prensiplere uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, bireyin dernek ve sivil toplum kuruluşlarına katılımına yönelik olumlu bakış açısı, bu kuruluşların toplumsal meselelere duyarlılık gösterme, farkındalık oluşturma ve toplumsal değişime katkıda bulunma rolünü vurgulamaktadır. Bu kuruluşların, katılımcılara seslerini duyurabilecekleri bir platform ve topluma aktif bir şekilde katkı sağlama imkânı sunması, bireyin bu faaliyetlere olan ilgisini artıran etmenler arasında yer almaktadır. Bu görüşler, bireyin toplumsal konularda etkili ve hukuka uygun faaliyetlere katılımını teşvik etmektedir, bu da demokratik değerlere uygun bir şekilde toplumsal sorunlara çözüm bulma çabasının bir yansımasıdır.

5.5.4 Nilüfer ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım

Araştırmada Bursa-Nilüfer bölgesindeki bireylerin "toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım" teması "Toplumsal Bilincin Güçlenmesi" ve "Toplumsal Sorunlara Duyarlılık" olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Bu tema ve kodlar Şekil 5.8'de şu şekilde verilmiştir:

Tema	Kodlar	Görüş Sahibi	*f*
Toplumsal Konularla İlgili Çevresel Paylaşım	Toplumsal Bilincin Güçlenmesi	Katılımcı 1 Katılımcı 2 Katılımcı 3 Katılımcı 9	4
	Toplumsal Sorunlara	Katılımcı 4 Katılımcı 5	6

Duyarlılık	Katılımcı 6 Katılımcı 7 Katılımcı 8 Katılımcı 10

Şekil 5.8: Nilüfer ilçesinde toplumsal konularla ilgili çevresel paylaşım.

Bireyler, arkadaşları ve ailesiyle toplumsal konularda düzenli olarak fikir paylaşımında bulunarak toplumsal bilincin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bu durum, toplumsal konulara dair farkındalığın artırılması ve bu konularda bilinçli bir bakış açısı geliştirmenin bir yolu olarak öne çıkmaktadır. Farklı bakış açılarını dinlemek ve anlamak, daha kapsayıcı ve çeşitli bir perspektif kazanmaya olanak tanımaktadır. Bu, toplumsal konulara dair zengin ve çeşitli görüşlerin bir araya gelmesini ve daha kapsamlı bir anlayışın oluşturulmasını sağlamaktadır. Farklı görüşlere saygı göstermek ve açık iletişim, olumlu bir tartışma atmosferinin sağlanması için önemli unsurlardır. Bireyler arasındaki iletişimin, anlayışın ve saygının toplumsal konularda olumlu bir etki yaratma potansiyeli önemlidir. Bu tür diyalogların, güçlü bir toplumun inşası ve toplumsal değişim için önemli bir temel oluşturabileceğini Katılımcı 1 ve Katılımcı 2 şu şekilde ifade etmektedir:

> *"Birbirimize saygı göstermek ve açık bir iletişim kurmak, tartışmaların olumlu bir atmosferde gerçekleşmesini sağlayacaktır. Çünkü bu durum toplumsal değişime katkıda bulunacaktır. Bu tür diyaloglar, insanların birbirini anlamasını sağlar ve daha güçlü bir toplumun inşasına katkı sağlar."* (Katılımcı 1)

> *"Farklı bakış açılarını duymak, bizi geliştirmeye yardımcı oluyor. Ayrıca, toplumsal konular hakkındaki bilgimi arkadaşlarım ve ailemle paylaşmak, onların da bu konularda bilgilenmesine yardımcı oluyor."* (Katılımcı 2)

Bireyler, toplumsal konularda farklı bakış açılarını görmek ve kendi fikirlerini geliştirmek için tartışma ve fikir alışverişinin önemine inanmaktadır. Her bireyin yaşadığı topluma katkıda bulunma ve fikirlerini açıkça paylaşma ihtiyacı vardır. Bu durum topluma aidiyet duygusu geliştirmenin ve bireyin kendini bu toplumun bir parçası olarak hissetmesinin en önemli unsurlarından biridir. Bireylerin toplumsal konulara duyarlılığının artması, farklı görüşlere saygı gösterme anlayışlarının ve fikir paylaşımının gelişmesi, bireysel ve toplumsal gelişimdeki gerekli şartlardandır. Katılımcı 3 bu konuda şunları söylemiştir:

"Her birey yaşadığı toplumun şekillenmesine katkıda bulunabilmeli. Fikirlerini açıkça paylaşabilmeli. Aksi takdirde kendini o topluma yabancı hisseder, ait olmadığı bir yerde yaşıyor gibi hissetmeye başlar. O yüzden bence fikir paylaşımında bulunmak zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmeli…" (Katılımcı 3)

Farklı perspektiflerin bir araya gelmesinin, daha kapsamlı ve bilinçli kararlar almak açısından önemli olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda çevreyle fikirleri paylaşmak ve tartışmak, bilgiyi yayma ve kamuoyuna katkıda bulunma sorumluluğunun bir parçası olarak değerlendirilebilir. Fikir alışverişi ve tartışmaların, toplumsal değişim için gerekli fikirsel temelin oluşturulmasına katkı sağladığı unutulmamalıdır. Katılımcı 9 bu konuda şu fikirleri ifade etmiştir:

"Ayrıca bu tür fikir paylaşımları ve tartışmalar, toplumsal değişim için gereken fikirsel temelin oluşturulmasına katkıda bulmamızı da sağlıyor. Toplumsal konularda fikir alışverişi yapmak, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir eylem…" (Katılımcı 9)

İnsanların belirli konularda farklı fikirlere sahip olabileceği ve bu farklılıkların doğal olduğu gerçektir. Bu balamda tartışma kültürünün edinilmesinin önemlidir. Farklı görüşlere açık olma, eleştirel düşünce geliştirme ve bu tür ortamlarda etkili iletişim becerilerini kazanma bireysel ve toplumsal gelişime katkı sunmaktadır. Toplumsal sorunlara duyarlılık bağlamında, fikirlerin özgürce ifade edilmesi ve bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilmesinin, toplum içinde daha anlayışlı bir atmosfer oluşturulmasına katkı sağlayabileceği unutulmamalıdır. Katılımcı 4 ve Katılımcı 5 bu bağlamda şu fikirleri sunmuştur:

"Fikir paylaşımından korkmamak, çekinmemek, fikirlerini ifade etme özgürlüğünün tadını çıkartmak gerekiyor." (Katılımcı 4)

"İnsanların düşüncelerini ve endişelerini ifade etmekte kendilerini rahat hissettikleri bir ortam daha derin bağlantılara ve güçlendirilmiş ilişkilere yol açabilir. Bu durum da en nihayetinde birey ve toplumun giderek daha uyumlu hale gelmesini ve birbirinden etkilenmesini sağlar." (Katılımcı 5)

Yaşanan sorunlardan biri olarak, farklı görüşlere sahip insanların sert tepkiler verme eğiliminde olduğu ve karşıdaki kişiyi anlamak yerine kendi görüşlerini dayatma eğiliminde oldukları belirtilmiştir. Bu bağlamda toplumsal sorunlara duyarlılık

teması altında, iletişim ve diyalog süreçlerindeki zorluklara dikkat çekmek ve toplumsal meselelerin tartışılmasının daha yapıcı bir atmosferde gerçekleştirilmesi ihtiyacına vurgu yapmak önemlidir. Katılımcı 6 bu anlamda şu fikirleri sunmuştur:

> *"Karşımdaki insanın sert olduğunu ya da beni anlamadığını düşündüğüm zaman konuyu asla uzatmıyorum. Çünkü tartışma meselesi de belirli bir seviye ve bilinç gerektiriyor. Maalesef biz bu konuda biraz eksiğiz. Tartışmaları kavgaya döndürmeyi çoğu insan iyi başarıyor."* (Katılımcı 6)

İnsanların sosyal varlıklardır ve fikirlerini ifade etmek, görüşlerini paylaşmak ve yeni bakış açıları edinmek gibi eylemler, sosyal varlık olmanın bir özelliği ve gereğidir. Bireyler arası etkileşimde açık iletişim, farklılıklara saygı, ve fikir paylaşımının bireysel ve toplumsal gelişime katkı sağlayan önemli unsurlardır. Katılımcı 7 ve Katılımcı 8 bu bağlamda şu fikirleri sunmuştur:

> *"İnsan sosyal bir varlık ve fikirlerini bir başka insana ifade etmek, görüşlerini sunmak, yeni görüşler edinmek en büyük ihtiyacı. Dolayısıyla bunu yapmak insan olmanın bir özelliği ve gereği bence… Fikirlerin paylaşılmadığı yerde sosyal bir varlık olma özelliğimizi kaybederiz."* (Katılımcı 7)

> *"İnsan olmamızın, sosyal bir varlık olmamızın en büyük gereği de fikirlerimizi başkalarına ifade edebiliyor oluşumuz. Eğer bu olmasaydı büyük bir eksiklik hissederdim."* (Katılımcı 8)

Toplumun bir parçası olarak, bu meselelerin bireyleri doğrudan etkilediğini ve bu nedenle üzerinde konuşulması gerektiği fikri de ön planı çıkmaktadır. Bu bağlamda insanların farklı bakış açılarına ve deneyimlere sahip olmasından hareketle, bu çeşitlilik toplumsal meseleleri daha iyi anlama ve empati geliştirme konusunda katkı sağlamaktadır. Bireyler toplumsal konulara duyarlı, saygılı ve yapıcı bir yaklaşım benimseyerek, farklı bakış açılarından beslenen bir iletişim ortamında yer almayı tercih ettiğini belirtmektedir. Katılımcı 10 bu bağlamda şunları söylemiştir:

> *"Toplumsal meseleler, genellikle toplumun bir parçası olduğumuz için bizleri doğrudan etkiliyor ve bu nedenle bu tür konularda tartışmak ve fikir alışverişi yapmak önemli... İnsanlar arasında farklı bakış açıları ve deneyimler olduğundan, bu tür tartışmalar, daha iyi anlama ve empati geliştirmeye yardımcı oluyor."* (Katılımcı 10)

Toplumsal konularda yapılan fikir paylaşımları ve açık iletişim, bireylerin dünya görüşlerini zenginleştirme, empati geliştirme ve toplumsal sorunlara duyarlılık kazanma sürecinde önemli bir role sahiptir. Arkadaşlarla ve aile üyeleriyle düzenli olarak gerçekleştirilen fikir alışverişleri, toplumun bir parçası olarak bireyleri etkileyen meselelere daha derinlemesine odaklanmalarını sağlamaktadır. Fakat ifade etmek gerekir ki bu tür diyalogların yapıcı ve saygılı bir ortamda gerçekleşmesi, toplumsal değişime olumlu katkılarda bulunabilmesi için kritik bir faktördür.

Fikir paylaşımları, saygı çerçevesinde gerçekleştiğinde, farklı bakış açıları arasında köprüler kurarak toplumsal değişime katkıda bulunmaktadır. İnsanlar arasındaki bu olumlu etkileşim, karşılıklı saygı ve anlayışa dayandığı sürece toplumsal bilinci güçlendirmektedir. Farklı görüşlere açık olmak, bireylerin empati yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmakta ve toplumsal konularda yapılan tartışmalar, insanların yaşamlarını farklı perspektiflerden görmelerini sağlayarak daha kapsayıcı bir bakış açısı kazanmalarına olanak tanımaktadır.

Bireyler arası saygılı iletişim, farklı bakış açılarına saygı göstermek ve bilgi paylaşımında bulunmak, toplumsal değişim ve gelişim sürecinde kilit rol oynar. Bu tür diyaloglar, bireylerin sadece kendi dünya görüşlerini zenginleştirmelerine değil, aynı zamanda toplumun genel refahına katkıda bulunmalarına da olanak tanımaktadır. Toplumsal sorunlara duyarlılık kazanma, toplumsal sorumluluk alma ve demokratik değerlere bağlılık, bu tür iletişimsel etkileşimlerin olumlu sonuçları arasındadır.

5.5.5 Araştırmanın Nilüfer ayağının değerlendirilmesi, sonuçlar ve öneriler

Nilüfer ilçesinde yapılan araştırmada, bireylerin seçimlere katılım ve bu katılımın toplumsal değişim üzerindeki etkileri konusundaki düşünceleri derinlemesine incelenmiştir. Araştırma sonuçları, bireylerin seçimlere yönelik bakış açılarını, seçimlere katılımın toplumsal değişimdeki rolünü ve vatandaşlık bilincinin seçimlere etkisini ortaya koymaktadır. Araştırmadan elde edilen ilk önemli bulgu, seçimlerin belirli bir değişim yaratmada hem ihtiyaç hem de etkili bir araç olduğu yönündedir. Araştırma, seçimlere yüksek katılımın demokrasinin sağlıklı işlediğinin bir göstergesi olduğu düşüncesinin yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmadan elde edilen diğer önemli bir bulgu, seçimlerin ve yönetim anlayışlarının insan psikolojisini etkilediği ve toplumun düzenliliği ile bireyin mutluluğu arasında

doğrudan bir bağlantı olduğu düşüncesidir. Araştırma sonuçları aynı zamanda, seçimlerde yapılan tercihlerin toplumun yaşam kalitesini etkilediği ve seçimlerin bir ülkenin geleceğini şekillendiren önemli bir süreç olduğu düşüncesini desteklemektedir.

Araştırmanın Nilüfer ayağında seçimlere verilen değerin vatandaşlık bilincinden kaynaklandığı görülmüştür. Vatandaşlık bilinci, bireyin bir ülkenin yasalarına uyma sorumluluğunu, topluma karşı sorumluluklarını ve demokratik süreçlere katılımını içeren bir anlayışı ifade etmektedir. Nilüfer ilçesindeki bireylerin seçimlere katılım, toplumsal değişim ve vatandaşlık bilinci konularındaki düşünceleri araştırmanın temel bulgularını oluşturmaktadır. Seçimlere duyulan inanç, demokratik süreçlere katılımın önemi ve vatandaşlık bilinci, toplumun sağlıklı bir şekilde gelişimine katkı sağlayacak temel unsurları oluşturmaktadır. Bu bağlamda, araştırma sonuçları Nilüfer ilçesi özelinde seçimlere katılımın toplumsal etkilerini anlamak ve demokratik süreçlere daha fazla katılımı teşvik etmek adına önemli bir referans noktası sunmaktadır.

Araştırma sonuçları, demokratik bir toplumun temelini oluşturan seçimlere katılım hakkının, siyasi gösteri ve grev haklarının önemini ve bu hakların sağlıklı bir demokratik süreç için ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır. Nilüfer ilçesindeki katılımcılar, seçimlere katılımın demokratik sürecin sağlıklı işleyişinin bir göstergesi olduğunu vurgulamışlardır. Seçimlere olan bu güçlü katılım, demokratik değerlere ve toplumsal düzenin korunmasına duyulan saygının bir yansıması olarak görülmektedir. Seçimlere duyulan inanç, bireylerin toplumlarının geleceğine etki etme arzusunu yansıtmakta ve demokrasinin temel prensiplerine olan bağlılıklarını göstermektedir.

Siyasi gösterilere ve grevlere katılma hakkı ise, katılımcılar arasında demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarından biri olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu, bu hakların barışçıl, demokratik ve yasal sınırlar içinde kullanılmasının önemine vurgu yapmıştır. Hak arama bilinci, bireylerin toplumsal adalet, eşitlik ve daha iyi yaşam koşulları için seslerini duyurabilecekleri önemli bir araç olarak görülmektedir. Araştırmanın sonuçları, siyasi gösteri ve grev haklarının anayasal dayanağına ve bu hakların hukuka uygun bir şekilde kullanılmasının şartlarına vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda barışçıl ve sorumlu bir şekilde gerçekleştirilen gösteri ve grevlerin, demokratik değerlere saygı gösterilmesi şartıyla temel anayasal haklar

olduğu düşünülmektedir. Katılımcılar, bu hakların kullanımının toplumda farkındalık yaratma, politik değişimi talep etme ve demokratik sürecin sağlıklı işlemesine katkıda bulunma açısından değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Siyasi gösteri ve grevlerin, bireylerin duygularını, hayal kırıklıklarını ve değişim umutlarını ifade etmeleri için bir yol olarak hizmet ettiği vurgulanmıştır.

Araştırma, siyasi gösteri ve grevlerin toplumun ilerleyişine, gelişimine ve demokrasinin güçlenmesine katkı sağlayabilecek önemli araçlar olduğunu ortaya koymaktadır. Hak arama bilinci, demokratik bir toplumun temelini oluşturan bu hakların kullanımıyla daha da pekişmektedir. Fakat bu hakların sorumluluk bilinci içinde kullanılması, hukuka uygunluk ve diyalogun önemsenmesi, demokratik değerlerin korunması adına kritik unsurlardır. Nilüfer ilçesindeki bireylerin seçimlere ve siyasi gösterilere, grevlere katılma haklarına yönelik olumlu tutumları ve bu hakları kullanma bilinci, demokratik bir toplumun sağlıklı bir şekilde işleyişini destekleyen önemli faktörlerdir. Bu hakların korunması, demokratik değerlere saygı gösterilmesi ve toplumsal diyalogun güçlendirilmesi, gelecekte daha sağlıklı ve katılımcı bir demokrasi için kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Nilüfer ilçesindeki katılımcıların sivil toplum kuruluşlarına olan olumlu yaklaşımları ve bu kuruluşlara katılımlarının toplumsal sorunlara çözüm bulmada ve bireysel gelişimde nasıl bir katkı sağladığına dair düşünceleri ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar, bireyin toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesinin, toplumsal ilerleme ve refah için kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamışlardır.

Sivil toplum kuruluşlarına gönüllü olarak katılan bireylerin, teknolojinin gücünü kullanarak toplumsal sorunlara yönlendirme çabasının, aktif bir vatandaş olmanın bir gerekliliği olduğu düşüncesi öne çıkmaktadır. Katılımcılar, bu tür faaliyetlere katılımın, bireyin kendini iyi hissetmesine ve topluma olumlu bir katkıda bulunmasına olanak tanıdığını ifade etmişlerdir. Gönüllü faaliyetlere katılımın, bireyler arasında dayanışma ve empatiyi artırdığı, aynı zamanda sosyal sorumluluk projeleri ve gönüllü çalışmaların toplum içinde olumlu etkiler yarattığı katılımcıların ortak görüşüdür. Bu bağlamda, sivil toplum kuruluşlarının sosyal değişimi teşvik etme ve insanların yaşamlarını iyileştirme konusundaki kritik rolü vurgulanmıştır.

Yardıma muhtaç insanlara destek olma arzusu, bireyin sosyal sorumluluk anlayışının önemli bir parçası olarak kabul edilmiştir. Katılımcılar, doğuştan şanssız olarak dünyaya gelen insanların desteklenmesi gerektiğini ve bu destekle toplumda

eşitsizliği azaltmanın bir insanlık görevi olduğunu belirtmişlerdir. Sivil toplum kuruluşlarına katılımın, bireylerin kendi yeteneklerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanıdığı düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Dernekler ve STK'lar, bireylere sosyal sorumluluk bilinci kazandırmak ve toplumsal meselelere duyarlılık geliştirmek için önemli birer platform olarak görülmektedir. Katılımcılar, sivil toplum faaliyetlerinin demokratik bir ortamda var olabileceği ve bu faaliyetlere katılımın demokratik değerleri desteklemenin bir parçası olarak görülmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. Bu bağlamda, dernek faaliyetlerinin, sivil toplum faaliyetlerinin demokrasinin bir yansıması olduğu düşüncesi öne çıkmıştır.

Ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmenin, toplumun ortak sorunlarına çözümler bulma yolunda bir adım olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, sesin topluca yükselmesinin, bireysel çabaların ötesinde toplumsal etki yaratmada daha etkili olduğunu düşünmüşlerdir. Yapıcı ve hukuka uygun faaliyetlerin, istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olduğu görüşüne katılan katılımcılar, hukuk dışı ve yıkıcı eylemlerin sorunları daha da derinleştirdiğini ve çözüme katkı sağlamadığını ifade etmişlerdir. Bireyin, toplumsal konularda aktif olarak yer alarak demokratik değerlere ve hukuki çerçeveye uygun bir şekilde toplumsal sorunlara çözüm bulma çabası taşıması gerektiği vurgulanmıştır.

Nilüfer ilçesindeki katılımcıların sivil toplum kuruluşlarına ve dernek faaliyetlerine yönelik olumlu bakış açısı, bireyin toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesinin ve demokratik değerlere uygun bir şekilde toplumsal sorunlara çözüm bulma çabasının önemini vurgulamaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının, bireylere seslerini duyurabilecekleri bir platform ve topluma aktif bir şekilde katkı sağlama imkânı sunduğu düşünülmektedir.

Toplumsal konularda düzenli fikir paylaşımında bulunma ve açık iletişim kurma, bireylerin toplumsal bilincin güçlenmesine katkıda bulunduğu bir gerçektir. Bu süreç, farkındalığın artırılması ve bilinçli bir bakış açısının geliştirilmesi adına önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Farklı bakış açılarını dinlemek ve anlamak, çeşitli perspektiflerden beslenerek daha kapsayıcı bir görüş elde etme imkânı sağlamaktadır. Farklı görüşlere saygı göstermek ve açık iletişim, olumlu bir tartışma atmosferinin oluşturulması için temel unsurlardır. Toplumsal konulara dair düzenli fikir alışverişi, bireyler arasında güçlü bir toplumsal bilincin inşasına katkıda bulunmaktadır. Farklı bakış açılarının bir araya gelmesi, daha kapsamlı bir anlayışın

oluşmasına zemin hazırlar ve bu çeşitlilik, toplumsal meselelere dair daha geniş bir perspektif sunar ve daha etkili çözümlerin bulunmasına olanak tanır. Bu noktada, farklı görüşlere saygı göstermek ve açık iletişim kurmak, olumlu bir tartışma ortamının temelini oluşturur.

Fikir paylaşımları ve açık iletişim, bireylerin dünya görüşlerini zenginleştirme ve empati geliştirme sürecine önemli katkılarda bulunmaktadır. Arkadaşlar ve aile üyeleriyle yapılan düzenli fikir alışverişleri, bireyleri etkileyen toplumsal meselelere daha derinlemesine odaklanmaya teşvik etmektedir. Bu tür diyaloglar, topluma aidiyet duygusunu güçlendirmekte ve bireyin kendini toplumun bir parçası olarak hissetmesini sağlamaktadır. Farklı bakış açılarına açık olmak, eleştirel düşünce geliştirme ve etkili iletişim becerilerini kazanma, bireyin bireysel ve toplumsal gelişimine önemli katkılarda bulunmaktadır. Tartışma kültürünün edinilmesi, fikirlerin özgürce ifade edilebilmesi, bireyler arasında köprüler kurarak toplumsal değişime olumlu katkılarda bulunur. Fakat bu tür diyalogların yapıcı ve saygılı bir ortamda gerçekleşmesi kritik bir faktördür.

Farklılıklara saygı gösterme anlayışının ve açık iletişimin geliştirilmesinin toplum içinde daha anlayışlı bir atmosfer oluşturulmasına katkı sağladığı unutulmamalıdır. İnsanların sert tepkiler verme eğiliminden ziyade karşıdaki kişiyi anlamaya odaklanması, toplumsal meselelerin daha yapıcı bir şekilde tartışılmasını sağlamaktadır. Fikir paylaşımları, saygı çerçevesinde gerçekleştiğinde, farklı bakış açıları arasında köprüler kurarak toplumsal değişime olumlu katkılarda bulunabilir. İnsanlar arasındaki bu olumlu etkileşim, karşılıklı saygı ve anlayışa dayandığı sürece toplumsal bilinci güçlendirmektedir. Farklı görüşlere açık olmak, bireylerin empati yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur ve toplumsal konularda yapılan tartışmalar, insanların yaşamlarını farklı perspektiflerden görmelerine olanak tanımaktadır.

Bireyler arası saygılı iletişim, farklı bakış açılarına saygı göstermek ve bilgi paylaşımında bulunmak, toplumsal değişim ve gelişim sürecinde kilit rol oynamaktadır. Bu tür diyaloglar, bireylerin sadece kendi dünya görüşlerini zenginleştirmelerine değil, aynı zamanda toplumun genel refahına katkıda bulunmalarına da olanak tanımaktadır. Toplumsal sorunlara duyarlılık kazanma, toplumsal sorumluluk alma ve demokratik değerlere bağlılık, bu tür iletişimsel etkileşimlerin olumlu sonuçları arasındadır.

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, toplumların yapılarını ve bireyler arası etkileşimlerin nasıl düzenlendiğini anlamaya odaklanan bir yaklaşım sunmaktadır. Bu teori, bireylerin sosyal yapılar içindeki rollerini ve ilişkilerini nasıl kurduğunu, değiştirdiğini ve sürdürdüğünü vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Giddens'ın teorisi üzerinden sonuçları değerlendirdiğimizde; farklı bakış açılarını içeren fikir paylaşımları ve açık iletişim, Giddens'ın yapılaşma teorisindeki "yapı ve eylem arasındaki ilişki" kavramına paralel olarak değerlendirilebilir. Bireyler, toplumsal yapı içindeki rollerini anlamak ve bu yapıyı değiştirmek adına etkileşimde bulunarak, sosyal değişim süreçlerine katkıda bulunurlar. Bu durum yapıların esnek ve dinamik olduğu, bireylerin bu yapıları yönlendirdiği bir perspektifi desteklemektedir.

Giddens'ın "meşguliyet ve bağlam" kavramı, bireylerin sosyal yapılar içinde yer alırken, bu yapılarla etkileşimde bulunma ve onları dönüştürme sürecini ifade etmektedir. Meşguliyet bireylerin sosyal rollerini ve ilişkilerini anlamak ve bu bağlamda eylemlerde bulunma durumunu ifade eder. Bireyler, toplumsal normlar, değerler ve kurallar içinde meşgul olarak, belirli bir sosyal bağlamda faaliyet gösterirler. Bağlam ise, bireyin meşgul olduğu sosyal yapının geniş perspektifini ifade etmektedir. Bireyler, etkileşimde bulundukları sosyal bağlam içindeki diğer aktörlerle ilişkiler kurarlar ve bu bağlam onların eylemlerini ve rol yapılarını belirler. Giddens'a göre, meşguliyet ve bağlam arasındaki etkileşim, sosyal yapıların nasıl oluştuğunu ve değiştiğini anlamak için önemlidir. Fikir paylaşımları, bireyler arası ilişkileri şekillendirirken bireyler, sosyal bağlamları içinde fikirlerini ifade ederek, bu bağlamları etkiler ve değiştirirler. Toplumsal konulara dair yapılan tartışmalar, bireylerin meşgul oldukları sosyal bağlamları şekillendirir ve bu bağlamları zenginleştirir.

Giddens'ın "yetkinlik ve etki" kavramları, bireylerin sosyal yapılar içinde nasıl etkileşimde bulunduklarını ve bu etkileşimin sonuçlarını anlamaya yönelik açıklamalardır. Yetkinlik, bireyin sosyal bağlam içindeki rolünü etkili bir şekilde yerine getirme yeteneğini ifade etmektedir. Birey, sahip olduğu yetkinlikle, sosyal yapıları etkileme kapasitesine sahip olur. Etki, bireyin sosyal bağlam içindeki eylemlerinin, diğer bireyler ve toplumsal yapılar üzerindeki etkisini ifade etmektedir. Bireyin etki kapasitesi, sosyal değişim süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Yetkinlik ve etki kavramları, bireylerin sosyal bağlamlar içinde nasıl faaliyet gösterdiklerini ve bu faaliyetlerin toplumsal yapıları nasıl etkilediğini anlamak için

kullanılmaktadır. Farklı bakış açılarının bir araya gelmesi, Giddens'ın "yetkinlik ve etki" kavramlarına işaret etmektedir. Bireyler, sosyal etkileşimlerinde yetkinlik kazanır ve toplumsal değişimde etkide bulunma potansiyeli elde ederler. Bu başka bir anlamıyla güç kavramıyla da ilişkilidir. Bu durum bireylerin bilgi ve deneyimleri aracılığıyla toplumsal yapıları etkileme yeteneklerini vurgulamaktadır.

"Güven ve refleksivite" kavramları, Giddens'ın teorisinde bireyler arası ilişkilerin niteliğini ve sosyal yapıların sürdürülebilirliğini açıklamaktadır. Güven, bireyler arası etkileşimlerin temelini oluşturur. Bireyler, birbirlerine güvenirlerse, sosyal bağlamlar içinde daha etkili iletişim kurabilir ve işbirliği yapabilirler. Bu, toplumsal yapıların istikrarını sağlayan önemli bir unsurdur. Refleksivite ise, bireylerin kendi eylemlerini ve bu eylemlerin sosyal bağlamlardaki etkilerini anlama yeteneğini ifade etmektedir. Bireyler, sosyal yapıları sorgular, kendi rollerini gözden geçirir ve bu refleksivite süreci, sosyal değişim için bir temel oluşturur. Güven ve refleksivite, bireylerin sosyal bağlamlar içinde etkileşimde bulunma ve bu bağlamları sürdürme yeteneklerini belirleyen kilit unsurlardır.

Farklı görüşlere saygı göstermek ve açık iletişim kurmak, Giddens'ın "güven ve refleksivite" kavramlarıyla da örtüşmektedir. Bireyler arası güven, farklı bakış açılarına saygı göstermek ve açık iletişim kurmak üzerinden inşa edilmektedir. Aynı zamanda, bireylerin kendi eylemlerini ve bu eylemlerin sonuçlarını anlama yetenekleri, refleksivite olarak adlandırılır ve bu da sosyal değişim süreçlerinde önemli bir rol oynar.

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, fikir paylaşımları, açık iletişim ve farklı bakış açılarına saygının toplumsal yapıları nasıl etkilediğini ve bireyler arası ilişkileri nasıl şekillendirdiğini anlamak adına güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin yapıları etkileme, toplumsal değişimde aktif rol alma ve sosyal ilişkileri kurma süreçlerini daha iyi anlamak için Giddens'ın teorisi önemli bir araç olarak kullanılmıştır.

6. SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Demokrasi, günümüzde birçok ülkede yaygın olarak benimsenen ancak hala tartışmalı bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Diktatörlük, tek parti yönetimleri ve askeri darbeler gibi otoriter yönetim biçimlerinin demokrasi adı altında meşruiyet kazanmaya çalıştığı durumlar, demokrasi kavramının sıklıkla yanlış anlaşılmasına ve yanlış kullanılmasına neden olmuştur. Ancak demokrasi, kökenini Antik Yunan'a dayandıran ve halkın egemenliği ilkesine dayalı bir yönetim biçimi olarak öne çıkmaktadır. Antik Yunan'da ortaya çıkan demokrasi, "demos" yani halkın ve "krates" yani güçlünün birleşiminden türetilmiştir. Bu kelime, kelime anlamıyla "halk iktidarı"nı ifade etmektedir. Demokrasi, toplumun egemenliği temelinde şekillenen bir yönetim biçimi olarak kabul edilir. Günümüzde genellikle normatif ve realist demokrasi kuramlarıyla ele alınan demokrasi, bir yandan sözlük anlamı temelinde tanımlanırken diğer yandan uygulamaya dayalı bir bakış açısıyla incelenmektedir.

Demokrasinin tanımında genellikle iki temel yaklaşım öne çıkmaktadır. Normatif demokrasi kuramı, bir rejimin demokratik kabul edilebilmesi için halkın tercihlerine tam anlamıyla uygun olması gerektiğini savunur. Diğer yandan realist veya amprik demokrasi kuramı, demokrasiyi daha çok uygulamaya dayalı bir bakış açısıyla ele alarak, gerçek dünyada nasıl işlediğini ve uygulandığını incelemeyi amaçlar. Demokrasi, temsili demokrasi ve doğrudan demokrasi olmak üzere iki temel kategoriye ayrılır. Temsili demokraside vatandaşlar, seçtikleri temsilciler aracılığıyla kamusal kararlara katılırken, doğrudan demokraside vatandaşlar doğrudan ve aracısız olarak kamusal kararlara katılırlar. Her iki sistemde de azınlıkların haklarını koruma ve demokratik ilkelere uygunluk büyük önem taşımaktadır. Demokrasi, özgürlüğü kurumsallaştıran ve temel insan haklarını koruma görevini üstlenen bir yönetim biçimidir. Demokratik toplumlar, hoşgörü, işbirliği ve uzlaşma değerlerine dayanır. Azınlıkların hakları da demokratik yasalar ve kurumlar tarafından korunmalı, çoğunluk kuralı ile azınlık hakları ilkesi birleştirilmelidir. Demokrasi kavramı tarih boyunca şekillenmiş ve farklı tanımlarla ifade edilmiştir. Ancak temelde halkın eşit

ve özgür bir şekilde yönetimde katılımını sağlayan bir sistem olarak kabul edilen demokrasi, günümüzde birçok ülkede uygulanmakta ve gelişmeye devam etmektedir. Bu süreçte, demokrasinin temel prensipleri ve değerleri üzerinde durularak, çoğunluk kuralı ile azınlık hakları ilkesinin dengeli bir şekilde işlemesi sağlanmalıdır.

Demokrasinin tarihsel evrimi, Antik Yunan'dan modern dünyaya kadar geniş bir zaman dilimini kapsamaktadır. Antik Yunan'da doğrudan demokrasiden Roma'da temsili demokrasiye, Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle ortaya çıkan düşünsel değişimden, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve Fransız Devrimi gibi tarihi olayların demokrasiye katkısına kadar bir dizi önemli gelişme yaşanmıştır. Bu evrim, insan haklarına ve demokratik değerlere vurgu yaparak, toplumsal değişim ve ilerleme arayışlarını şekillendirmiştir. Antik Yunan'da, demokrasi kavramının doğrudan bir uygulaması olarak Atina'da ortaya çıkan sistemin temel özelliği, yalnızca vatandaşların söz hakkına sahip olmasıdır. Fakat bu vatandaşlar arasında kadınlar, köleler ve şehir devletinde doğmamış yabancılar gibi belirli gruplar dışlanmıştır. Soylular ve köle sahipleri, eski Yunan'daki demokrasinin belirleyici güçleri olmuş, ancak kanunların eşit olması ve site işlerine eşit katılım ilkesi demokrasinin temel şartını oluşturmuştur.

Ortaçağ'ın feodal yapısı, Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte, insanların özgür düşünceye daha fazla ulaşmasını sağlamış ve orta sınıfın yönetimde daha fazla söz sahibi olma isteğini güçlendirmiştir. Magna Carta gibi belgelerle bazı haklar güvence altına alınmış, bu da demokratik düşüncenin toplumda güçlenmesine katkı sağlamıştır. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve Fransız Devrimi, demokrasi anlayışının evriminde önemli kilometre taşlarıdır. Bu olaylar, bireysel özgürlükler, insan hakları ve eşitlik gibi temel değerlere vurgu yaparak demokratik düşüncenin yayılmasına katkıda bulunmuştur. Amerikan Devrimi, vergi politikalarına karşı direnişin bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve bağımsızlık ilanıyla demokrasiye olan talepleri somutlaştırmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, demokrasinin evrensel standartlarını belirleyen önemli bir belge olarak kabul edilir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan bu beyanname, insan haklarını ve temel özgürlükleri koruma amacı taşır. Bu belge, demokrasinin insan haklarına saygı çerçevesinde işlemesi ve demokratik toplumların oluşumunda etkili bir araç olması açısından büyük öneme sahiptir.

Demokrasinin evrimi, tarih boyunca farklı kültürlerde ve coğrafyalarda çeşitli biçimlerde ortaya çıkmıştır. Günümüzde demokrasi, birçok ülkede farklı varyasyonlarda uygulanmakta olup, sürekli bir evrim geçirmektedir. Demokrasinin temelini oluşturan insan hakları, özgürlük ve eşitlik gibi değerler, toplumsal ilerleme ve adalet arayışının vazgeçilmez unsurlarıdır.

Demokrasi, çeşitli düşünürlerin perspektifleri ve teorik çerçeveler üzerinden çeşitli kuramlarla anlam kazanmış ve zaman içinde evrim geçirmiştir. Montesquieu'nun üç kuvvetli sistem ilkesi, Rousseau'nun toplumsal sözleşme teorisi, John Stuart Mill'in özgürlük düşünceleri gibi kuramlar, demokrasinin temel prensiplerini ve uygulanabilirliğini açıklayarak demokratik düşünceyi zenginleştirmiştir. Bu çeşitli teorik yaklaşımlar, demokrasinin karmaşıklığını, çeşitliliğini ve sürekli evrimini yansıtmaktadır. Demokrasinin tarihsel evrimi, siyasi, ekonomik ve sosyal değişimlere paralel olarak farklı evrelerden geçmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren demokrasinin küresel yayılma süreci hız kazanmış ve birçok ülke demokratikleşme sürecine girmiştir. Ancak, demokratik değerlerin tam anlamıyla benimsenmesi ve uygulanması hala birçok zorlukla karşılaşan bir süreçtir.

Demokrasi kavramı, geniş bir spektrumu kapsayan ve çeşitli yönetim biçimlerini içeren karmaşık bir yapıdır. Lijphart'a göre, tamamen halkın eğilimlerine uygun bir yönetim biçimi gerçekleşmemiş ve gerçekleşmeyecektir. Bu durum, demokrasinin her zaman bireylerin tüm eğilimlerini karşılayamayacağını ve bu idealin zorlu bir hedef olduğunu göstermektedir. Robert A. Dahl'ın "poliarşi" olarak tanımladığı demokrasi, geniş katılım ve rekabetin kombinasyonunu içermektedir. Dahl, demokrasiyi etkilenen tüm bireylerin katılım hakkı, eşit oy kullanma hakkı, özgür ifade ve bilgi alma gibi temel ilkeler etrafında tanımlamıştır. Ancak, Dahl, demokrasinin mükemmel olmadığını ve çoğunluğun azınlıkları ezme riski taşıdığını kabul etmiştir. Giovanni Sartori, demokrasiyi çoğulculuk ilkesi etrafında şekillendirmiş ve işleyen bir parti sistemi ile düzenli seçimlerin varlığını vurgulamıştır. Sartori'ye göre, demokrasi çoğunluk ilkesini benimsemekle birlikte, azınlıkların haklarını koruyan bir sistem olmalıdır. Liberal demokrasiyi, çoğunluğun haklarını ve bireysel özgürlükleri koruyan bir model olarak ele almıştır.

Günümüzdeki demokrasi kuramları çeşitli perspektiflerden ele alınmakta ve işleyişini anlamaya yönelik farklı yaklaşımları içermektedir. Çoğulculuk kuramı, elit teorisi, Jürgen Habermas'ın iletişim eylemi teorisi, deliberatif demokrasi, insan

hakları temelli demokrasi ve radikal demokrasi gibi yaklaşımlar, demokrasinin farklı yönlerini vurgulamaktadır. Çoğulculuk kuramı, farklı çıkar grupları arasındaki rekabetin önemini vurgular. Elit teorisi, etkili bir azınlık elitin kontrolünü öne sürer. Habermas'ın iletişim eylemi teorisi, demokrasinin açık, özgür ve katılımcı iletişime dayanması gerektiğini savunur. Deliberatif demokrasi, katılımcıların açık ve adil bir şekilde politika konularını tartışmasını öne çıkarır. İnsan hakları temelli demokrasi, sadece çoğunluğun haklarını değil, bireysel hakları da korumayı hedefler. Radikal demokrasi ise politika kararlarına doğrudan katılımı savunur. Demokrasi kuramları, demokratik sistemlerin işleyişi ve gelişimi konusunda farklı perspektifler sunar. Bu kuramların çeşitliliği, demokrasinin karmaşıklığını anlamak ve iyileştirmek için önemli bir kaynaktır. Demokrasi, sürekli bir evrim sürecinde olduğu için, bu kuramların eleştirel bir perspektifle değerlendirilmesi ve geliştirilmesi önemlidir.

Demokrasi kuramları, çeşitli düşünürlerin bakış açılarından türemiş ve demokratik düşünceyi zenginleştirmiştir. Her bir kuram, demokrasinin farklı yönlerini vurgulayarak, bu kavramın karmaşıklığını anlamamıza katkı sağlamıştır. Ancak, demokrasiyi mükemmel bir sistem olarak değil, sürekli gelişen bir yapı olarak görmek ve bu doğrultuda iyileştirmeler yapmak önemlidir. Demokrasinin temel ilkelerini koruyarak, çeşitli kuramlardan gelen perspektifleri birleştirmek, daha etkili ve adil demokratik sistemlerin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal teoride önemli bir evrimin parçası olarak ortaya çıkmış ve bireyin sosyal dünya ile etkileşimini temel almıştır. Bu teori, geleneksel yapısal-fonksiyonalist ve marjinal birikimci teorilere getirilen eleştirilerin yanı sıra, post-modernizm ve eleştirel teoriler gibi akımların etkisi altında gelişmiştir. Giddens, bu teorisiyle bireyin sosyal dünya üzerindeki etkilerini vurgulayarak, toplumsal değişimi daha anlamlı bir şekilde açıklamayı amaçlamıştır. Giddens'ın teorisi, toplumsal yapı ve birey arasındaki karşılıklı etkileşimi vurgulayarak, sosyal dünyanın nasıl oluştuğunu ve değiştiğini anlamaya yönelik bir çerçeve sunar. Bireyin günlük etkileşimlerinden başlayarak, daha geniş toplumsal yapıları içine alan yapılaşma sürecini ele alır. Bu süreçte birey, sosyal dünyayı anlamak ve etkilemek için pratik bilgiyi kullanmaktadır. Giddens'ın teorisi, Marx'ın ekonomik determinizmi ve Weber'in mikro-makro ilişkisi konusundaki sınırlamalarına yönelik eleştirileri de içermektedir. Giddens, bireyin sadece toplumsal yapılar tarafından etkilenmekle kalmayıp aynı zamanda bu yapıları şekillendirdiğini savunmaktadır. Ekonomik

faktörlerin yanı sıra kültür, politika ve ideoloji gibi diğer toplumsal alanların da etkili olduğunu vurgular. Ayrıca, Giddens'ın teorisi, toplumsal değişim ve modernite konularında eleştiri getirdiği Durkheim ve Weber'in teorilerine de odaklanmıştır. Giddens, bu teorisyenlerin yapı ve eylem arasındaki ilişkiyi yeterince açıklayamadığını düşünmüş ve toplumsal değişimi daha kapsamlı bir perspektifle ele almayı amaçlamıştır. Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal teorideki klasik yaklaşımları eleştirerek, bireyin toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini vurgulayan çağdaş bir perspektif sunmaktadır. Bireyin günlük etkileşimlerinden başlayarak daha geniş toplumsal yapıları içine alan bu teori, sosyal değişimi daha derinlemesine anlamak ve açıklamak için önemli bir çerçeve sağlamaktadır.

Anthony Giddens'ın yapılaşma teorisindeki "fail" kavramı, bireylerin sosyal yapıyı oluşturmak, sürdürmek ve değiştirmek konusundaki etkileşimlerini vurgulayan önemli bir unsurdur. Fail kavramı, öznelik, niyet ve aktiflikle ilişkilidir, yani bireylerin kendi niyetleri, seçimleri ve eylemleri aracılığıyla sosyal yapı üzerinde etkide bulunma yeteneklerini vurgular. Bu kavram, Giddens'ın sosyal teorisinde yapı ve eylem arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamak için kullanılan bir anahtar kavramdır. Giddens, fail kavramını yapısalcılıkla karşılaştırarak, yapısal teorilerde eylem ve aktör kavramlarının eksik olduğunu belirtmektedir. Ona göre, bireyler sadece ihtiyaçlar ve rol beklentileriyle yönlendirilen davranışları tekrarlayan varlıklar olarak değil, aynı zamanda niyetlere sahip, bilinçli ve aktif eyleyiciler olarak kabul edilmelidir. Fail kavramı, bu niyet ve aktiflik boyutlarını vurgulayarak bireyleri pasif oyunculardan ziyade sosyal düzeni etkileyen aktörler olarak konumlandırır. Bireylerin sosyal yapıyı etkileme yetenekleri, Giddens'ın sosyal teorisinde önemli bir yer tutar. Fail kavramı, bireylerin içsel dünyalarının yanı sıra dışsal sosyal yapı ile etkileşimde bulunma yeteneklerini vurgulamaktadır. Bireyler, bu etkileşimlerde kendi niyetlerini, düşüncelerini ve eylemlerini kullanarak sosyal düzeni yeniden üretebilir, değiştirebilir ve sürdürebilirler.

Giddens, sosyal hayatın hem yapısal hem de aktörel boyutlarını birleştiren bir teori ortaya koymaktadır. Fail kavramı, bu birleşimi temsil eder ve bireyleri pasif yapılar tarafından belirlenen varlıklar olmaktan çıkararak, aktif, niyetli ve etkili eyleyiciler olarak konumlandırır. Bu perspektif, sosyal bilimlerde yapı ve eylem arasındaki ilişkiyi anlamada önemli bir paradigma değişikliğini temsil eder. Fail kavramı, Giddens'ın sosyal teorisinde bireyin sosyal dünya ile etkileşimini anlamak ve

açıklamak için kullanılan temel bir kavramdır. Bireylerin öznelliklerini, niyetlerini ve eylemlerini vurgulayarak, yapı ve eylem arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamak için bu kavramın önemi ortaya çıkar. Giddens'ın yapılaşma teorisi, sosyal bilimlere bireyin aktif rolünü ve etkileşimlerini vurgulayan önemli bir perspektif sunmuştur.

"Yapı" kavramı, toplumun kalıpları, kuralları, normları gibi istikrarlı unsurları ifade eder. Ancak bu yapı sadece sabit bir varlık değildir; aynı zamanda insanlar tarafından üretilir, yeniden üretilir ve değiştirilebilir. Yapı, toplumsal düzeni sağlayan, istikrarlı hale getiren unsurları temsil eder. Bu unsurlar, toplumsal kurallar, normlar, değerler, sosyal roller ve diğer istikrarlı öğeleri içerir. Yapı, toplumdaki düzeni ve istikrarı koruyan bir çerçeve olarak düşünülmelidir, ancak sadece bir kez oluşturulan sabit bir varlık değildir. Yapı, günlük etkileşimlerde, sosyal pratiklerde ve insanların karşılıklı ilişkilerinde sürekli olarak inşa edilir. Diğer yandan, Giddens'ın ele aldığı "eylem" kavramı bireylerin niyetleri, seçimleri ve eylemlerini ifade eder. Bireyler, sosyal yapıyı inşa etmekte etkili bir rol oynar. Giddens, eylemi bireyin sosyal dünyayla etkileşimde bulunma biçimi olarak ele alır. Bireylerin eylemleri, sosyal yapıyı etkiler ve aynı zamanda sosyal yapı, bireylerin eylemlerini şekillendirir. Bu karşılıklı ilişki, sürekli olarak devam eder ve toplumsal düzenin dinamik bir şekilde oluşmasına katkıda bulunur. Yapı ve eylem arasındaki bu karşılıklı etkileşim, Giddens'ın "sistem" olarak adlandırdığı bir olgu tarafından sağlanır. Giddens, bu sistemin, dilin konuşmayla ilişkisi gibi, yapı ve eylem arasındaki bağı güçlendirdiğini öne sürer. Bireyler, yalnızca toplumsal yapıları uygulayan pasif aktörler değildir. Aksine, bireyler, sosyal yapıları etkilemek ve dönüştürmek için aktif bir rol oynarlar. Bu etkileşim süreci, sosyal yaşamın sürekli bir dinamizmini oluşturur.

Giddens'ın yapılaşma teorisi, yapıyı düzenleme ve yapılarla yüzleşme olarak iki temel boyutta ele alır. Düzenleme, bireylerin günlük pratiklerinde ve etkileşimlerinde yapıyı üretme sürecini ifade eder. Yapılarla yüzleşme ise bireylerin bu yapılarla karşılaşma ve anlama sürecidir. Yapı, bireylerin etkileşimlerinde şekillenir ve bu etkileşimler aracılığıyla sürekli olarak değişir. Giddens, yapı ve eylem arasındaki etkileşimi daha iyi anlamak için konuşma ile dil arasındaki bağlantıyı örnek olarak sunar. Giddens'ın yapılaşma teorisi sosyal bilimlere yapı ve eylem arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamada yeni bir perspektif getirmiştir. Bireylerin pasif uygulayıcılar olmaktan ziyade aktif yapı üreticileri olduğunu vurgulamıştır. Buradan hareketle bu çalışma, Yıldırım ilçesi ve Nilüfer ilçesi sakinleri arasında

gerçekleştirilen sosyoekonomik ve demografik analizlerin önemli farklılıkları ortaya koyduğunu göstermektedir.

Araştırmanın temel amacı, her iki ilçede yaşayan bireylerin demografik özellikleri ve sosyoekonomik durumları arasındaki varyasyonları anlamaktı. Yapılan araştırma, Yıldırım ilçesi ve Nilüfer ilçesi arasındaki yaşam koşulları ve birey profilleri hakkında kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Bulgular, her iki ilçenin sahip olduğu sosyoekonomik ve demografik farklılıkların, bireylerin yaşam tarzları, tercihleri ve ihtiyaçları üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, araştırmanın ortaya koyduğu veriler, bireylerin demografik özellikleri ile yaşadıkları çevre arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimin toplumun sosyal yapısı üzerindeki yansımalarını detaylı bir şekilde ele almaktadır. Elde edilen bulgular, sosyal politika oluşturma, yerel yönetim planlamaları yapma ve benzeri alanlarda daha etkili kararlar alabilmek adına değerli bir rehberlik sunmaktadır. Bu çalışma, Yıldırım ilçesi ve Nilüfer ilçesi sakinleri arasındaki sosyoekonomik ve demografik farklılıkların anlaşılması için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu veriler, yerel yönetimlerin ve politika yapıcıların daha iyi bilgiye dayalı kararlar alabilmeleri için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi ve demokratik katılım skorlarının incelenmesi üzerine önemli bilgiler sunmaktadır. İki ilçe arasındaki siyasi katılım düzeylerinde belirgin farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Nilüfer ilçesindeki bireylerin genellikle daha yüksek bir siyasi katılım düzeyine sahip olduğu, bu ilçede siyasi konulara olan ilginin daha yüksek olduğu ve politik süreçlere daha aktif bir şekilde katıldığı görülmüştür (Bkz. Çizelge 6.1). Öte yandan, Yıldırım ilçesinde siyasi katılım skorlarının daha değişken olduğu ve genelde daha düşük bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Yıldırım ilçesindeki yerel sakinlerin politik süreçlere daha sınırlı bir şekilde katıldığını göstermektedir.

Çizelge 6.1 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi ve demokratik katılım $\bar{x}$ değerleri.

		Siyasi ve Demokratik Katılım
Yıldırım	$\bar{x}$	2.69
Nilüfer	$\bar{x}$	3.93

İki ilçenin siyasi katılım profillerinin incelenmesi, yerel toplulukların sosyoekonomik yapısı, demografik özellikleri ve yerel politik atmosferi gibi faktörlerin siyasi davranışları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. İşsizlik, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, yaş, cinsiyet ve etnik köken gibi faktörlerin siyasi katılım üzerindeki etkisi, bu çalışmanın bulgularını şekillendirmiştir. Çalışmanın sonuçları, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin siyasi katılım düzeylerini anlamak ve bu farklılıkları açıklamak adına önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu bağlamda, yerel politika yapıcıları ve toplum liderleri için, her iki ilçede de daha etkili ve kapsayıcı politikalar oluşturabilmek adına bu farklılıkları göz önünde bulundurmak önemlidir. Siyasi katılımın, demokratik süreçlerin sağlıklı işleyişi için kritik bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Yerel düzeyde siyasi katılımı artırmaya yönelik çabalar, her iki ilçede de demokratik değerleri güçlendirecek ve toplumun genel politik bilincini artıracaktır. Bu nedenle, bu çalışmanın bulgularının, yerel politika yapımında ve toplumsal dönüşümde kullanılması, daha adil ve katılımcı bir toplum oluşturmak için önemli bir adım olacaktır.

Bu çalışmada, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki güven skorlarının sosyal ve siyasi dinamikleri anlamak için önemli bir araç olduğunu belirttik. İki ilçe arasındaki güven skorlarının karşılaştırılması, bireyler arasındaki güven düzeylerindeki farklılıkları ve bu farklılıkların sosyoekonomik ve kültürel faktörlerle nasıl ilişkilendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının genel olarak daha değişken bir dağılıma sahip olduğunu ve sağa çekik bir dağılıma işaret ettiğini gördük. Bu durum, bireyler arasında güven düzeylerinin geniş bir aralığa yayıldığını ve ekonomik belirsizlik ile kültürel çeşitliliğin bu farklılıklara katkıda bulunduğunu göstermektedir. Düşük ortalama gelir seviyeleri, ekonomik istikrarsızlık ve kültürel farklılıklar, Yıldırım ilçesindeki güven skorlarının daha çeşitli olmasına neden olmaktadır.

Öte yandan, Nilüfer ilçesindeki güven skorları daha tutarlı bir dağılıma sahiptir ve genellikle daha yüksek skorlara odaklanmıştır (Bkz. Çizelge 6.2). Daha yüksek ortalama gelir seviyeleri, ekonomik istikrar ve kültürel homojenlik, Nilüfer ilçesindeki güven skorlarının daha yüksek ve daha tutarlı olmasına katkıda bulunmaktadır. Bu durum, benzer kültürel değerlere sahip bireyler arasında daha güçlü toplumsal bağların bulunduğunu ve iletişimin daha kolay sağlandığını göstermektedir.

Çizelge 6.2 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin güven skorları x̄ değerleri.

		Güven Değerleri
Yıldırım	$\bar{x}$	1.34
Nilüfer	$\bar{x}$	1.53

Gelir seviyeleri arasındaki farklılıkların, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerindeki güven düzeylerini etkileyen temel faktörlerden biri olduğunu belirledik. Yıldırım ilçesindeki daha düşük ortalama gelir seviyeleri (katılımcıların %51,5'inin, aylık geliri 0-4500 TL aralığında) ve daha değişken gelir dağılımı, güven skorlarının geniş bir yelpazede olduğunu göstermektedir. Nilüfer ilçesinde ise daha yüksek ortalama gelir seviyeleri (katılımcıların %50,5'inin, aylık geliri 4501-9000 TL aralığında) ve daha tutarlı bir gelir dağılımı, güven düzeylerinin daha yüksek ve daha homojen olmasına katkıda bulunmaktadır. Sonuç olarak, yerel topluluklardaki güven düzeylerini anlamak için güven skorlarının analizi önemli bir araçtır. Yıldırım ve Nilüfer ilçeleri arasındaki farklılıklar, sosyoekonomik koşullar, gelir düzeyi ve kültürel özelliklerin güveni nasıl etkilediğini göstermektedir. Bu bilgi, yerel yönetimlerin veya toplum yöneticilerinin politika oluşturmasında ve toplumsal uyumu geliştirmeye yönelik stratejiler belirlemede rehberlik edebilir.

Araştırmada, katılımcıların seçimlere yönelik bakış açılarının çeşitlilik arz ettiği ve bu çeşitliliğin bireyin toplumu etkileme şeklini belirlediği gözlemlenmiştir. Bireylerin geçmiş deneyimlerinin ve günlük yaşam pratiklerinin bugünkü durumlarını ve geleceklerini nasıl etkilediği üzerinde durularak, aynı zamanda toplumsal normların bireyin tercihlerini nasıl yönlendirdiği analiz edilmiştir. Demokrasinin temel özelliklerinden biri, birçok farklı sesin bir arada var olmasıdır. Ancak, Bursa-Yıldırım bölgesinde sivil toplum kuruluşları ve derneklerin eksik ve etkisiz olduğu belirlenmiştir. Bu durumun, toplumsal talep kültürünü azalttığı ve demokratik süreçlere katılımı engellediği vurgulanmıştır. Toplumsal olarak talep kültürünün azalması, anayasal hakların kullanımını ve demokratik hak arayışlarını olumsuz etkilemektedir. İfade özgürlüğünün korkuya dönüşmesi, çevresel birliktelikleri azaltmakta ve toplumsal paylaşımı olumsuz etkilemektedir.

Bu araştırmanın sonuçları, demokrasinin gelişmesi için bireylerin bilinçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve toplumsal fayda sağlayan derneklerin rolünün arttırılması gerektiğini göstermektedir. Yıldırım ilçesinde kadınların güven ortalamaları x̄ =1.26, Nilüfer ilçesinde kadınların güven ortalamaları x̄ =1.60

bulunmuştur. Bireylerin anayasal hakları konusunda bilinçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşlarına destek verilmesi ve toplumsal fayda sağlayan derneklerin daha etkin hale getirilmesi, toplumun çeşitli seslere açık olmasını ve demokratik süreçlerin daha sağlıklı işlemesini sağlayabilir. Birey ve toplum arasındaki etkileşim, demokratik değerlerin güçlenmesi ve toplumsal yapıdaki olumlu değişiklikler için kilit bir unsurdur. Bu etkileşimi artırmak için hem bireylerin hem de toplumun çeşitli kurumlarının işbirliği içinde çalışması gerekmektedir..

Yıldırım ilçesinde kadınların siyasi ve demokratik katılım ortalamaları $\bar{x}$ =2.47'iken Nilüfer ilçesinde kadınların siyasi ve demokratik katılım ortalamaları $\bar{x}$ =3.87 bulunmuştur. Nilüfer ilçesinde yapılan araştırmada ise; seçimlere katılım, toplumsal değişim ve vatandaşlık bilinci konularında bireylerin düşüncelerini derinlemesine incelemiş ve önemli bulgular ortaya koymuştur. Seçimlere yüksek katılımın demokrasinin sağlıklı işleyişinin bir göstergesi olduğu düşüncesi, araştırmada geniş bir destek bulmuştur. Ayrıca, seçimlerin toplumun düzenliliği ve bireyin mutluluğu üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu görüşü vurgulanmıştır. Araştırma, seçimlere duyulan inancın, demokratik süreçlere katılımın önemi ve vatandaşlık bilincinin toplumsal gelişime katkı sağlayan temel unsurlar olduğunu ortaya koymuştur. Seçimlere katılım, demokratik değerlere saygı göstermenin ve toplumun geleceğine etki etme arzusunun bir yansıması olarak görülmüştür. Ayrıca, siyasi gösterilere ve grevlere katılma hakkının demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarından biri olarak kabul edildiği vurgulanmıştır. Sivil toplum kuruluşlarına gönüllü olarak katılmanın, bireyin toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesinin bir gerekliliği olduğu düşüncesi öne çıkmıştır. Gönüllü faaliyetlere katılımın, bireyler arasında dayanışma ve empatiyi artırdığı, aynı zamanda sosyal sorumluluk projeleri ve gönüllü çalışmaların toplum içinde olumlu etkiler yarattığı belirtilmiştir. Farklı bakış açılarına saygı gösterme anlayışının ve açık iletişimin geliştirilmesinin toplum içinde daha anlayışlı bir atmosfer oluşturulmasına katkı sağladığı vurgulanmıştır. Farklı bakış açılarına açık olmak, eleştirel düşünce geliştirme ve etkili iletişim becerilerini kazanma, bireyin bireysel ve toplumsal gelişimine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Yıldırım ilçesinde erkeklerin siyasi ve demokratik katılım ortalamaları $\bar{x}$ =1.40'iken Nilüfer ilçesinde erkeklerin siyasi ve demokratik katılım ortalamaları $\bar{x}$ =3.98 bulunmuştur. Nilüfer ilçesindeki bireylerin seçimlere, sivil toplum faaliyetlerine ve farklı bakış açılarına olan bu olumlu yaklaşımları, demokratik bir toplumun sağlıklı

işleyişini destekleyen önemli faktörlerdir. Bu bağlamda, seçimlere katılımın toplumsal etkilerini anlamak, demokratik değerlere saygı göstermek ve toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmek, gelecekte daha sağlıklı ve katılımcı bir demokrasi için kritik önem taşımaktadır.

M. Görün (2006) tarafından yapılan "yerel demokrasi ve katılım: İzmir, Konya ve Ağrı il genel meclis üyeleri üzerinde bir araştırma" başlıklı çalışmada halkın meclis toplantılarına olan ilgisizliğinin nedenlerinden birisinin % 36.3 ile meclis ile halk arasında "bilgi akışının olmamasına" bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bizim çalışmamızın nitel araştırma modeline dayanan kısmında vatandaşlar ile belediyeler arasında uzaklık ve iletişim sorununun olduğu görülmüştür. Tabi bu sorun bölgesel olarak değişmektedir.

S. Menteşe (2014) tarafından yapılan "siyasette kadının yeri ve önemine ilişkin bir araştırma: Tunceli il örneği" isimli çalışmada genellikle erkeklerin siyasi katılım tutumlarının yüksek olduğu fakat Tunceli ilinde kadının siyasal davranışı ileri, çağdaş ya da gelişmiş ülke kadın davranışları ile paralellik gösterdiği sonucu çıkmıştır. Bu sonuçta siyasi katılım tutumlarının bölgelere göre değişiklik gösterdiğinin ifadesi niteliğindedir ve bu sonuç bizimde çalışmamızı desteklemektedir.

K. Özkaynar, R. Altunışık ve T. Yolcu (2017) tarafından yapılan "Facebook ve Twitter kullanıcılarının siyasal katılım eğilimlerinin incelenmesi üzerine bir araştırma" başlıklı çalışmada 257 erkek, 94 kadın katılımcının siyasi katılım tutumları ölçülmüştür. İlgili çalışmada kadınların katılım oranı oldukça düşük olmuş ve erkeklerin kadınlara oranla toplumsal bir konu için toplu yürüyüş vb. etkinliklere katılma arzularının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bizim çalışmamızda ise kadınların siyasi katılım tutumları ve kurumlara güven düzeyleri erkeklere nazaran düşük çıkmış olsa da bunun yaşanılan bölgeye göre farklılaştığı görülmüştür. Örneğin Nilüfer bölgesindeki kadınların siyasi katılım değerleri, Yıldırım bölgesindeki erkeklerden daha fazla çıkmıştır. Fakat aynı ilçede cinsiyet bazlı karşılaştırma yapıldığında erkeklerin ortalama değerlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Farklı bakış açılarının, açık iletişimin ve fikir paylaşımlarının toplumsal yapıları nasıl etkilediği, Giddens'ın yapılaşma teorisi üzerinden ele alındığında, bu faktörlerin

sosyal değişim süreçlerinde kilit bir rol oynadığı görülmektedir. Bireyler arası etkileşimlerde farklı bakış açılarına saygı göstermek, toplumsal yapıları zenginleştirir ve çeşitlendirir. Açık iletişim, güveni inşa eder ve bireylerin refleksivite sürecine katkıda bulunarak sosyal yapıları sürdürülebilir kılar. Bu perspektif, toplumların dinamik doğasını anlamada ve sosyal değişim süreçlerini yönlendirmede önemli bir çerçeve sunmaktadır.

KAYNAKLAR

Aktan, C. C. (1999). Demokrasi, Liberalizm ve Sınırlı Devlet. *Yeni Türkiye Dergisi*, 142-145.

Aristoteles. (2018). *Politika.* (M. Tunçay, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Arslan, H., Dil, K., Çetin, E., & Yazıcı, S. (2017). Aktif yurttaşlık öz-yeterlik ölçeği: Bir geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 2797-2809.

Avşar, H. (2006). *Siyaset Felsefesi Açısından John Rawls'un Adalet Teorisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Barber, B. (1995). *Güçlü Demokrasi: Yeni Bir Çağ İçin Katılımcı Siyaset.* (M. Beşikçi, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Benhabib, Ş. (1999). Müzakereci Bir Demokratik Meşruiyet Modeline Doğru. Ş. Benhabib içinde, *Demokrasi ve Farklılık-Siyasal Düzenin Sınırlarının Tartışmaya Açılması* (Z. Gürata, & C. Gürsel, Çev., s. 101-140). İstanbul: Wald Yayınları.

Burdeau, G. (1964). *Demokrasi-Sentetik Deneme.* (B. N. Esen, Çev.) Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları.

Craib, I. (1992). *Anthony Giddens.* London: Routledge.

Çam, E. (1995). *Siyaset Bilimine Giriş.* Ankara: Der Yayınları.

Dahl, R. A. (1996). *Demokrasi ve Eleştirileri.* Ankara: Yetkin.

Dahl, R. A. (1998). *On Democracy.* New Haven and London: Yale University Press.

Dahl, R. A. (2019). *Demokrasi Üstüne.* (B. Kadıoğlu, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.

Demir, N. (2010). Demokrasinin Temel İlkeleri ve Modern Demokrasi Kuramları. *Ege Akademik Bakış*, 597-611.

Giddens, A. (1976). *New Rules of Sociological Method: A Positive Critique of Interpretive.* London: Hutchinson.

Giddens, A. (1979). *Central Problems in Social Theory: Action, Structure and Contradiction in Social Analysis.* London: Macmillan.

Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration.* Cambridge: Polity.

Giddens, A. (1999). *Toplumun Kuruluşu: Yapılaşma Kuramının Ana Hatları.* (H. Özel, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat.

Giddens, A. (2002). Hermeneutik ve Sosyal Teori. *Retorik, Hermeneutik ve İnsan Bilimleri* (H. Arslan, Çev.). içinde İstanbul: Paradigma Yayınları.

Giddens, A. (2005). *Sosyal Teorinin Temel Problemleri: Sosyal Analizde Eylem, Yapı ve Çelişki.* (Ü. Tatlıcan, Çev.) İstanbul: Paradigma.

Giddens, A. (2008). *Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori.* (T. Birkan, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Giddens, A. (2009). *Kapitalizm ve Modern Sosyal Teori: Marx, Durkheim ve Max Weber'in Çalışmalarının Bir Analizi.* (Ü. Tatlıcan, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Giddens, A. (2013). *Sosyolojik Yöntemin Yeni Kuralları.* (Ü. Tatlıcan, & B. Balkız, Çev.) Bursa: Sentez Yayınları.

Giddens, A. (2016). *Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş.* (Ü. Y. Battal, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Giddens, A., & Pierson, C. (2001). *Modernliği Anlamlandırmak-Anthony Giddens'la Söyleşiler.* (M. Sağlam, & S. Uyurkulak, Çev.) İstanbul: Alfa Yayınları.

Habermas, J. (2007). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü.* (M. Sancar, & T. Bora, Çev.) İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Kışlalı, A. T. (2003). *Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma.* Ankara: İmge Kitabevi.

Kuçuradi, İ. (1996). *İnsan Haklarının Felsefi Temelleri.* Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.

Lijphart, A. (1986). *Çağdaş Demokrasiler: Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri.* (E. Özbudun, & E. Onulduran, Çev.) Ankara: Yetkin Yayınları.

Mouffe, C. (1994). *Radikal Demokrasi: Modern mi, Post-Modern mi?* (M. Küçük, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.

Mouffe, C. (1999). Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism? *Social Research*, 745-758.

Özdemir, Y., Şimşek, U., & Aktaş, E. (2006). Demokrasi Üzerine. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 259-269.

Platon. (2019). *Devlet.* (S. Eyüboğlu, & M. A. Cimcoz, Çev.) İstanbul: Türkiye iş Bankası Kültür Yayınları.

Rawls, J. (2009). *A Theory of Justice (Revised Edition).* Harvard University Press.

Sarıbay, A. Y. (2000). *Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Sartori, G. (1996). *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş.* (T. Karamustafaoğlu, & M. Turhan, Çev.) Ankara: Yetkin Yayınları.

Schmidt , M. G. (2002). *Demokrasi Kuramlarına Giriş.* (M. E. Köktaş, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.

Schumpeter, J. A. (2021). *Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi.* (V. A. Coşar, Çev.) Ankara: Dorlion Yayınevi.

Sezer, S. (1994). *Seçim ve Demokrasi.* Ankara: Gündoğan Yayınları.

Şen, H., & Açık Turğuter, E. (2014). Anthony Giddens'ın Sosyolojik Teorisinin Epistemolojik Arka Planı. *Sosyoloji Dergisi,* 89-104.

Tanilli, S. (1992). *Uygarlık Tarihi.* İstanbul: Say Yayınları.

Türk Demokrasi Vakfı. (1994). *Demokrasi Nedir?* Ankara: TDV Yayınları.

Ural, Ş. (1999). Demokrasi Kavramı, Toplumsal Değerler ve Birey. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 451-460.

Yıldırım, E. (1999). Anthony Giddens'ın Yapılanma Teorisi. *Bilgi*, 25-43.

Url-1 < https://www.nufusu.com/il/bursa-nufusu >, erişim tarihi 18.10.2022.

EKLER

EK A: Etik kurul karar yazısı.

BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA ETİK KURULU

Toplantı Tarihi :10-03-2022

Doç. Dr. Adem DAĞ ve Batuhan DİNÇ'in "Toplumun Yapılaşması Bağlamında Demokratik Sürece Katılım: Bursa Örneği" başlıklı proje/tez/araştırması yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, etik ve bilimsel açıdan sakıncа bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Osman Nuri ŞARA
Raportör

Şekil A.1 : Etik kurul karar yazısı 1.

T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen, Mühendislik ve Sosyal Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu

11.03.2022

Konu : Etik Kurul Başvurusu

Sayın Doç. Dr. Adem DAĞ
Öğretim Üyesi

Başvurmuş olduğunuz "Toplumun Yapılaşması Bağlamında Demokratik Sürece Katılım: Bursa Örneği" başlıklı proje çalışması raportör ve etik kurul görüşleri doğrultusunda etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Osman Nuri ŞARA
Fen, Mühendislik ve Sosyal Bilimleri
Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı

Şekil A.2 : Etik kurul karar yazısı 2.

EK B: Ölçek izin yazısı.

Aktif Yurttaşlık Öz-Yeterlik Ölçeği Hk.

Batuhan Dinç 12 Şubat Cmt 20:45

Hakan Bey merhaba. Bursa Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü master öğrencisiyim. Yüksek lisans tezimi hazırlarken sizin hazırlamış olduğunuz ve "toad"da yayımlanmış olan ilgili ölçeği kullanabilir miyim? Eğer izin verirseniz ölçeği ve değerlendirme cetveli varsa benimle paylaşırsanız çok sevinirim.

İlginiz ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Batuhan DİNÇ

Hakan Arslan 13 Şubat Paz 17:04

Batuhan bey ölçeğimizi kullanmanız bizi memnun eder. Ölçeğin değerlendirilmesi için geliştirilmiş bir cetvel bulunmuyor. Çıkan sonuçları serbest bir şekilde değerlendirebilirsiniz.
Kolaylıklar dilerim.

Şekil B.1 : Aktif yurttaşlık öz-yeterlik ölçeği kullanım izin yazışması.

EK C: Nüfus bilgileri.

2022	Yıldırım	**655.856**	329.951	325.905	% 20,53
2022	Nilüfer	**536.365**	263.294	273.071	% 16,79

Şekil C.1 : Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinin 2022 yılı nüfus verileri.

(Kaynak: *nufusu.com. "Bursa Nüfusu". Erişim: 18 10 2022. https://www.nufusu.com/il/bursa-nufusu.)*

EK D: Anket formu.

TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ

Değerli Katılımcı,

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Her birinin sizin duygularınızı, düşüncelerinizi, davranışlarınızı ne ölçüde tanımladığına karar veriniz. Sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.

Katılımınız için çok teşekkür ederiz.

Bursa Teknik Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
Batuhan DİNÇ

Cinsiyetiniz? Kadın ( ) Erkek ( )
Medeni durumunuz? Evli ( ) Bekâr ( ) Boşanmış ( ) Eşi Ölmüş/Dul ( )
Yaşınız? 18-30 ( ) 31-44 ( ) 45 ve Üstü ( )
Gelir seviyeniz? 0-4.500 TL ( ) 4.501-9.000 TL ( ) 9.001-13.000 TL ( ) 13.001 TL ve Üstü ( )
Eğitim seviyeniz? İlkokul mezunu ( ) Ortaokul mezunu ( ) Lise mezunu ( ) Önlisans ve Lisans Mezunu ( ) Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu ( )
Hangi ilçede yaşıyorsunuz? (.....)
Evli iseniz kaç çocuğunuz var? Yok ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ve üzeri ( )

	Hiç	Biraz	Orta	Fazla	Tamamen
1. Siyasette neler olup bittiğini anlayabiliyorum.					
2. Siyasi konular hakkında kendi kendime düşünce geliştirebiliyorum.					
3. Dünyada ve Türkiye'de cereyan eden olayları rahatlıkla yorumlayabilirim.					
4. Siyasi partilerin genel düşüncelerini söyleyebilirim.					
5. Başkalarına yardım etme becerime güveniyorum.					
6. Çevremdeki veya bulunduğum toplumdaki sosyal sorunların çözümüne katkı yapabilirim.					
7. Kendi toplumumu (köyümü/mahallemi) geliştirecek faaliyetlere rahatlıkla katılabilirim.					
8. Bir derneğin, vakfın veya başka insanların düzenlediği faaliyetlere rahatlıkla katılabilirim.					
9. Çevremdeki veya bulunduğum toplumdaki sorunlarla ilgilenebilirim.					
10. Bir haksızlığa uğradığımda hakkımı arayabilirim.					
11. Bir devlet dairesine gittiğimde, derdimi rahatlıkla anlatabilirim.					
12. Yaşadığım yerin doğal çevresine zarar verildiğinde buna karşı çıkabilirim.					
13. Haksız gördüğüm bir şeyi protesto edebilirim.					
14. Ortak bir tepki için insanlarla bir araya gelebilirim.					
15. Toplumun veya diğer insanların yararına olan ortak bir faaliyete öncülük edebilirim.					
16. Bir vatandaş olarak, gerektiğinde sorumluluk üstlenebilirim.					
17. Kendi fikrimi bildirmek için bir politikacı, hükümet görevlisi veya yerel yönetim görevlisi ile bağlantı kurabilirim.					
18. Kendimi aktif bir vatandaş olarak görüyorum.					

19. Diğer insanlara güvenir misiniz? Yoksa temkinli mi yaklaşırsınız?

Evet ( ) Hayır Temkinli Yaklaşırım ( )

20. Siyaset kurumuna güvenir misiniz? Evet ( ) Hayır ( )

21. Aile kurumuna güvenir misiniz? Evet ( ) Hayır ( )

22. Eğitim kurumuna güvenir misiniz? Evet ( ) Hayır ( )

23. Ekonomi kurumuna güvenir misiniz? Evet ( ) Hayır ( )

24. Hukuk kurumuna güvenir misiniz? Evet ( ) Hayır ( )

Şekil D.1 : Niceliksel verilerin toplandığı anket formu.

EK E: Görüşme soruları.

TOPLUMUN YAPILAŞMASININ BİR UNSURU OLARAK DEMOKRATİK SÜRECE KATILIM: BURSA ÖRNEĞİ

(GÖRÜŞME SORULARI)

TEMA 1: SİYASİ KATILIM

1. Yerel yönetim (belediye) seçimlerine katılım sizce önemli midir? Bütün yerel yönetim seçimlerine katılır mısınız?
2. Genel seçimlere (milletvekili) katılım sizce önemli midir? Bütün genel yönetim seçimlerine katılır mısınız?
3. Anayasal hak olarak grevlere katılmak ya da siyasi gösterilere katılmak sizce bir hak arama biçimi midir?

TEMA 2: TOPLUMSAL KATILIM

1. Facebook, Twitter, Instagram vb. platformlarda toplumsal konularla ilgili paylaşım yapar mısınız?
2. Bir dernek ya da sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerine katılır mısınız? Katılıyorsanız nedeni, katılmıyorsanız nedenini açıklar mısınız?
3. Toplumsal konularda arkadaşlarınızla ya da ailenizle tartışıp, fikir paylaşımı yapar mısınız?

Şekil E.1 : Niteliksel verilerin toplandığı görüşme soruları formu.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad **:** Batuhan DİNÇ
Doğum Tarihi ve Yeri **:**
E-posta **:**

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lise** **:** 2012, TSO Gürsu Anadolu Teknik Lisesi, Bilişim Teknolojileri Alanı, Web Programcılığı Dalı
- **Önlisans** **:** 2016, Anadolu Üniversitesi, Hukuk Bölümü, Adalet Programı
- **Lisans** **:** 2016, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü
- **Lisans** **:** 2017, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü (Çift Anadal)
- **Lisans** **:** 2021, Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
- **Yüksek Lisans** **:** 2021, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı
- **Yüksek Lisans** **:** 2024, Bursa Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı

ÖDÜLLER VE DERECELER:

• 2012, TSO Gürsu Anadolu Teknik Lisesi, Okul İkinciliği

• 2016, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Bölüm Birinciliği, Yüksek Şeref Derecesi, Felsefe Bölümü

• 2016, Felsefe Grubu Öğretmeni, Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifikası (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi)

• 2017, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Şeref Derecesi, Sosyoloji Bölümü (Çift Anadal)

MESLEKİ DENEYİM:

- Muğla Menteşe Turgutreis Anadolu Lisesi (Felsefe Grubu Öğretmenliği, Stajyer Öğretmenlik Uygulaması, 2015-2016)

- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Öğrenci İşleri/Yazı İşleri, Yarı Zamanlı, 2017-2018)

TEZDEN TÜRETİLEN ESERLER, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- **Dinç, Batuhan.** (2023). Yapılaşma Teorisi Bağlamında Toplumsal ve Siyasal Katılımın Analizi. *International Topkapı Congress The Proceedings Book,* 386–398. Uluslararası Topkapı Bilimsel Araştırmalarda Güncel Gelişmeler Kongresi, İstanbul: Mart 15-16. ISBN: 978-625-367-016-0. DOI: 10.5281/zenodo.7768835.

DİĞER ESERLER, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- **Dinç, Batuhan.** (2016). Küreselleşmenin Yarattığı Neoliberal Düzende Siyasal ve Toplumsal Yapı. Sosyoloji Lisans Bitirme Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Muğla.
- **Dinç, Batuhan.** (2018). "Geçmişten Günümüze Zihin-Beden Problemi". Bildiri sunumu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Felsefe Bölümü Lisansüstü Öğrenci Seminerleri, 12 Mart 2018, Muğla.
- **Dinç, Batuhan.** (2018). "Hempel'in Bilimsel Açıklama Modeli ve Anlama Problemi". Bildiri sunumu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi XXI. Geleneksel Sosyoloji Günleri, 20 Nisan 2018, Muğla.
- **Dinç, Batuhan.** (2021). Bilim Felsefesinde Bilimsel Açıklama Problemi. Felsefe Yüksek Lisans Tez/Proje Çalışması, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı, Muğla.

- **Dinç, Batuhan.** (2022). "COVID-19'un Yaşam Kalitesine Etkisi Araştırması". Seminer, Bursa Teknik Üniversitesi Sosyoloji Yüksek Lisans Seminerleri, 21 Ocak 2022, Bursa.